

ΑΝΤΙ



Περίοδος Β'
Τεύχος 843
Παρασκευή
20 Μαΐου 2005
Τιμή: 4 Ευρώ

Μονόλογοι
στους
Αγίους
Τόπους

ΠΕΣ ΜΟΥ ΚΥΡΙΕ...

...ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΚΟΜΑ ΕΛΠΙΔΑ
ΝΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΩ
ΜΙΑ ΘΕΣΗ
ΣΤΟΝ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟ;

ΓΙΑ
ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ
Η' ΑΓΟΡΑ
ΜΙΛΑΜΕ;

- Καραμανλής και Μπους
- Σύστημα ασφάλειας της συμφοράς
- Περί ψήφου λευκής
- Φυλακές Άρπου Γκράιμπ
- Το τανγκό της εξουσίας με τους αντιεξουσιαστές
- Στα Πομακοχώρια
- Θεσσαλονίκη: Ποιο Φεστιβάλ;
- Μεταμοσχεύσεις

ISSN 1108-9822



20>

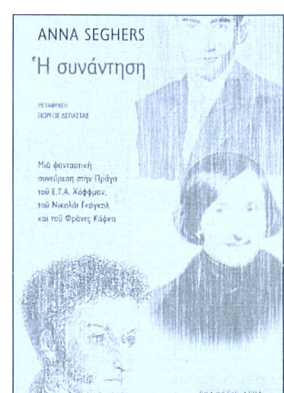
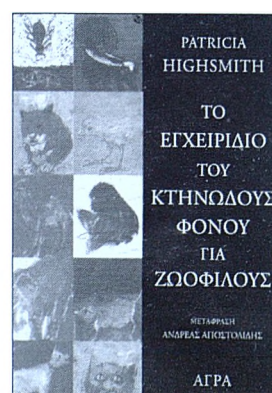
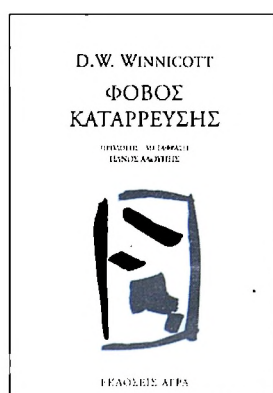
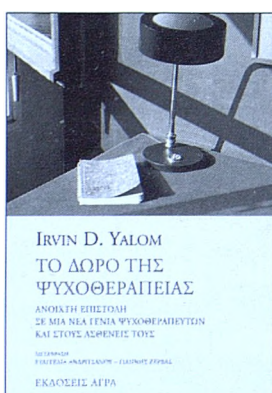
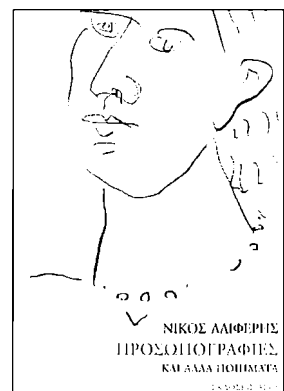
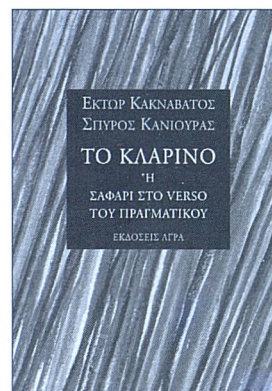
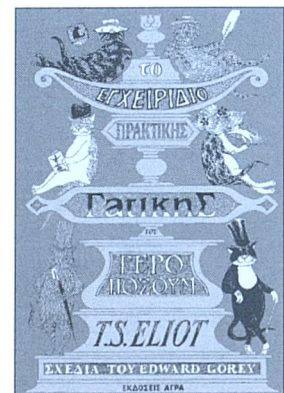
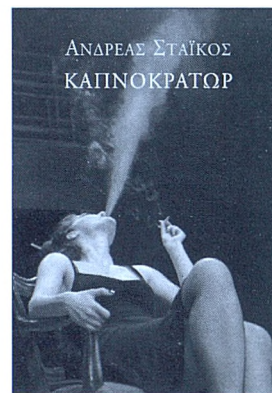
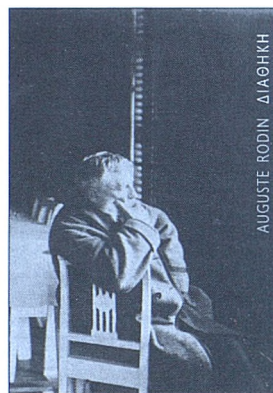
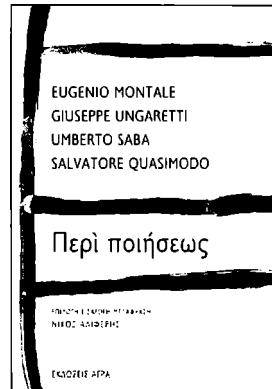
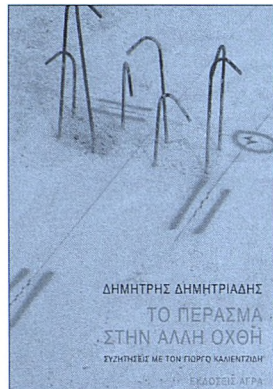
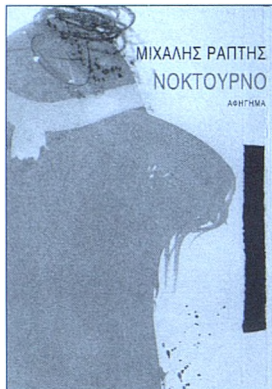
9 771108 982000

Γεωργιάλης



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

<http://www.agra.gr>



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ



Περίοδος Β' • Έτος 32ο • Τεύχος 843

Παρασκευή 20 Μαΐου 2005

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ**ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.antli.gr>e-mail: chrarou@otenet.gr**ΕΚΔΟΤΗΣ:** Χρήστος Γ. Παπουτσάκης**ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:** Παναγιώτης Τσάρας**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ:** Νεφέλη Παπουτσάκη**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ:** Τασία Ρούμπου**ΕΚΤΥΠΩΣΗ:** ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:**Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη****ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ:** Εξ.μ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξ.μ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξ.μ. 80 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 160 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:** Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του Βιβλίου - Α. Πουλουκτσάη και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Ο κ. «Ταδόπουλος» και ο κ. Λιβάνης	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Τι σόι πράγμα είναι η νέα «στρατηγική λεωφόρος του ΝΑΤΟ»;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• —: Προβληματισμοί για μια αγωγή	14
• Αλ. Τζιόλας: Ο Ειρηναίος τέλος. Τέλος και η κάθαρση στην Εκκλησία μας	16
• Όλγα Ι. Φωτακοπούλου: Μαλλιαροί διάλογοι και λόγιοι μονόλογοι	18
• Ρεπόρτερ: Το συμφοράι (C4I) του ΠΑΣΟΚ	21
• Κώστας Καραβίδας: Το ταγκό της εξουσίας με τους αντιεξουσιαστές	24
• Στρατής Μοσχονήσιος: Τι θα δώσει και τι θα πάρει ο Καραμανλής...	26
• Τ.Κ.Δ.: Κύπρος: Με βήμα σημειωτόν	28
• Μαρίνα Βήχου: Με τον Αλέκο στα Πομακοχώρια	29
• Μύρνα Νικολαΐδου: Οι κρατούμενοι του Άμπου Γκράιμπ...	32
• Δημήτρης Δεληολάνης: Μπιζνες Μπερλουσκόνι μέσω... Το υρκίας	34
• Θανάσης Αυγερινός: Η «επανάσταση» στο Ουζμπεκιστάν	36
• Ναπολέων Παπαδόπουλος: Λευκού Εγκώμιον	39
• Στέφανος Γιαννόπουλος: «Ο θανάτω τρίτου τον θάνατον πατών»	42
• Γ.Μ. Καλιόρης: Οι σκοτεινοί βυθοί	45
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	46
• Αρχίσαν τα ματς από τον Νίκο Πρωινό	48
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	49
• Δημήτρης Χαρίτος: Καλά, Παντελή, εσύ πρόλαβες και έφυγες νωρίς...	51
• Νίκος Βρατσάνος: Το ατελείωτο ταξίδι του Νίκη Τομπάζη	52
• Λάκης Παπαστάθης: Ο Χίτλερ αυτοπροσώπως	53
• Ειρήνη Μουντράκη: Με δύναμη από τον ηθοποιό...	55
• Δημήτρης Χαρίτος: Πρόσφυγες - Μετανάστες - Ανθρώπινα Δικαιώματα	56
• Μάνος Στεφανίδης: Το πρόβλημα, η γοητεία και... η κοιλιά του	58
• —: Συνέδριο του Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα	60
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Πολιτική αρχιτεκτονική - σχεδιάσμα	61
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Ζάχα για πάντα	64
• Συλλογή	65
• Και τα λοιπά από τον Χρήστο Νησιώτη	66

Εξώφυλλο: Δημήτρης Γεωργοπάλης

Ο Κ. «ΤΑΔΟΠΟΥΛΟΣ» ΚΑΙ Ο Κ. ΛΙΒΑΝΗΣ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ δα και το σημαντικότερο γεγονός του δεκαπενθημέρου η αγωγή για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια. Αλλά η «εσωτερική» ζωή κάθε εντύπου έχει την ιδιαίτερη σημασία της και, όπως πιστεύουμε, πρέπει να γνωστοποιείται. Ποιος «βασικός μέτοχος» ή ποια πολιτική δύναμη ή ποιος επιχειρηματίας «κρύβεται» πίσω από τους τίτλους ιδιοκτησίας, ενδιαφέρει το αναγνωστικό κοινό κάθε εντύπου. Όπως και κάθε περιπέτεια της διαδικασίας έκδοσης. Έτσι πιστεύουμε εμείς. Πάντοτε φροντίζουμε να κοινοποιούμε κάθε σχετική πληροφορία.

ΑΛΛΑ η αγωγή που ο εκδοτικός οίκος Λιβάνη άσκησε κατά του περιοδικού *Αντί* έχει και ένα πρόσθετο λόγο να απασχολήσει τις στήλες του, αφού αφορά και σ' ένα γενικότερο ζήτημα λειτουργίας του Τύπου. Πρόκειται για τη μηχανή της ιδιότυπης λογοκριτικής βιομηχανίας που τελευταία ανθεί στον τόπο. Με αφορμή κείμενο που υπογράφεται από τον εκδότη του περιοδικού, δημοσιεύτηκε πριν από τρεις μήνες (τχ. 837 της 13.2.2005) και αναδημοσιεύεται στο παρόν τεύχος, ο εκδοτικός οίκος Λιβάνη με αγωγή του ζητά από το περιοδικό ούτε λίγο ούτε πολύ 300.000 ευρώ «για αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που υπέστη»· πέραν της απειλής για δωδεκάμηνη φυλάκιση του εκδότη!

ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΛΟΙ εκείνοι που τελευταία ανακάλυψαν τον τυποκτόνο νόμο 1172/1981 και πονηρά σκεπτόμενοι αντί να καταφεύγουν στα ποινικά δικαστήρια για την «αποκατάσταση της τρωθείσας τιμής τους» προσφεύγουν στις τεχνικές των αστικών διώξεων. Έτσι όμως δεν εξετάζεται καν η αλήθεια των καταγγελιών αλλά «τιμωρείται» με οικονομικές κυρώσεις κάθε δημοσιογράφος που δημοσιοποιεί καταγγελίες ή εκφράζει τις απόψεις του. Το θέμα έχει πάρει διαστάσεις και η ΕΣΗΕΑ σε πρόσφατη ανακοίνωσή της χαρακτηριστικά αναφέρει μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

Αν ένας δημοσιογράφος γράψει ότι ο κ. «Χ. Ταδόπουλος είναι κλέφτης», πρέπει να έχει στοιχεία για να το τεκμηριώσει. Αν δεν έχει, ο κ. «Ταδόπουλος» μπορεί να προσφύγει στα δικαστήρια και αφενός να καταδικάσει τον δημοσιογράφο για δυσφήμιση (το ποινικό μέρος), και αφετέρου να ζητήσει μια υψηλή αποζημίωση για την τρωθείσα τιμή και υπόληψή του (το αστικό μέρος της υπόθεσης). Αυτή είναι η λογική φορά των πραγμάτων. Γίνεται ένα ποινικό δικαστήριο το οποίο ελέγχει αν ο κ. «Χ. Ταδόπουλος» είναι πραγματικά κλέφτης. Αν δεν είναι κλέφτης και το δημοσίευμα είναι ψευδές, τότε γίνεται ένα αστικό δικαστήριο το οποίο ελέγχει πόσο επλήγη ο κ. «Χ. Ταδόπουλος» και ορίζει μια αποζημίωση με αποκλειστικό γνώμονα την ζημιά. Έτσι συμβαίνει σε όλο τον κόσμο. Πλην-φυσικά- της Ελλάδος...

Στη χώρα μας μετά από ένα ακόμη νομικό ανδραγάθημα του κ. Ευάγγελου Βενιζέλου, οι δύο διαδικασίες διαχωρίστηκαν. Η βάσανος της ποινικής δίκης δεν προηγείται αναγκαστικά της αστικής αποζημίωσης. Έτσι μπορεί ένας δημοσιογράφος να γράψει ότι ο κ. «Χ. Ταδόπουλος είναι κλέφτης», να έχει τα στοιχεία και παρ' όλα αυτά ο δημοσιογράφος να αναγκαστεί να αποζημιώσει τον αποδεδειγμένα κλέφτη! Πώς; Ο κ. Ταδόπουλος δεν προσφεύγει στο ποινικό δικαστήριο –το οποίο ελέγχει τη βασιμότητα ή μη του δημοσιεύματος– αλλά στο αστικό το οποίο ελέγχει μόνο αν ο κ. Ταδόπουλος έπαθε ζημιά!

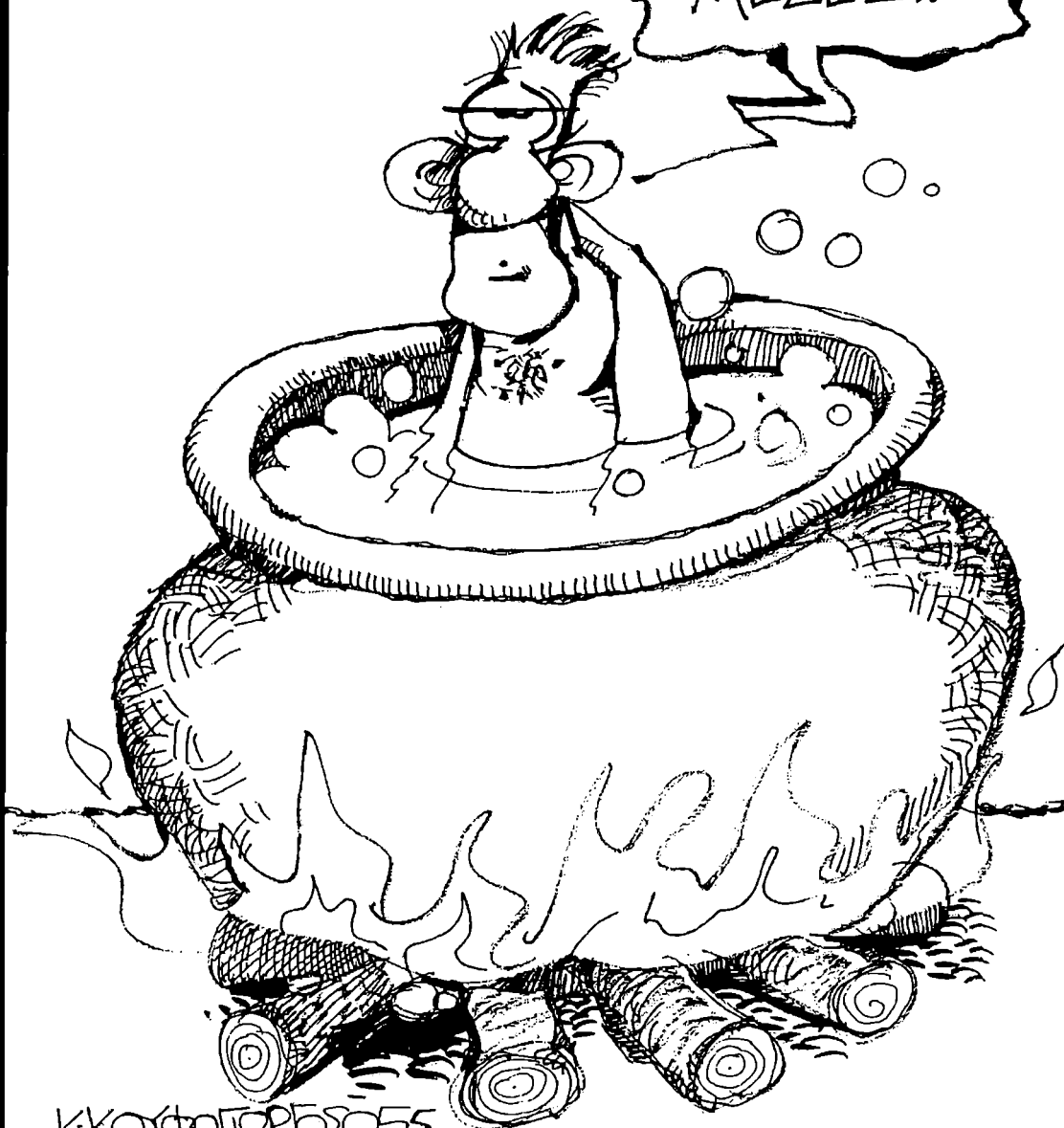
ΦΑΙΝΕΤΑΙ ότι ο κ. Λιβάνης ασκώντας ανενόχλητα την εξουσία επί εικοσαετία δεν ανέχεται καμιά αντίρρηση ή κριτική για τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες. Θεωρεί ότι δεν πρέπει να απαντά σε ερωτήματα και θέματα που τίθενται σχετικά με τις δραστηριότητές του (οι οποίες εμείς κρίνουμε ότι δεν είναι και τόσο καθαρές όσον ο ίδιος ισχυρίζεται). Γενικώς δεν δέχεται τη δημοσιογραφική κριτική. Απλώς κάνει αγωγές. Απλώς γνωρίζει την μέθοδο της τρομοκρατίας. Στον κόσμο του ο άνθρωπος. Εμείς όμως που έχουμε και πληροφορίες και διαφορετικές απόψεις ως προς τον τρόπο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας οφείλουμε –και έτσι θα πράττουμε πάντοτε– να κοινοποιούμε τις πληροφορίες αλλά και τις δικές μας απόψεις.

ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ βεβαίως να σταματήσουμε να γράφουμε και να κοινοποιούμε τις όποιες πληροφορίες μας –στηριζόμενες και σε ΦΕΚ– για τους πολιτικούς ή οικονομικούς εξουσιαστές. Θα δώσουμε την ευκαιρία και στον κ. Λιβάνη και στους αναγνώστες μας να παρακολουθήσουν μικρές ιστορίες από το σίριαλ που άρχισε.

ΥΓ. Το *Αντί* έχει καταδικαστεί μια φορά μόνον για όσα κατά καιρούς έχει καταγγείλει: Επειδή είχε προκαλέσει «ηθική βλάβη» στον κ. Θωμά Λιακουνάκο, έπρεπε να πληρώσει το 1987 έξι εκατομμύρια δραχμές! Ο Θ. Λιακουνάκος είχε ασκήσει αγωγή για όσα αποκαλύπταμε σχετικά με τις υπόγειες διαδρομές της ΑΧΧΟΝ στο Υπουργείο Άμυνας και την προμήθεια των Λέοπαρντ. Όμως το *Αντί* δικαιώθηκε τοις πράγμασι ενάμιση χρόνο μετά: Το Υπουργείο Άμυνας εξέδωσε *Γενική Διαταγή* σύμφωνα με την οποία αποκλειόταν ο Λιακουνάκος από διαγωνισμούς προμηθειών για τις Ένοπλες Δυνάμεις και μάλιστα τον χαρακτήριζε «αποδεδειγμένα κακής πίστης προμηθευτή». Αυτά, για μια παλιά αγωγή εναντίον του περιοδικού *Αντί*.

Η ΣΕΜΝΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ Η ΤΑΠΕΙΝΟΤΗΤΑ
ΔΕΝ ΤΡΟΓΕΤΑΙ

... ΕΝΩ ΟΙ ΜΙΣΘΟΤΟΙ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ
ΕΙΝΑΙ ΕΚΛΕΚΤΟΣ
ΜΕΖΕΣ...



ΚΑΚΟΥΦΟΤΟΡΕΣΟ55

Τι σόι πράγμα είναι η νέα «στρατηγική λεωφόρος του ΝΑΤΟ»;

ΣΗΜΕΡΑ Παρασκευή, λοιπόν, πραγματοποιείται, στον Λευκό Οίκο, η συνάντηση του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή με τον πρόεδρο Τζορτζ Μπους. Η συνάντηση έχει προγραμματισθεί να κρατήσει τριάντα λεπτά, αλλά ενδέχεται –λόγω των παραδοσιακών φιλικών δεσμών που ενώνουν τις δυο χώρες– να κρατήσει σαράντα ή και πενήντα λεπτά... (Γεύμα, πάντως, μετά το πέρας των συνομιλιών, δεν προβλέπεται).

ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ πλαισιώνουν λογής σχόλια ή πληροφορίες ως προς το «τι θα ζητήσει» (ή «πρέπει να ζητήσει») ο πρωθυπουργός από τον αμερικανό πρόεδρο, αλλά και «τι αναμένεται να ζητήσει», από τον Κ. Καραμανλή, ο πλανητάρχης. Οι πληροφορίες διαφέρουν. Πάντως, δεσπόζουσα είναι η αίσθηση ότι ο μεν πρωθυπουργός θα ζητήσει την «αμερικανική συναντίληψη» πάνω σε θέματα μείζονος ελληνικής ευαισθησίας (Κυπριακό, «Σκοπιανό», ελληνοτουρκικές σχέσεις, κ.ά.), ο δε

Μπους την «ελληνική συναντίληψη» (αν όχι και βοήθεια), σε θέματα όπως είναι η ροή της στρατιωτικής βοήθειας στο Ιράκ ή ο εξοπλισμός των ελληνικών ένοπλων δυνάμεων με αμερικανικό πολεμικό υλικό.

«ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΝΑΤΟ» ΜΕΣΩ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΡΗΤΗΣ ΠΡΟΣ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ...

ΤΙ ΘΑ ΠΡΟΚΥΨΕΙ από τη συνάντηση Καραμανλή-Μπους, θα φανεί... Υποτίθεται ότι «εμείς κάτι θα τους ζητήσουμε» και αυτοί –σε αντάλλαγμα– «κάτι επίσης θα μας ζητήσουν». Άρα πρόβλημα ουδέν! Πλην, ορισμένες πληροφορίες που είχαμε καταγράψει στο προηγούμενό μας τεύχος, έρχονται και επανέρχονται, χωρίς να μπορεί κανείς να πάρει όρκο για την αξιοπιστία τους. Τι λέγουν οι πληροφορίες αυτές;

...ΟΤΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ (ακριβέστερα: η «μετά το Ιράκ») Τουρκία έχασε την αξιοπιστία της στους επιτελείς του Πενταγώνου... Ότι η αναξιπιστία αυ-

τή συνεχίζεται, έστω και αν η τουρκική ηγεσία «έσπευσε» (με καθυστέρηση ενός χρόνου) να ανανεώσει τη συμφωνία χρήσης της βάσης του Ιντζιρλίκ από τους Αμερικανούς... Ότι, εκ των πραγμάτων, έχει δημιουργηθεί ένα κενό στην ανατολική Μεσόγειο και το κενό αυτό καλείται να καλύψει, σήμερα, η Ελλάδα, οικοδομώντας «μια νέα σχέση με τις ΗΠΑ, στη βάση ενός νέου ρόλου».

ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ συμπληρώνονται με άλλες πληροφορίες, που θέλουν την Ελλάδα στο επίκεντρο μιας νέας «στρατηγικής λεωφόρου του ΝΑΤΟ», η οποία, μέσω Θεσσαλονίκης, Αιγαίου και Κρήτης, οδηγεί στη Μέση Ανατολή, «παρακάμπτοντας τη Δυτική Τουρκία». Σύμφωνα, μάλιστα, με άλλες πηγές, οι ΗΠΑ προσφέρονται να ενισχύσουν τη δύναμη πυρός της Ελλάδας στο Αιγαίο, «ανατρέποντας καίρια περιφερειακά δεδομένα».

ΤΙ ΚΑΛΕΙΤΑΙ να δώσει η Ελλάδα, ως «αντάλλαγμα» για την ενίσχυση

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2003)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δυσ ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
779 έως και 791 (NH)
και 792 έως και 803 (NΘ).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών



(από τους Αμερικανούς) του αμυντικού της δυναμικού ή για τον «νέο ρόλο» που καλείται να παίξει, κατά το μήκος της «νέας στρατηγικής λεωφόρου του ΝΑΤΟ», δεν υπάρχουν στοιχεία. Και η έλλειψη αυτή, ενίσχυσε –ενισχύει– τις ανησυχίες όλων εκείνων που διερωτώνται μήπως... «πίσω έχει η αχλάδα την ουρά!» Αναλυτές, μάλιστα, που δεν χαρακτηρίζονται για «ενστικτώδη αντιαμερικανισμό», έθεταν το ερώτημα κατά πόσο οι Αμερικανοί ετοιμάζουν κάποια νέα «πορτοκαλί αντάντ» στη Μέση Ανατολή, κατά το πρότυπο της GUUAM, που συνενώνει, όπως είναι γνωστό, τις πλέον φιλοαμερικανικές πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες. (Η GUUAM έχει ονομασθεί έτσι, με βάση τα αρχικά τους: Γεωργία - G, Ουκρανία U, Ουζμπεκιστάν U, Αζερμπαϊτζάν A, Μολδαβία M).

[Όπως είναι γνωστό, η πρόσφατη λαϊκή εξέγερση στην Αντιτζάν, του Ουζμπεκιστάν, πνίγηκε στο αίμα, αλλά οι Αμερικανοί «δεν... διαμαρτυρήθηκαν πολύ», καθώς ο πρόεδρος του Ουζμπεκιστάν, Ισλάμ Καρίμοφ, πρώην επιφανές στέλεχος του ΚΚΣΕ, είχε την φαινή ιδέα να τους παραχωρήσει μια θαυμάσια αεροπορική βάση! Αντιθέτως, οι Βρετανοί (που δεν διαθέτουν βάση...) διαμαρτυρήθηκαν, εντονότατα, στο όνομα, βεβαίως, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων...]

ΟΟΣΑ: ΟΥΤΕ ΤΟ 2030 ΔΕΝ ΘΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΤΥΧΕΙ ΣΥΓΚΛΙΣΗ, ΕΚΤΟΣ ΕΑΝ...

ΚΑΙ ΕΝΩ τα παραπάνω διαγράφονται (ή ενδέχεται να διαγραφούν) στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις, η ελληνική οικονομία δεν πάει καλά. Έκθεση του ΟΟΣΑ, που θα δημοσιευθεί τον Ιούνιο, μας προειδοποιεί ότι, ούτε το 2030, δεν θα έχουμε επιτύχει την πλήρη σύγκλιση προς το κατά κεφαλήν εισό-

δημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν δεν γίνουν ριζικές αλλαγές στο κράτος, την αγορά εργασίας και τις συνθήκες λειτουργίας των επιχειρήσεων. Από την άλλη, ο ΟΟΣΑ αξιολογεί ως «μη επαρκώς φιλόδοξο» το πρόγραμμα σταθερότητας της ελληνικής κυβέρνησης (όπως έχει εγκριθεί από το συμβούλιο υπουργών της Ε.Ε.) και αποφαινεται ότι η μείωση του ελλείμματος κάτω από το 3% του ΑΕΠ, το 2006, δεν θα μπορέσει να επιτευχθεί, χωρίς πρόσθετα μέτρα.

ΣΤΗΝ έκθεσή του ο ΟΟΣΑ αναφέρει και άλλα δυσάρεστα πράγματα. Θεωρεί, λόγου χάρι, ιδιαίτερα ανησυχητικό το ότι το ύψος του δημοσίου χρέους αγγίζει το 110% του ΑΕΠ, θυμίζει ότι, εκ των πραγμάτων –λόγω γήρανσης του πληθυσμού– «οι πιέσεις στις δαπάνες θα αυξηθούν» και εισηγείται μέτρα για τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης. Μεταξύ άλλων: πρόσληψη υπαλ-



του Γεωργιάδη

λήλων υψηλού επιπέδου, εισαγωγή κινήτρων για την παραγωγικότητα (σύνδεση με το μισθό) και «μετάθεση πλεοναζόντων εργαζομένων σε τομείς όπου χρειάζονται».

ΩΣ ΕΙΘΙΣΤΑΙ, η έκθεση του ΟΟΣΑ πρέπει να εγκριθεί από το ελληνικό υπουργείο Οικονομίας, αλλά ήδη οικονομικοί σχολιαστές έλεγαν ότι το περιεχόμενο της «προσidiάζει» στις απόψεις του διοικητού της Τράπεζας της Ελλάδας, άρα οι αντιδράσεις «συνδικαλιστών και άλλων, θα πρέπει να θεωρηθούν δεδομένες».

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ; ΜΑΛΛΟΝ «ΚΑΠΟΥΤ» ΑΠΟ ΜΕΙΖΟΝΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΕΛΗ...

ΟΠΩΣ ΔΕΙΧΝΟΥΝ τα πράγματα, η «Μείζων και Υπερτελής Σύνοδος» που αποφάσισε να συγκαλέσει ο Οικουμενικός πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, την ερ-

χόμενη Δευτέρα, θα θέσει τέρμα στις δραστηριότητες (Real Estate, και άλλες) του πατριάρχου Ειρηναίου, ο οποίος ήδη θεωρείται έκπτωτος από την Αγιοταφική Αδελφότητα. Στη σύνοδο θα πάρει μέρος –έξυπακούεται– και ο αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ο οποίος, προφανώς, έχει λησμονήσει το «ανέκδοτο των τελευταίων μηνών: αυτοκάθαρση στην Εκκλησία!» Ο Βαβύλης παραμένει, βέβαια, «εν φυλακή», στην Ιταλία, και κάποιοι εύχονται να παραμείνει εκεί, αλλά –ενίστε– «άλλαι αι βουλαί των ανθρώπων και άλλαι οι βουλαί των πραγμάτων».

ΚΑΠΟΙΟΙ λένουν: «Έχει γούστο» να ασχολείται με «μπαλσαμωμένους δεσποτάδες» και άλλα παρόμοια, μόνο που η ανεργία, η ακρίβεια, η αγριότητα της ζωής, σου χαλούν κάθε ευεξία...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Για να μπει ο θεός κάποιος αποφάσισαν (Εκλογοδικείο) να αλλάξουν τον εκλογικό νόμο με την προσμέτρηση των λευκών.
- Αν δε γίνει κάτι, στις επόμενες εκλογές θα υπάρξει μέγα πρόβλημα που μπορεί να αφήσει εκτός βουλής λ.χ. τον ΣΥΝ.
- Κι αν τα λευκά συγκεντρώνουν πανελλαδικά το 3%, θα μείνουν κενές οι αντίστοιχες έδρες στη Βουλή...
- ...τότε το συζητάμε.
- Αλλά μάλλον θα καρπωθούν τις επιπλέον έδρες οι εταίροι του δικοματισμού.
- Όμως είναι αστείο να διαμαρτύρεται το ΠΑΣΟΚ για κλοπή ψήφων όταν με τα δικά του νομοσχέδια λεηλατούν τις ψήφους της Αριστεράς εδώ και χρόνια, αρνούμενοι να συζητήσουν την απλή αναλογική.
- Ας πρόσεχαν.
- Όμηροι ο Βενιζέλος κι ο Βερελής στο Πολυτεχνείο.
- Το τι ακούσαμε δεν περιγράφεται.
- Για τη γενναιότητα που επέδειξαν, για την ψυχραιμία που τους διέκρινε, για σωστή διαχείριση της κρίσης...
- Τέτοια γενναιότητα που ενώ αυτοί διέταζαν τους αστυνομικούς να παρκάρουν στο προαύλιο του Πολυτεχνείου, υποστήριξαν ότι δεν ξέρουν τίποτα για την ταμπάκερα.

ΜΑΖΙ-ΜΑΖΙ, ΜΕ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ!

Σήμερα ο κ. Καραμανλής συναντάται με τον πλανητάρχη στον Λευκό Οίκο. Θα παρακολουθήσουμε τα επαναλαμβανόμενα τηλεοπτικά ρεπορτάζ και θα διαβάσουμε τα πρωτοσέλιδα.

Θα ήθελα όμως να πάμε δεκαπέντε ημέρες πριν: Στο φύλλο της *Καθημερινής* της 5.5.2005, ο γνωστός και μη εξαιρετέος Γ.Π. Μαλούχος έδινε γραμμή το *whom it may concern* περί των σχέσεων Ελλάδας-ΗΠΑ. Πρηγουμένως έκανε μια δημοσιογραφική περιήγηση στη νεοελληνική ιστορία, αρχίζοντας από τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου για να καταλήξει στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το δίδαγμα που προέκυπτε ήταν: Όποτε η Ελλάδα παρακολουθούσε τις βουλές των Μεγάλων Δυτικών Δυνάμεων, έβγαине κερδισμένη. Το άρθρο κατέληγε με τα εξής: «*Το ΝΑΤΟ και οι Αμερικανοί επιθυμούν την άμεση αξιοποίηση της θαλάσσιας οδού Θεσσαλονίκη-Αιγαίο-Σούδα-Μέση Ανατολή/Ιράκ, είτε με χρήση είτε ακόμα και χωρίς χρήση ενός ενδιάμεσου τουρκικού λιμένα*». Και επειδή οι Αμερικανοί έχουν κάποια μικρο-

προβλήματα με τους Τούρκους λόγω Ιράκ, ιδού η ευκαιρία για μας να τρυπώσουμε και να καλύψουμε τα κενά της αμερικανικής στρατηγικής. Και καταλήγει ο κ. Μαλούχος: «*Κάθε φορά που η Ελλάδα εκπλήρωσε αυτό της τον σχεδόν "υπαρξιακό" ρόλο (την υποταγή δηλαδή στις βουλές των Δυτικών) κέρδισε. Κάθε φορά που τον λησμόνησε έχασε. Γι' αυτό και οι πάντες οφείλουν να στηρίξουν τον πρωθυπουργό σε αυτό το ταξίδι που, σε εποχή μέγιστης ρευστότητας, θα καθορίσει το μέλλον*».

Ελπίζουμε ότι ο πρωθυπουργός –αλλά και όσοι διαχειρίζονται την εξωτερική πολιτική– δεν θα συμμεριστούν τις οδηγίες της αμερικανικής πρεσβείας. Διότι ναι μεν υπάρχει πάντοτε κάποιο «υπαρξιακό» πρόβλημα για μερικούς νεοέλληνες, αλλά υπάρχει και η ιστορική καταγραφή που θυμίζει και κάποιες άλλες ξεχασμένες σελίδες στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις σε πολύ κοντινούς καιρούς (1967, δηλαδή δικτατορία, και 1974, δηλαδή Κύπρος).

X.N.

ΓΕΛΙΑ

Όσο περνάει ο καιρός γίνονται όλο και πιο φυσιολογιστής. Βλέπετε, δε μου φτάνουν πια τα κοινωνιολογικά ή τα ιστορικοπολιτικά εργαλεία για να καταλάβω την ακατανόητη και ανοηταίνουσα εποχή μας. Μελετώ λοιπόν τα πρόσωπα και τις εκφράσεις των πολιτικών –κυρίως το γέλιο τους– και εξάγω συμπεράσματα:

Θυμάμαι λ.χ. το γέλιο του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ανθρώπου βλοσυρού και αγέλαστου. Ήταν τόσο ντροπαλό όσο και σπάνιο ώστε προκαλούσε σοκ στο περιβάλλον του. Ο Αντρέας πάλι, γελούσε συχνά, χαμογελούσε συχνότερα όπως απαιτεί το *american politically correct*, και κάγχαζε με τ' αστεία του Ζιάγκα ή του Παπούλια. Ο Αντρέας γελούσε κι όταν ακόμη έλεγε *mea culpa* και αυτό τον καθιστούσε ακαταμάχητο. Ο Σημίτης από την άλλη ήταν δυσκοίλιος στο γέλιο όπως και σε πολλά άλλα. (Τι να γίνεται άραγε αυτή η ψυχή!). Γελούσε μορφάζοντας και με το

στανιό, σαν να σου 'κανε χάρη. Το γερμανικό *politically correct*. Έρχομαι τώρα στον Κωστάκη: Γελάει με την καρδιά του κι είναι το πιο γοητευτικό πράγμα επάνω του. Παχούλης άνθρωπος, καλόκαρδος, συμπεραίνει ο λαός. Ο Γιωργάκης πάλι, χαμογελάει συνεχώς με τον καθωσπρέπει τρόπο των κολεγιοπαιδών. Κάπως αμήχανα όμως, σαν κάποιον που δεν κατάλαβε το ανέκδοτο που μόλις του είπαν και γελάει από υποχρέωση. Ο Πάγκαλος αντίθετα καγχάζει τόσο εύκολα όσο συνοφρονώνεται. Κυκλοθυμικός άνθρωπος. Έχει πλάκα το γέλιο του Λαμπράκη, που είναι σαν να λέει «όταν τρώνε δεν γελάνε». Ο Μητσοκώστας τόλμησε να τον μιμηθεί στο Alter και ήταν πολύ καλός. Ο Λάκης πάλι, ασχολείται με τον Κούγια. Σίγουρα πράγματα. Το γέλιο της Αριστεράς, τέλος, περνάει σταδιακά από τους επικεφαλής στους ψηφοφόρους τους. Και εδώ μιλάμε για πολύ γέλιο!

Τζιμ Μπούκης

ΚΩΜΙΚΟΤΡΑΓΙΚΑ

Τραγικό δεν ήταν που πήγε ο υπουργός Οικονομικών Γ. Αλογοσκούφης στη σύναξη της περίφημης «λέσχης Μπίλντεμπεργκ». Στο κάτω κάτω της γραφής, η ΝΔ είναι αυτή που ήταν πάντα, οπότε φυσιολογικά ο άνθρωπος ήθελε να ενημερωθεί για τις επιλογές που αφορούν στην πλήρη κυριαρχία της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης.

Τραγικό, για όσους επιμένουν ακόμα, δυστυχώς, να μην αντιλαμβάνονται τις μεταλλάξεις και μεταμφιέσεις των ελληνικών κομμάτων εξουσίας, ήταν η συμμετοχή στην ίδια σύναξη, για πολλοστή φορά μάλιστα, του Γ. Παπανδρέου μετά της Άννας Διαμαντοπούλου.

Το κωμικό; Η δήλωση του εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος, απαντώντας στον πρόεδρο του ΣΥΝ που επεσήμανε το γεγονός, είτε μεταξύ άλλων ότι «το ΠΑΣΟΚ και ο πρόεδρός του Γ. Παπανδρέου δεν έχουν τον φόβο μήπως αλλοιωθούν από την επαφή με διαφορετικές απόψεις» αντίθετα, έχουν τη δύναμη να αναμετρώνται με αυτές, με βάση τις γνωστές θέσεις που διατυπώνονται σε κάθε περίπτωση...

Σιγά, μεγάλε!

T.K.A.

ΟΜΗΡΙΑ

Βρήκανε την αφορμή με το περιστατικό της ομηρίας των βουλευτών στο Πολυτεχνείο για να ξεσπαθώσουν εναντίον του ασύλου οι γνωστοί ανησυχούντες. Το άσυλο ευθύνεται για όλα ή η ανοησία εκείνων που θέλουν να επιδεικνύουν με τον πιο προκλητικό τρόπο την αλαζονεία τους, νομίζοντας ότι συνεχίζουν να κατέχουν θώκους εξουσίας; Και μόνο ότι αδιαφόρησε το ΠΑΣΟΚ τόσα χρόνια για τα προβλήματα των πανεπιστημίων θα έπρεπε να κάνει τους ανθρώπους του πιο προσεχτικούς.

Σως



του Τάσου Αναστασίου

ΟΜΗΡΟΙ

Αδέλφια χάσαμε την ιστορική ευκαιρία. Τους είχαμε στα χέρια μας στρουμπουλούς, χορτασμένους, φλύαρους, αθώους, ευτυχείς, κομπορηίμονες, εξουσιαστικούς, αλαζόνες, «αντιστασιακούς», κουμπουροφόρους, συγκαταβατικούς, «πέρα βρέχει», θρασείς, ανόητους, προβληματικούς, και τους αφήσαμε να φύγουν! Μέγα σφάλμα. Το κίνημα έχασε ένα μοναδικό ατού: ν' αποδείξει ότι διαθέτει περισσότερο χιούμορ από τον κυνισμό της εξουσίας. Αν τους κρατούσαμε «ομήρους» 48 ώρες, θα τα ξερνούσαν όλα! Για την Ολυμπιακή, το τραμ που δεν πάει πουθενά, τον προαστιακό και την Αττική Οδό του Μπόμπολα, την ηλιθία διάταξη για το επαγγελματικό ασυμβίβαστο των βουλευτών, για τον Ραδιοτηλεοπτικό Νόμο, για τον δασοκτόνο Νόμο ή για τον Νόμο περί βασικώς διαπλεκομένων μετόχων. Επίσης θα μπορούσαμε να ρωτήσουμε την πεταλούδα της Θεσσαλονίκης βασικώς πόσο κεντροαριστερά είναι και πώς αντιλαμβάνεται το πρόβλημα του αποκλεισμού στην κοινωνία ευρύτερα. Ο χοντρός πεταλούδος πάλι, θα γράφει, λέει, βιβλίο «Πώς δραπέτευσα από το νησί του Διαβόλου». Θα το εκδώσουν οι Λαμπράκης-Μπακατσέλος, γιατί αυτόν τον καιρό ο Λιβάνης είναι απασχολημένος με αγωγές εναντίον του *Αντί*.

Τζιμ Μπούκης

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σε φιάσκο φαίνεται ότι καταλήγει ο θεσμός του ανοιχτού πανεπιστημίου, δεδομένου ότι καθίσταται απαγορευτική η απόκτηση πτυχίου από τον οποιοδήποτε έλληνα πολίτη. Και ενώ ο θεσμός αυτός είχε αρχικά προβληθεί ως μια σημαντική ευκαιρία για ανώτατες σπουδές, μετατρέπεται σταδιακά σε ένα απολύτως κλειστό και προνομιακό σύστημα σπουδών, το οποίο τελικά εξυπηρετεί μόνον όσους και άφθονο χρήμα διαθέτουν και φυσικά χρόνο. Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο αριθμεί περίπου 16.000 προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, προσφέροντας 18 προγράμματα σπουδών. Τα διδάκτρα ξεκίνησαν από 440 ευρώ για να καταλήξουν σήμερα σε πάνω από 8.400 ευρώ, ενώ περίπου 3.500 ευρώ κοστίζει το μεταπτυχιακό. Απογοητευτικά τα πράγματα λοιπόν στο χώρο της παιδείας, αφού και η ποιότητα σπουδών συνεχώς υποβαθμίζεται, και τα διδάκτρα αυξάνονται στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια κατά 20%, και είμαστε δεύτεροι στην Ευρώπη σε ποσοστό πτυχιούχων που ασκούν άλλο επάγγελμα από αυτό που σπούδασαν. Κάποτε μιλούσαμε για το δικαίωμα στη δεύτερη ευκαιρία. Στην παιδεία από καιρό προσπαθούν να μας πείσουν ότι όλο και περισσότεροι στερούμαστε του δικαιώματος να κάνουμε όνειρα για σπουδές.

Σως

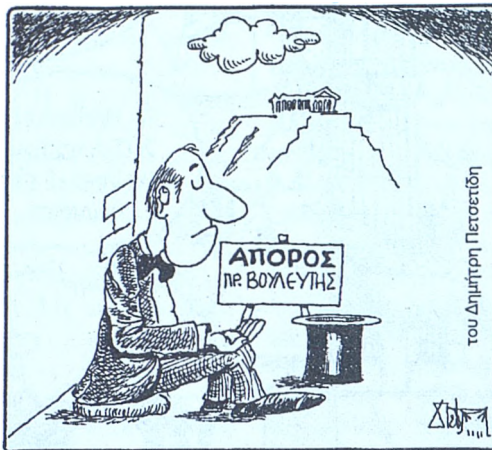
- Και τέτοια ψυχραιμία που έδωσαν το όνομα του αστυφύλακα που πυροβόλησε εν ψυχρώ τους αναρχικούς στο πιτς φιτίλι.
- Κατόπιν εορτής τα έριξαν και στη Σύγκλητο του ΕΜΠ, γιατί στην ανακοίνωσή της είπε τα αυτονόητα.
- Ότι δεν μπορούν στο πανεπιστήμιο να κυκλοφορούν κουμπουροφόροι των βουλευτών.
- Μιλάμε για απύθμενο θράσος.
- Ο Βούγιας, «όμηρος» κι αυτός, μίλησε με το γνωστό σαχλαμαρέ υφάκι του, για την κοινωνία των απελπισμένων που μπορεί να εντυπωσιάζει τις αγελαδινές πασοκιάδες, αλλά προκαλεί εμετό στους νεολαίους της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς.
- Και ποιοι, ποιητά μου, διαχειρίζονται αυτές τις κοινωνίες;
- Οι Εξαρχειώτες ή οι αφεντομουτσουνάρες σας;
- Έφαγε και την κατραπακιά του από τις αριστερές δημοτικές κινήσεις της Θεσσαλονίκης, που τους ζήτησε συνεργασία για να φύγει δήθεν η Δεξιά από τον Δήμο.
- Κύριε Σπύρο μας, μήπως εσείς εκπροσωπείτε κάποια τάση της Αριστεράς και δεν το έχουμε αντιληφθεί;
- Σκορποχώρι και πάλι η συγκέντρωση της Παπάσφυροπολυζωγοπούλειας εκδοχής του χώρου της εργασίας για την Πρωτομαγιά.

- Λιγότεροι και από το άθροισμα των εκλεγμένων συνδικαλιστών που εκπροσωπούν.
- Θλιβερές παρουσίες στελεχών του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ που συνέβησαν (και συμβάλλουν) στην αποδιάρθρωση του ασφαλιστικού και των κοινωνικών παροχών.
- Απορίας άξιον το γιατί κάποιοι αριστεροί επιμένουν να εκτίθενται μ' αυτή τη συνομοταξία.
- Η θεσμολαγνία από πότε είναι ταμπού για την Αριστερά σύντροφοι;
- Μαύρη τρύπα στην Αγροτική Τράπεζα ύψους 425 δις.
- Τα κανάλια των εργολάβων-προμηθευτών έπαιξαν μόνο για την πιστωτική κάρτα του Μηλιάκου.
- Η ΕΣΗΕΑ τι λέει;
- Κι έχουμε εκλογές σύντομα...
- Όπως για παράδειγμα και για την εξασφάλιση από τα δελτία και τις «ενημερωτικές» τους εκπομπές της δράσης της Αριστεράς.
- Μειώθηκε 2,5% επιπλέον η διαφορά μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, έγραψε το έντυπο του εργολάβου.
- Πριν από ένα μήνα το ίδιο έντυπο έγραφε ότι η διαφορά ήταν στο 1,8%.
- Άρα, με απλά μαθηματικά, πρέπει το ΠΑΣΟΚ να προηγείται κατά 0,7%.
- Πώς όμως η ίδια εφημερίδα μιλά για διαφορά υπέρ της ΝΔ;
- Ζητείται μαθηματικός του «πράσινου κινήματος» ή έστω το αρμόδιο τμήμα του ΙΣΤΑΜΕ για να μου το εξηγήσει.

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΣΤΟ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟ

Μπορεί η δημοσιοποίηση της απόφασης για το κατ'άπτυστο μηνιαίο «βοήθημα» των 3.000 ευρώ στους πρώην βουλευτές που δεν επανεξελέγησαν ή δεν είχαν θέσει υποψηφιότητα στις τελευταίες εκλογές εξαιτίας του ασυμβίβαστου, να προκαλέσει σάλο στην κοινή γνώμη, με αποτέλεσμα να βγουν επικριτικά ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας -εντελώς άκομψη και απαξιωτική η αντίδραση της προέδρου της Βουλής στη σχετική δήλωση του Κ. Στεφανόπουλου- και άλλοι πολιτικοί παράγοντες, για να ανακροήσουν πρύμνα οι ηγεσίες των κομμάτων και να ζητήσουν την αναστολή της εφαρμογής της. Και μπορεί ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλ. Αλαβάνος να βγήκε πρώτος, από

του βήματος της Βουλής, για να ζητήσει την αναστολή, εξηγώντας ευθαρσώς ότι «όταν γίνεται ένα λάθος, πρέπει να ανα-



Βουλής, πάρθηκε ομόφωνα, και μάλιστα χωρίς καμία συζήτηση, από τους προέδρους των κοινοβουλευτικών ομάδων όλων των κομμάτων. Οι οποίοι για άλλη μια φορά λειτούργησαν εντελώς συνεχνιακά, γνωρίζοντας ωστόσο, όπως φάνηκε κατόπιν, ότι η απόφασή τους αποτελούσε κατάφωρη πρόκληση προς την πλειονότητα των πολιτών, καθώς ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με την πραγματική οικονομική κατάσταση της χώρας, με την αυξανόμενη ανεργία και τη φτώχεια, αλλά και με τις επαγγελίες της κυβέρνησης για μείωση των κρατικών δαπανών, περιλαμβανομένων και των δαπανών του κοινοβουλίου.

Για να ξέρουμε, για τι μιλάμε! **Τ.Κ.Δ.**

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΡΟΦΕΣ

Η Άνοιξη βρίσκεται σε μια γυάλα στο Σύνταγμα... Μαζί με κάτι... δράκαινες (φυτό από τα Κανάρια Νησιά), κάτι μπονσάι από την Κίνα και άλλα φυτά από άλλα μέρη του κόσμου. Όλα μέσα στις γυάλες τους εκτίθενται -κάτω από τον Αττικό ουρανό, μπροστά στη Βουλή- στα βλέμματα των δημοτών της κυρίας Μπακογιάννη, υπό την ευγενική χορηγία της Vodafone, «στη γιορτή της φύσης».

Αυτό φαίνεται είναι το «όραμα» για «το πράσινο» και την «ποιότητα ζωής» στην Αθήνα: πετάμε μπετόν όπου μπορούμε μαζί με καμιά δεκαριά ορόφους από ατσάλι και γυαλί από πάνω και βάζουμε τα φυτά στις γυάλες να τα καμαρώνουμε, με την ευγενική χορηγία του εκάστοτε οικονομικού ευγενή.

Σε μια Αθήνα όπου αναλογεί το λιγότερο πράσινο ανά πολίτη στην Ευρώπη και όχι μόνο. Σε μια Αθήνα όπου όποιος πολίτης τολμήσει να βγάλει γλώσσα -και... κεφάλι έξω από το μπετόν- και αρθρώσει καμιά κουβέντα για Μητροπολιτικό Πάρκο ή έστω για καμιά πλατεία με κανένα δεντράκι του Θεούλη -σαν αυτά που φύτευαν εδώ για αιώνες- και ρίχνεται στην πυρά

ως γραφικός. Σε μια Αθήνα όπου τα ρέματα «εγκιβωτίζονται» -στην καλύτερη περίπτωση- ή χιτίζονται και πλημμυρίζουν οι γύρω περιοχές με τις μπόρες και τις βροχές κάθε χειμώνα.

Σε αυτή την Αθήνα πιο εύκολα μπορεί να δει κανείς μπονσάι από την Κίνα σε γυάλα εκτεθειμένο στο Σύνταγμα παρά χαμομηλάκι να σκάει κεφάλι μέσα από το τσιμέντο. Για κανένα πευκάκι, κυπαρισσάκι ή έστω μια μικροδάφνη, ούτε λόγος. Μουσειακό είδος, για τα Μουσεία Φυσικής Ιστορίας ή για τον Εθνικό Κήπο αφού υπάρχει ακόμα.

«Γύρω γύρω πόλη», ναι, συμφωνούμε με την καμπάνια του Δήμου Αθηναίων. Αλλά πού την είδαν «στη μέση» την Άνοιξη;

Αυτή η καμπάνια είναι η απόλυτη διαστροφή; Όχι! Η απόλυτη διαστροφή -άντε, έστω, σουρεαλισμός- είναι που υπάρχουν και πολίτες οι οποίοι νομίζουν ότι έτσι συναντά κανείς την Άνοιξη. Σε μια διαφημιστική καμπάνια, στο Σύνταγμα και μέσα στη γυάλα. Περιτριγυρισμένος από τσιμέντο και ευτυχής κάτω από τον, ανοιξιάτικο βεβαίως, αττικό ουρανό.

Φλόγα

ΚΑΚΟΥΡΓΑ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ!

Η ψυχολογία μου είναι ψυχολογία καρφωμένης σημαίας, γράφει στον «Πεισίστρατο» ο Χειμωνάς. Διερωτώμαι ποια πρέπει να είναι η ψυχολογία και ημών αλλά και των γειτόνων μας απ' την άλλη πλευρά της θάλασσας τώρα που η αμερικανική «μεσολάβηση» κορυφώνεται αλλά και που η Τουρκία πιέζεται από τις ημερομηνίες της ΕΕ. Ήδη η de facto αναγνώριση της Κύπρου μαζί με τα λοιπά δέκα νεοεισελθόντα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκεται απε ποτας και ο ερίτιμος κ. Ερντογάν πρόσφατα προέβη σε συμφιλιοτικές δηλώσεις βλέποντας ότι δεν έχει άλλα περιθώρια «παιχνιδιών».

Απ' την άλλη, οι παραβιάσεις στο Αιγαίο με εξοπλισμένα μάλιστα τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη συνεχίζονται, για να διεκδικήσουν ως το τέλος τα «τετελεσμένα» στα Ίμια και τα «δικαιώματα» στο Αρχιπέλαγος, όπως προβλέπει η συμφωνία της Μαδρίτης η οποία φέρει πάντως τις υπογραφές Σημίτη και Γιωργάκης. Κακούργα διατύπωση! Αλλά και ολέθριες συμβουλές τύπων του τύπου του Άλεξ Ράντος (ο οποίος, όπως διαβάσαμε στην *Ελευθεροτυπία* της 14.5, υπέγραψε μαζί με άλλα γεράκια του Πενταγώνου εναντίον της πρότασης Πούτιν να εορταστούν τιμητικά τα 60 χρόνια από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στη Μόσχα λόγω, λέει, δικτατορίας!). Τόσο διπλωμάτης και γνώστης της ιστορίας ο τύπος.

Πέρασε λοιπόν σχεδόν ένας χρόνος από την καταψήφιση του Σχεδίου Ανάν και παρά τις πιέσεις τις απίστευτες αλλά και το έλλειμμα σε έμφυχο δυναμικό από πλευράς Κύπρου, το νησί μάλλον κερδίζει πόντους παρά χάνει. Και μάλιστα ως Κυπριακή Δημοκρατία ιδρυμένη από το 1960 και υποστάσα εχθρική εισβολή το 1974. Βλέπετε έχει και η διεθνής υποκρισία τις αναλαμπές της. Ως τον Οκτώβρη η Τουρκία, παρά τα τσαλίμια των στρατηγών

και του πολιτικοοικονομικού κατεστημένου, πρέπει να πιει το πικρό ποτήρι. Ίσως τότε η διπλωματική μας υπομονή και η πολιτική μας συγκαταβατικότητα να ευοδωθούν επιβραβευόμενες.

Η Τουρκία όμως και λόγω ΗΠΑ και λόγω γεωπολιτικής θέσης θ' αποτελεί πάντα ένα πρόβλημα για την περιοχή. Απ' την άλλη κανένα Σχέδιο Ανάν δεν μπορεί να επιτύχει τίποτε, όταν η Τουρκία εποφθαλμιά το νησί με τον τρόπο που ιστορικά πλέον το εποφθαλμιά. Οι Κύπριοι το ξέρουν αυτό στο πετσί τους και *συνειδητά* δεν θέλουν συνδιοίκηση με τους Τουρκοκύπριους, γιατί πίσω από τους τελευταίους κρύβεται ο τουρκικός επεκτατισμός. Λοιπόν η Τουρκία ποτέ δεν θα επιτρέψει να ενωθεί ουσιαστικά το νησί, εφόσον δεν αίρει ούτε το ελάχιστο από τα τετελεσμένα της. Αφού δεν αποσύρει καν όχι έναν έποικο αλλά ούτε έναν στρατιώτη. Απ' την άλλη, σχέδιο των Αμερικανών και του ΟΗΕ είναι ν' αναλάβει η ελεύθερη Κύπρος να «εκσυγχρονίσει» οικονομικά τα κατεχόμενα! Αυτή είναι η μαύρη αλήθεια και το διαρκές δίλημμα των Ελληνοκυπρίων. Μετά την προδοσία και τη διαρπαγή έρχεται τώρα και ο οικονομικός διακανονισμός!

Ούτως ή άλλως η φιλοσοφία του Σχεδίου Ανάν, ακόμη και σε μελλοντική ενδεχόμενη βελτίωση, είναι απαράδεκτη, γιατί εξισώνει την πλειοψηφία με τη μειοψηφία και την ιστορία με την πολιτική συγκυρία. Ποια θα μπορούσε να είναι λύση; Η επιστροφή της Αμμοχώστου και της Μόρφου και η είσοδος των κατεχομένων στην Ε.Ε. όταν και εφόσον εισέλθει και η Τουρκία. Με την ως τότε άρση του επαίσχυντου τείχους και επικοινωνία των δύο εθνικών ομάδων που κατοικούν στο νησί. Βλέπετε, αμαρτίαι πολιτικών παιδεύουσιν πολίτας και πάντα οι σημαίες ματώνουν, ιδιαίτερα όταν είναι καρφωμένες.

Μάνος Στεφανίδης

• *Μπλε Μαυρογιαλούροι* ήταν το κεντρικό θέμα Κυριακάτικης εφημερίδας που στηρίζει το ΠΑΣΟΚ.

- Δε θα μας ξένιζε καθόλου, αν η ίδια εφημερίδα επί οχτώ χρόνια μιλούσε και για τους πράσινους συναδέλφους τους.
- Εκτός κι αν δεν υπήρχαν, οπότε πάσο.
- Πράσινοι και μπλε ομονοούν στα πάντα.
- Σύνταγμα, ευρωσύνταγμα, εθνικά θέματα, οικονομική πολιτική, εργασιακά κ.λπ.
- Περί κουτάλας οι διαφορές τους.
- Ευχαριστούμε δεν θα πάρουμε

N. Μολ.

ΠΟΙΟΙ ΜΙΛΑΝΕ!

Τα Κοκκαλόπαιδα ειρωνεύτηκαν την ονομασία «Αγία Σοφία» στο μελλοντικό(;) γήπεδο της ΑΕΚ στη Νέα Φιλαδέλφεια. Την ύβρι να εξακολουθεί να λέγεται «Γεώργιος Καραϊσκάκης» το γήπεδο της Ολυμπιακής Επιτροπής που χαρίστηκε από το σημαντικό ΠΑΣΟΚ στον κατάσκοπο της Στάζι, την κάνουν γαργάρα.

Ω ΘΕΜΑΤΑ, Ω ΜΟΥΡΕΣ!

Από τις εκπομπές και τα έντυπά τους προβάλλουν όλη τη σάχλα της νεοελληνικής ζωής. Όμως τους ενόχλησε η Νατάσα επειδή μίλησε ως γιατρός σε επιστημονικό συνέδριο και την πρόβαλε η κρατική τηλεόραση...

E.A.

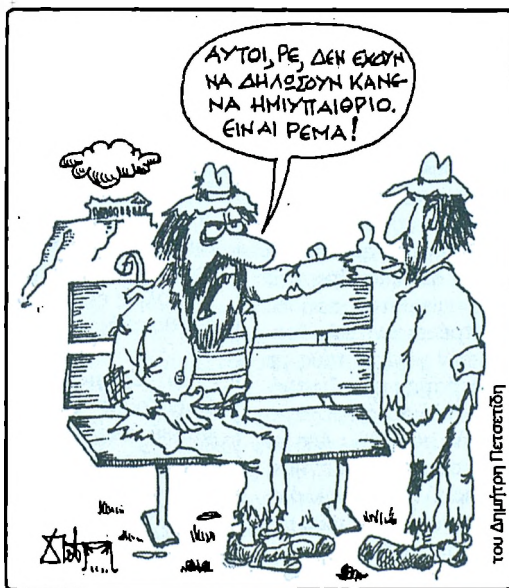
ΕΘΝΙΚΑ: ΚΟΥΒΕΝΤΑ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ

Ακρως ενδιαφέρουσα η εκτός ημερησίας διατάξεως συζήτηση στη Βουλή, σε επίπεδο αρχηγών κομμάτων, για τα ενικά μας θέματα, ιδιαίτερα στο βαθμό που αποκάλυψε τη σχεδόν πλήρη ταύτιση θέσεων κυβέρνησης και αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Ωστόσο, μια συζήτηση για τα εθνικά θέματα στη Βουλή, πέρα από την ευκαιρία που προσφέρει στην κυβέρνηση να στείλει συγκεκριμένα μηνύματα σε επίσης συγκεκριμένους αποδέκτες εκτός Ελλάδας, έχει, θεωρητικά τουλάχιστον, ως κύριο σκοπό την ενημέρωση του σώματος και του ελληνικού λαού για την κυβερνητική πολιτική στα θέματα που αφορούν άμεσα στην εθνική κυριαρχία και στις σχέσεις της χώρας με τον έξω κόσμο.

Και σ' αυτό τον τομέα η συζήτηση έχασε τελικά το κύριο νόημά της και μετατράπηκε σε κουβεντούλα των πολιτικών αρχηγών, που διεξήχθη ενώπιον κενών εδρών, πλην κάποιων «κλακαδόρων» και των δύο μεγάλων κομμάτων που παρέστησαν απλώς και μόνο για να χειροκροτήσουν τις κορόνες των αρχηγών τους. Ντροπή!

T.K.A.



ΠΑΝΤΟΥ Η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ!

Είμαι τυχερός! Ταξιδεύω με φουσκωτά σκάφη στην άγονη γραμμή μαζί με την ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ, δηλαδή μια οργάνωση εθελοντών με προεξάρχοντες γιατρούς που προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους σε ξεχασμένα ξερονήσια μια φορά το χρόνο.

Τι δουλειά κάνω; Είμαι βοηθός μικροβιολόγου με διευθυντή τον ιατρό Γιάννη Κλινάκη και συγχρόνως κάνω «πολιτιστικές παρεμβάσεις» με slides και ομιλίες. Είμαι αληθινά τυχερός και το κείμενο αυτό καταντά να είναι πολιτικό. Οι άνθρωποι εδώ επιχειρούν με τις δικές τους δυνάμεις να προσφέρουν ό,τι έχουν αποκομίσει από την κοινωνία ευρύτερα: παράλληλα, ψυχαγωγούνται ενώ ψυχαγωγούν, παίρνουν ενώ δίνουν. Μαζί τους γνωρίζω την άλλη Ελλάδα, τον καημό της δίπλα απ' τα 'μια, την υπερηφάνειά της πλάι στις χαμένες πατρίδες και στην καθ' ημάς Ανατολή.

Φαντάζομαι ότι στην Αθήνα ασχολούνται με τον Ειρηναίο, τον Βαβύλη ή τις επόμενες πρωτοβουλίες Καραμανλή, αλλά στην Τέλενδο και τους Λειψούς η αγωνιστική νεολαία –που ευτυχώς δεν είναι λίγη– έχει άλλες αγωνίες. Βιάζεται να παίξει στο γήπεδο 5Χ5 που πρόσφερε η Ομάδα προς τιμή του πρόωρα χαμένου συντρόφου τους Δημήτρη Ζερβογιάννη. Βέβαια από δίπλα και η τηλεόραση – τοπική ή εθνική; Πού μυρίστηκε ενδιαφέρον θέμα με άφθονο συναισθηματισμό και ήρθε! Απ' την άλλη οι γιατροί είδαν χτες στους Λειψούς περί τα 200 άτομα και πραγματοποιήσαν 170 αιματολογικές εξετάσεις. Εκεί συνέβη και το εξής παράδοξο: Η τηλεόραση παίζει στη διαπασών στην ταβέρνα του νησιού και δίπλα ένας γεροψαράς ματίζει τα δίκτυα του με το μαχαίρι στο στόμα. Αίφνης στο γυαλί εμφανίζεται ο κύριος Μικρούτσικος (όχι ο υπουργός, ο άλλος). Ρωτάω τον παππού: «Ξέρεις ποιος είναι αυτός, πατριώτη;». «Δεν ξέρω, παιδάκι μου. Γιατρός είναι!», απαντά αυτός επηρεασμένος εμφανώς από την ομήγυρη.

Επίσης στους Αρκούς συναντάμε έναν εξαιρετικό νέο δάσκαλο που είναι συγχρόνως φοιτητής στη Σχολή Καλών Τεχνών Θεσσαλονίκης. Τον λένε Δημήτρη και είναι στο εργαστήριο της Τέτας Μακρή. Έχει έναν μόνο μαθητή, τον Βασίλη, που πηγαίνει τετάρτη δημοτικού και έχει τρία ανήλικα αδέρφια: δύο αγόρια και την εκπληκτική Νεφέλη(!), τριών ετών. Τους φέραμε ποδήλατα, παιχνίδια και στη Νεφέλη μια κούκλα.

Και να τώρα το εκπληκτικό! Ο Δημήτρης αρνείται να «εμφανιστεί» στην τηλεόραση και δεν επιτρέπει στο δημοσιογράφο από την Κω να τον κινηματογραφήσει. Επίσης του θυμίζουμε ότι δεν επιτρέπεται να φιλιούνται ανήλικοι χωρίς την άδεια των γονέων τους με απόφαση του ΕΣΡ. Ανάσα δημοκρατίας και αξιοπρέπειας απ' το ακριτικό νησί που είναι ανάμεσα σε Λέρο και Σάμο. Με το Βασίλη παίζω μπάλα και χάνω. Λεπτομέρεια: Η εταιρεία ΕΛΛΙΣ προσφέρθηκε να χορηγήσει τις μελλοντικές σπουδές του νεαρού Βασίλη, αλλά οι γονείς του αρνήθηκαν. Δεν γνωρίζουν, είπαν, τι θα θέλει να γίνει όταν μεγαλώσει. Ξανά βαθιά ανάσα!

Αρκοί Δωδεκανήσου, 18 Μαΐου

Μ.Σ.

Η ΧΥΤΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ



«Πόσο κάνει η ζωή στο Αιγαίο;», ρωτά με πρωτοσέλιδό της η εφημερίδα **Εμπρός** του Νομού Λέσβου. Σε αποκλειστικό ρεπορτάζ δίνει την οικονομική απάντηση στο ερώτημα:

«Με αποφάσεις των δικαστηρίων κοστολογείται στα 20 εκατομμύρια δραχμές η ζωή του κάθε πνιγμένου! Δώδεκα εκατομμύρια δραχμές σε κάθε έναν από τους ναυαγούς του Εξπρές Σαμίνα...

...Πόσο στοιχίζει μια ζωή; Πόσα ευρώ εκτιμά η Ελληνική Δικαιοσύνη πως κοστίζει κάθε μια ψυχή από τις 80 που χάθηκαν εκείνο το βράδυ στο Αιγαίο; Πρωτόδικα το δικαστήριο είχε επιδικάσει 300.000 ευρώ για την οικογένεια κάθε ενός από τους νεκρούς. Το Εφετείο Πειραιά εξέδωσε άλλη μια απόφαση που αντιγράφηκε και αποτελεί πλέον μπούσουλα. Τα δάκρυα των ορφανεμένων κοστίζουν μόλις 60.000 ευρώ!...

...Τα δικαστήρια με τις πρώτες τους αποφάσεις επιδίκαναν ποσά που άμεσα έπρεπε να καταβληθούν στους ναυαγούς ή στις οικογένειες των πνιγμένων που κυμαίνονται από 60 ως 100 χιλιάδες ευρώ. Τώρα πρέπει ο καθένας τους να επιστρέψει στην ασφαλιστική εταιρεία που κάλυψε το κόστος των αποζημιώσεων ποσά που έχουν ξεοδευτεί...

...Αυτοί που στις 27 Μαΐου δικάζονται από το κακουργιοδικείο, σύμφωνα με την απόφαση του Εφετείου Αιγαίου, προέβησαν σε πράξεις που απλά συνιστούν βαρύτατη αμελή συμπεριφορά ενώ τονίζεται ακόμα ότι ενδεχόμενος δόλος δεν προέκυψε, αφού το προβλεφθέν από αυτούς ζημιόγνο αποτέλεσμα πίστευαν προφανώς όλως επιπόλαια ότι δεν θα επήρχετο!»

Στο **Εμπρός** επίσης διαβάζουμε στη στήλη «Κύριε Διευθυντά» που υπογράφει ο «Διαπορών Μυτιληνός»:

«Αυθαίρετος ιδιωτικός χώρος για παιδιά σε κτί-

σμα με αυθαίρετες κατασκευές κι όλα ετούτα στο Μόλυβο από σύζυγο αγρίως αυθαιρετούντα εδώ και χρόνια δημόσιου λειτουργού;

Οι κυβερνήσεις πέφτουνε, κύριε Διευθυντά, αλλά οι μέσα σε όλα μάγκες που θεωρούν πως με φερετζέ τη δημόσια τους θέση όλα τα σφάζουν όλα τα μαχαιρώνουν, μένουν».

Στην στήλη «Απόψεις» της ηπειρωτικής εφημερίδας **Έκδοση**, διαβάζουμε για το πόσο αναγκαία είναι η κατασκευή όχι μόνο μιας μεγάλης οδικής αρτηρίας όπως είναι η Εγνατία Οδός, αλλά και διαβάσεων στα χωριά που αυτή διασχίζει:

«...Η Εγνατία Οδός κόβει στα δύο το Δήμο Παμβώτιδας. Οι κάτοικοι της Πλατανιάς, της Ηλιόκαλης, του Δροσοχωρίου, αλλά και άλλων περιοχών δεν έχουν πρόσβαση στις ιδιοκτησίες τους ή στα βοσκότοπια που βρίσκονται από την άλλη πλευρά του δρόμου... σε μια απόσταση 6 km (Πλατανιά-Δροσοχώρι) προβλέπεται η κατασκευή μιας και μόνο διάβασης πεζών, αυτοκινήτων ή ζώων... κάτοικοι της περιοχής που συμμετείχαν σε συζήτηση τα τοπικά συμβούλια και δημοτικοί σύμβουλοι όλων των παρατάξεων, επεσήμαναν την αναγκαιότητά και τα προβλήματα των κατοίκων των περιοχών που προκύπτουν από την έλλειψη στη μελέτη διαβάσεων στο τμήμα αυτό της Εγνατίας Οδού...

...Γίνονται προσπάθειες για να προβλεφθούν παρόμοια προβλήματα, που δημιουργούνται από την κατασκευή της Εγνατίας, στα όρια του Δήμου Παμβώτιδας».



Σκίτσος από το **Εμπρός**.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Ως προς την απασχόληση, η καταπολέμηση των αιτιών της ανεργίας και των χαμηλών ποσοστών απασχόλησης και συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό έχει καίρια σημασία για τη στρατηγική που θα ακολουθηθεί με σκοπό τη βελτίωση των αναπτυξιακών επιδόσεων της Ελλάδος.

Μεταξύ των κύριων προτεραιοτήτων της πολιτικής για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης είναι οι εξής:

— Η άρση των φραγμών για την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας στην οποία μπορεί να συμβάλει η καλύτερη ανταπόκριση των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης —ιδίως όσον αφορά τις δεξιότητες που παρέχουν— στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

— Η προσέλκυση περισσότερων γυναικών, καθώς και απόρων μεγαλύτερης ηλικίας, στην αγορά εργασίας (π.χ. με τη βελτίωση των συστημάτων φροντίδας των παιδιών, την προώθηση των ίσων ευκαιριών απασχόλησης ανδρών και γυναικών και τον περιορισμό της πρόωρης συνταξιοδότησης).

— Η ενθάρρυνση της κοινωνικής ένταξης ορισμένων πληθυσμιακών ομάδων, με τη μετατροπή της άτυπης-αδήλωτης εργασίας, π.χ. των μεταναστών, σε νόμιμη απασχόληση.

— Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας, καθώς και της λειτουργίας των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που διευκολύνουν την αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

— Η μείωση των φορολογικών ανικινητρών για την απασχόληση και η επανεξέταση της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα παρέ-

χονται επαρκή περιθώρια προσαρμοστικότητας τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στους εργαζομένους, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικών αλλαγών. Στην κατεύθυνση αυτή, είναι δυνατόν να συμβάλουν νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας και μεγαλύτερη ποιότητα συμβατικών ρυθμίσεων για τους εργαζομένους και τις επιχειρήσεις, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές θα συνδυάζουν την ευελιξία με την ασφάλεια.

— Γενικότερα, η εξάλειψη των φραγμών στην κινητικότητα των εργαζομένων και η αύξηση της δυνατότητάς τους να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών, π.χ. με την ενίσχυση της διάβιου μάθησης.

Η ανάγκη να πραγματοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις αυτές είναι επιτακτική. Λόγω των δημογραφικών αλλαγών, είναι επείγουσα ανάγκη να επιταχυνθεί ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης, ενώ η ένταση του διεθνούς ανταγωνισμού και οι τεχνολογικές αλλαγές καθιστούν αναγκαία την αύξηση της προσαρμοστικότητας στην αγορά εργασίας. Ο κύριος στόχος των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας είναι να διευκολυνθούν οι εργαζόμενοι των τομέων που βρίσκονται σε κάμψη (και αντιμετωπίζουν συρρίκνωση των μεριδίων αγοράς τους λόγω του διεθνούς ανταγωνισμού) να βρουν θέσεις εργασίας σε νέους και αναπτυσσόμενους τομείς στους οποίους η Ελλάδα διαθέτει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι εργαζόμενοι θα έχουν τις ευκαιρίες πρόσβασης στα προγράμματα κατάρτισης που τους είναι αναγκαία για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους. Ταυτόχρονα, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς επιπτώσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, πρέπει

να ακολουθηθεί μια πολιτική που θα παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλους και προστασία στους πιο ευάλωτους. Όπως ήδη αναφέρθηκε, το ποσοστό φτώχειας είναι σχετικά υψηλό και η ανισοκατανομή του εισοδήματος εντονότερη από ό,τι στην ΕΕ των 15. Το πρόβλημα της φτώχειας, στο βαθμό που συνδέεται με την ανεργία, είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Στο βαθμό όμως που η φτώχεια αφορά κοινωνικά αδύναμους πολίτες, θα πρέπει να υπάρξει κρατική στήριξη, βάσει μιας καλά σχεδιασμένης κοινωνικής πολιτικής με μακροπρόθεσμη στόχευση. Πρέπει μάλιστα η δημοσιονομική προσαρμογή να λάβει υπόψη την ανάγκη για μια τέτοια ενεργητική κοινωνική πολιτική.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η επανενεργοποίηση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας συνεπάγεται για την Ελλάδα, όπως και για τις άλλες χώρες της ΕΕ, μια υποχρέωση — που είναι ταυτόχρονα και ευκαιρία: να υιοθετήσει ένα εθνικό σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση βασισμένο στις πρόσφατες προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών το Μάρτιο του τρέχοντος έτους. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να καθορίζει τις μεταρρυθμίσεις και τους στόχους που αρμόζουν στις ανάγκες της Ελλάδος και πρέπει να συζητηθεί τόσο από το Κοινοβούλιο όσο και από τους κοινωνικούς εταίρους. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων είναι ζωτικός, εφόσον η στήριξη από αυτούς έχει κρίσιμη σημασία για τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας. Ένα ισορροπη-



μένο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων πρέπει να λαμβάνει υπόψη του σημαντικά ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία. Οι προσαρμογές έχουν κόστος που είναι συχνά επώδυνο, αν και η πείρα δείχνει ότι το κόστος της προσαρμογής μπορεί να μειωθεί ή να απορροφηθεί με κατάλληλες πολιτικές στήριξης, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας. Επίσης, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι συχνά δύσκολες επειδή προσκρούουν σε κατεστημένα συμφέροντα. Γι' αυτό ακριβώς είναι αναγκαίος ένας δημόσιος διάλογος, που θα χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και πλατιά ενημέρωση, ώστε να οικοδομηθεί και να διατηρηθεί η ευρεία κοινωνική στήριξη των μεταρρυθμίσεων.

Η παρούσα κατάσταση δεν είναι δυνατόν να διατηρηθεί για πολύ. Ο κόσμος σήμερα έχει αλλάξει ριζικά και αυτό οφείλεται στην επίδραση πολλών παραγόντων, όπως η τεχνολογία, οι διεθνείς εμπορικές συναλλαγές, η παγκοσμιοποίηση, η ένταξη των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι δημογραφικές εξελίξεις. Η Ελλάδα πρέπει να προσαρμοστεί δυναμικά στις νέες συνθήκες. Γι' αυτό δεν έχει άλλη επιλογή παρά να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις, ώστε να επιτύχει διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη, περαιτέρω βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της και πλήρη απασχόληση.

Προβληματισμοί για μια αγωγή

Διάβασα και ξαναδιάβασα την αγωγή του «Εκδοτικού Οργανισμού Λιβάνης Α.Ε.» εναντίον του *Αντί*, αλλά ακόμα να καταλάβω γιατί κατατέθηκε. Προς στιγμήν σκέφτηκα ότι έχουν ανάγκη από χρήματα αφού το Χρηματιστήριο δεν πάει πλέον τόσο καλά για να καλύψουν εκείνα τα ελλείμματα. Ύστερα μου ήρθε στο μυαλό η σκέψη ότι πιθανόν θέλουν να καταφέρουν ένα ακόμα πλήγμα εναντίον του περιοδικού, επειδή υπέθεσαν ότι συνέβαλε αποφασιστικά στον αγώνα εναντίον των «νταβατζήδων». Εκτός από αυτό η κυβέρνηση της ΝΔ είναι γνωστή για την αχαριστία της προς εκείνους που την συνδράμουν, όπως ο κ. Αντώνης Λιβάνης που μεσολάβησε ως γνωστόν για την εκλογή του κ. Παπούλια στη θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας. Αλλά δεν έσπευσε κανένας από αυτούς τους συλλογισμούς. Ούτε ο άλλος που βασίζεται σε φήμες ότι ο εν λόγω εκδοτικός οίκος αναζητά οικονομικές ενισχύσεις μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων με τον κ. Μπόμπολα. Τι να τα κάνει τα βιβλία για τους ελευθεροτέκτονες και τους *Κωδικούς Νταβίντσι* ο βασιικός μέτοχος; Κουβάδες με λάσπη χρειάζεται ο άνθρωπος.

Αφού λοιπόν δεν έβρισκα άκρη, άρχισα να διαβάζω πιο προσεκτικά το έγγραφο της αγωγής και πρόσεξα τις ημερομηνίες. Το επίμαχο άρθρο του περιοδικού γράφτηκε στο τχ. 837 της 25-2-2005. Η αγωγή όμως κοινοποιήθηκε στις 5-5-2005, με καθυστέρηση δηλαδή τριών ολόκληρων μηνών. Τι να συνέβη άραγε και άργησαν τόσο; Δεν βρίσκουν το *Αντί* στα περίπτερα επειδή γίνεται ανάρπαστο; Να μην πρόσεξαν οι ίδιοι το άρθρο και να τους το επισήμανε κάποιος άλλος αργότερα; Τι συνέβη αργότερα; Εύρηκα! Στο διάστημα αυτών των τριών μηνών μεσολαβούν τρία αποκαλυπτικάτα ρεπορτάζ του *Αντί* για τους λογαριασμούς του Κόκκαλη,



τις υπόγειες συμφωνίες του με διάφορους εκδότες και άλλα πολλά και ενδιαφέροντα.

Θυμήθηκα τότε κάτι που ο κ. Λιβάνης δεν θέλει με τίποτα να θυμάται, όπως μου επεσήμανε πολλάκις ένα στενό συγγενικό του πρόσωπο. Τη σχέση του δηλαδή με τον Κοκκαλίνο, όπως αυτή καταγράφεται σε δεκάδες εγγράφων

της Στάξι που έχουν έλθει στη διάθεση της ελληνικής δικαιοσύνης μέσω της δικαστικής συνδρομής:

Σε ένα από τα έγγραφα αυτά, που αναφέρεται στους στόχους και τις επιδιώξεις της «Επιχείρησης Κασκάντε» με ημερομηνία 31-1-86, αποκαλύπτεται ότι πρωταρχική αποστολή του Σ. Κόκκαλη ήταν να διεισδύσει στην ΚΥΠ, μέσω του τότε πολιτικού προϊστάμενου της και διευθυντή ταυτόχρονα του πολιτικού γραφείου του Ανδρέα Παπανδρέου, δηλαδή του Αντώνη Λιβάνη αυτοπροσώπως. Άλλα έγγραφα εκείνης της εποχής αναφέρουν για τις σχέσεις του Κοκκαλίνου με τον κ. Λιβάνη.

Θα μου πείτε βέβαια ότι όλα αυτά δεν έχουν πλέον καμία νομική αξία, επειδή χάρις στο αδέκαστο της ελληνικής δικαιοσύνης η σχετική κατηγορία κατά Κόκκαλη έχει μάλλον παραγραφεί. Έχουν όμως τεράστιες πολιτικές και ηθικές συνέπειες. Υλοποιήθηκε πράγματι η εντολή προς τον Κόκκαλη να «δουλέψει» τον Λιβάνη; Εμείς δεν βρήκαμε ακόμα κανένα έγγραφο που να το επιβεβαιώνει. Αλλά ούτε και παίρνουμε όρο.

Αυτό που μας προβληματίζει πάρα πολύ είναι τι συμπεράσματα θα βγουν αν ποτέ αποδειχθούν οι υπόγειες σχέσεις του κ. Λιβάνη με τον Κοκκαλίνο, δεδομένου ότι ο πρώτος ήταν από τότε στενότερος φίλος του μεγαλύτερου εχθρού του Κόκκαλη.

- Der Leiter des politischen Büros des griechischen Ministerpräsidenten

Bei der Aufklärung der Kontakte von "Kaskade" in Griechenland wurde die o. g. Verbindung bekannt, dem gleichzeitig die Kontrolle über den griechischen Geheimdienst obliegt. Weitere Einzelheiten sind bisher nicht bekannt. "Kaskade" unterhält zu diesem einen engen persönlichen Kontakt.

Μήπως οι απορίες μπορούν να λυθούν μετά τη μετάφραση από τα γερμανικά αυτού του κειμένου; Θα αναζητήσουμε τον μεταφραστή.

ΕΝΑΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Ο κ. Αντώνης Λιβάνης είναι γνωστός από τη συνάφεια με τον Ανδρέα. Είναι ένας από τους «πυλώνες» του ΠΑΣΟΚ. Στηρίζει το κόμμα με συνέπεια και συνέχεια. Είναι και επιστήθιος φίλος του νέου Προέδρου της Δημοκρατίας τον οποίο όπως μάθαμε από το τηλεοπτικό ρεπορτάζ τιμά δεόντως. Ο Αντώνης Λιβάνης δούλευε από πάντοτε στο παρασκήνιο. Για τα όσα προσέφερε στο κόμμα –και την πατρίδα κατ'επέκτασιν– έπρεπε να ανταμείβεται. Έγινε αρκετές φορές αυτό. Στο παρελθόν ο κ. Λιβάνης είχε πάρει λ.χ. από την Ε.Ε. το αστρονομικό ποσό των 5,5 δισ. δρχ. για multimedia, τα οποία όμως δεν υλοποιήθηκαν, αλλά κατανάλωθηκαν για να αγορασθεί το ακίνητο επί των οδών Ιπποκράτους και Σόλωνος. Αλλά ποιος νοιάζεται σήμερα γι' αυτά. Ο σύντροφος Λαλιώτης, άλλος άνθρωπος του πασοκικού παρασκήνιου αυτός και «υπάλληλος» σήμερα του Λιβάνη, στρώνει τα νέα μεγάλα επιχειρηματικά άλματα...

Μια άλλη ανταμοιβή την οποία έσπευσε και «επρόκανε» η εκσυγχρονιστική κυβέρνηση να του προσφέρει είναι η υπουργική απόφαση (δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Β', αρ. φύλλου 1818 της 5.12.2003) με την οποία «κατ'εξαίρεση των απαγορευτικών διατάξεων του Ν2965/01» χορηγήθηκε στον «Εκδοτικό Οργανισμό Λιβάνη ΑΒΕ άδεια για εκτύπωση εφημερίδων κ.λπ. στην οδό Στρυμώνος 18 στο Βοτανικό».

Η απόφαση την οποία «επεξεργάστηκε» ο κ. Κ. Καλαφάτης, τότε υφυπουργός Ανάπτυξης, φέρει τις υπο-

γραφές των υπουργών Ν. Χριστοδουλάκη και Βάσω Παπανδρέου.

Η απόφαση «αιτιολογεί» ως εξής την «κατ'εξαίρεση» ρύθμιση:

«...Το γεγονός ότι η προτεινόμενη επένδυση είναι σημαντική για την Εθνική Οικονομία επειδή θα εκσυγχρονισθεί μία μονάδα που δραστηριοποιείται στο χώρο που περιλαμβάνονται όλα τα στάδια για τον μετασχηματισμό ενός προϊόντος δημιουργικής και πνευματικής εργασίας σε αγαθό που να μπορεί να διανεμηθεί σε ευρύτερο κοινό, θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και θα πραγματοποιηθεί σημαντική επένδυση ύψους 2.935.000 Ευρώ περίπου και σημαντικός κύκλος εργασιών με άμεσα οφέλη για την Εθνική Οικονομία... Με την υλοποίηση της επένδυσης



θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας...».

Για όλα λοιπόν τα οφέλη της Εθνικής Οικονομίας οι «φίλοι υπουργοί» (και μη μου πείτε ότι δεν πρόκειται για άγρια κομματική εύνοια) ενέκριναν «την κατ'εξαίρεση χορήγηση άδειας συνολικής επένδυσης 2.935.000 Ευρώ περίπου και εγκατάστασης νέου εξοπλισμού κινητηρίου ισχύος 124,5 HP».

Δεν ξέρουμε σε τι ωφελήθηκε η Εθνική Οικονομία το βέβαια είναι ότι η μονάδα οχλεί τους περιοίκους της περιοχής.

Λεπτομέρειες: Το πώς η απόφαση υπεγράφη στις 11 Δεκεμβρίου 2003 και δημοσιεύτηκε στο φύλλο του ΦΕΚ που φέρει ημερομηνία 5 Δεκεμβρίου 2003, μόνον ένας Θεός το ξέρει!

Χ.Γ.Π.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

CLAUDE MOSSÉ – ANNIE SCHNAPP-GOURBEILLON

Καθηγήτριες Αρχαίας Ιστορίας Πανεπιστημίου PARIS – VIII

ΕΠΙΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (2000-31 π.Χ.)

Μετάφραση: Λύντια Στεφάνου

Με 501 σελίδες, σχ. 8ο, 21 εικόνες, 9 χάρτες, χρονολόγιο (από 2350 έως 31 π.Χ.), βιβλιογραφία και ευρετήριο

Μία ευσύνοπτη ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας, όπου κυριαρχούν οι πλέον επιστημονικές απόψεις, παρουσιασμένες με άριστο μεθοδολογικό τρόπο, ώστε να γίνουν εύκολα κατανητές από τον καθένα.

Τα προβλήματα του μυκηναϊκού κόσμου και πολιτισμού, η θέσπιση των ποικίλων πολιτικών συστημάτων σ' έναν ελληνικό κόσμο που εξαπλώνεται με τους αποικισμούς, οι Μηδικοί Πόλεμοι που οδηγούν στην ηγεμονία της Αθήνας, ο Πελοποννησιακός Πόλεμος που καταστρέφει την ισορροπία του 5ου αιώνα, η οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή στην αρχαϊκή και κλασική εποχή, οι εξελικτικές διαδικασίες ύστερα από την περιπέτεια του Μεγάλου Αλεξάνδρου και οι μορφές που παίρνει ο ελληνικός πολιτισμός στα ελληνιστικά βασίλεια αποτελούν τα κύρια θέματα αυτής της μελέτης.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία
Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318
www.papadimasbooks.gr • e-mail: papadimas@atp.gr

Ο Ειρηναίος τέλος. Τέλος και η κάθαρση στην Εκκλησία μας

του Αλέκου Τζιόλα

Παίρνει τέλος η θητεία του Ειρηναίου στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων όσο κι αν διαλαλεί την ισοβιότητα του αξιώματος, για να παραμένει γατζωμένος. Το τέλος του επέρχεται όχι τόσο επειδή τέλεσε βαριά αξιόποινες πράξεις –τόσοι άλλοι πράξανε τα ανάλογα και παρέμειναν ή παραμένουν στη θέση τους– αλλά επειδή το κοινωνικό υπόβαθρο όπου εδράζεται ο θεσμός διαθέτει ανακλαστικά. Οι δύο από τους τρεις λαούς που τον στηρίζουν κάνουν αγώνα για την ίδια την επιβίωσή τους και ξέρουν ότι χωρίς τις αξίες δεν μπορεί να τελεσφορήσει κανένας αγώνας, γι' αυτό τις κρατάνε ζωντανές με το βαρύ τίμημα της αυτοθυσίας. Έτσι εκεί επέρχεται μοιραία η κάθαρση.



Στα καθ' ημάς όμως με το τέλος του Ειρηναίου παίρνει τέλος και η κάθαρση στην Ελλαδική Εκκλησία, όσο κι αν φέρει βαριά ευθύνη για την εγκατάστασή του ή και για άλλα δικά της μεγάλα ανομήματα. Παίρνει δε τέλος η κάθαρση αυτή και μάλιστα νομοτελειακά για πολλούς λόγους. Ο πρώτος είναι ότι έχει βρεθεί εξιλαστήριο θύμα. Η ανακούφιση επομένως θα επισυμβεί. Ο δεύτερος είναι ότι πρόκειται για εντελώς ανώδυνη περίπτωση, για ιδανικό εξιλαστήριο θύμα, καθώς βρίσκεται έξω από τα σύνορα της Ελλάδας και δεν απειλείται καμιά από τις εσωτερικές της ισορροπίες.

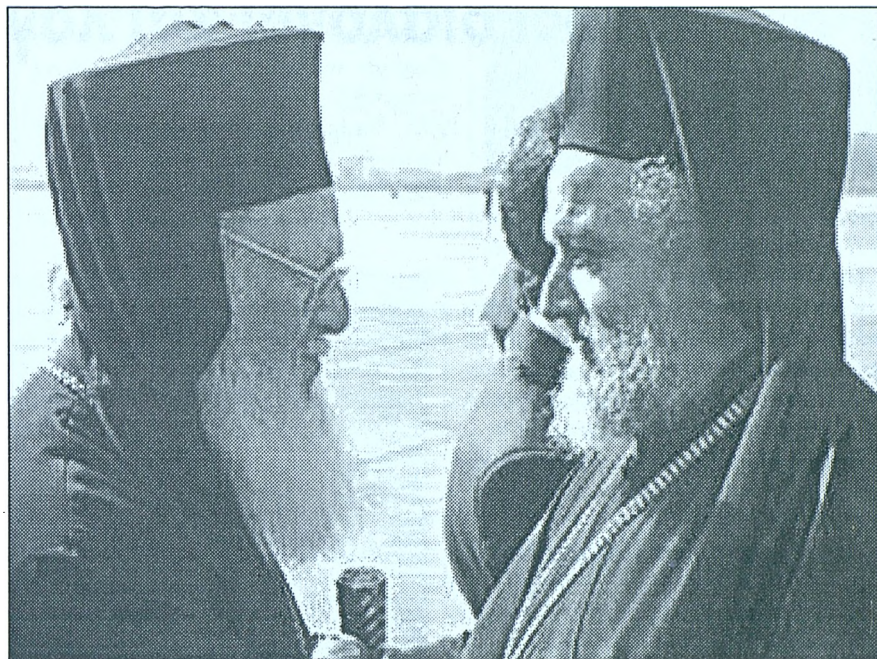
Ο τρίτος είναι ότι για την τέλεση της κάθαρσης απαιτείται πάντα η ύπαρξη «καθαρών» που θα αναλάβουν το έργο της. Σε μας όμως διαφθορείς και διεφθαρμένοι είναι ένα, δε διαχωρίζονται καν ούτε είναι διακριτοί οι ρόλοι τους. Νοσεί σύνολη η κοινωνία μας σε όλες τις αρθρώσεις και εκφάνσεις της. Επί παντοδυναμίας Σημίτη ακόμα διατυπώσαμε τον ισχυρισμό ότι η χώρα μας «έχει μπει στην τελική ευθεία της διαφθοράς». Μπορεί η διαφθορά να πρωτοφάνηκε στους κόλπους της Εκκλησίας εξαιτίας των τελείως αναχρονιστικών της δομών, η αρχική της πηγή όμως είναι η ίδια η κοινωνία, που την εκτρέφει μέσω των λειτουργιών της και κυρίως οι πολιτικές δυνάμεις, που δεν τολμήσανε ποτέ να θίξουνε θεσμικά τον αναχρονιστικό χαρακτήρα του εκκλησιαστικού μορφώματος, για να μη ζημιωθούνε πολιτικά. Η ρήση του κ. Χριστόδουλου ότι «όποιος ακουμπήσει την Εκκλησία ξεραίνεται το χέρι του» ούτε καινούργια ήταν ούτε απέκτησε

ισχύ έκτοτε. Πάντα ήταν σε ισχύ. Κανείς, είτε πολιτικός είτε πνευματικός άνθρωπος, δεν τολμούσε να τα βάλει μαζί της. Όσοι το κάνανε πράγματι υπέστησαν τις απειλητικές συνέπειες του Αρχιεπισκόπου. Οι πολιτικοί λοιπόν εκθρέψανε τη διαφθορά στους κόλπους της Εκκλησίας, όπως και παντού αλλού. Να μιλήσουμε για το ΠΑΣΟΚ και τον Ανδρέα Παπανδρέου προσωπικά, που με τις παλινωδίες του επέτρεψε την εμφάνιση της σημερινής σήψης, ή για τις υπογραφές του τωρινού πρωθυπουργού και της συζύγου του, ή για τις σχέσεις «δουλείας» του επίτιμου προέδρου της ΝΔ με τον Αρχιεπίσκοπο;

Σε χώρους θρησκευτικούς εξάλλου, όπου δεσπόζει ο μέγας σκοπός της σωτηρίας της ψυχής, κάτω από το βάρος της ύψιστης αυτής αξίας συνθλίβεται κάθε αρχή. Γι' αυτό και δεν αποδίδεται άδικο στη θρησκεία ο σταθερός εξαγιασμός των μέσων δια του σκοπού. Έτσι όποιος έρχεται σε συνεργασία ή συναλλαγή με την Εκκλησία, πρέπει ν' αποβάλει κάθε αρχή, για να είναι δυνατή η πραγματοποίησή τους. Αυτό κάμνανε ανέκαθεν και οι πολιτικοί μας και δεν πήρανε κανένα μέτρο για στοιχειώδη έστω εξορθολογισμό της. Αλλά ούτε και αυτή τη στιγμή δεν τολμούνε να το κάνουνε, παρ' όλο που η δυσοσμία της σήψης της έφτασε ως τα πέρατα του κόσμου.

Γι' αυτό, όπως και στα άλλα τα θέματα, βλέπουμε να παραπαίει η τωρινή μας κυβέρνηση ανάμεσα στην εφαρμογή της πολιτικής της ιδεολογίας και στην εφαρμογή του προσημαστικού προγράμματος της προεκλογικής περιόδου. Η σύγχυση και η απουσία συντονισμού, που παρατηρείται σταθερά σχεδόν στο κυβερνητικό έργο, έχουν εδώ την αιτία τους και όχι στην αδυναμία της να υλοποιήσει τις καλές της προθέσεις. Η καπιταλιστική ιδεολογία στη σημερινή της εκδοχή του «νεοφιλελευθερισμού» έχει αποβάλει κάθε κοινωνικό στοιχείο, για να εκδηλώνει πραγματικές προθέσεις κάθαρσης, που πάντοτε ήτανε εξάλλου έξω από τη φύση της.

Ο τέταρτος λόγος, που με την πτώση του Ειρηναίου τελειώνει κάθε έννοια



κάθαρσης στην Εκκλησία μας, είναι συναρτημένος με την ηθική υφή της κοινωνίας που έτυχε να εγκλωπωθεί τη διαφθορά. Και η δική μας κοινωνία στη συλλογική της συμπεριφορά από δεκαετίες τώρα έχει αποστασιοποιηθεί από ηθικοκοινωνικές αρχές. Εκείνο που τη χαρακτηρίζει φανερά πλέον είναι η πίστη στη σκοπιμότητα, που καθυποτάσσοντας τις αρχές ανοίγει διάπλατα την πόρτα στη διαφθορά. Με αυτό τον τρόπο τροφοδότησε την πολιτική αήθεια του ΠΑΣΟΚ, που επί τετραετίες την εξαπατούσε παραβιάζοντας τις αρχές του και εκείνη το αντάμειβε υπερψηφίζοντάς το αλλεπάλληλα. Σήμερα βρίσκει φιλάρεσκη επανάπαυση στη συντηρητική της ιδεολογική αναδίπλωση αλλά και στον ιδεολογικό ολοκληρωτισμό, που δεν προμηνύει καμιά δυνατότητα αλλαγής παρά μόνο τη διατήρηση του τέλματος. Όταν το 90% των ψηφοφόρων έχει ως πολιτικό καταφύγιο αυτό το τέλμα, τότε δικαιολογημένα μπορεί να της αποδώσει κανείς μαζοχιστικές διαθέσεις. Όπως δικαιολογημένη είναι και η απεγνωσμένη απόφασή της ν' αλλάξει τυπικά πολιτικό πάτρονα. Κι εγώ, που δεν έχω θρησκευτικά σύνδρομα, προτιμώ βεβαίως τον Ψωμίδη από την κ. Δαμανάκη. Είναι άλλο

να βρίσκεσαι στο δρόμο προς τη διαφθορά και άλλο να την έχεις ξεπετάξει δυο και τρεις φορές.

Ζούμε σήμερα όλοι μας κάτω από την απόλυτη επικράτεια του Μητσοτακισμού, της επιβολής δηλαδή της σκοπιμότητας και της συναλλαγής. Συμβολικό είναι μόνο ότι δυο παιδιά του εκπροσώπου αυτής της πολιτικής πρακτικής μεσουρανούν πολιτικά. Τα πεπραγμένα του ΠΑΣΟΚ και προπάντων η πολιτική του αήθεια ανέδειξαν κυρίαρχη αυτή την ιδεολογία. Έτσι βαυκαλίζεται αυτή η κοινωνία ακόμα με τον προεκλογικό μύθο της κυβέρνησης ότι θα πατάξει τη διαφθορά, όπως βαυκαλιζόταν επί πολλές τετραετίες με τους «πασόκειους» μύθους, ενώ έβλεπε ότι αυτό το κόμμα από την αρχή της ύπαρξής του αντιμετώπιζε περιφρονητικά τις αρχές του. Κι όμως το αντάμειβε με επάλληλες υπερψηφίσεις του. Γιατί πολιτικό και εκλογικό της κριτήριο δεν ήταν οι ιδεολογικές αρχές αλλά το όνομα του κόμματος και η σκοπιμότητα της επανεκλογής του. Τώρα αναδιπλωμένη ιδεολογικά ζει το μαζοχισμό της και εντείνει στο έπακρο την πίστη της στη σκοπιμότητα, για να της είναι αρκετό αυτό και μόνο, να πίνει νερό που το λένε αθανασία, κι ας είναι βούρκος.



Μαλλιαροί διάλογοι και λόγιοι μονόλογοι

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Προ της Αναστάσεως

(Σύμφωνα με διαρροές προς τον Τύπο από Αγιοταφίτες:) Ο διάλογος μεταξύ του Πατριάρχη Ειρηναίου και του μοναχού Ανανία, όταν ο δεύτερος πήγε να φιλήσει το χέρι του Πατριάρχη:

Πατριάρχης: Τι είναι αυτά που κάνεις;

Ανανίας: Τι κάνω;

Πατριάρχης: Εγώ σε βοήθησα.

Ανανίας: Τι βοήθεια;

Πατριάρχης: Σε διόρισα στον Άγιο Γεώργιο.

Ανανίας: Αυτή είναι βοήθεια;

Πατριάρχης: Μετά το Πάσχα θα τα πούμε.

Ανανίας: Να τα πούμε. Είστε ανάξιος και ανίκανος.

Πατριάρχης: Από τώρα είσαι αργός.

Ο **καταζητούμενος** πρώην οικονομικός διαχειριστής του Πατριαρχείου Νίκος Παπαδήμας σε συνέντευξή του στην ισραηλινή εφημερίδα *Haaretz*: «Ο Πατριάρχης ήθελε να αποδείξει στις ισραηλινές αρχές ότι δεν υποστηρίζει τους Παλαιστίνιους και την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης».

Δευτέρα του Πάσχα 2 Μαΐου στα Ιεροσόλυμα ο Πατριάρχης Ειρηναίος μιλάει σε προσκυνητές από την Ελλάδα. Ανάμεσα στα άλλα λέει: «Δυστυχώς ακόμη και εδώ μέσα υπάρχουν ασυνείδητοι. Υπάρχουν σκουληκία και σκουπίδια που αμφισβητούν το Άγιο Φως». «Όλοι θα δώσουμε λόγο μπροστά στο Θεό και θα φανεί ποιοι είναι κλέφτες. Να μου κοπούν τα χέρια εάν έχω κλέψει. Όμως η λάσπη κολλάει όταν είναι νωπή. Όταν ξεραθεί πέφτει».

Το πρωί της Πέμπτης 5 Μαΐου ο αρχιεπίσκοπος Κωνσταντίνης Αρίσταρ-



χος καλημερίζει τον Πατριάρχη Ειρηναίο και του επιδίδει επιστολή 11 Αρχιερέων και 23 Αρχιμανδριτών του Πανάγιου Τάφου με την οποία αποκηρύσσουν τον Πατριάρχη. Σε αυτή ανάμεσα στ' άλλα σημειώνουν:

«Δυστυχώς ο Πατριάρχης των Ιεροσολύμων κ. Ειρηναίος διακατέχεται αθεραπεύτως υπό πνεύματος ψευδολογίας, εκκλησιολογικής παρανοήσεως, υποβαθμίσεως και υπολειπουργίας του συνοδικού συστήματος, ανευθύνου διαχείρισεως της περιουσίας του Πατριαρχείου και γενικώς υπό πνεύματος απάδοντος προς Πατριάρχη και πατέρα της Αγιοταφικής Αδελφότητας και εκπρόσωπον της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού εις τους Αγίους Τόπους.

Τα ψεύδη Αυτού εν παντί και πάντοτε δεν αντίκεινται μόνον εις την υποχρέωσιν του ορθοτομείν τον λόγον της αληθείας αλλά και εις τον κοινόν νουν και δημιουργούν την βεβαιότητα πλέον μιας νοσηράς νοστοροπίας ή μάλλον ψυχοπαθολογικής καταστάσεως, ένεκα της οποίας περιτεύει πας διάλογος μετ'

Αυτού ως αθεραπεύτου.

Συνεργάσθη με τον διαβόητον Βαβύλη, εδημιούργησε το απίστευτον σκάνδαλο Παπαδήμα με τα γνωστά πληρεξούσια, με την εξαφάνισιν πολλών εκατομμυρίων δολαρίων και την απόκρυψιν των τετελεσμένων καταστροφικών ενεργειών διά το Πατριαρχείον, με πλήρη αδιαφάνειαν και εν πλήρει αγνοία της Ιεράς Συνόδου.

Ψευδόμενος διατείνεται σοφιστικώς ότι, "αν υπέγραφα να κοπούν τα χέρια μου" και ότι "δεν πούλησα". Δεν υπέγραψε βεβαίως τα συμβόλαια, γνωρίζων τον άμεσον κίνδυνον της πράξεως ταύτης, υπέγραψεν όμως τα πληρεξούσια, διά των οποίων εγένοντο τα συμβόλαια των πολυετών μισθώσεων, κατόπιν μακράς συνεργασίας μετ' Αυτού.

Διά του παρόντος αποκηρύττομεν τον Πατριάρχη Ειρηναίο, καθιστώντες Αυτόν υπόδικον ενώπιον μείζονος συνόδου, νομοκανονικής Αρχής και της Αγιοταφικής ημών Αδελφότητος, μη αναγνωρίζοντες από τούδε, οιαδήποτε απόφασιν Αυτού, ούτε το δικαίωμα να

συγκαλέσει Σύνοδο, συμφώνως τω Εσωτερικῷ κανονισμῷ του Πατριαρχείου, τω Νόμῳ του 1958 και τη παρούσῃ καταστάσει της Συνόδου και διορίζομεν τριμελὴν ἐκ περιτροπῆς επιτροπὴν διὰ τα περαιτέρω»,

Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων: «Τῇ χαρᾷ της Αναστάσεως του Κυρίου ασφαλῶς δεν μποροῦν να σκιάσουν οἱ δόλιες ἐνέργειες ὀρισμένων, και ὁπωσδήποτε μειοψηφούντων Ἀγιοταφитών που, ξεπερνώντας κάθε ἐκκλησιολογικὴ ἐννοια Δικαίου, καταφέρονται με ἀνέρο τρόπο κατὰ του πνευματικῶν τους Πατέρα και Πατριάρχῃ, προσχωρώντας σε ἀντικανονικὲς ἐνέργειες, που τους θέτουν ἀνόματα ἐκτὸς του Σώματος της Ἀγιοταφικής Ἀδελφότητος.

Προ ἄλλης ἀπαντήσεως, υπενθυμίζομε στους «ἀντιφρονούντες», και ἰδιαίτερα σε ὅσους ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι μέχρι σήμερα, μέλη της Ἱερᾶς Συνόδου (ἐξὶ στον ἀριθμὸ, ἐναντὶ 19 του συνόλου των μελῶν της Ἱερᾶς Συνόδου), ὅτι ποτέ δεν κατέθεσαν τους σημερινούς τους «προβληματισμούς» ἐνώπιον της Ἱερᾶς Συνόδου, οὔτε και κατ' αὐτὴν τὴν τελευταία συνεδρία της 19ης Ἀπριλίου 2005, προτιμήσαντες τὴν οδὸ της προδοσίας, της ἀντικανονικότητος και της παρανομίας».

Υφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν Παναγιώτης Σκανδαλάκης: «Εἶναι προφανές ὅτι πρόκειται για ἐξελιξίεις ἰδιαίτερας σοβαρότητος και βαρύτητος. Ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνηση, με ἀποκλειστικὸ της μέλημα τὴ διαφύλαξη του ἐλληνορθόδοξου χαρακτήρα, του κύρους και της ἐνότητος του Πρεσβυγενούς αὐτοῦ Πατριαρχείου, ἔχει ἐγκαίρως και σαφῶς τοποθετηθεῖ ἐπὶ του θέματος. Εἶναι δε προφανές ὅτι, και μετὰ τις τελευταῖες ἐξελιξίεις, ἡ θέση αὐτὴ παραμένει ἀμετάβλητη».

Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων πρὸς Σκανδαλάκη: «Ἀνυπόμειθα που ὁ καθ' ὑλὴν ἀρμόδιος υφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν Παναγιώτης Σκανδαλάκης ἐσπευσε να πάρει θέση σε ἓνα τόσο ἐνυαίσθητο ἐθνικὸ θέμα, ὅπως αὐτὸ των τελευταίων ἐξελιξέων στο Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων». Σύμφωνα με τὸ Πατριαρχεῖο Ἱε-

ροσολύμων, ὁ κ. Σκανδαλάκης ἔλαβε ὑπόψη του «μόνο τὴν τελευταία γνωστὴ ἐπιστολὴ ὀρισμένων (34 τον ἀριθμὸ), Ἀγιοταφитών και ἀγνοώντας (ἢ στερούμενος ἐνημερώσεως) τὴν ἀπὸ 17ης Ἀπριλίου 2005 ἐπιστολὴ 55 Ἀγιοταφитών Πατέρων πρὸς τον πρωθυπουργὸ Κώστα Καραμανλὴ».

Οἱ 55 Ἀγιοταφίτες Πατέρες δήλωναν: «Τὴν ἀμέριστη συμπαράστασή τους πρὸς τὸ πρόσωπο του μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Εἰρηναίου» και ζητοῦσαν «τὴν ἀμεση παρέμβαση του ἰδίου του πρωθυπουργοῦ, για να δώσει ἐπιτέλους ἓνα τέλος στη δοκιμασία που υφίσταται τόσο ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης ὅσο και ἡ πλειοψηφία των μελῶν της Ἀγιοταφικής Ἀδελφότητος, τὴν ὁποία ασφαλῶς, κανεὶς δεν ἔχει τὸ δικαίωμα να ἀγνοήσει».

Ἡ ἐπεισοδιακὴ Κυριακὴ 8 Μαΐου

Ὁ τοποτηρητὴς Πέτρος Κορνήλιος συνοδευόμενος ἀπὸ μεγάλη ομάδα ἀρχιερέων ἐσπευσε στο σημεῖο ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα των οικονομικῶν υπηρεσιῶν και συνέλαβαν τον ἀρχιμανδριτὴ Φώτιο καθὼς ἐπίσης και ἓναν Ἕλληνα ἀστυνομικὸ ἀπὸ τὴ φρουρὰ του Πατριάρχῃ, οἱ ὁποῖοι μετέφεραν σακούλες με χρήματα καθὼς ἐπίσης και δεκάδες πληρεξούσια του καταζητούμενου Παπαδήμα. Τα ἔγγραφα παραδόθηκαν τελικὰ στους Συνοδικούς. Κατόπιν αὐτῶν συμφωνήθηκε να ὑπάρξει παρέμβαση της ἱσραηλινῆς ἀστυνομίας.

Πατριάρχης Εἰρηναῖος σε τηλεοπτικὸ σταθμὸ: «Τὰ χρήματα τα ὁποῖα ἀπέσπασαν ἀπὸ τὴν οικονομικὴ υπηρεσία προορίζονταν για ἐπισκευές στην κουζίνα του Πατριαρχείου».

Λίγο νωρίτερα ὁ διαχειριστὴς του κ. Εἰρηναίου, ἀρχιμανδριτὴς Εἰρηναῖος, δήλωνε στις κάμερες: «Τὰ χρήματα προορίζονταν για τὴν ἀγορὰ τροφίμων».

Πατριάρχης Εἰρηναῖος στον ἴδιο τηλεοπτικὸ σταθμὸ: «Εἶμαι και θα παραμείνω ἰσόβιος Πατριάρχης των Ἱεροσολύμων. Δεν παραιτοῦμαι».

Ἰσραηλινὴ ἀστυνομία (μετὰ τα ἐπεισόδια): «Ὅποιοσδήποτε εἰσέρχεται



στην οικονομικὴ υπηρεσία, θα εἰδοποιεῖ ἀπὸ ἐδῶ και στο ἐξῆς τὴν ἀστυνομία του Ἰσραήλ, ἡ ὁποία και θα τον συνοδεύει (ἡ ἀστυνομία σφράγισε με δικὴ της κλειδαριά τὴν εἴσοδο της οικονομικῆς υπηρεσίας). Για τὴν ἀπομάκρυνση του ὁποῖου ἐγγράφου ἢ τὴν ἀφαίρεση χρηματικῶν ποσῶν ἀπὸ τα ταμεία του Πατριαρχείου ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία μελῶς της Συνόδου (δηλαδὴ ἀρχιερέα ἀπὸ τους διαφωνοῦντες με τον Πατριάρχῃ) και ἐνὸς εκπροσώπου του κ. Εἰρηναίου».

Ἰσραηλινοὶ ἐμπειρογνώμονες και νομικοὶ πρὸς τὴν ἱσραηλινὴ κυβέρνηση: «Τὸ Ἰσραήλ ἀκόμα και ὡς κατέχουσα δύναμη οφείλει να ἀποδεχθεῖ τον Ἰσραηλινὸ νόμο του 1958».

Καρίμ Χιλάλ, παλαιστινιακὸς καταγωγῆς (χριστιανὸς ὀρθόδοξος) στέλεχος του ΠΑΣΟΚ: «Ἡ Ἀνάσταση για τους Παλαιστίνιους ἦρθε με πέντε μέρες καθυστέρηση. Δυστυχῶς, ὁμως, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος ἡ πώληση γῆς να φορτωθεῖ στον «προδότη» πατριάρχῃ και ἐμεῖς κινδυνεύομε να τὴ χάσουμε. Ἡ υπεράσπιση των ἐδαφῶν μας· αὐτὸ εἶναι τὸ κρίσιμο τώρα».

Οικουμενικὸ Πατριαρχεῖο: «Σήμερον, Δευτέραν 9ην, ὁ Οικουμενικὸς Πατριάρχης ἀπέστειλεν γραπτὴν ἐκκλησίαν πρὸς τον Πατριάρχῃν κ. Εἰρηναῖον ὅπως μὴ συγκαλέσῃ σύνοδο μειοψηφίας, ἡ ὁποία κατὰ τὰς ἐκεῖθεν πληροφoρίας θα ἐπέβαλλε κυρώσεις εἰς τους ἀντιφρονούντας και ἐξέλεγε νέους ἀρχιερεῖς.

Ὀλίγον ἀργότερον ὁ Πατριάρχης ἐπικοινωνήσῃ τηλεφωνικῶς μετὰ του Πατριάρχου Εἰρηναίου και προσεκάλεσεν αὐτόν εἰς τὸ Φανάριον διὰ να διαβουλευθῶν ἐπὶ της διαμορφωθείσης λίαν κρισίμου καταστάσεως, παρόντος και του ἤδη ἀφικθέντος εἰς τὴν Κων/πόλιν Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Θε-

οδώρου. Ο Πατριάρχης Ειρηναίος απεδέχθη την πρόσκληση και υπεσχέθη ότι εντός των προσεχών ημερών θα προσέλθω εις το Οικουμενικόν Πατριαρχείον».

Πατριάρχης Ειρηναίος: «Προφανώς αμφιβάλλετε Παναγιώτατε, ότι η ημών Μετριότης είμεθα ο κανονικός και νόμιμος Πατριάρχης Ιεροσολύμων, αφού απευθύνετε το Σημείωμά Σας προς τον "Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Ειρηναίον, Ιεροσόλυμα"! και όχι, ως θα έδει, προς τον "Μακαριώτατον Πατριάρχην Ιεροσολύμων κ. Ειρηναίον, Ιεροσόλυμα"! Αντί δηλαδή της καταδίκης των συμπληξάντων φατρίαν και τυρευόντων Αγιοταφитών, απαιτείτε καταδίκην ημών;

Με κηρύσσετε έκπτωτον ή με καθαιρείτε, Παναγιώτατε; Εν τινι δικαιώματι; Ταύτα προς ενημέρωσιν Υμών και διά την ιστορίαν του πράγματος».

Λίγες ώρες μετά: Πατριαρχείο Ιεροσολύμων: «Ο μακαριώτατος Πατριάρχης Ιεροσολύμων Ειρηναίος απεδέχθηκε την πρόσκληση του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου να επισκεφθεί την Κωνσταντινούπολη σε χρόνο που αναμένεται να καθορισθεί».

Διαρροές από συνεργάτες Π. Σκανδαλάκη: «Κίνηση υψηλού ρίσκου, που όμως του βγήκε, όταν ο υφυπουργός άρχισε να κινείται προς την κατεύθυνση της στήριξης των αντιφρονούντων».

10 Μαΐου, Ντόναλντ Μακιντάιρ, αρθρογράφος της Independent, για την κρίση στο Πατριαρχείο. Τίτλος «Αυτός που πούλησε την Ιερουσαλήμ»: «Αυτό που κάνει τη συμφωνία τόσο επικίνδυνη είναι η πιθανότητα να άρει τις λεπτές εθνικές και θρησκευτικές ισορροπίες της Παλαιάς Πόλης... Το διεθνές σκάνδαλο που εξόργισε την ελληνική κυβέρνηση μπορεί ακόμη και να συμβάλει στην υπονόμευση των προσπάθειών διευθέτησης της ισραήλ-παλαιστινιακής σύγκρουσης».

Πέμπτη 12 Μαΐου, Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος: «Δεν είμαστε διαιτητές ή δικαστές για να παρέμβουμε αυτοβούλως στην κρίση».



13 Μαΐου Κ. Καραμανλής: «Από την πρώτη στιγμή καταστήσαμε σαφή την αντίθεσή μας σε παράνομες ενέργειες και ζητήσαμε να υπάρξει άρση στο ύψος των περιστάσεων. Κινηθήκαμε με ευαισθησία, προσοχή και σοβαρότητα. Κύριο μέλημά μας ήταν και είναι η διαφύλαξη του ελληνορθόδοξου χαρακτήρα και του ισχύοντος status quo του Πατριαρχείου όπως και η ενότητα του ποιμνίου του, ελληνικού και αραβικού».

Πατριαρχείο Μόσχας (μετά από δημοσιεύματα του ελληνικού Τύπου) υπενθυμίζει τη συνέντευξη του ρώσου Πατριάρχη Αλεξίου στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία: «Δεν επεμβαίνουμε στις υποθέσεις άλλων τοπικών εκκλησιών και όσα συμβαίνουν στην Αγία Γη αφορούν πρωτίτως τους ιεράρχες του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Η Εκκλησία Ιεροσολύμων έχει όλες τις δυνατότητες ώστε αυτοτελώς, με τη βοήθεια του Θεού, να υπερβεί τις παρούσες δυσκολίες».

Ρωσικοί εκκλησιαστικοί κύκλοι τους οποίους επικαλείται η Ελευθεροτυπία: «Αστραπές και βροντές εκτοξεύονταν τη Μεγάλη Εβδομάδα από το περιβάλλον του κ. Ειρηναίου περί δήθεν "ρωσικής απειλής", αλλά και δήθεν συνάντησής του με τον πρόεδρο Πούτιν, ο οποίος, υποτίθεται, θα ελάμβανε και αυτοπροσώπως το Άγιο Φως, όμως διαφεύσθηκαν παταγωδώς. Μας θλίβει εξαιρετικά το γεγονός ότι, παρά τις ιστορικές, αδελφικές σχέσεις ευγνωμοσύνης μεταξύ Ελλαδικής και Ρωσικής Εκκλησίας, ορισμένοι κύκλοι δεν σταματούν την

προσπάθεια να χύσουν δηλητήριο και να ενσπείρουν τη διχόνοια και την καχυποψία ανάμεσά τους, με φανταστικούς ισχυρισμούς, στο όνομα των "εθνικών συμφερόντων" της Ελλάδας στην περιοχή, τα οποία πρωτίτως και πλήττονται από συμπεριφορές όπως του έκπτωτου Πατριάρχη Ειρηναίου».

Δευτέρα 16 Μαΐου, Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος και Πατριάρχης Αλεξανδρείας Θεόδωρος: «Ακόμη και αν είναι αθώος για όλα όσα τόσοι τον κατηγορούν, δεν μπορεί να προσφέρει πλέον καμία υπηρεσία στην Εκκλησία, πλην της παραιτήσεώς του».

Εκπρόσωπος Ειρηναίου κ. Κυριακός: (ζήτησε) «μία ακόμη ευκαιρία».

Αρχιγραμματέας της Συνόδου κ. Ελπιδοφόρος: «Για ποια ευκαιρία μιλάτε; Ξεχάσατε την επιστολή με την οποία ο κ. Ειρηναίος ηρνείτο στον Οικουμενικό Πατριάρχη το δικαίωμα να ασχολείται με τα θέματα των Ιεροσολύμων;»

Τρίτη 17 Μαΐου, Φανάρι: «Η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, συνελθούσα σήμερα την πρωίαν και επιληφθείσα του εκκλησιαστικού θέματος των Ιεροσολύμων, απεφάσισεν ομοφώνως όπως συγκαλέση εν Φαναρίω την προσεχή Δευτέρα, 23ην τρ.μ., άπαντας τους Προκαθημένους των αδελφών Ορθοδόξων Εκκλησιών, συνοδευομένους υπό δύο έκαστος ιεραρχών, προς διαβούλευσιν και λήψιν αποφάσεων».

Αμήν, μέχρι στιγμής...



Το συμφοράι (C4I) του ΠΑΣΟΚ

του Ρεπόρτερ

Οταν πριν από λίγους μήνες ο συνεργάτης του Αντί Θανάσης Γεωργαντέας αποκάλυπτε το σκάνδαλο με την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων, όλοι οι ενδιαφερόμενοι έκαναν πως δεν το πρόσεξαν. Τώρα, και ιδιαίτερα μετά την πολυδιαφημισμένη επίσκεψη του πρωθυπουργού στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης (5/5), η κυβέρνηση διοχετεύει την πληροφορία ότι επαναδιαπραγματεύεται το θέμα και όπως έγραψε η *Ελευθεροτυπία* (6/5) «ενδέχεται να προτείνει στη Βουλή τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής για το σύστημα ασφαλείας C4I (σι-φορ-άι), που είχε προμηθευτεί η Ελλάδα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες κι απ' ό,τι φαίνεται δικαίωσε όσους το ονόμαζαν από τότε "συμφοράι"».

Αν αληθεύει η πληροφορία της *Ελευθεροτυπίας* –δεν έχει επιβεβαιωθεί ακόμα επισήμως–, το ενδεχόμενο πρέπει να καταστεί βεβαιότητα και η κυβέρνηση να προχωρήσει στη σύσταση εξεταστικής επιτροπής, καθώς και το σκάνδαλο είναι πλέον επιβεβαιωμένο και η εμπλοκή πολιτικών προσώπων, όπως θα δείξουμε στη συνέχεια. Παράλληλα, η κυβέρνηση διαθέτει πλέον όλα τα νομικά επιχειρήματα για να κηρύξει έκπτωτη την SAIC, τον ανάδοχο δηλαδή του έργου, και να ζητήσει να εισπράξει όπως δικαιούται τις εγγυητικές –που έχει καταθέσει– ύψους 140 εκατομμυρίων ευρώ. Θα δικαιώσει έτσι η κυβέρνηση Καραμανλή και τις δεσμεύσεις της εναντίον της διαπλοκής και τις υποσχέσεις της για ενίσχυση της οικονομίας.

Δυστυχώς η μόνη σωστή για τη διευθέτηση του προβλήματος λύση αναβάλλεται καθημερινά, όχι μόνο λόγω της γνωστής ασυνεννοησίας των υπουργείων μεταξύ τους αλλά και διότι κάποια πο-

λύ γνωστά επικοινωνιακά στελέχη της κυβέρνησης δεν θέλουν, όπως φαίνεται, να φέρουν σε δύσκολη θέση τον αρχηγό του ΠΑΣΟΚ Γιώργιο Παπανδρέου, προφανώς επειδή όσο παραμένει στη θέση του οι γκάφες της κυβέρνησης δεν θα μετατρέπονται σε πλεονεκτήματα για την αντιπολίτευση.

Ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ εμπλέκεται στην υπόθεση επειδή πρωταγωνιστής της είναι ο προσωπικός του φίλος και σύμβουλος Γεώργιος Τερπεκλής, εκπρόσωπος της SAIC στην Ελλάδα και κύριος μυστικοσύμβουλός της στις μεθοδεύσεις που οδήγησαν στην αγορά του «συμφοράι». Ο κ. Τερπεκλής είναι παλιός φίλος της οικογένειας Παπανδρέου και πρώην σύμβουλος του Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος τον είχε απομακρύνει όταν αποκαλύφθηκε ότι δεν είχε υπηρετήσει τη θητεία του. Το C4I κόστισε κοντά στα 300.000.000 ευρώ, έχουμε ήδη προκαταβάλει το 75%, αλλά δεν πρόκειται να λειτουργήσει ποτέ όσο η SAIC παραμένει ανάδοχος του έργου.

Σε πολιτικό επίπεδο ευθύνες υπάρχουν κυρίως για τους πρώην υπουργούς Χρυσόχοϊδη και Μαλέσιο, αλλά και τον αντικαταστάτη του πρώτου στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης, επειδή ενέκρινε την πληρωμή της SAIC χωρίς να ελέγξει αν το σύστημα λειτουργεί.

Η κατάσταση σήμερα συνοψίζεται ως εξής: Το επιχειρησιακό κέντρο του C4I, η «καρδιά» δηλαδή του συστήματος, δεν λειτουργεί ακόμα, το Ελεγκτικό Συνέδριο αποφάνθηκε ήδη ότι η σύμβαση δεν υπεγράφη νομότυπα και κατά συνέπεια δεν έπρεπε να πληρωθούν τα τιμολόγια, ενώ παράλληλα ο κ. Παπαγεωλόπουλος διέταξε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για το όλο ζήτημα. Αλλά ας πάρουμε την ιστορία από την αρχή.

ΠΩΣ ΚΕΡΔΙΣΑΝ ΤΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

Τη διενέργεια του διαγωνισμού (αρχικά είχε σχεδιασθεί για το φθινόπωρο του 2002) είχε αναλάβει το υπουργείο Δημόσιας Τάξης (Μιχ. Χρυσόχοϊδης), που ήταν συνολικά υπεύθυνο για την ασφάλεια των Αγώνων. Ήδη από τα τέλη του 2001 για το έργο ενδιαφέρθηκαν τρεις αμερικανικές εταιρείες, η Lockheed Martin, η SAIC και η TITAN. Η τιμή όμως των 650 εκ. δολαρίων που τέθηκε τότε στο τραπέζι κρίθηκε εξαιρετικά υψηλή και ύστερα από ένα άγριο παρασκήνιο ζυμώσεων και πιέσεων αποσύρθηκαν οι Lockheed Martin και TITAN και στη θέση τους εμφανίστηκε η Raytheon. Έμεινε επίσης η SAIC.

Όταν ξεκαθάρισε το τοπίο με τις ανταγωνιζόμενες εταιρείες, ακολούθησε η διαδικασία διαγωνισμού μέσω του υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Ο διαγωνισμός όμως έπρεπε να γίνει με τις χρονοβόρες διαδικασίες του υπουργείου Εμπορίου για τις δημόσιες προμήθειες. Με το πρόσχημα λοιπόν ότι δεν υπάρχει αρκετός χρόνος, η ευθύνη πέρασε στη Γενική Γραμματεία Οικονομικού Σχεδιασμού και Αμυντικών Επενδύσεων (ΓΓΟΣΑΕ) του υπουργείου Αμύνης (επικεφαλής της ήταν τότε ο γνωστός από άλλες υποθέσεις Σπύρος Τραυλός). Όπως είναι γνωστό, η διαδικασία για πολεμικές προμήθειες είναι συνοπτική και άκρως αδιαφανής και τις συνέπειες τις βλέπουμε σήμερα.

Ένα δημοσίευμα των *Νέων* της 24-1-2003 με τίτλο «Διαπραγματεύσεις σε χρόνο-ρεκόρ» υποδεικνύει καθαρά τις μεθοδεύσεις που ακολούθησαν τότε οι σημερινοί κήνσορες της διαφάνειας: «Με ταχύτατες διαδικασίες φιλοδοξεί να προχωρήσει η κυβέρνηση το θέμα της επιλογής του αναδόχου για το ηλεκτρονικό σύστημα θωράκισης των Ολυμπιακών Αγώνων. Το ανώτατο όριο που

ανακοινώθηκε είναι τρεις εβδομάδες για ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Το ΚΥΣΕΑ επικύρωσε ομόφωνα την ακύρωση του διαγωνισμού για λόγους δημόσιου συμφέροντος, ενώ στις φωνές της (σκληρής) κριτικής της ΝΔ προστέθηκε και αυτή του Συνασπισμού. Στην Επιτροπή Διαπραγματεύσεων θα προστεθούν τώρα και εκπρόσωποι του υπουργείου Πολιτισμού, του Νομικού Συμβουλίου και του "Αθήνα 2004", ενώ την πλειοψηφία μεταξύ των αξιωματούχων των Ενόπλων Δυνάμεων και της ΕΛ.ΑΣ. θα την έχουν πλέον οι δεύτεροι. Αμετάβλητη παραμένει η "πολιτική επιτροπή" διενέργειας του διαγωνισμού υπό τον κ. Ε. Μαλέσιο όπως και το νομικό πλαίσιο του υπουργείου Άμυνας.

Οι κοινοπραξίες που διαμορφώθηκαν τελικώς ήταν οι εξής:

- Κοινοπραξία ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ (αυτοί που έχασαν): Thales Raytheon Systems, Ελληνική Τεχνοδομική, ΔΕΛΤΑ-Singular, Info-Quest, Space Hellas, Skycruiser Airships Ltd., Motorola, Control Risks Group, BAE Systems.

- Κοινοπραξία SAIC (αυτοί που κέρδισαν): Science Applications International Corp. (SAIC), IBM, Rafael Elbit, Siemens, ALTEC, Πουλιάδης & Συνεργάτες, EADS, General Dynamics, ITT Technologies, Honeywell, ΔΙΕΚΑΤ.

Όπως προείπαμε, αντιπρόσωπος της SAIC στην Ελλάδα και ο άνθρωπος που κινεί τα νήματα από το παρασκήνιο είναι ο κ. Τρεπεκλής.

Ο ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Τελικά στις αρχές Μαρτίου 2003 το ΚΥΣΕΑ αποφάσισε την κατακύρωση του συμβολαίου στη SAIC. Σήμερα αναλαμβάνει και πάλι η δικαιοσύνη. Κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων παρουσίασαν σημαντικά προβλήματα λειτουργίας επτά υποσυστήματα του C4I που αφορούσαν κυρίως το λογισμικό συντονισμού των επιχειρησιακών κέντρων, τη δημιουργία ηλεκτρονικών χαρτών, τα συστήματα ανάλυσης περιστατικών και άλλα τμήματα. Δεν φαίνεται, απ' όσο γνωρίζουμε τουλάχιστον, να υπήρξε πρόβλημα στη λειτουργία των καμερών, στην επικοινωνία με το σύστημα Tetra των διωκτικών αρχών και στην εποπτεία μέσω του πε-

ρίφημου Ζέπελιν.

Όπως αναφέρουν στελέχη του υπουργείου Δημόσιας Τάξης, αλλά και όπως επισημαίνεται στην έκθεση επιτελών της Διεύθυνσης Ασφαλείας Ολυμπιακών Αγώνων, το C4I λειτούργησε σε ποσοστό 50%-60%· γι' αυτό και δεν έχει παραληφθεί επισήμως από τις ελληνικές αρχές. Σύμφωνα όμως με μια έκθεση αξιολόγησης του C4I που επιδόθηκε σε αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες, το σημαντικό πρόβλημα παρατηρείται σε επτά από 22 συνολικά υποσυστήματά του, τα οποία αποτελούν και την «καρδιά» του συστήματος και χωρίς αυτά δεν μπορεί να λειτουργήσει ούτε και να επικοινωνήσει με άλλα συστήματα ασφαλείας.

Ύστερα από έντονο παρασκήνιο, την περασμένη εβδομάδα, ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλος διέταξε προκαταρκτική έρευνα για τυχόν ποινικές ευθύνες σχετικά με την προμήθεια από την αμερικανική εταιρεία SAIC, του ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης παρακολούθησης και επικοινωνιών C4I.

Προηγουμένως το Ελεγκτικό Συνέδριο είχε «μπλοκάρει» τις πληρωμές προς την εταιρεία. Αυτό επειδή έκρινε ότι η σύμβαση είναι άκυρη, καθώς δεν έπρεπε να υπαχθεί στο διάταγμα που αφορά τις προμήθειες πολεμικού υλικού αλλά στις κανονικές διαδικασίες διαγωνισμών με δυνατότητα προσφυγής στα δικαστήρια. Έτσι δεν θεώρησε τα τιμολόγια που στάλθηκαν για να εγκρίνει.

Αυτό προκάλεσε την έντονη αντίδραση της SAIC, η οποία στις 11/3/2004 έστειλε στα υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Αμύνης μια απαράδεκτη σε ύψος επιστολή με την οποία ζητούσε τα υπόλοιπα χρήματα που υποστηρίζει ότι της χρωστάει η Ελλάδα. Η Ελλάδα έχει πληρώσει μέχρι στιγμής το 75% του συνολικού ποσού που έπρεπε να πάρει η εταιρεία εφόσον παρέδιδε ολοκληρωμένο το έργο. Το κόστος του έργου, αν η SAIC δεν κηρυχθεί έκπτωτη, όπως επιβάλλει ο νόμος, αναμένεται να ξεπεράσει τελικά τα 300 εκατομμύρια ευρώ.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες

κυβερνητικές πηγές, εμπνευστής της σκληρής γραμμής της SAIC είναι ο Γ. Τρεπεκλής που παρουσιάζεται ταυτιζόμενος με την αντιπολίτευση και πιστεύει ότι θα υποχρεώσει την κυβέρνηση να υποκύψει και να δεχθεί μια ημιτελή παράδοση με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Παρόλα αυτά πηγές του υπουργείου Άμυνας δήλωσαν στο *Αντί* ότι η νομική θέση της ελληνικής κυβέρνησης είναι ισχυρή. Κι αυτό γιατί παρήγγειλε ένα έργο, προπλήρωσε ένα μεγάλο ποσοστό του και ακόμα τώρα (δέκα μήνες αργότερα) δεν έχει γίνει παράδοση του πιο καίριου τμήματός του.

Οι ίδιοι παράγοντες επισημαίνουν ότι η στάση αυτή της SAIC είναι γνωστή και από άλλες περιπτώσεις, με αποτέλεσμα να υποστεί ιδιαίτερα δυσάρεστες συνέπειες σε άλλες δύο ανάλογες συμβάσεις που είχε με το αμερικανικό δημόσιο, μία με το FBI και μία με την αμερικανική αεροπορία. Στην πρώτη περίπτωση το FBI ζήτησε την επιστροφή πληρωμών ύψους 175 εκ. δολ., ενώ στη δεύτερη η υπόθεση οδηγήθηκε στα δικαστήρια με κατηγορίες για απάτη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΣ

Κατά την περιρρέουσα φημολογία σε υπουργικό επίπεδο, δεν φαίνεται να προκύπτουν ευθύνες τόσο για τον Γιάννο Παπαντωνίου (υπουργός Αμύνης τότε), όσο για τον Μ. Χρυσοχοϊδή και τον Ευ. Μαλέσιο. Για το υπουργείο Αμύνης έχει αναφερθεί ότι σε αντάλλαγμα θα δινόταν στους χαμένους της πρώτης κοινοπραξίας μεγάλη προμήθεια του υπουργείου. Ειδικότερα, τα υποβρύχια, για τα οποία τελευταία γίνεται αρκετός λόγος.

Και τώρα, ας θυμηθούμε τα ωραία:

Απρίλιος του 2003: Παραιτείται ο υφυπουργός Δημόσιας Τάξης αρμόδιος για το θέμα των προμηθειών για την ασφάλεια της Ολυμπιάδας, Ευάγγελος Μαλέσιος. Προηγήθηκαν δημοσιεύματα της *Αυριανής* τα οποία ανέφεραν ότι διαμένει δωρεάν στη βίλα του επιχειρηματία Αθανασούλη της ALTEC. Πολύ περισσότερο, ότι σε αντάλλαγμα ο Ευ. Μαλέσιος έδωσε στον Αθανασούλη «δουλειά της Ασφάλειας των Ολυμπιακών Αγώνων αξίας 86 δισεκατομμυρίων

700 εκατομμυρίων δραχμών». Ως γνωστόν, η ίδια εφημερίδα αποκαλούσε τους ιδιοκτήτες της ALTEC Θανάση Αθανασούλη και Γιώργο Βαλαμίδα «Λαμόγιο 1» και «Λαμόγιο 2» και απειλούσε με αποκαλύψεις για απάτες και χρηματιστηριακά παιχνίδια. Τελικά, παρά τα δημοσιεύματα της *Αυριανής*, η ALTEC μπήκε στην κοινοπραξία της SAIC και πήρε έργο, το οποίο μάλιστα, όπως αναφέρεται σε εκθέσεις τεχνικών, ήταν δύσκολο να καταστεί συμβατό με τα υπόλοιπα τεχνικά κομμάτια του συστήματος.

Λέγεται ότι το κόστος του ηλεκτρονικού συστήματος για την ασφάλεια της Ολυμπιάδας επί Μαλέσιου ήταν πάνω από 150 δισ. δρχ. (δηλαδή 428 εκ. ευρώ). Το συνολικό κόστος όμως είχε προϋπολογιστεί στα 211 εκατ. (*Ελευθεροτυπία* 24/02/2003). Οι προσφορές των δύο κοινοπραξιών πάντως ήταν: της μεν SAIC 417 εκ. ευρώ, της δε TRS 440 εκ. ευρώ.

Το Δεκέμβριο του 2002 οι κοινοπραξίες έδωσαν καλύτερες τιμές. Η TRS 405 εκ. ευρώ και η SAIC 169,5 εκ. ευρώ συν 106 εκατ. ευρώ για δανεισμό (leasing!) του συστήματος Tetra. Δηλαδή, σύνολο 275,5 εκ. ευρώ. Η επιτροπή όμως ανακάλυψε συγκαλυμμένα κόστη και υπολόγισε το σύνολο της προσφοράς της SAIC στα 317 εκ. ευρώ.

Σύμφωνα με όσα ακούγονται από πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν στην υπόθεση και είναι διατεθειμένα να καταθέσουν στον εισαγγελέα που ανέλαβε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, ο τότε υπουργός Αμύνης Γ. Παπαντωνίου, που επισκέφθηκε τέσσερις φορές τον Κ. Σημίτη στο Μέγαρο Μαξίμου για το θέμα αυτό, φέρεται να συνάντησε την έντονη δυσαρέσκεια του τότε πρωθυπουργού για τις προσφορές των κοινοπραξιών. Ο ίδιος λέγεται ότι είπε στον Γ. Παπαντωνίου πως η ανώτατη δαπάνη δεν θα πρέπει να ξεπεράσει τα 270 εκ. ευρώ. Επίσης ο Κ. Σημί-

της εφάρετο ιδιαίτερα εκνευρισμένος με τους χειρισμούς Μαλέσιου.

ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΚΑΙ Η ΒΙΛΑ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ

Το έργο του σχεδιασμού κινδύνων από τρομοκρατικές επιθέσεις κ.λπ. στην Ολυμπιάδα πήρε η ισραηλινή ISDS. Μια από τις πιο γνωστές διεθνώς εταιρείες, που φτιάχτηκε από πρώην ηγετικά στελέχη της Μοσάντ και άλλων ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών. Έχει στο ενεργητικό της μεγάλη δραστηριότητα στις χούντες της Λατινικής Αμερικής και στην Αφρική (υπόθεση «βρόμικων διαμαντιών»)*.

Η εταιρεία αυτή διαφήμιζε ότι είχε σχέσεις με τη SAIC, αλλά είναι άγνωστο εάν πράγματι είχε και πόσο στενές ήταν. Στην Ελλάδα όμως επικεφαλής της αντιπροσωπείας της ISDS είναι ο Κάρολος Κιοσέογλου, γιος του πρώην ιδιοκτήτη των Τιμμένων Χαλκίδας, που είχε βρεθεί και στο στόχαστρο της 17N σε προκηρύξεις της με αφορμή την περιβόητη βίλα της Πάτμου. Κατά το «αμαρτωλό» '89 ο Τύπος είχε κατακλυσθεί από δημοσιεύματα σύμφωνα με τα οποία ο πατήρ Κιοσέογλου είχε πουλήσει τη βίλα του στην Πάτμο στον αδελφό του σημερινού προέδρου του ΠΑΣΟΚ, τον Αντρέο και τη σύζυγό του Μαριάνθη, αντί 120 εκ. παλαιών καλών δραχμών. Σύμφωνα όμως με δημοσιεύματα της εποχής η αξία του ακινήτου υπερέβαινε κατά πολύ την προαναφερθείσα τιμή και το ερώτημα που τίθεται ήταν «πού βρήκαν τα χρήματά».

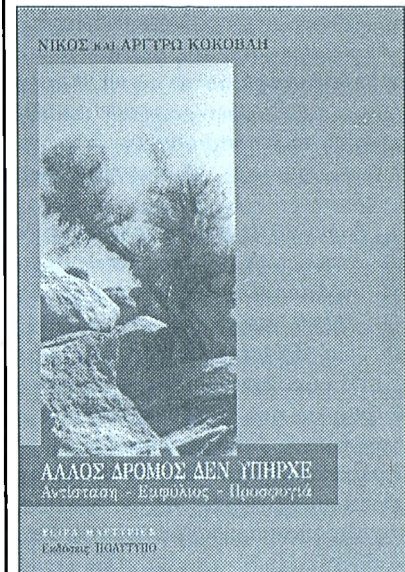
Η ίδια βίλα έγινε διάσημη το καλοκαίρι του 1988, όταν, επιβαίνων σε πολυτελές γιοτ και συνοδευόμενος από τη Δήμητρα Λιάνη και τον Γιώργο Λούβαρη, ο Ανδρέας Παπανδρέου πήγε εκεί για να ξεκουραστεί. Την ίδια εποχή όμως ο Κιοσέογλου προσέφερε «γην και ύδωρ» στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προκειμένου να διασώσει τα υπερχρεωμένα Τιμμένα Χαλκίδας. Επιβεβαιώνεται δηλαδή για μια ακόμα φορά ότι η διαπλοκή του ΠΑΣΟΚ είναι βαθιά και διαχρονική και δύσκολα θα απαλλαγεί απ' αυτήν όσο το κόμμα κυριαρχείται από την οικογένεια Παπανδρέου. Κατά τα άλλα, τους φταίει ο βασικός μέτοχος...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ

Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά



Η ιστορία του Νίκου και της Αργυρώς Κοκοβλή όπως την ζωντανεύουν οι ίδιοι. Ξεκινά από την προσφυγιά της Μικράς Ασίας και συνεχίζει στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Κρήτη. Αρχίζουν οι διώξεις, ο Εμφύλιος, το κυνηγητό των διαλυμένων τμημάτων του Δ.Σ. με τη δεκαεξάχρονη παρανομία σε σπηλιές και κρύπτες στα βουνά των Λευκών Ορέων, η δραματική απόδραση στην Ιταλία. Το περιπετειώδες ταξίδι μέσω Ελβετίας, Αυστρίας και Ουγγαρίας μέχρι την ΕΣΣΔ. Η άφιξη στην Τασκένδη. Η αποκάλυψη της σοβιετικής πραγματικότητας. Οι περιορισμοί. Επιστροφή στην πατρίδα ύστερα από 14 χρόνια.

Μια απίστευτη σε δραματικά γεγονότα ανθρώπινη ιστορία που πρέπει να γνωρίζει κάθε πολίτης.

Ένα μάθημα εγκαρτέρησης και ανθρωπιάς.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21

τηλ: 210-7232819,

φαξ: 210-7226107,

e-mail: chparou@otenet.gr

* Βλ. σχετικά: Θ. Γεωργαντέα, «Αμερικανο-ισραηλινή συνεργασία με φόντο τους Ολυμπιακούς», τχ. 820 της 25.6.2004, και Peter Lagerquist, «Μέτρα ασφαλείας για τους Ολυμπιακούς», τχ. 821 της 2.7.2004.

Το τανγκό της εξουσίας με τους αντιεξουσιαστές

Του Κώστα Καραβίδα

*Και μείνατε χωρίς μάτια για να βλέπετε,
Χωρίς αφτιά ν' ακούτε,
με σφραγισμένα στόματα και δε μιλάτε*
Μ. Αναγνωστάκης

Το να μιλάς για την αμφισβήτηση στην εποχή της τηλεοπτικής δημοκρατίας είναι σαν να μιλάς για τον έρωτα στα χρόνια της χολέρας. Πολυτέλειες! Είσαι περικυκλωμένος από μίαν ασφυκτική και προιούσα λαίλαπα, από αυτό που αποκαλείται ρεύμα της εποχής (πάντοτε σκοπίμως ασαφές αλλά και πάντοτε με καταλυτική επένεργεια στους ανθρώπους, σαν μια Αόρατη Αρχή που μας διαφεντεύει), η ψυχή σου όμως ετοιμάζεται ν' ανοίξει πανιά. Το ζωτικό σου πεδίο συρρικνώνεται δραματικά και άντε να μιλήσεις τώρα για πολιτισμό, πολιτική και νέες ιδέες. Αυτό που υπάρχει είναι αυτό που γίνεται αντιληπτό, έλεγε ο Πασκάλ. Σκεπτείτε να είχε ζήσει και την εποχή της τηλεόρασης. Την εποχή της καταδυνάστευσης του λόγου από την εικόνα. Όπου το φαίνεσθαι υποκαθιστά το είναι και επιπλέον παντός είδους ασημαντότητες. Ο Πασκάλ θα συμπλήρωνε σήμερα πως αυτό που υπάρχει είναι αυτό που γίνεται από την τηλεόραση αντιληπτό. Και κάπως έτσι το πέρασμα των γεγονότων στην ιστορία πραγματοποιείται μέσω του παραμορφωτικού φακού των δελτίων ειδήσεων. Και κάπως έτσι περισσότερο ζούμε και λιγότερο βιώνουμε τη ζωή μας. Λίγο επισκέπτες, λίγο παρείσακτοι, λίγο θεατές, καθηλωμένοι στην αναπηρική πολυθρόνα απέναντι στην τηλεόραση.

Πριν λίγες μέρες γίναμε τηλεοπτικοί μάρτυρες ενός επεισοδίου αμφισβήτησης. Μια βραδιά ποιητικών συμβολισμών σ' ένα μεταμοντέρνο Πολυτεχνείο. Ο συγγραφέας που παρουσίαζε το βιβλίο του, ανήκει στη «γενιά του Πολυτεχνείου» και για συμβολικούς λόγους επέλεξε το ιστορικό κτήριο προκειμένου να μιλήσει για τη σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία. Ένας αστυνομικός της φρουράς

Βερελή παραβίασε το πανεπιστημιακό άσυλο (σαν μανιτάρια ξεφυτρώνουν τελευταία ανόητοι και ανιστόρητοι που σε κάθε ευκαιρία αιτούνται την άρση του ασύλου) και οι νεαροί «αντιεξουσιαστές» κατέλαβαν συμβολικά το χώρο και ξαγρύπνησαν τους επίσης συμβολικά παρόντες στην εκδήλωση φορείς της πράσινης εξουσίας. Της μόνης εξουσίας, της μόνης «Δεξιάς» που έχουν ζήσει οι σημερινοί 20άρηδες, όπως σωστά επισημάνει ο Κωστής Φαφούτης στην *Καθημερινή*. Νομίζω πως έχει κάποια αξία να δούμε την υποδοχή που επιφυλάχτηκε στο γεγονός. Πέρα από τις σκόπιμες δημοσιογραφικές σμικρύνσεις και μεγεθύνσεις, το περιστατικό έχει κάποια διδακτική αξία τόσο για την εξουσία όσο και για τον χώρο των αντιεξουσιαστών.

Διότι η κοινωνία και οι πολιτικοί ποτέ δεν έλαβαν σοβαρά υπόψη τον πολιτικό λόγο αυτών των «τσογλανόπαιδων». Αλλά πολλές φορές και τα ίδια τα «τσογλανόπαιδα» δεν πήραν στα σοβαρά τον πολιτικό τους λόγο. Τρομοκράτες, αντιεξουσιαστές και αριστεριστές πάντοτε μπαίνανε στο ίδιο τσουβάλι. Των αντιφρονούντων και των ανεπιθύμητων. Ποτέ δεν έγινε σοβαρός πολιτικός διάλογος στη Δημοκρατία μας, που υποτίθεται πως έτσι θα αφόπλιζε ιδεολογικά αυτές τις ομάδες. Γιατί η μεταλλαγμένη Δημοκρατία που έχουμε είναι μυωπική, στενών οριζόντων και κλειστών πεδίων. Η εξουσία ποτέ δεν κατάλαβε τις ιδεολογικές διαφορές αυτών των ομάδων, γιατί πάντοτε έτεινε ισοπεδωτικά να ομογενοποιεί κάθε πολιτικό λόγο αμφισβήτησης και καταγγελίας του συστήματος που υπηρετεί και αναπαράγει. Το ίδιο γινότανε σε κάθε δικτατορία. Κι όμως ο Βενιζέλος είχε την ευκαιρία, όπως δήλωσε, έστω και υπό το καθεστώς του φόβου να έχει μια άκρως ενδιαφέρουσα και διαφωτιστική συζήτηση με τα σύγχρονα οργανισμένα νιάτα. Άκουσε με τόση προσοχή τους επίμονους αμφισβητίες του συστήματος, με όση δεν θα τους άκουγε σε κα-

νένα άλλο περιβάλλον και με καμιά άλλη αφορμή. Πολυάσχολος γαρ ο πρώην υπουργός και ο χρόνος πολύτιμος να σπαταληθεί με αντιφρονούντες.

Ομολογώ πως καθόλου δεν στενοχωρήθηκα βλέποντας τον Βενιζέλο και τον Βερελή έντρομους να ζουν την περιπέτεια στο δικό τους Πολυτεχνείο. Αν παύει ότι τους χρειαζότανε ίσως ακουστεί σκληρό, αλλά η αλαζονική συμπεριφορά δεν χαμπαριάζει από καθώς πρέπει αντιδράσεις. Λυπάμαι όμως για τη χαμένη τιμή της αντιεξουσιαστικής πάλης. Που δεν αντιλαμβάνεται πως με τέτοιες μεθόδους μετατρέπεται η ίδια στο χτικιό που βρίζει και παλεύει να αποκαθλώσει. Λυπάμαι για τους αντιεξουσιαστές που άθελά τους, όταν παίρνουν τον νόμο στα χέρια τους και μεταχειρίζονται ιεροεξεταστικές μεθόδους, γίνονται οι ίδιοι στυγνοί εξουσιαστές. Και που όταν χορεύουν αυτό το τανγκό με την εξουσία χάνουν και τις εντυπώσεις και την ουσία. Είναι κρίμα, γιατί ο πυρήνας της αντιεξουσιαστικής σκέψης είναι το πιο σύγχρονο και παραγωγικό «λατομείο» ιδεών που μπορεί να δώσει διέξοδο στην προοπτική του μέλλοντος. Περιέχει τα πρωτογενή υλικά πάνω στα οποία μπορεί να οικοδομηθεί μια πιο δίκαιη και ελεύθερη ανθρωπότητα. Την ηθική και την αξιοπρέπεια. Αλλά είπαμε. Στην εποχή της τηλεοπτικής δημοκρατίας ακόμα και τα κινήματα της αμφισβήτησης έχουν ανάγκη να σύρουν πίσω τους τις κάμερες. Αμφισβήτησης αγώνας άγονος.

Η αμφισβήτηση σήμερα γενικώς είναι είδος υπό εξαφάνιση. Κακοποιημένη και αλλοτριωμένη ως έννοια, όπως άλλωστε όλες οι έννοιες σήμερα, τείνει να εκληφθεί ως συνώνυμη του ανεδαφικού, του εκτός εποχής. Λίγοι τη συζητάμε, λιγότεροι την αναγνωρίζουμε γύρω μας, ελάχιστοι την υιοθετούμε ως στάση ζωής. Ζούμε στην εποχή του κορεσμού των ιδεών και των ιδεολογιών της αμφισβήτησης, που έλαβαν παροξυστική μορφή

τη δεκαετία του '60. Όσο βαρύγδουπη κι αν ακούγεται η διατύπωση, κρύβει μέσα της έναν βαθύτατο παραλογισμό. Σε μια εποχή που τα ιδεολογικά γεννήματα της αμφισβήτησης είναι απαραίτητα όσο ποτέ, με κοινωνικά μέτωπα και διακυβεύματα ανοιχτά σε εθνικό και πανεθνικό επίπεδο, μαρτυρείται μια ιδιόμορφη «λειψυδρία» ιδεών. Η υιοθέτηση μιας πεισιθάντης εκδοχής για το μέλλον. Μια ντετερμινιστικά απαισιόδοξη αποδοχή της ήττας αμαχητί. Ένας κόσμος που φοβάται την ελπίδα, που ντρέπεται να σκεφτεί εναλλακτικές ατραπούς για το ζην και το ευ ζην.

Συνηθίζουμε να λέμε ότι η ολοκληρωτική κυριαρχία του τεχνοκρατικού πνεύματος και της λογικής της αγοράς αποτελούν τη μέγιστη απειλή για το μέλλον της ανθρωπότητας. Συχνά δαιμονοποιούμε τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και της επικράτησης του νεοφιλελευθερισμού. Μονόδρομοι και αναγκαιότητες επιβάλλονται από παντού.

Και την ίδια ώρα τα περιθώρια αντίδρασης στενεύουν και οι αντιστάσεις συρρικνώνονται δραματικά. Και ας αφήσουμε καλύτερα τη χαίνουσα πληγή που λέγεται «μαζικά κινήματα», από τον συνδικαλισμό και τις πολιτικές νεολαίες ως τα κόμματα και τους θεσμούς αντιπροσωπευσης. Τα συλλογικά κινήματα φαντάζουν περισσότερο ως διαδικασίες μαζικής εκτόνωσης και σπάνια μπορούν να διατυπώσουν αυτό που ζητείται επί της ουσίας. Μια εναλλακτική ποιοτική πρόταση ζωής. Ελκυστική και ρεαλιστική. Με λογισμό και μ' όνειρο.

Σαν τους γύφτους σφυροκοπάμε αδιάκοπα στο ίδιο αμόνι, έγραψε ο Αναγνωστάκης τριάντα τόσα χρόνια πριν. Και είναι ακόμα ο απέρριπτος ποιητικός του λόγος δραματικά επίκαιρος. Αν κάποιος σήμερα κάνει λόγο για «κρίση» αμφισβήτησης δεν απέχει και πολύ από την πραγματικότητα. Τι εννοώ μ' αυτό: Κάποτε η αμφισβήτηση είχε επιθετικό χαρακτήρα. Με ρηξικέλευθες προτάσεις

διεκδικούσε το μέλλον. Ένα κύμα ιδεών προσανατολισμένων σε ριζικές αλλαγές σάρωνε όλα τα κοινωνικά μέτωπα και απομόνωνε την εξουσία στον συντηρητικό και αμυντικό της ρόλο. Κυφορούσε το νέο και επιδίωκε να επιβάλλει καινούργιες ιδέες και νέους τρόπους έκφρασης. Σήμερα οι όροι έχουν αντιστραφεί. Η εξουσία γίνεται ολοένα και περισσότερο επιθετική, ενώ η αμφισβήτηση περιορίζεται στην αμυντική της διάσταση. Καλείται να προστατεύσει κεκτημένα. Δεν επεκτείνεται σε διεκδικήσεις. Ο συντηρητισμός της εποχής βρίσκει την έκφρασή του στο φοβικό σύνδρομο που διακατέχει την κοινωνία για το καινούργιο. *Αυτό που λείπει είναι η παρθενικότητα στην έκφραση*, έγραψε ο ποιητής. Μελαγχολικές σκέψεις που αφορούν τον κατεξοχήν φορέα της αμφισβήτησης σε όλες τις εποχές. Την Αριστερά σε όλες της τις εκφάνσεις. Που δυστυχώς βολοδέρνει έχοντας χάσει την πυξίδα και τη ρότα.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ SCRIPTA

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ • ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ



ISBN 960-7909-65-8 • ΣΕΛ. 328

GIORGIO AGAMBEN

Homo sacer

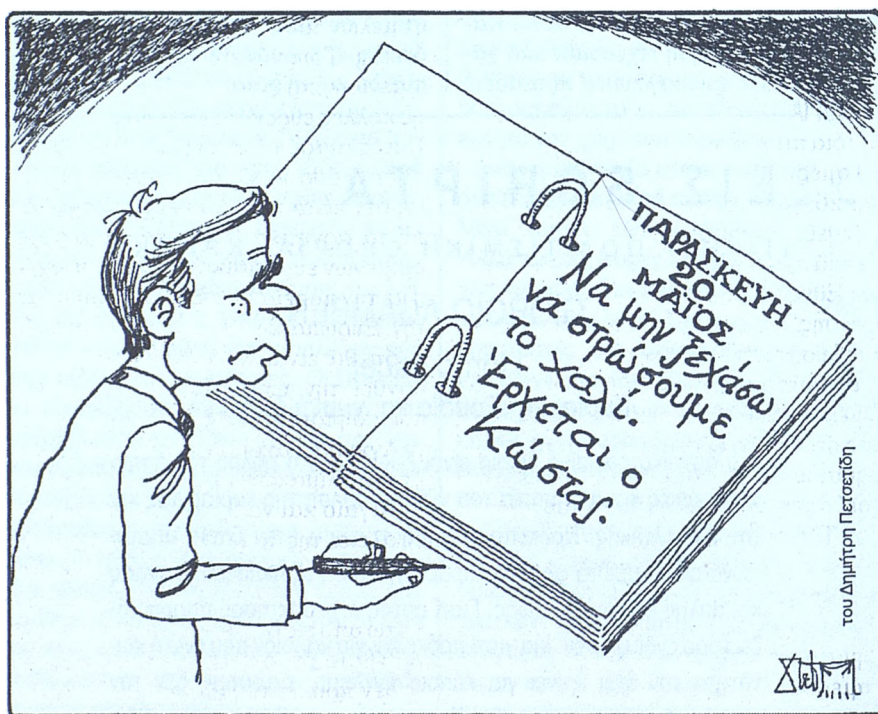
Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή

Στο αρχαϊκό ρωμαϊκό δίκαιο είναι ξεκάθαρος ο ρόλος του *homo sacer* όπως και η σημασία του για τη δόμηση της κυριαρχίας και της βιοπολιτικής. Πρόκειται για μια φιγούρα στην οποία αποτυπώνεται για πρώτη φορά η παράδοση σχέση εξουσίας/κυριαρχίας και απλής βιολογικής ζωής. Γιατί αυτός ο χαρακτήρας παρουσιάζει τόσο ενδιαφέρον; Μα γιατί πρόκειται για κάποιον που ενώ η κοινότητα τον έχει κρίνει για κάποιο έγκλημα, εντούτοις δεν τον καταδικάζει με τους συνηθισμένους τρόπους, αλλά του αποδίδει μια ιερότητα που απαγορεύει μεν τη θυσία του, επιτρέπει όμως σε οποιοδήποτε άλλο μέλος της κοινότητας να τον σκοτώσει χωρίς τον κίνδυνο τιμωρίας. Πρόκειται επομένως για μια ζωή στο όριο, ή καλύτερα για μια παράδοση ύπαρξη που ανοίγεται στην ανυπαρξία, για το ίδιο το μεταίχμιο μεταξύ ζωής και θανάτου.

Ασκληπιού 10, 106 79 Αθήνα • Τηλ. 210 36 16 528, Fax: 210 36 16 529 • e-mail: scripta@hellasnet.gr • www.scripta.gr

Τι θα δώσει και τι θα πάρει ο Καραμανλής στη συνάντησή του με τον Τζορτζ Μπους

Με ανοιχτά χαρτιά, αλλά με πολλά «ατού», ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής προσέρχεται στην κανονισμένη για σήμερα συνάντησή του με τον πρόεδρο Τζορτζ Μπους στην Ουάσιγκτον, στην οποία υπολογίζεται ότι θα θέσει όλα τα θεωρούμενα ως εθνικά θέματα της χώρας. Το ερώτημα ωστόσο είναι πώς θα αντιδράσει σ' αυτά και τι θέσεις θα διατυπώσει –αν διατυπώσει– ο αμερικανός πρόεδρος.



Από την αμερικανική πλευρά θεωρείται εκ προοιμίου βέβαιο ότι ένας από τους βασικούς λόγους για τους οποίους ο πρόεδρος Μπους δέχτηκε να συναντηθεί με τον έλληνα πρωθυπουργό, ήταν ότι στο αμέσως επόμενο διάστημα πρόκειται να αρχίσει η διαδικασία για την εξεύρεση λύσης στο ανοιχτό ζήτημα

του Κοσσυφοπεδίου. Ένα ζήτημα στο οποίο η Ουάσιγκτον επιδιώκει τη συνεργασία της Αθήνας, όχι τόσο εξαιτίας του ότι ανήκει στα Βαλκάνια, γεγονός που της επιτρέπει να βρίσκεται κοντά στις εξελίξεις και άρα να παίζει κάποιο ρόλο στην περιοχή, όσο κυρίως διότι η Ελλάδα πρόκειται στο διάστημα αυτό να κατέχει σημαντική θέση

στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Που σημαίνει ότι η Ουάσιγκτον δεν θέλει να αντιμετωπίσει εκπλήξεις από την Αθήνα, η οποία στο παρελθόν «παράπαιε» ανάμεσα στην παραδοσιακή φιλία της με το Βελιγράδι και στην αναγκαιότητα να «δει» το αλβανικό ζήτημα στην περιοχή, ιδιαίτερα καθώς οι Αλβανοί του Κοσσυφοπεδίου ετοιμάζονται να αναλάβουν δυναμικές πρωτοβουλίες και να δημιουργήσουν τετελεσμένα, με στόχο την –ακόμα και δια της βίας– απόκτηση της πλήρους ανεξαρτησίας τους από το Βελιγράδι.

Στη διάσταση αυτή θα πρέπει να προστεθεί εξάλλου και η συγκυρία της επιθυμίας του αμερικανού προέδρου να προσεγγίσει περισσότερο τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, οι σχέσεις του με τις οποίες δοκιμάστηκαν σκληρά με αφορμή την εισβολή στο Ιράκ. Όχι βεβαίως διότι έχει αντιληφθεί το λάθος του εγχειρηματός του, αλλά διότι έχει αποφασίσει ότι η πλήρης επίτευξη των στρατηγικών στόχων του, τόσο στη Μέση Ανατολή όσο και στην Κεντρική Ασία, δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη βοήθεια και την άμεση συμμετοχή της Ευρώπης – συμμετοχή που επιτρέπει τη σημαντική στρατιωτική συμβολή του ΝΑΤΟ και ταυτόχρονα αποδυναμώνει κάθε αντίρρηση από την πλευρά των Ευρωπαίων.

Οι βλέψεις και οι σχεδιασμοί του Μπους όμως προσφέρουν ένα πρώτο πλεονέκτημα στον έλληνα πρωθυπουργό, που του επιτρέπει να θέσει κάποιους, ελάχιστους έστω, όρους στον αμερικανό πρόεδρο.

Ένα δεύτερο πλεονέκτημα αποτελεί η ψύχραση που διαπιστώνεται τελευταία στις σχέσεις της Ουάσιγκτον με την Άγκυρα, η οποία εδώ και αρκετό

καιρό βρίσκεται εγκλωβισμένη ανάμεσα στην αυξανόμενη πίεση που ασκείται από την πλευρά του ζητήματος των Κούρδων και από τις αξιώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενόψει της έναρξης, τον ερχόμενο Οκτώβριο, της διαπραγματευτικής διαδικασίας για την τουρκική ένταξη. Πίεση η οποία, σε συνδυασμό με τα άλλα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα, φέρνει σε συνεχώς δυσκολότερη θέση την κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, που έχει εκτός των άλλων να τα φέρει βόλτα και με το στρατιωτικό κατεστημένο της χώρας του. Πίεση η οποία τον οδηγεί επίσης σε μια επιθετική συμπεριφορά, σε ευθεία γραμμή με τις αντιδράσεις μεγάλης μερίδας του τουρκικού λαού, που όλο και περισσότερο εκδηλώνει αρνητικά συναισθήματα έναντι των ΗΠΑ και γενικότερα της Δύσης, στρεφόμενος σε έναν εθνικό και θρησκευτικό φανατισμό.

Εκτός από τα παραπάνω εξάλλου ο Κ. Καραμανλής φρόντισε τις τελευταίες ημέρες να εφοδιασθεί καλύτερα, συμμετέχοντας ενεργά στη σύνοδο κορυφής των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο Βουκουρέστι, καθώς και στη σύνοδο του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Πράγα, οπότε έχει να παρουσιάσει μια αναλυτική εικόνα της ευρύτερης περιοχής και να κάνει συγκεκριμένες προτάσεις στον αμερικανό πρόεδρο.

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΠΓΔΜ

Πέρα από τα πλεονεκτήματα αυτά τέλος, ο Έλληνας πρωθυπουργός στη συνάντησή του με τον Τζορτζ Μπους θα έχει επίσης υπέρ του τη θετική εικόνα που δημιούργησε πρόσφατα με τη στάση του στο θέμα της διένεξης με τα Σκόπια για το όνομα, με αφορμή την πρόταση του διαμεσολαβητή Μάθιου Νίμιτς, καθώς και το ευνοϊκό κλίμα που έχει σχηματισθεί, κυρίως στις Βρυξέλλες αλλά και στον ΟΗΕ, από τις τελευταίες πρωτοβουλίες της Αθήνας και της Λευκωσίας με σκοπό μια νέα απόπειρα επίλυσης του Κυπριακού.

Στο πλαίσιο αυτό, θεωρείται βέβαιο ότι θα εκμεταλλευθεί την ευκαιρία που του δίνεται και θα διατυπώσει στον

αμερικανό πρόεδρο συγκεκριμένες ιδέες και απόψεις, που θα στοχεύουν σε μια κατά το δυνατό συνολική επίλυση των εθνικών μας θεμάτων. Τι μπορεί όμως να περιμένει από τον Τζορτζ Μπους και τι ανταλλάγματα θα πρέπει να δώσει για μια ευνοϊκή στάση των ΗΠΑ στις ελληνικές ανησυχίες;

Από τα μέχρι τώρα στοιχεία, παρά τη βιαστική ενέργεια της Ουάσιγκτον τον περασμένο Νοέμβριο να αναγνωρίσει επίσημα τη συνταγματική ονομασία των Σκοπίων, για τον πρόεδρο Μπους φαίνεται ευκολότερο να προμηθεύσει μια νέα προσπάθεια που θα έχει στόχο να «μαλακώσει» την αδιάλλακτη στάση της ΠΓΔΜ και να συμβάλει στην εξεύρεση μιας αμοιβαία αποδεκτής λύσης, η οποία θα παίρνει υπόψη τις ελληνικές ευαισθησίες. Άλλωστε τις ημέρες αυτές ο Μάθιου Νίμιτς επισκέφθηκε ήδη τα Σκόπια σε μια προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η ίδια πιστεύεται ότι θα είναι η στάση του αμερικανού προέδρου και στο Κυπριακό, για το οποίο έχουν ήδη δρομολογηθεί συγκεκριμένα βήματα από την πλευρά της Ουάσιγκτον, των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ζητούμενο την εξεύρεση μιας λύσης που θα φέρει την επανένωση της Κύπρου. Μια απλή θετική στάση εκ μέρους του Μπους ωστόσο είναι βέβαιο ότι δεν θα λύσει αυτόματα το πρόβλημα, καθώς ο ίδιος εξακολουθεί να τηρεί αρνητική στάση έναντι του προέδρου Τ. Παπαδόπουλου, ενώ παράλληλα στο θέμα αυτό εμπλέκονται και άλλοι παράγοντες, με εντελώς διαφορετικά συμφέροντα, που δημιουργούν προβλήματα σε μια ομαλή εξέλιξη· γι' αυτό ο αμερικανός πρόεδρος θα επιμένει στην αξίωσή του από τον κ. Καραμανλή να ασκήσει πιέσεις προς τη Λευκωσία.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Εκεί όμως που είναι πιθανό να «σκοπιάσει» ο κ. Καραμανλής είναι το ζήτημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων, καθώς ο αμερικανός πρόεδρος, ακόμα κι αν έχει χολωθεί με τα παιχνίδια και τις παλινδρομήσεις της Άγκυρας, δεν

μπορεί να αγνοήσει ότι η Τουρκία εξακολουθεί ν' αποτελεί μια χώρα «κλειδί» για τα μελλοντικά σχέδιά του στην ευρύτερη περιοχή και με την έννοια αυτή έναν χρήσιμο σύμμαχο, που λόγω κάποιων ιδιαιτεροτήτων του θα πρέπει να τον αντιμετωπίζει σαν κακομαθημένο παιδί.

Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί κάποια στιγμή η Άγκυρα να «κλωστήσει» κάπως πιο άτσαλα και να δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα στην Ουάσιγκτον. Για τον πρόεδρο Μπους όμως θα είναι προτιμότερο να αντιμετωπίσει το πρόβλημα τότε που θα ανακύψει και όχι να το προκαλέσει ο ίδιος.

Οι διαθέσεις του έναντι της Άγκυρας έγιναν άλλωστε απόλυτα φανερές για άλλη μια φορά πρόσφατα, όταν η αμερικανική κυβέρνηση κώφευσε επιδεικτικά στις αξιώσεις ακόμα και δικών της μελών του Κογκρέσου να αναγνωρίσει η Τουρκία τη γενοκτονία των Αρμενίων, πράγμα που ζητούσαν επίσης πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Εκτός αυτού είναι βέβαιο ότι η Ουάσιγκτον, όσο κι αν δεν αντιδρά δημόσια, δεν είναι και τόσο ευχαριστημένη από τα αρνητικά δείγματα εκ μέρους ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών σε σχέση με την πορεία ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Που σημαίνει ότι θα είναι πολύ δύσκολο να αισθανθεί την υποχρέωση να ασκήσει οποιεσδήποτε πιέσεις προς την πλευρά της Άγκυρας, ακόμα και αν αυτή συνεχίζει να κλιμακώνει τις προκλήσεις της στο Αιγαίο και να θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια της περιοχής, τουλάχιστον για όσο οι Αμερικανοί πιστεύουν ότι μπορούν να ελέγχουν την κατάσταση.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές θεωρείται βέβαιο ότι ο Έλληνας πρωθυπουργός δεν πρόκειται να έχει καμία τεράστια επιτυχία, καθώς ο Μπους είναι πιθανό να εκφράσει τη συμπάθεια και την κατανόησή του για τις ελληνικές ανησυχίες, αλλά δεν πρόκειται να δεσμευτεί για τίποτε ουσιαστικό. Αντιθέτως, ουσιαστικά θα είναι εκείνα που θα ζητήσει από την ελληνική πλευρά ως αντάλλαγμα γι' αυτή τη συμπάθεια και την κατανόηση.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

Με βήμα σημειωτόν

Η κινητικότητα γύρω από το Κυπριακό, που είχε αρχίσει να φαίνεται εδώ και αρκετό καιρό, κλιμακώνεται, αν και σε χαμηλούς τόνους ακόμα, αποκτώντας πάντως μια νέα δυναμική, η οποία για πολλούς αισιόδοξους αποτελεί σαφές δείγμα ότι αυτή τη φορά θα έχει αίσιο τέλος. Δεν είναι τυχαίο μάλιστα ότι ακόμα και άνθρωποι που υποστήριξαν σθεναρά το «ναι» στο δημοψήφισμα του περασμένου χρόνου για το Σχέδιο Ανάν, παραδέχονται σήμερα ότι οι συνθήκες έχουν αλλάξει, προσφέροντας καλύτερες ευκαιρίες για μια αξιοπρεπή και αμοιβαία αποδεκτή λύση.

Καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή έπαιξε αναμφίβολα η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός που όπως αναμενόταν έβαλε τη σφραγίδα του, επιβάλλοντας νέους όρους στο παιχνίδι, στη βάση των αρχών και κανόνων που διέπουν τη λειτουργία της Ένωσης. Χαρακτηριστικό είναι άλλωστε ότι τους νέους αυτούς όρους, στους οποίους προσέβλεπαν τόσο η Αθήνα όσο κυρίως και η Λευκωσία, έχουν αποδεχτεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο η κυβέρνηση της Άγκυρας και η τουρκοκυπριακή ηγεσία.

Φυσικά, κεντρικό πρόσωπο και στη νέα αυτή προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος παραμένει ο γ.γ. του ΟΗΕ Κόφι Ανάν, προς τον οποίο όμως η ελληνοκυπριακή πλευρά έχει ξεκαθαρίσει ότι δεν πρόκειται να δεχτεί οποιαδήποτε λύση που θα συνοδεύεται από τα ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα της προηγούμενης ή που θα επιβάλλει την επιδιαιτησία του Ανάν.

Επίσης, ως βάση της νέας προσπάθειας παραμένει το περίφημο Σχέδιο Ανάν, το οποίο όμως η ελληνοκυπριακή πλευρά θεωρεί ως βάση για τη νέα διαπραγμάτευση με την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν υπόψη οι θέσεις της και ότι θα γίνουν στο σχετικό κείμενο οι απαραίτητες αλλαγές.

Στο πλαίσιο αυτό, τούτες τις ημέρες ειδικός απεσταλμένος του προέδρου Τ. Παπαδόπουλου βρίσκεται στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη, με σκο-

πό να θέσει τις προτάσεις του, ενώ σύντομα αναμένεται για τον ίδιο σκοπό να επισκεφθεί τη Λευκωσία ειδικός εκπρόσωπος του Κόφι Ανάν, ο οποίος θα συναντηθεί με τον πρόεδρο Παπαδόπουλο, αλλά και με τον τουρκοκύπριο ηγέτη Μεχμέτ Αλί Ταλάτ.

Για να φτάσουν τα πράγματα σ' αυτό το σημείο, όπως είναι γνωστό χρειάστηκε να προηγηθεί επίσκεψη της ειδικής απεσταλμένης της αμερικανικής κυβέρνησης Λόρα Κένεντι, σε Κύπρο, Ελλάδα και Τουρκία, ενώ πριν από μια βδομάδα περίπου πραγματοποιήθηκε επίσης η «τυχαία», άτυπη συνάντηση του προέδρου Παπαδόπουλου με τον τούρκο πρωθυπουργό Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, παρουσία του Κόφι Ανάν. Η συνάντηση θεωρείται ότι «έσπασε τον πάγο» και άνοιξε το δρόμο για επιτάχυνση των διαδικασιών.

Παρ' όλα αυτά, είναι επίσης βέβαιο ότι τα πράγματα δεν πρόκειται να κυλήσουν τόσο ιδανικά όσο φαίνονται. Ο Μεχμέτ Αλί Ταλάτ, μετά την πρόσφατη και αναμενόμενη εκλογική νίκη του, με την οποία αντικατέστησε τον Ραούφ Ντενκτάς, εμφανίζεται όχι ίσως τόσο σκληρός και αδιάλλακτος εθνικιστής, όμως το ίδιο ή και περισσότερο επικίνδυνος από τον προκάτοχό του.

Εκμεταλλευόμενος το θετικό αποτέλεσμα του αντίστοιχου δημοψηφίσματος του περασμένου χρόνου για το Σχέδιο Ανάν και το αρνητικό κλίμα από τις αντιδράσεις της Ουάσιγκτον και των Βρυξελλών κατά του προέδρου Παπαδόπουλου, προσπαθεί με κάθε τρόπο να συντηρεί το κλίμα αυτό, επιδιώκοντας να πετύχει την υλοποίηση των υποσχέσεων που δόθηκαν τότε για άρση της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων, με κύριο στόχο το άνοιγμα των αεροδρομίων και των λιμανιών της βόρειας Κύπρου και την εγκαθίδρυση ελεύθερου εμπορίου με την Ευρώπη και τις ΗΠΑ, ευελπιστώντας ότι κάτι τέτοιο θα βοηθήσει στην άμεση ή έμμεση αναγνώριση του ψευδοκράτους.

Στο μεταξύ, τα τελευταία χρόνια, αφού του αναδείχθηκε πρωθυπουργός, έχει αρχίσει ένα συστηματικό ξεπούλημα των περιουσιών των Ελληνοκυπρίων, με πρό-

φαση ότι αυτό θα βοηθήσει στην ανάπτυξη των κατεχομένων και έτσι στην αντιμετώπιση της φτώχειας που μαστίζει το ψευδοκράτος και οδηγεί όλο και περισσότερους Τουρκοκύπριους να ζητούν την ελληνοκυπριακή υπηκοότητα. Γεγονός που δημιουργεί τεράστιο πρόβλημα στα σχέδια του Ταλάτ, αλλά και της Άγκυρας με την οποία συνεργάζεται στενά.

Το ζήτημα των περιουσιών μάλιστα αναδεικνύεται σε πολύ σοβαρό πρόβλημα, το οποίο δεν αποκλείεται να προκαλέσει αναταραχή ανάμεσα στις δυο κοινότητες και να δημιουργήσει πρόσθετα εμπόδια στην προσπάθεια εξεύρεσης μιας τελικής λύσης, ιδιαίτερα καθώς οι Ελληνοκύπριοι προχωρούν σε αθρόες αγωγές κατά της τουρκοκυπριακής πλευράς.

Από την άλλη πλευρά, η Άγκυρα, παρά τις περί του αντιθέτου δηλώσεις του Ερντογάν, μέχρι τώρα δείχνει ότι προτιμά μια τεχνητή καθυστέρηση στη διαδικασία διαπραγμάτευσης για το Κυπριακό, όπως και στην υλοποίηση της υποχρέωσής της να υπογράψει και εφαρμόσει το πρωτόκολλο τελωνειακής ένωσης με όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβανομένης και της Κυπριακής Δημοκρατίας, περιμένοντας την ολοκλήρωση της διαδικασίας επικύρωσης του «ευρωσυντάγματος», από την οποία θα εξαρτηθεί και η πορεία των δικών της διαπραγματεύσεων με την Ένωση, αλλά και να σιγουρέψει ότι οι διαπραγματεύσεις αυτές θα ξεκινήσουν κανονικά όπως έχει προγραμματιστεί, στις αρχές του ερχόμενου Οκτωβρίου, χωρίς παρατράγουδα.

Ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ελληνοκυπριακή πλευρά είναι η συνεχής δραστηριότητα της Βρετανίας, η οποία για διάφορους δικούς της λόγους και συμφέροντα, επιμένει να παρέχει με σκανδαλώδη τρόπο την υποστήριξη της προς την Τουρκία, ερχόμενη συχνά σε αντίθεση με τις υπόλοιπες χώρες και τα όργανα της Ένωσης, και δημιουργώντας μεγάλα προβλήματα στη διαδικασία εξομάλυνσης της κατάστασης στην Κύπρο και της εξεύρεσης λύσης.

Τ.Κ.Δ.

Με τον Αλέκο στα Πομακοχώρια

της Μαρίνας Βήχου

Το Αντί συνοδεύει τον Πρόεδρο του ΣΥΝ Αλέκο Αλαβάνο σε μια πρώτη επίσκεψη γνωριμίας στα Πομακοχώρια της ορεινής Ξάνθης.

Είναι Κυριακή 15 Μαΐου και ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλέκος Αλαβάνος με τη σύζυγό του Κάτια αποφασίζουν μια σύντομη απόδραση στα γραφικά Πομακοχώρια της ορεινής Ξάνθης, σ' ένα σύντομο διάλειμμα χαλάρωσης μετά τη χρήσιμη και εποικοδομητική επίσκεψή του στο Νομό και τις συναντήσεις που είχε με τους τοπικούς άρχοντες και τους εκπροσώπους των κοινωνικών φορέων.

Η ώρα είναι 11.30 και το αυτοκίνητο κινείται κατά μήκος του φιδογυριστού δρόμου που συνδέει την Ξάνθη με τον Εχίνο. Από κάτω κυλά ο ποταμός Κόσυνθος και γύρω μας το τοπίο οργιάζει από βλάστηση, κυρίως αγριοβελανιδιές. Στο 8ο και το 21ο χλμ. διακρίνονται ακόμα τα απομεινάρια της μπάρας που μέχρι το 1996 χώριζε τους Πομάκους απ' τους υπόλοιπους Έλληνες, σε μιας ιδιόρρυθμης μορφής γκέτο, ενός φόβου που δυστυχώς διακατέχει την ελληνική κοινωνία απέναντι στο διαφορετικό, ακόμα και στις μέρες μας.

Μπροστά μας ξεπροβάλλει η Σμίνθη (Σμίτσια, Ντολάη Χαν), έδρα του δήμου Μύκης, σε υψόμετρο 250 μ. και με πληθυσμό 363 κατοίκους (2001). Στη Σμίνθη επικρατεί το αδιαχώρητο, καθώς σήμερα έχουν μαζευτεί 3-5.000 κόσμος από τα γύρω χωριά για να γιορτάσουν τη μουσουλμανική γιορτή «Χάτιμ», στη διάρκεια της οποίας παιδιάκια 8-14 χρονών μουούνται στο Κοράνι διαβάζοντας και ψάλλοντας αποσπάσματα από το ιερό βιβλίο.

Στη Σμίνθη υποδέχονται τον Αλέκο Αλαβάνο ο δήμαρχος Μύκης Μουσταφά Ντουκιαντζή, οι 3 αντιδήμαρχοι και



μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Όπως ενημερώνει τον πρόεδρο του ΣΥΝ ο δήμαρχος, ο δήμος Μύκης έχει συνολικό πληθυσμό 25.000 κατοίκους, μοιρασμένους σε 40 χωριά που φτάνουν ως τα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Ο Μουσταφά Ντουκιαντζή απαριθμεί τα προβλήματα του δήμου του: η καλλιέργεια των καπνών, η μεγάλη μετανάστευση στο εξωτερικό –πάνω από 5.000 άτομα– κυρίως στη Γερμανία, η έλλειψη υποδομών –αποχέτευση, συγκομιδή σκουπιδιών–, η κατασκευή του οδικού άξονα που θα συνδέσει την Ξάνθη με τη Βουλγαρία, τα προβλήματα χρηματοδότησης, η ένταξη προγραμμάτων σε ευρωπαϊκά περιφερειακά προγράμματα, η ανάθεση μεγαλύτερων εξουσιών στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Καταγγέλλει εξάλλου ότι με την προηγούμενη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ «έγιναν ελάχιστα πράγματα για τη μειονότητα» και επισημαίνει ιδιαίτερα το γεγονός ότι «στην αστυνομία είναι απαράδεκτο να μην υπάρχει κανένας δικός μας», γεγονός που και ο Αλέκος Αλα-

βάνος καυτηριάζει, καθώς «είναι αντίθετο με το πνεύμα του Συντάγματος».

Ο πρόεδρος του ΣΥΝ παρατηρεί τα μπλε σηματάκια με τα χρυσά αστέρια που φορούν στο πέτο τους όλα τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και ο Μουσταφά Ντουκιαντζή του εξηγεί ότι αυτό σημαίνει πως «εμείς είμαστε προοδευτικοί, ευρωπαϊστές, όχι όπως οι παλιοί. Αν στις επόμενες εκλογές πάρει την εξουσία το παλιό καθεστώς, θα είναι πολύ δύσκολα τα πράγματα για τη μειονότητα».

Ο κ. Ντουκιαντζή, που σπούδασε δημοσιογραφία στη Βουλγαρία και υπήρξε ανταποκριτής των *Turkish Times* στην Αθήνα, θέτει σαν πιο καυτό ζήτημα «την εξεύρεση εναλλακτικών λύσεων με καλύτερο εισόδημα, τώρα που οι επιδοτήσεις για τα καπνά τελειώνουν» και επίσης την μόλυνση του ποταμού Κόσυνθου από τα λύματα των αποχετεύσεων που πέφτουν στο ποτάμι, καθώς και το γεγονός ότι «κλείνει τρίτος χρόνος που στην αίτησή μας για εξασφάλιση οχήματος για τη μεταφορά



των σκουπιδιών στο ΧΥΤΑ Ξάνθης δεν έχει παραχωρηθεί άδεια. Ελπίζουμε μέσα στον επόμενο μήνα να κλείσει το θέμα».

Απ' την πλευρά του ο Αλέκος Αλαβάνος τους υποσχέθηκε τρεις παρεμβάσεις του ΣΥΝ στη Βουλή: α) για τον οδικό άξονα Ξάνθη-Βουλγαρία, β) για τα καπνά, και γ) για την μόλυνση του ποταμού από τα αποχετευτικά λύματα.

Δυο εξάλλου επιστημόνες του δήμαρχου Μύκης προς τον Αλέκο Αλαβάνο αφορούσαν αφενός την ανάγκη –όπως είπε– περαιτέρω ενίσχυσης και ανάπτυξης του Εχίνου και αφετέρου την εδραιωμένη του πεποίθηση ότι «οι καθυστερήσεις και η φοβερή γραφειοκρατία που συναντάμε στην υλοποίηση έργων και εξεύρεση χρηματοδοτήσεων για τη μειονότητα δεν μπορώ να πιστέψω ότι ισχύουν έτσι και για την υπόλοιπη Ελλάδα».

Στη συνέχεια και αφού απόλαυσαν από ένα «προεδρικό πούρο» –η Ξάνθη δεν παράγει πούρα, που το 'χε καημό ο Μουσταφά Ντουκιαντζή–, περπάτησαν μαζί με τον Αλέκο Αλαβάνο στους δρόμους του χωριού, όπου το μάτι γέμιζε απ' το λευκό, το κόκκινο και το μαύρο των παραδοσιακών πομάκιων φορεσιών, που νέες, μεσήλικες και ηλικιωμένες φορούσαν με πολύ περηφάνια, προς τιμήν της θρησκευτικής τους γιορτής. Ο Αλέκος Αλαβάνος χαιρέτησε σε μισή ώρα «τόσους ανθρώπους όσους δεν είχε ποτέ μέχρι τώρα χαιρετήσει σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα». Γεύτηκε νόστιμα μπακλαβαδάκια απ' τα χέρια ενός ζαχαροπλάστη από τη

Σμύρνη που έχει εγκατασταθεί τελευταία στη Σμίνθη, δοκίμασε γευστικότερο πιλάφι με κατσίκι μέσα απ' το καζάνι και με τη συνοδεία «Αριάνι» απ' τον τοπικό συνεταιρισμό, και επισκέφθηκε για λίγο το τζαμί, όπου παιδιά ηλικίας 8-14 χρονών, αγόρια και κορίτσια, έψελναν αποσπάσματα του Κορανίου.

«Σας ευχαριστούμε που ήρθατε εδώ πάνω. Αυτό δείχνει μεγάλο σεβασμό. Ούτε ένας Έλληνας πολιτικός δεν πατά εδώ. Κι όμως έχουμε μεγάλες ανάγκες», του είπε φανερά συγκινημένος ένας ηλικιωμένος γαλανομάτης Πομάκος, ενώ δεν έλειψαν και αρκετοί νεαροί που τον χαιρέτησαν με ιδιαίτερη εγκαρδιότητα. Γύρω μας οι γυναίκες είχαν αρχίσει να στήνουν στο χορτάρι τα τραπεζομάνηλα και να μοιράζονται το φαί και το ψωμί, όπως απαιτεί το έθιμο.

Κάποια στιγμή μου δόθηκε η ευκαιρία να απομονώσω για λίγο τον Μουσταφά Ντουκιαντζή και να τον ρωτήσω τι γίνεται με την παιδεία. Μου εξήγησε ότι στο χωριό υπάρχει και νηπιαγωγείο και δημοτικό και γυμνάσιο και ότι αίτημα του δήμου είναι να εισαχθούν τα τουρκικά τόσο στο νηπιαγωγείο όσο και στο γυμνάσιο, όπου σήμερα η διδασκαλία γίνεται αποκλειστικά στα ελληνικά. Στο εύλογο ερώτημά μου «μα καλά εσείς εδώ δεν μιλάτε πομάκικα μεταξύ σας;», ο δήμαρχος Μύκης μου απάντησε: «Δεν υπάρχουν πομάκικα. Αυτά είναι βουλγαρικά. Εμείς μιλάμε τουρκικά». Κι όμως το *Αντί* διαπίστωσε ότι στο χώρο του πανηγυριού πολλές γυναίκες με παιδιά αλλά και άντρες μεταξύ τους συνεννοούντο στα πομάκικα.

Δεύτερος σταθμός αυτού του σύντομου οδοιπορικού ήταν οι Σάτρες, όπου τον πρόεδρο του ΣΥΝ περιμένει μια μικρή έκπληξη: Το παραδοσιακό καφενείο του χωριού –ένα μπαλκόνι– κι από κάτω κυλά ένας παραπόμενος του Κόσινθου, τις δυο όχθες του οποίου ενώνουν παλιά πέτρινα τοξωτά γεφύρια, δουλεμένα με μαστοριά και φινέτσα, που αντέχουν ακόμα στο πέρασμα του χρόνου. Οι μόνοι ήχοι που ακούς είναι το τιτίβισμα των πουλιών και το κρόσσημα των βατράχων.

Το σκηνικό είναι τέτοιο που παραπέμπει σε δυνατότητα μιας πιο ανθρώπινης προσέγγισης, μιας πιο ζεστής και φιλικής κουβέντας με τους κατοίκους αυτού του χωριού. Κι αυτοί λύνονται, κάνει λίγο και το τσίπουρο τη δουλειά του, και ξεδιπλώνουν το ένα μετά το άλλο μπροστά στον Αλέκο Αλαβάνο όλα τους τα προβλήματα, τις αγωνίες και τις ανασφάλειες. Η φωνή τους είναι μια κραυγή αγωνίας, απ' αυτές που δεν τις ακούς αλλά τις νιώθεις...

Ο Τζελάλ Κιντς, ο πρόεδρος της κοινότητας –πολύ δραστήριος όπως δείχνει, αφού κατάφερε στο σύντομο διάστημα της θητείας του να λύσει το πρόβλημα συγκομιδής των σκουπιδιών και να φτιάξει βόθρους ανά 2-3 σπίτια– ζητά «ανθρώπους, εμπειρογνώμονες από την πολιτεία, γεωπόνους που θα μας ενημερώσουν με σεμινάρια για το τι εναλλακτικές καλλιέργειες μπορούμε να βάλουμε τώρα που τελειώνουν τα καπνά».

Ο Κινάλι Σαμπάν –γύρω στα 35, με τρία παιδιά– δουλεύει στα ναυπηγεία στο Πάπεμπουργκ της Γερμανίας τρεις με τρειςήμισι μήνες το χρόνο και μετά πίσω στις Σάτρες για τρεις μήνες και πάλι Γερμανία εφόσον βρεθεί νέα δουλειά. «Η δουλειά είναι βαριά κι ανθυγιεινή. Οι πιο πολλοί ασχολούμαστε με την αμμοβολή για να πιάσει η μογιά. Δουλεύουμε 11 ώρες με 8 ευρώ την ώρα. Μόνο που το μεροκάματο το παίρνει ο εργολάβος και μας δίνει ποσοστά. Δικοί μας είναι κι οι εργολάβοι. Εγώ έχω δουλέψει και στο Σκαραμαγκά. Και χει όμως υπάρχει εκμετάλλευση, αν και υπάρχει συνδικάτο. Αν μιλήσεις σε απόλυσαν, έχεις και παιδιά... Στη Γερμανία τουλάχιστον κάτι βγά-

ζουμε. Στέλνουμε χρήματα στις οικογένειές μας εδώ. Στα σπίτια μας θα βρεις τα πάντα, τηλεόραση, βίντεο, κινητά, κομπιούτερ. Όσα περισσεύουν τα τρώμε εδώ και μετά πάλι απ' την αρχή. Οι οικογένειές μας πάντως δεν στερούνται τίποτα».

Με αφορμή το κατοικιάκι-λουκούμι που μας φιλεύουν η συζήτηση έρχεται και στην κτηνοτροφία, στα αιγοπρόβατα και βοειδή που εκτρέφει η περιοχή και που είναι αγνά, χωρίς ορμόνες και ζωοτροφές, αφού βόσκουν ελεύθερα στα λιβάδια της περιοχής. Ο Αλέκος Αλαβάνος τους ρίχνει την ιδέα για μια άμεση επαφή ομάδων καταναλωτών με κτηνοτρόφους απ' την περιοχή, που θα ωφελήσει σε χρήματα τους ίδιους, αφού θα γίνεται χωρίς μεσολάβηση, και σε ποιότητα τους καταναλωτές.

Η επιφύλαξη τους βρίσκεται στο ποιος θα αναλάβει το κόστος της σφαγής και της μεταφοράς και ο Τζελάλ Κιντς εκτιμά ότι «σ' αυτό πρέπει να βοηθήσει το κράτος και οι συνεταιρισμοί της Ξάνθης». Όσον αφορά εξάλλου τη ζήτηση που όλο και αυξάνεται στην Αθήνα για βιολογικά προϊόντα, ο ίδιος διευκρινίζει ότι «για τις βιολογικές καλλιέργειες ο νόμος προβλέπει να έχεις στο όνομά σου ιδιοκτησία γης, που εδώ δεν υπάρχει. Δεν έχουμε τίτλους ιδιοκτησίας. Εδώ υπάρχουν εθιμικές συμφωνίες βάσει της χρησιμότητας».

Αλλά και η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής –παρά τις τόσες φυσικές της ομορφιές– δείχνει δύσκολη υπόθεση. «Δεν υπάρχει έκταση για να γίνει κάποιος ξενάνας. Χρειάζονται 4 στρέμματα. Πολλοί δεν πουλούν τη γη τους ή ζητούν 20 εκ. για 500 τ.μ. Ακόμα και με 60-70% προμείωση χρειάζονται 4-5 χρόνια υπομονή για ν' αρχίσει κάποιος να έχει κέρδος. Εντωμεταξύ οι ανάγκες τρέχουν. Το μόνο θετικό είναι που όσοι έφυγαν πριν από 15-20 χρόνια τώρα έρχονται και επισκευάζουν τα σπίτια τους», δηλώνει ο Χιλμή, αντιπρόεδρος της κοινότητας.

Ο Χιλμή, που δουλεύει το καφενείο εδώ και 11 χρόνια, ήταν παλιά ναυτικός σε ελληνικά καράβια. «Το μαγαζί πάει καλά. Έρχεται το βράδυ συχνά κόσμος κι από Ξάνθη». Ο ίδιος αναφερόμενος στα προβλήματα της παιδείας –έχει



τρία κορίτσια που πάνε σχολείο– επισημαίνει ότι «ακόμα και παιδιά που μπαίνουν στο Πανεπιστήμιο δεν μπορούν να το τελειώσουν, γιατί δεν έχουν πάρει τις σωστές βάσεις στο δημοτικό και το γυμνάσιο».

Στις Σάτρες λειτουργούν δύο ελληνικά νηπιαγωγεία (Σάτρες - Τέμενος) που τα ζήτησε ο ίδιος ο κόσμος. Κάποιοι μάλιστα δείχνουν να πιστεύουν ότι θα μπορούσε να λειτουργήσει και ελληνικό δημοτικό, με αίτημα των κατοίκων. Όπως προσθέτει εξάλλου κι ο Άγκο Κιαμιλ, επίσης εργάτης στα ναυπηγεία της Γερμανίας, «εκεί διαβάζουμε ελληνικές εφημερίδες, όχι τουρκικές, ελληνικά βίπερ. Στο σπίτι βέβαια μιλάμε ανάμεικτα. Πομάκικα και ελληνικά. Τα πομάκικα μοιάζουν πιο πολύ με τα γιουκοσλάβικα, τα βουλγάρικα, τα ρωσικά. Δυστυχώς είναι μια γλώσσα που χάνεται».

Ο Χιλμή θα προσθέσει ακόμα ένα ενδιαφέρον στοιχείο. «Το Κοράνι που είναι στα αραβικά εμείς ξέρουμε να το διαβάζουμε αλλά δεν ξέρουμε τι λέει. Γι' αυτό κι εδώ όπως και στη Μέδουσα θα δεις ο κόσμος να πίνει αλκοόλ».

Στην παρέα προστίθεται ο Τζεμάλ, ο αριστερός, ο αντάρτης του χωριού. Ο λόγος του χειμαρρώδης. Μιλά για την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ξάνθης που τη χαρακτηρίζει «διορισμένη», θέτει στον Πρόεδρο του ΣΥΝ το ζήτημα αναγνώρισης της εθνικής αντίστασης και για τους μουσουλμάνους που πολέμησαν κατά των Βουλγάρων στην περιοχή, για τους 17 μήνες προφυλάκιση που έφαγε ο πατέρας του

το 1963 γιατί έκανε παρέα με αριστερούς και άκουγε Καζαντζήδη. Καταγγέλλει επίσης παλαιοκομματικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ που εκλέγεται συχνά στην περιοχή ότι «με κολλητούς του επιχειρηματίες στην Ξάνθη έδινε δουλειές σε μειονοτικούς με αντάλλαγμα τα ψηφοδέλτια». Και καταλήγει: «εμείς εδώ και 30 χρόνια στις Σάτρες ξέρουμε τι κόμμα θα βγει και ψηφίζουμε το αντίθετο. Έτσι από γινάτι».

Ο Αλέκος Αλαβάνος ενημερώνεται και για το ότι οι Σάτρες έχουν δώσει στο ΣΥΝ κατά καιρούς από 2 έως 197 ψήφους, ενημερώνει τον Αλαίλ Γκιρκλί –Αλαίλ Ντελόν για τους φίλους του– που φοιτά στην Β' Λυκείου για το πώς λειτουργεί το σύστημα των βάσεων για τους μειονοτικούς που θέλουν να εισαχθούν στις ανώτερες Σχολές, και αφού ευχαριστεί τους συνομιλητές του αναχωρεί για Ξάνθη κι από κει για την Αθήνα.

Τα Πομακοχώρια είναι κοντά στην Ξάνθη, αλλά τα χωρίζει μεγάλη απόσταση από τα κέντρα λήψης αποφάσεων στην Αθήνα. Τα Πομακοχώρια είναι και η Σμίνθη και οι Σάτρες. Είναι οι δύο όψεις ενός νομίσματος. Ενός νομίσματος που σου δείχνει τη μια ή την άλλη του όψη ανάλογα από πού το κοιτάς. Το δύσκολο είναι να δεις και τις δυο του όψεις. Και γι' αυτό απαιτείται επιτόπου επαφή. Αυτό είναι που τόλμησε ο πρόεδρος του ΣΥΝ. Για τον ταλαιπωρημένο, παρεξηγημένο και παραμελημένο αυτό κόσμο ήταν μια ελπίδα. Ελπίζουμε να ήταν η αρχή μιας γνωριμίας...

Οι κρατούμενοι του Άμπου Γκράιμπ δύματα της λογικής του «οτιδήποτε»

της Μύρνας Νικολαΐδου

«Εντάξει. Δεν βαριέσαι, οτιδήποτε», ήταν η απάντηση της Λίντι Ίνγκλαντ στην επιμονή κάποιων αμερικανών στρατιωτών να ποζάρει χαμογελαστή μπροστά σε μια πυραμίδα ιρακινών κρατουμένων στα περίφημες φυλακές Άμπου Γκράιμπ. Η έφεδρος υπαξιωματικός είναι μία από τους πρωταγωνιστές στις επίμαχες φωτογραφίες κακομεταχείρισης ιρακινών κρατουμένων στις φυλακές Άμπου Γκράιμπ της Βαγδάτης. Στις εικόνες αυτές η 22χρονη γυναίκα εμφανίζεται να σέρνει έναν Ιρακινό με περιλαίμιο σκύλου, καθώς και να δείχνει στο φακό τα γεννητικά όργανα των κρατουμένων.



Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια πρόσφατης δίκης η Ίνγκλαντ είχε αρχικά παραδεχθεί την ενοχή της σε επτά σχετικές κατηγορίες και αντιμετώπιζε ποινή κάθειρξης 30 μηνών. Μάλιστα σε ορισμένες φωτογραφίες βασανιστηρίων, η αμερικανή υπαξιωματικός εμφανίζεται με τον τότε σύντροφό της, δεκανέα Τσαρλς Γκρέινερ, που εκτίει ήδη ποινή κά-

θειρξης 10 ετών. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη ποινή που έχει επιβληθεί μέχρι τώρα σε αμερικανούς στρατιώτες που έχουν καταδικασθεί γι' αυτήν την υπόθεση.

Ιδιαίτερη εντύπωση είχε προκαλέσει η υπερασπιστική γραμμή του αμερικανού στρατιώτη στη δίκη του περασμένου Ιανουαρίου. Ο συνήγορος του Γκρέινερ είχε τότε απορρίψει τον

ισχυρισμό ότι οι ανθρώπινες πυραμίδες από γυμνούς κρατουμένους αποτελούν μέθοδο βασανισμού. Αντιθέτως, παρομοίασε τις πυραμίδες αυτές με κείνες που σχηματίζουν οι μαζορέτες σε αθλητικούς αγώνες. Παράλληλα ο δικηγόρος του δεκανέα είχε υποστηρίξει ότι το δέσιμο των κρατουμένων με λουρί είναι μια αποδεκτή μέθοδος ελέγχου τους.

Πέρα από την προσπάθεια να παρουσιάσει νόμιμες τις μεθόδους που χρησιμοποίησε ο αμερικανός στρατιωτικός έναντι των ιρακινών κρατουμένων, ο συνήγορος υπεράσπισης του Γκρέινερ προέβαλε το επιχείρημα ότι ο πελάτης του εκτελούσε εντολές ανωτέρων του, πράγμα που έχει επανειλημμένως διαψευσθεί από τον ίδιο τον Τζορτζ Μπους. Ακόμη υποστήριξε ότι ανώτεροι στρατιωτικοί αξιωματούχοι προέτρεπαν τους δεσμοφύλακες να χρησιμοποιήσουν οποιεσδήποτε μεθόδους για να «μαλακώσουν» τους κατηγορουμένους ενόψει της ανακριτικής διαδικασίας.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΥΠΟΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΕΝΑ ΑΤΟΜΟ

Την ίδια επιχειρηματολογία ακολούθησε ο Γκρέινερ και κατά τη διάρκεια της κατάθεσής του στην πρόσφατη δίκη της Ίνγκλαντ. Ο πρώην σύντροφός της



ισχυρίστηκε ότι η υπαξιωματικός εκτέλούσε διαταγές του ιδίου, ο οποίος ακολουθούσε εντολές ανωτέρων του. Μάλιστα η κατάθεσή του άλλαξε την τροπή της φαινομενικά απλής υπόθεσης, δεδομένου ότι η κατηγορούμενη είχε ήδη ομολογήσει την ενοχή της.

Ενδεικτικά, ο Πρόεδρος του στρατοδικείου Φόρντχουντ του Τέξας Τζέιμς Πολ τελικώς δεν αποδέχθηκε την ενοχή της Ίνγκλαντ, μετά την κατάθεση του αμερικανού πρώην στρατιωτικού. «Δεν μπορείς να έχεις συνωμοσία υποκινούμενη από ένα άτομο», δήλωσε ο ανώτερος δικαστικός, κηρύσσοντας ακαδικία. Η απόφαση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί ως μη αποδοχή του επιχειρήματος ότι η υπαξιωματικός ενήργησε αυθαίρετα, με γνώμονα μόνο την προσωπική της διασκέδαση, όπως διακηρύσσουν οι αμερικανικές αρχές.

Προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε και η στάση της πρώην διοικήτου των φυλακών Άμπου Γκράιμπ Τζάνις Καρπίνσκι, που προσφάτως υποβιβάστηκε σε συνταγματάρχη, κατόπιν αιτήματος του αμερικανικού στρατού. Καθ' όλη τη διάρκεια της δίκης, η Καρπίνσκι επέμεινε ότι έγινε ο αποδιοπομπαίος τράγος της πολύχροτης υπόθεσης των βασανιστηρίων στις ιρακινές φυλακές. Μιας υπόθεσης που φαίνεται να τελεί υπό την ανοχή και του υπουργού Δικαιοσύνης των ΗΠΑ Αλμπέρτο Γκονζάλες, ο οποίος σε σχετικό υπόμνημά του αφήνει ανοιχτό ένα «παραθυράκι» για την υιοθέτηση αμφισβητούμενων μεθόδων σε αλλοεθνείς που κρατούνται σε φυλακές εκτός αμερικανικών συνόρων.

Το γενικότερο κλίμα ανοχής των βασανιστηρίων από ανώτερα στελέχη των ΗΠΑ συνθέτουν και οι παράνομες πρακτικές της CIA, έπειτα από τις απο-

καλύψεις για το σχέδιο μεταφοράς κρατουμένων «φαντασμάτων» στις φυλακές Άμπου Γκράιμπ. Ειδικότερα, η αμερικανική εφημερίδα *Washington Post* αποκάλυψε πριν από περίπου δύο μήνες σειρά αμερικανικών στρατιωτικών εγγράφων που μαρτυρούν τη μεταφορά μη εγγεγραμμένων κρατουμένων της CIA σε μυστικά κελιά των φυλακών Άμπου Γκράιμπ. Οι πρώτες εισαγωγές κρατουμένων φαίνεται να πραγματοποιήθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2003, μετά από σχετική συμφωνία στρατιωτικών και μυστικών υπηρεσιών που αποσκοπούσε στη μυστική κράτηση των υπόπτων μακριά από τα βλέμματα της διεθνούς κοινότητας, του Ερυθρού Σταυρού και άλλων ανθρωπιστικών οργανώσεων.

ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΕΣ ΑΠΩΛΕΙΕΣ Ή ΑΠΩΛΕΙΑ ΗΘΙΚΗΣ;

Μετά απ' όλες αυτές τις αποκαλύψεις αναρωτιέται κανείς για την ειλικρίνεια των προθέσεων της αμερικανικής κυβέρνησης, που δια στόματος της υπουργού Εξωτερικών διακηρύσσει τη σημασία της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Κοντολιζα Ράις είχε δηλώσει, στο πλαίσιο της δημοσίευσης της έκθεσης του Στέιτ Ντηπάρτμεντ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα συνεχίσουν να διευκρινίζουν στα άλλα κράτη την ηθική επιλογή ανάμεσα στην καταπίεση και την ελευθερία. Παράλληλα κατέστησε σαφές ότι η επίτευξη καλών σχέσεων μεταξύ των κρατών αυτών και των ΗΠΑ θα διασφαλιστεί μόνο με τη σωστή συμπεριφορά των χωρών προς τους υπηκόους τους.



Μια ερμηνεία των δηλώσεων αυτών θα ήταν ότι η κ. Ράις, συμπληρώνοντας το σκεπτικό του συναδέλφου της κ. Γκονζάλες, εννοεί ότι η παραπάνω ηθική υποχρέωση αφορά μόνο στη συμπεριφορά των άλλων κρατών προς τους υπηκόους τους, εξαιρώντας προκλητικά τις ΗΠΑ. Μια άλλη εκδοχή θα ήταν ότι η σχετική έκθεση του Στέιτ Ντηπάρτμεντ θεώρησε δευτερεύουσας σημασίας ακόμη και την αναφορά στα απάνθρωπα βασανιστήρια που υπέστησαν οι ιρακίνοι κρατούμενοι από αμερικανούς στρατιώτες. Η γνωστή αμερικανική εξήγηση ενδεχομένως να είναι ότι σε ένα πόλεμο, και συγκεκριμένα αυτόν κατά της τρομοκρατίας, υπάρχουν παράπλευρες απώλειες, γεγονός που στην πράξη μεταφράζεται σε απώλεια ηθικής και ανθρωπιάς.

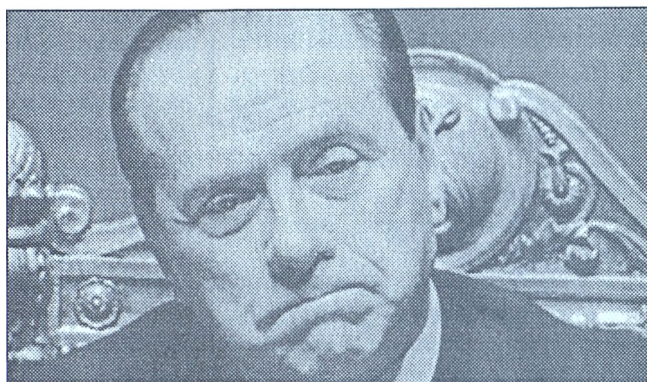
Ο πρόεδρος Μπους είχε δηλώσει χαρακτηριστικά ότι οι ΗΠΑ θα κάνουν οτιδήποτε χρειασθεί για την πάταξη της τρομοκρατίας. Στο σημείο αυτό ο κ. Μπους θα ήταν ορθό να διευκρινίζει την ακριβή σημασία του «οτιδήποτε χρειασθεί» και ποια μέσα είναι διατεθειμένος να χρησιμοποιήσει για να επιτύχει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Μήπως με την έκφραση αυτή ο αμερικανός πρόεδρος υπονοεί αυτό που θεωρούν ορθό οι Ηνωμένες Πολιτείες, αφηφώντας τους διεθνείς κανονισμούς και συνθήκες, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια, ή απλά επιδιώκει τη συλλογή «λαφύρων» με οποιοδήποτε κόστος; Τελικά απ' ό,τι φαίνεται το «οτιδήποτε» της Λίντι Ίνγκλαντ δεν ήταν προϊόν μιας, όπως θέλουν να την παρουσιάζουν, αμόρφωτης γυναίκας αλλά μιας μελετητής μαθήτριας στην οποία παρέδιδε εντατικά μαθήματα ο ίδιος ο κ. Μπους.



Μπίζνες Μπερλουσκόνι μέσω... Τουρκίας

του Δημήτρη Δεληολάνη

«Χωθήκαμε μέχρι το λαιμό μέσα σε ανατολίτικη παγίδα». Με αυτά τα λόγια οι μάντζερ της Telecom Italia εισηγήθηκαν τον Ιανουάριο του 2003 στον πρόεδρο της εταιρείας Μάρκο Τρονκέτι Προβέρα να εγκαταλείψει όσο το δυνατόν γρηγορότερα την τουρκική αγορά. Να τινάξει δηλαδή στον αέρα επενδύσεις στη γειτονική μας χώρα συνολικά 4 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Μια απόφαση δραστηκή, που οι μάντζερ θεωρούσαν «οδυνηρή αλλά αναπόφευκτη». Εκτός και αν «ο πρόεδρος ήταν σε θέση να εξασφαλίσει παρέμβαση σε πολιτικό επίπεδο για να σωθεί η μέχρι τώρα επένδυση της εταιρείας».



Ο Ιταλικός κολοσσός των τηλεπικοινωνιών εισέβαλε στην τουρκική αγορά ήδη από το 2000, εξασφαλίζοντας το 49% της τουρκικής εταιρείας Is-TIM Telekomunikasyon Hizmetleri A.S., το 51% της οποίας ανήκε στην τράπεζα Is Bank. Η ιταλο-τουρκική εταιρεία ευθύς εξαρχής αγόρασε έναντι 2,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων την τρίτη άδεια κινητής τηλεφωνίας της ασιατικής χώρας. Πλήρωσε το σχετικό φόρο προστιθέμενης αξίας, 429 εκατομμύρια δολαρίων, και ξόδεψε κι ένα δισεκατομμύριο 31 εκατομμύρια δολ. για να δημιουργήσει το δικό της δίκτυο. Μέσα σε δύο χρόνια η υπηρεσία είχε ικανοποιητικά αποτελέσματα στις μεγαλύτερες τουρκικές πόλεις: συνολικά, ένα εκατομμύριο συνδρομητές στην Κωνσταντινούπολη, την Άγκυρα και τη Σμύρνη.

Τι γινόταν όμως με την υπό-

λοιπη Τουρκία; Οι δύο άλλες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, η Turkcell και η Telsim, αρνούνταν με το έτσι θέλω να προσφέρουν στους Ιταλούς την περιπόθητη υπηρεσία περιαγωγής. Οι Ιταλοί κατέθεσαν προσφυγή στην Αντιμονοπωλιακή Αρχή της χώρας, παρ' όλο που είχαν σοβαρές ενδείξεις ότι δεν θα εξέταζε ευνοϊκά το βάσιμο αίτημά τους: ήδη η τουρκική Αρχή είχε κλείσει και τα δυο μάτια όταν η εταιρεία με την τέταρτη άδεια κινητής τηλεφωνίας (η Aycell, ελεγχόμενη εξ ολοκλήρου από την κρατική Türk Telekom) πλήρωσε για τη δική της άδεια μόνον 500 εκατομμύρια δολάρια και αυτά με δόσεις. Για να γλυκάνει όμως το χάπι στους Ιταλούς, η τουρκική Αντιμονοπωλιακή Αρχή αναγνώρισε βεβαίως ότι οι δύο άλλοι πρωταγωνιστές στην αγορά των κινητών τηλεφώνων «κάνουν κατάχρηση» της προνομιακής θέσης που έχουν ήδη καταλάβει.

Μια πλατωνική καταδίκη, για να δικαιώσει η Αρχή την επωνυμία της.

Σε αυτή τη φάση είναι που οι Ιταλοί μάντζερ εισηγήθηκαν στον πρόεδρο να κατεβάσουν τα ρολά στην γείτονα: στον ισολογισμό του 2002 της Telecom Italia, πράγματι η τουρκική επένδυση, που το 2001 είχε ήδη προκαλέσει ζημιές για μισό δισ. ευρώ, υποβαθμίζεται συνολικά κατά 1 δισ. και 491 εκατομμύρια ευρώ.

Ο μόνος σωτήρας στον ορίζοντα απαντά στο όνομα Σίλβιο Μπερλουσκόνι: Ο Ιταλός πρωθυπουργός, κατασυνκινημένος από το δράμα που βίωνε ο Τρονκέτι Προβέρα, πέταξε εσπευσμένα στην Άγκυρα στις 12 Μαΐου 2003. Εκεί, πρώτα διαβεβαίωσε τον φίλο Ρετζέπ για την υποστήριξή του στην ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, κι αφού έκανε μια από τις συνηθισμένες γκάφες του για το Κυπριακό («Εμείς αναγνωρίζουμε και τις δύο

κοινότητες στην Κύπρο»), ο Ιταλός πρωθυπουργός πέρασε στα πιο σοβαρά θέματα: τι θα γίνει με την ιταλική επένδυση στην κινητή τηλεφωνία; Ο Ερντογάν άκουσε προσεκτικά τον άνθρωπο που σε λίγους μήνες θα γινόταν κουμπάρος του. Και γρήγορα βρήκε τη λύση: η ιταλο-τουρκική εταιρεία θα συγχωνευτεί με την κρατική Aycell και θα εξασφαλίσει την περίφημη περιαγωγή σε όλο το έδαφος της χώρας. Και οι δυο άλλες εταιρείες θα πληρώσουν αλμυρά πρόστιμα. Έτσι, για να γίνει σαφές ότι η τουρκική Αντιμονοπωλιακή Αρχή, όταν το θέλει ο πρωθυπουργός, είναι ανεξάρτητη και αμερόληπτη.

«Η παρέμβαση του Μπερλουσκόνι ήταν πάρα πολύ χρήσιμη, αφού επέτρεψε στην εταιρεία μας να παραμείνει στην τουρκική αγορά», δήλωσε ευγνώμων την επομένη ο πρόεδρος της Telecom Italia.

Εκείνο όμως που ο Τρονκέ-

τι Προβέρα δεν είπε, είναι ποιο ήταν το αντίτιμο που αναγκάστηκε να πληρώσει στον ιταλό πρωθυπουργό. Κι εδώ ξεκινά μια άλλη, παράλληλη, ιστορία με τον μάλλον μελό τίτλο: πώς πνίγηκε στην κούνια η τελευταία προσπάθεια να γεννηθεί ένα τηλεοπτικό κανάλι που να μην ελέγχεται από τον Σίλβιο Μπερλουσκόνι.

Πριν από τον Τρονκέτι Προβέρα, η Telecom Italia είχε ως πρόεδρο τον Ρομπέρτο Κολανίνο, ικανό μάνατζερ που ανδρώθηκε στην Ολιβέτι και στενό φίλο του πρώην κομμουνιστή, πρώην πρωθυπουργού Μάσιμο Ντ' Αλέμα. Όταν ο ιταλικός τηλεφωνικός κολοσσός ετοιμαζόταν να ιδιωτικοποιηθεί, ο σύντροφος Ντ' Αλέμα θυμήθηκε τον φίλο του και μεθόδευσε έτσι ώστε η Telecom Italia να περάσει στα χέρια του. Σε αντάλλαγμα του ζήτησε μια μικρή χάρη. Όλα έδειχναν ότι στις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου 2001 η κέντρο-αριστερή Ελιά θα πήγαινε κατά διαόλου και ότι ο Μπερλουσκόνι θα εξασφάλιζε την πρωθυπουργία. Με αυτόν τον τρόπο, ο Μίστερ TV θα ήλεγχε όλα τα κανάλια της χώρας: τα τρία του ομίλου Mediaset ως ιδιοκτήτης και τα άλλα τρία της δημόσιας RAI ως πρωθυπουργός.

Ο Ντ' Αλέμα ζήτησε από τον «γενναίο καπετάνιο» Κολανίνο την εξής μικρή χάρη: υπήρχε ένα κανάλι, το La7, που τότε ανήκε σε έναν αποτυχημένο παραγωγό κινηματογράφου, που μόλις είχε βαρέσει χρεοκοπία και βρισκόταν σε κατ' οίκον κράτηση. Γιατί δεν το αγόραζε η Telecom Italia, να ρί-

ξει και λίγο χρήμα μέσα, για να το αναδείξει σε «τρίτο τηλεοπτικό πόλο» της χώρας; Στο κάτω κάτω, ο Κολανίνο αγόρασε τη μεγαλύτερη και την πιο καρποφόρα πρώην κρατική εταιρεία. Μπορούσε να ξοδέψει και λίγα χρήματα για τους κεντροαριστερούς ευεργέτες του.

Ο Κολανίνο δέχτηκε, και τον Ιούνιο του 2001 αγόρασε το La7 δηλώνοντας ότι «δεν θα είναι ένα κανάλι εναντίον ή υπέρ του Μπερλουσκόνι, απλώς θα είναι το μόνο κανάλι που δεν του ανήκει».

Δεκάδες μεγάλα ονόματα της μικρής οθόνης άρχισαν να υπογράφουν τα σχετικά συμβόλαια, καθώς η νέα διεύθυνση δεσμεύτηκε να δοξέψει για το κανάλι περίπου 500 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο. Ο στόχος ήταν να επεκταθεί η κάλυψη του εδάφους από το 60% στο 90%

και να ανεβεί ο δείκτης θεαματικότητας από το 3% στο 6%.

Στους τρεις μήνες που κράτησε το πείραμα όλα έδειχναν ότι οι στόχοι δεν ήταν ακατόρθωτοι: η ιταλική τηλεοπτική αγορά είναι σε γύψο εδώ και μια εικοσαετία και δεν έχει συνηθίσει στον ανταγωνισμό. Με μια χούφτα τολμηρές δημοσιογραφικές έρευνες, το κανάλι La7 κατάφερε να χτυπήσει ακόμη και 13% σε νεκρή θερινή περίοδο.

Το θαύμα όμως κράτησε μέχρι τα τέλη Αυγούστου. Με μια αιφνιδιαστική κίνηση, ο πρόεδρος της Πιρέλι Τρονκέτι Προβέρα αγόρασε στο χρηματιστήριο την πλειοψηφία των μετοχών κι απέσπασε από τα χέρια του Κολανίνο τον έλεγχο της Telecom Italia.

Βεβαίως, χωρίς να το θέλει,

αγόρασε ταυτόχρονα και το κανάλι La7. Ο Τρονκέτι Προβέρα δεν είναι άνθρωπος των media, δεν τον ενδιαφέρουν οι τηλεοράσεις, ούτε θέλει σκοτούρες στο κεφάλι του. Τον πρώτο χρόνο περιορίστηκε στο να μειώσει δραστικά τις προγραμματισμένες επενδύσεις. Μετά, το πρόβλημα La7 αποτέλεσε αντικείμενο διαβουλεύσεων με τον καναλάρχη πρωθυπουργό. Ο οποίος ζητούσε αυτό ακριβώς το αντάλλαγμα για την παρέμβασή του στην Άγκυρα: μην τυχόν και το κανάλι αυτό σηκώσει κεφάλι και αμφισβητήσει το ασφυκτικό «δυοπώλιο» της Mediaset και της RAI. Όπερ και εγένετο. Τώρα το La7 καθλωθήκε πάλι στο 3% της θεαματικότητας, καλύπτει το 60% του ιταλικού εδάφους και χάνει περίπου 25 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

RENÉ RISTELHUEBER

Ιστορικός - Συγγραφέας

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ

Μετάφραση: Αναστασία Μεθενίτη - Αθανάσιος Στεφανής
Με 537 σελίδες, σχ. 8ο, με χρονολογικούς πίνακες
και 13 χάρτες

Ο R. Ristelhueber στο έργο του αυτό αναλύει με συστηματικό τρόπο την πορεία των λαών που έζησαν στη Βαλκανική χερσόνησο: Βούλγαροι, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι, Αλβανοί, Έλληνες και οι παλαιοί κυρίαρχοι όλων οι Τούρκοι αλλά και οι Ρουμάνοι που η χώρα τους θεωρείται βαλκανική περισσότερο για πολιτικούς παρά για γεωγραφικούς λόγους.

Εξετάζεται η ιστορία του κάθε λαού ξεχωριστά από τη στιγμή της εμφάνισής του στο Βαλκανικό χώρο. Με τη νηφαλιότητα και τη στάση του ουδέτερου παρατηρητή που υιοθετεί ο Γάλλος συγγραφέας, αντιμετωπίζεται η Ελληνική Αντίσταση και η συμμετοχή της στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο μέχρι τον εμφύλιο, το «Μακεδονικό ζήτημα» και η πολιτική των μεγάλων δυνάμεων καθώς και η διαμόρφωση στους κόλπους της Γιουγκοσλαβίας του σημερινού κράτους των Σκοπίων και των άλλων κρατών.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και στην Παιδεία
Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210.36.27.318
www.papadimasbooks.gr • e-mail: papadimas@atp.gr

Η «επανάσταση» στο Ουζμπεκιστάν

του Θανάση Αυγερινού

Τι ακριβώς συνέβη στην πόλη Αντιτζάν την περασμένη εβδομάδα; Τι γίνεται σήμερα στο ανατολικό Ουζμπεκιστάν και πόσο ακλόνητο μπορεί να αισθάνεται το αυταρχικό καθεστώς του Ισλάμ Καρίμοφ, που κάποιοι περιγράφουν ως την πιο κλασική «σοβιετική δεσποτεία» στην περιοχή; Πόσος ήταν τελικά ο φόρος αίματος που πλήρωσαν οι φτωχοί κάτοικοι της πόλης, συντετριμμένοι στις μυλόπετρες της απολυταρχίας, των απατηλών ισλαμιστικών ελπίδων, της κυνικής γεωπολιτικής του πετρελαίου στην Κεντρική Ασία και της σύγκρουσης των συμφερόντων Μόσχας, Ουάσιγκτον και πλέον Πεκίνου;



Σε πολλά από αυτά τα ερωτήματα ίσως και να μην βρεθεί σύντομα απάντηση, ακόμη κι αν ξένοι διπλωμάτες και δημοσιογράφοι επισκεφθούν τελικά την Αντιτζάν ως «ανεξάρτητοι» παρατηρητές, τώρα που το αίμα της σφαγής θα έχει προσεκτικά ξεπλυθεί απ' τους δρόμους.

Ακόμη κι αν το καθεστώς Καρίμοφ επιλέξει κάποιας μορφής «φιλελευθεροποίηση», όπως ζήτησε η Κοντολίζα Ράις, επιβεβαιώνοντας το προφανές: οι «δικοί μας δικτάτορες» μπορούν ακόμη και να φιλελευθεροποιηθούν, αλλά όταν πάνσουν να είναι «δικοί μας» αργά ή γρήγορα ανατρέπονται.

Τα διεθνή ΜΜΕ διψούν για «επανάστασεις», ειδικά όταν είναι «έγχρωμες» και αφορούν άλλους, όχι προς θεού, εάν αμφισβητούν τους κολοφώνες του δυτικού πολιτισμού. Διψούν και για «αίμα», υποχρεώνοντας να αναρωτηθούμε εάν αυτή η απίστευτη σε καλπασμό αναμετάδοση φημών και ανεπίσημων στοιχείων για τον αριθμό των νεκρών, χωρίς ουσιαστικά δυνατότητα ουδεμιάς διασταύρωσης, είναι απλώς εκδήλωση κάποιου νεκρόφιλου βίτσιου, ειδικά όταν οι νεκροί είναι «ξένοι», «μαυριδεροί» και «ασιάτες», άρα δεύτερης κατηγορίας. Γιατί άραγε πάει τόσο εύκολα περίπατο η πολυθρύλητη σε άλλες περιπτώσεις «ισορροπία», «δεοντολογία», «διασταύρωση» της ακρίβειας της είδησης; Βοηθάει μήπως που το Ουζμπεκιστάν ακούγεται για τον μέσο δυτικό αναγνώστη, όπως αυτές οι χώρες προϊόντα φαντασίας των αμερικανικών b-movies, που κυβερνώνται από δικτάτορες και σπαρασσόμενες μαφίες εμπορών όπλων και ναρκωτικών και τοποθετούνται κάπου μεταξύ Ισλάμ, Ασίας, Αφρικής ή Λατινικής Αμερικής; Μήπως τελικά αυτή η αιμοβόρα διάθεση δεν είναι μόνο το απαραίτητο «κίτρινο» για να γίνει «διαβαστερή» η είδηση, αλλά και μια καλοστημένη μηχανή χειραγώγησης της παγκόσμιας κοινής γνώμης, άρα και των διεθνών εξελίξεων; Ένα εργαλείο αποικιακής εντέλει πίεσης και πολιτικής, που επανεμφανίζεται σε όλες τις διεθνείς κρίσεις, απ' τα Βαλκάνια και το Ιράκ, ως την Τσετσενία και το Αφγανιστάν, και θέλει να μας πείσει ότι δεν είναι άλλος που δικαιούται να ανησυχεί για ανθρώπινα δικαιώματα και αδικοχαμένους νεκρούς, πέραν της «ανώτερης» και πολιτισμένης Δύσης και παρεκτός της καλής μας υπερδύναμης;

Θα ήταν μακάβριο να μπει κανείς στη διαδικασία διαπίστωσης εάν τελικά οι

νεκροί ήταν 169 και σχεδόν αποκλειστικά ένοπλοι και εισβολείς, όπως ανακοινώνει τώρα η γενική εισαγγελία του Ουζμπεκιστάν ή 745, όπως δηλώνει ότι τους καταμέτρηση πόρτα πόρτα, μαζί με τα θύματα της γειτονικής πόλης Παχταμπάντ, το μικρό κόμμα της αντιπολίτευσης (σ.σ. να που υπάρχει) «Ελεύθεροι Αγρότες». Όποιος δεν αμφιβάλλει για το προσεκτικό «μαγείρεμα» των επίσημων στοιχείων από πλευράς αστυνομικών αρχών και εξουσίας, που προσπαθούν να μειώσουν τις διαστάσεις της κρίσης και να «κουκουλώσουν» το πρόβλημα, καλό θα ήταν να είναι εξίσου επιφυλακτικός και ως προς τις δηλώσεις «εκπροσώπων» του λαού, που διαγκωνίζονται πώς θα γίνουν αρεστοί με τις υπερβολές τους στους δυτικούς ανταποκριτές, αν δεν ευελπιστούν στο βάθος να κερδίσουν την υποστήριξη κάποιου «ιδρύματος βοήθειας» ή κάποιας οικονομημένης μη-κυβερνητικής οργάνωσης.

Θα ήταν οπωσδήποτε κωμικοτραγικό να αμφισβητήσει κανείς ότι ο Ισλάμ Καρίμοφ κυβερνά απολυταρχικά τη χώρα αυτή της Κεντρικής Ασίας (26 εκατ.), έχοντας εξαφανίσει σχεδόν οποιαδήποτε αντιπολίτευση με φυλακίσεις και βασανιστήρια, συμπεριλαμβανομένων και των κομμουνιστών, το κόμμα των οποίων υποτίθεται ότι υπηρέτησε ακόμη και ως μέλος του τελευταίου γκορμπατσوفικού ΠΓ πριν τη διάλυση της ΕΣΣΔ. Μπορεί ο σοβιετικός εκσυγχρονισμός να συνέβαλε σε μια στοιχειώδη πολιτισμική συγκρότηση με την εκβιομηχάνιση της περιοχής, ωστόσο ποτέ δεν επιβλήθηκε επί της ουσίας. Συμβιβάστηκε με την «ανατολική» μορφή διακυβέρνησης των πρώην νομάδων και τη φυλετική, φατριαστική δομή της εξουσίας τους, φαινόμενο που ισχύει αιώνες, αδιακρίτως πολιτικών συστημάτων και δευτερευουσών διαφορών μεταξύ των «κρατών» της περιοχής, και επιβάλλει τους δικούς του κανόνες.

Πρώτο πρόβλημα για την πλειονότητα του τοπικού πληθυσμού φυσικά και δεν είναι η «ελευθερία», που σαφέστατα απουσιάζει και απασχολεί τους πιο χορτάτους και «δυτικούς», αλλά η φτώχεια. Στο «ανήσυχο» ανατολικό Ουζ-



μπεκιστάν και ιδίως στην κοιλάδα της Φεργκανά, παλαιά εστία αμφισβήτησης της ηγεσίας της Τασκένδης, η ανεργία μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης φθάνει σε πραγματικούς αριθμούς το 80% του ενεργού πληθυσμού, ωθώντας ιδιαίτερα τους νέους στην απόλυτη εξουσία των φθηνών στην περιοχή ναρκωτικών και του κάπως ακριβότερου αλκοόλ.

Πολύ πριν ανακαλυφθεί η «αλ-Κάιντα» και η «διεθνής αντιτρομοκρατική συμμαχία», στην οποία το Ουζμπεκιστάν έχει παραχωρήσει μια αμερικανική στρατιωτική βάση για τις επιχειρήσεις στο Αφγανιστάν, η φτώχεια αποδείχθηκε ιδανικό πεδίο δράσης για τις πρώτες μουσουλμανικές φονταμενταλιστικές οργανώσεις, που εμφανίστηκαν στο μετασοβιετικό χώρο και άρχισαν να θέτουν υπό την προστασία τους αποσχιστικά κινήματα και παλιότερες συγκρούσεις τόσο στον Καύκασο, όσο και στην Κεντρική Ασία.

Σημαντικότερη όλων το «Χιζμπ ουτ-Ταχρίρ αλ-Ισλαμί» (σ.σ. Ισλαμικό Κόμμα Απελευθέρωσης), το οποίο αν και ιδρύθηκε το 1953 στην Ιερουσαλήμ από το συνήτη δικαστή της σαρία Τακιουντίν αν-Ναμπχάνι, άρχισε από το 1995 περίπου να δρα σε Ουζμπεκιστάν, Τατζικιστάν και Κιργκιστάν, όχι χωρίς τη βοήθεια αμερικανοσπουδαγμένων νεαρών μουσουλμάνων, που τότε δεν ήξεραν τίποτε ακόμη για την 11η του Σεπτέμβρη. Τα τελευταία χρόνια το κόμμα αυτό, που έχει απαγορευτεί στις πε-

ρισσότερες χώρες του κόσμου, έκανε την εμφάνισή του τόσο σε μουσουλμανικούς κύκλους της Ρωσίας, όσο και στο Καζαχστάν και υποστηρίζει την ιδέα της «επιστροφής στο γνήσιο ισλαμικό τρόπο ζωής», ο οποίος πρέπει να ανατρέψει τις υπάρχουσες «ψευδο-μουσουλμανικές» ηγεσίες και να ιδρύσει θεοκρατικό κράτος, χαλιφάτο. Κατά τις ουζμπεκικές αρχές, υποστηρικτές του κόμματος αυτού οργάνωσαν τις μαζικές τρομοκρατικές επιθέσεις στην Τασκένδη το 1999, μετά τις οποίες ακολούθησε πογκρόμ διώξεών τους, αλλά και το 2004, οπότε και επανεμφανίστηκαν δυναμικότερα στο προσκήνιο οι ισλαμιστές.

Ως άλλοτε υποστηρικτής του «Χιζμπ ουτ-Ταχρίρ» φέρεται ο Ακράμ Γιουλντάσεφ, μεταξύ των ιδρυτών της «Ακραμία», της πιο δραστήριας σήμερα ισλαμιστικής σέκτας στο Ουζμπεκιστάν, η οποία γεννήθηκε κατά τις εκτιμήσεις το 1992 στην κοιλάδα της Φεργκανά. Ο Γιουλντάσεφ δημοσίευσε τότε το έργο του «Οδός προς την πίστη», ένα μανιφέστο στράτευσης των νέων, των νεαρών επιχειρηματιών ειδικότερα, στην ιδέα ανατροπής της υπάρχουσας εξουσίας και εγκαθίδρυσης χαλιφάτου στην Κεντρική Ασία. Για τη δράση του συνελήφθη και καταδικάστηκε μετά τις επιθέσεις του 1999 σε 17 χρόνια φυλακή. Οι 23 μικροεπιχειρηματίες που είχαν πρόσφατα φυλακιστεί στην Αντιτζάν, αντιμετωπίστηκαν από τις ουζμπεκικές αρχές ως υποστηρι-



κτές του, κατηγορήθηκαν ακόμη και για διασυνδέσεις με τα δίκτυα εμπορίου ναρκωτικών και είχαν μάλιστα ιδρύσει και ειδικό ταμείο, το «Μπάιτ ουλ-μάλ», για τη χρηματοδότηση εξτρεμιστικών δραστηριοτήτων. Συγγενείς και ομοϊδεάτες των 23 φαίνεται πως ήταν η αρχική ομάδα που επιτέθηκε σε στρατόπεδο του Αντιτζάν για να εξοπλιστεί και κατόπιν απελευθέρωσε περί τους 500 από τους 600 κρατούμενους των τοπικών φυλακών. Όχι βέβαια 4.000, όπως μετέδιδε ο πρώτος ενθουσιασμός των διεθνών πρακτορείων. 266 κρατούμενοι επέστρεψαν οικειοθελώς στα κελιά τους, προτιμώντας ένα σίγουρο πιάτο φαγητό από το κυνηγητό, ενώ πολλοί διέφυγαν στο γειτονικό Κιργκιστάν, ενδεχομένως μαζί και με τον Ακράμ Γιουλντάσεφ, ο οποίος συγκαταλέγεται κατά τα φαινόμενα μεταξύ των δραπετών.

Συγγενείς των συλληφθέντων και των θυμάτων της σύγκρουσης αντιστρέφουν τις κατηγορίες, χαρακτηρίζοντας τον Ισλάμ Καρίμοφ «δολοφόνο», και υπόσχονται εκδίκηση. Όμως μικρή είναι η αίσθηση ότι ο συζμπέκος ηγέτης φοβάται ιδιαίτερα για την εξουσία του. Κατά τη διάρκεια της εξέγερσης στο Αντιτζάν ήρθε ο ίδιος στην πόλη και διαπραγματεύτηκε μάλιστα με κάποιους απ' τους πρωταγωνιστές της, ενώ δεν δείχνουν να επιβεβαιώνονται οι εκτι-

μήσεις όσων διαπίστωσαν γενίκευση της κρίσης και επέκταση της ανάφλεξης σε ολόκληρη τη χώρα.

«Η εξαθλίωση σπρώχνει τους ανθρώπους να ακολουθήσουν οποιονδήποτε υποσχεθεί βελτίωση της κατάστασής τους· αυτό δε σημαίνει όμως ότι ζήσαμε μια πραγματική κοινωνική εξέγερση, ούτε επιτρέπει να παραβλέψουμε πλήρως τον ισλαμιστικό παράγοντα», δήλωσε ο ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, διατηρώντας κάποιες αποστάσεις, αλλά υιοθετώντας σε γενικές γραμμές τα επιχειρήματα της Τασκένδης για «εξτρεμιστικές δυνάμεις από το εξωτερικό», που πιθανώς να συνδέονται ακόμη και με τους Ταλιμπάν του γειτονικού Αφγανιστάν.

Μπορεί η επίκληση της ισλαμιστικής απειλής να είναι εξαιρετικά βολική υπόθεση για το καθεστώς του παρ' όλα αυτά «κοσμικού» Καρίμοφ, όμως η πολιτική και διπλωματική της αξιοποίηση ούτε την εξαφανίζει, ούτε απωθεί τον πραγματικό κίνδυνο, η ανατροπή του να σημάνει παράδοση της εξουσίας στους ισλαμιστές όχι μόνο στο Ουζμπεκιστάν, αλλά και να συμπαρασύρει και άλλες γειτονικές χώρες στη δίνη της αποσταθεροποίησης. Αυτός είναι κυρίως ο λόγος που τόσο η Ουάσιγκτον, όσο πολύ περισσότερο η Μόσχα και το Πεκίνο είναι εξαιρετικά ανήσυχες με την ιδέα της αντικατάστασής του, βρί-

σκοντας πραγματικό έδαφος σύγκλισης των συμφερόντων τους.

Ωστόσο δεν λείπουν εκείνοι οι αμερικανικοί και ευρωπαϊκοί κύκλοι που υποστηρίζουν ότι θα μπορούσε να αποδειχθεί βιώσιμη μια «έξωθεν εισαγωγή δημοκρατίας» στην περιοχή και προετοιμάζουν την αλυσιδωτή αλλαγή των καθεστώτων της. Την ημέρα της κορύφωσης των συγκρούσεων στο Αντιτζάν, το Κρεμλίνο κατηγορήσε τη Δύση, με τη μεγαλύτερη έως σήμερα καυστικότητα, ότι χρησιμοποιεί μη κυβερνητικές οργανώσεις για κατασκοπία και προετοιμασία «εγχρώμων» εξεγέρσεων στην περιφέρειά της.

Ίσως δεν είναι καθόλου τυχαίο δε που η ένταση στο Αντιτζάν σημειώθηκε λίγες εβδομάδες μετά την απόφαση του Καρίμοφ να αποχωρήσει από τη διεθνή οργάνωση «Γκ-ου-ου-ά-Μ», που συνενώνει τις πλέον φιλοαμερικανικές πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες και έχει πάρει το όνομά της από τα αρχικά τους (Γεωργία, Ουκρανία, Ουζμπεκιστάν, Αζερμπαϊτζάν, Μολδαβία). Ήταν η πρώτη φορά που ο Καρίμοφ έδειχνε να διαφωνεί σαφώς με κάποιους σχεδιασμούς της Ουάσιγκτον και να προσπαθεί να προφυλάξει τα νώτα του.

Τις μέρες αυτές ανακοίνωσε και ο υπουργός Άμυνας του γειτονικού Καζαχστάν την πρόθεσή του να αποσύρει τις δυνάμεις του από το Ιράκ. Πολλοί εκτιμούν κι ίσως να μην είναι σύμπτωση ότι μετά την «αναμόρφωση» της εξουσίας στο Ουζμπεκιστάν, σειρά έχει το Καζαχστάν και η νεποτική δικτατορία του Νουρσουλτάν Ναζαρμπάεφ. Όποιος διαφωνήσει ή τελοσπάντων γίνει περιττός για τον Λευκό Οίκο, έρχεται η στιγμή που αποδεικνύεται απολύτως «μη-λειτουργικός». Θα το επιβεβαιώσουν μάλιστα και «έγκυρες» αναλύσεις σχολιαστών, που εκνευρίζονται γιατί η πραγματικότητα δεν προσαρμόζεται πειθήνια στις έτοιμες συνταγές τους και γιατί τους χαλάει τα καλοστρωμένα «καρμπόν», καρφώνοντας πάνω τους δεκάδες «κόμω» και «αλλά», εμπνευσμένα από τις άπειρες κατά τόπους ιδιομορφίες του πλανήτη μας.

avgerino@online.ru



Λευκού Εγκώμιον

1. Οπλίζει τους πολίτες κατά των μεθοδεύσεων των Επαγγελματιών της Διαδικασίας.
2. Λειτουργεί παιδευτικά για τους «ταγούς».
3. Μειώνει το δημοκρατικό έλλειμμα.

ΠΕΡΙ ΧΡΩΜΑΤΩΝ

1. Το γαλάζιο, και το σκουρότερό του το μπλε, το χρώμα της θάλασσας και του ουρανού, απλοβυζαντινιστί «βένετο», νοείται ως χρώμα της ηρεμίας, της σταθερότητας, της σιγουριάς. Γι' αυτό έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον από τους «συντηρητικούς» και το «κατεστημένο». Κι οι βασιλιάδες αποκαλούνται «γαλαξοαίματοι»...

2. Το πράσινο, ρίζα του η πρασιά, το χρώμα των φυτών, νοείται ως χρώμα της ελπίδας: Από τα φυτά ζούσαν οι αρχάνθρωποι. Αργότερα έγιναν και σαρκοφάγοι. Γι' αυτό έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον από τους «προοδευτικούς». Και από το Ισλάμ, που πολύ του έλειπε στον τόπο που γεννήθηκε, την αραβική έρημο.

3. Το κόκκινο, το πορφυρό των αρχαίων, το χρώμα της «κακής» φωτιάς, που καίει, και του αίματος, νοείται ως χρώμα της δράσης, της βίαιης αλλαγής. Αλλά και του πάθους. Γι' αυτό έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον από τους πάσης φύσεως επαναστάτες.

Είναι και το χρώμα του έρωτα: Κοκκινίζουν τα μάγουλα από την εσωτερική φωτιά... Ένα πάθος είναι κι αυτός.

4. Το κίτρινο όμως είναι το χρώμα της «καλής» φωτιάς, που φωτίζει, το χρώμα του ζωοδότη ήλιου. Ολίγον προς το πορτοκαλί.

5. Το μαύρο είναι το χρώμα που έχει το απομεινάρι της φωτιάς, το κάρβουνο. Γι' αυτό το χρησιμοποιούν τα φασιστοειδή και οι μηδενιστές αναρχικοί. Οι «σωστοί» αναρχικοί όμως «λατρεύουν» το ουράνιο τόξο...

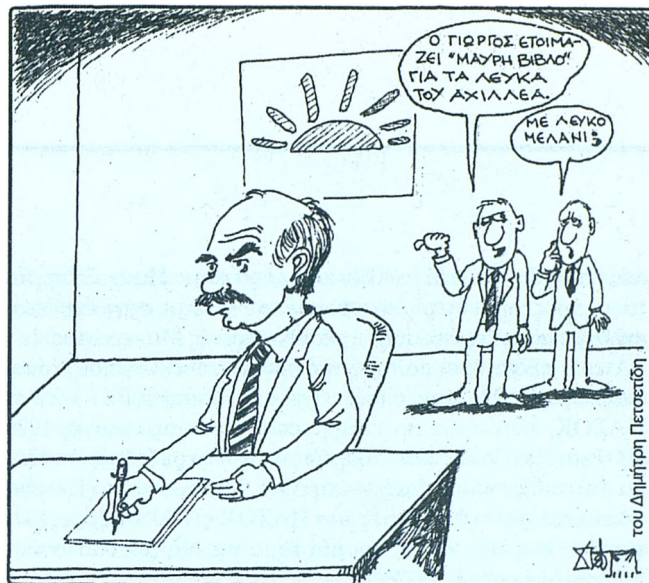
6. Το καφέ είναι το χρώμα της γης, όταν οργώνεται. Σκληρή δουλειά, άγνωστη η απόδοση. Γι' αυτό δεν θα το βρείτε σε καμιά σημαία... Μισητό χρώμα. Γι' αυτό χρησίμευσε στον Κουτσόγιωργα, ως «όχι», στην εκλογή Σαρτζετάκη...

7. Τουναντίον, το λευκό, που κατά τη φυσική είναι σύνθεση όλων των άλλων χρωμάτων, θα το βρείτε σε πολλές σημαίες. Σαν συμπληρωματικό. Εξού και η δικιά μας η Γαλανόλευκη, οι «γαύροι» Ερυθρόλευκοι κ.λπ.

ΤΟ ΛΕΥΚΟ, ΩΣ ΧΡΩΜΑ & ΨΗΦΟΣ

Το λευκό χρώμα σηματοδοτεί την αγνότητα. Γι' αυτό κι οι νύφες ντύνονται στ' άσπρα. Είναι το χρώμα στο οποίο κανένα ψεγάδι δεν μπορεί να κρυφτεί: Γι' αυτό λέγεται και το «σαν τη μύγα μέσ' το γάλα». Λευκό, το αγνό, το απεγάδιαστο χρώμα.

Στη σφαίρα της πολιτικής όμως το λευκό, ως επιλογή ψήφου, παρότι έγκυρη, έχει δυσφημιστεί τα μέγιστα. Συνήθης «ρετινιά» είναι ο χαρακτηρισμός του ως «απολίτικου». Έχει όμως ακόμα κατακεραυνωθεί ως ανώριμο, γραφικό, ανεύθυνο, όπως π.χ. το χαρακτήρισε ο Θόδωρος Τσουκάτος, σε συνέντευ-



ξη του στον FLASH 9.61, την 1-10-2001, μιλώντας για το τότε συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Και βεβαίως από πολλούς αριστερούς ή «αριστερούς» χαρακτηρίζεται ως αντιδραστικό.

Σ' αυτό το τελευταίο συμφωνεί και ο συντάκτης του παρόντος: Είναι αντιδραστική ψήφος η λευκή ψήφος. Σε τι όμως αντιδρά ο πολίτης που ψηφίζει λευκό; Μήπως είναι υγιής αντίδραση; Θα το δούμε πιο κάτω.

ΜΙΑ ΣΩΣΤΗ ΘΕΣΗ

Ασχέτως αν δεν φρόντισε να την κάνει πράξη, όταν επί χρόνια κυβερνούσε απρόσκοπτα, ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε πάρει την εξής θέση στο χουντικό «δημοψήφισμα» του 1973, επί Μαρκεζίνη: Η σωστή ψήφος είπε, δεν είναι το «όχι», όπως υποστήριζαν τότε οι πολιτικοί της εποχής, ο Γ. Μαύρος αλλά και ο Κ. Καραμανλής απ' το Παρίσι, αλλά το λευκό. Προέτρεψε δηλαδή τους πολίτες να αντιδράσουν στην ίδια τη διαδικασία του «δημοψηφίσματος», να πουν στους χουντικούς πως δεν τους αναγνώριζαν τέτοιο δικαίωμα. Και πολύ σωστά.

Δεν έγινε βέβαια γνωστή σε πολύ κόσμο αυτή του η θέση. Και τα μέσα δεν υπήρχαν αλλά και ο ίδιος δεν ήταν καν τότε αρχηγός κόμματος, δεν είχε εκτεταμένο δίκτυο.

Έτσι το αποτέλεσμα ήταν 70% ΝΑΙ, 30% ΟΧΙ, όπως ανακοίνωσε η χούντα. Λευκά δεν αναφέρθηκαν. Δεν μας έδιναν καν λευκά ψηφοδέλτια στα τμήματα. Για οικονομία ίσως...

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ

Κατά τους Νόμους η λευκή ψήφος είναι έγκυρη ψήφος. Γι' αυτό άλλωστε στα εκλογικά τμήματα μοιράζονται πάντοτε και λευκά ψηφοδέλτια. Κι αν τυχόν κάπου δεν υπάρχουν λευκά, η ψηφοφορία στο τμήμα αυτό θεωρείται άκυρη.

Όμως η –κατά τη γνώμη μου αντισυνταγματική– σχετική διάταξη του εκλογικού νόμου δεν περιλαμβάνει τις λευκές ψήφους στον υπολογισμό του εκλογικού μέτρου, εξομοιώνοντάς τες στην ουσία με τα άκυρα.

Τα νερά τάραξε η απόφαση του Εκλογοδικείου (6 προς 5) σε ένσταση της κας Φουντουκίδου –ο λαός να την έχει καλά– στο Νομό Πέλλας με ακριβώς το παραπάνω αιτιολογικό.

Το ΠΑΣΟΚ στον Νομό Πέλλας πέρασε στο «τσάκ» το 40%, το όριο για να πάρει 2 έδρες από την πρώτη κατανομή. Πήρε 40,06%. Το Εκλογοδικείο όμως, δίνοντας στα λευκά την πραγματική κατά το Σύνταγμα αξία τους, ως ισοδύναμη ψήφο, υπολόγισε στο εκλογικό μέτρο και τα λευκά που «έπεσαν» εκεί, και τότε, πάλι στο «τσάκ», το ποσοστό του ΠΑΣΟΚ στο Νομό

πέφτει λίγο κάτω από το 40% και η έδρα του κ. Πασχαλίδη «πετάει» προς τη δεύτερη κατανομή, που γίνεται στην ευρύτερη εκλογική περιφέρεια Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας.

Ανακατεύοντας τη μαθηματική σούπα του εκλογικού Νόμου Κούβελα (1992), τον οποίο είχε μεν καταψηφίσει τότε το ΠΑΣΟΚ, πλην όμως τον εφάρμοσε το ίδιο στις εκλογές 1996, 2000 και 2004, διότι κατάλαβε πως το συνέφερε (εξαίρετο δείγμα πολιτικής εντιμότητας...) στη Δ.-Κ. Μακεδονία, το Εκλογοδικείο ακυρώνει δυο έδρες του ΠΑΣΟΚ (Πέλλα-Σέρρες) και τις δίνει στη ΝΔ, καθώς και μία έδρα της ΝΔ (Θεσσαλονίκη) που την δίνει στο ΠΑΣΟΚ.

Με την ιστορική αυτή απόφασή του το Εκλογοδικείο τοποθέτησε τη *λευκή ψήφο* στη θέση που συνταγματικά της ανήκει: Να επηρεάζει τα εκλογικά αποτελέσματα μαζί με τις άλλες έγκυρες ψήφους. Και όχι μόνο τα εκλογικά αποτελέσματα αλλά και όλες τις αποφάσεις που παίρνονται σε συλλογικό επίπεδο σε κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό «σώμα»: Από τη Βουλή μέχρι και τη Γεν. Συνέλευση της πολυκατοικίας.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ (ΚΑΠΩΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΑ)

1. Αν τα λευκά έχουν τη σχετική πλειοψηφία σε ψηφοφορίες «σωμάτων», τότε η συζήτηση ξαναγίνεται από την αρχή με άλλους εισηγητές.

Αν δεν έχουν πλειοψηφία, υπολογίζονται στην πλευρά της *μη* αλλαγής των ισχυόντων.

Για να μην μείνουν «στα χαρτιά» οι αλλαγές πρέπει να συγκεκρινώνουν ισχυρή πλειοψηφία. Αυτό διδάσκει η φύση και η εμπειρία.

2. Αν τα λευκά έχουν τη σχετική πλειοψηφία σε μονοπρόσωπες εκλογές (π.χ. προέδρων), τότε οι εκλογές ξαναγίνονται με άλλους υποψήφιους.

3. Ο αριθμός των λευκών σε πολυπρόσωπες εκλογές (π.χ. βουλευτικές) μειώνει αναλογικά τον αριθμό των εκλεγμένων. Αν αυτή η μείωση υπερβεί ένα ορισμένο όριο (π.χ. το 15%) τότε μπορεί να θεσπιστεί ότι επαναλαμβάνονται οι εκλογές για τις έδρες αυτές με άλλους υποψήφιους, οι οποίοι *έχουν επιλεγεί* από τα κόμματα ή τις «παρατάξεις» με *άλλες* διαδικασίες.

Ζόρικα πράγματα για τους πολιτικάντηδες και τους συνδικαλιστοπατέρες...

ΠΟΙΑ Η ΩΦΕΛΕΙΑ

Τους χώρους λήψης συλλογικών αποφάσεων λυμαίνονται οι παντός είδους επαγγελματίες της διαδικασίας (συντομογραφικά στα παρακάτω: ΕτΔ). Αυτό είναι κοινή, καθημερινή θα μπορούσα να πω, εμπειρία. Τι πολιτικοί, τι συνδικαλιστές, τι ιεράρχες... Παντού και πάντα βρίσκουμε μπροστά μας κάποιον ΕτΔ. Ακόμα κι ο διαχειριστής της πολυκατοικίας τέτοιος καταντάει να είναι.

Κι αυτό είναι φυσικό από πολλές πλευρές. Ο κόσμος μας θα ήταν χειρότερος, αν... σκοτώναμε τους ΕτΔ. Σκεφτείτε τα εξής:

Η ίδια η δημοκρατία καταρχήν μια *διαδικασία λήψης αποφάσεων* είναι. Τίποτε άλλο. Απολύτως τίποτε άλλο. Δεν έχει *ουσία* η δημοκρατία, διαδικασία μόνον είναι. Την *ουσία* για τη ζωή μας ως κοινωνικών όντων (π.χ. την ειρήνη...) *εμείς* θα τη βρού-

με, μέσα από μια σειρά αποφάσεων. Η δημοκρατία είναι απλώς η σωστή *μέθοδος* για να φτάσουμε σ' αυτές τις αποφάσεις.

Δεν γίνεται όμως να έχουν εμπειριστατωμένη γνώμη όλοι για όλα... Με τι να πρωτοασχοληθεί κανείς; Με το Σύλλογο Γονέων, τον τοπικό θεατρικό οργανισμό, τη συνδικαλιστική του παράταξη, την κομματική οργάνωση; Με όλα, *ναι!* Αλλά πόσο; Πόσο πολύ, πόσο καλά; Πού να βρει το χρόνο να ψάξει και διαμορφώσει γνώμη για το κάθε πρόβλημα που παρουσιάζεται σε κάθε τομέα;

Εκεί σκονταφτει και η διαβόητη «συμμετοχική» δημοκρατία, που πομπωδώς εξήγγειλε ο κ. Γιώργος Παπανδρέου: Μπαίνω στο ιντερνέτ και ψηφίζω ως τομεάρχες του κόμματος τους τάδε (τι ξέρω για τον καθένα;) είτε ψηφίζω να γίνει χωματερή στην Κωλοπετεινίτσα...

Απαιτεί «εξειδίκευση» η πολύπλοκη κοινωνία μας. Άρα και... ΕτΔ. Γι' αυτό δεν πρέπει να τους... σκοτώσουμε. Να τους ελέγχουμε, πρέπει. Συνεχώς και αδιάλειπτα.

Οι μεθοδεύσεις είναι εξοστρακιστές, όχι οι Επαγγελματίες της Διαδικασίας. Πάνω σ' αυτό η *λευκή ψήφος* θα λειτουργήσει ως «λυδία λίθος»: Παιδευτικά ως προς τους ΕτΔ. Όταν έρχεται η ώρα των αποφάσεων, οι ΕτΔ θα έχουν ετοιμάσει κάποιες προτάσεις. Αν κάποια πρόταση ταιριάζει στην «φιλοσοφία» και στην πρακτική του πολίτη, αν τη θεωρήσει μελετημένη, εμπειριστατωμένη, θα την υπερψηφίσει. Αν όχι, θα την καταψηφίσει. Αν όμως τις βρίσκει όλες πρόχειρες, άστοχες, λειψές, «πονηρές»; Τότε με το *λευκό* μπορεί να υποχρεώσει τους ΕτΔ να *ξανακάνουν* τη δουλειά απ' την αρχή...

Η δημοκρατία λειτουργεί, αν είναι πραγματική και δεν πάσχει από «ελλείμματα»... Τα οποία μεθοδεύονται από τους εραστές της εξουσίας, τους πολιτικάντηδες, κυρίως μέσω των εκλογικών συστημάτων, των κανονισμών ψηφοφορίας και γενικότερα των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Με αυτά «σπεκουλάρονται», με αυτά καταφέρνουν να μην παίρνονται αποφάσεις σύμφωνα με τη λαϊκή βούληση αλλά σύμφωνα με ό,τι θεωρούν ατομικό τους συμφέρον.

Η *λευκή ψήφος* είναι το φρένο σ' αυτή την κατηφόρα.

ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ;

Για όσους αναγνώστες 'δεν έχουν πεισθεί ότι μεθοδεύσεις γίνονται παντού από τους ΕτΔ, σε όλους τους «χώρους» που πρόκειται να ληφθεί μια απόφαση, για όσους δεν έχουν πεισθεί ότι υπάρχουν ποικίλοι διαδικαστικοί τρόποι να εκμαιεύσει κάποιος μια απόφαση αρεστή στον ίδιο αλλ' όχι και στην πλειοψηφία του «σώματος», θα αφηγηθώ το εξής:

Όπως είναι γνωστό, οι Μητροπολίτες που απαρτίζουν την Ιεραρχία, ισχυρίζονται πως προκειμένου να εκλέξουν ένα νέο Μητροπολίτη (ή να μεταθέσουν έναν παλιό... σε πλουσιότερη Μητρόπολη...) φωτίζονται από το Άγιο Πνεύμα. Τό γιατί το Άγιο Πνεύμα άλλους τους φωτίζει να ψηφίσουν υπέρ και άλλους κατά, είναι κάτι που οφείλουν να μας το ερμηνεύσουν οι θεολόγοι.

Ε! λοιπόν κατά την εκλογή του Μητροπολίτη Ιωαννίνων Θεόκλητου, επί Σεραφείμ, Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Μερικής Ελλάδος, το Άγιο Πνεύμα αποδείχτηκε φοβερή συνδικαλάρα, φοβερός μαέστρος της διαδικασίας, που μπροστά του

ωχριούν πέντε Πολυζωγόπουλοι και δέκα Παπασπύρου:

Διότι δεν έγινε η εκλογή αυτή με την συνήθη μέθοδο των εκβιασμών και της συναλλαγής αλλά με ένα ευφυές τέχνασμα διαδικασίας. Το ποιο ακριβώς τέχνασμα ήταν, καθώς και ποιες είναι, αναλυτικά, οι διατάξεις θωράκισης του λευκού, θα περιληφθούν σε άλλο άρθρο μου, αν το «διατάξει» ο αρχισυντάκτης. Ο υπογράφων πάντως οδηγήθηκε να φτιάξει ειδικό άρθρο, που να αποκλείει τέτοιο τέχνασμα, για τα Καταστατικά, στη σύνταξη των οποίων συμμετείχε μετέπειτα.

ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Η πρώτη αντίδραση ήρθε από τον κ. Πασχαλίδη, που χάνει τη βουλευτική του έδρα, σε ολοσέλιδη συνέντευξη στην *Ελευθεροτυπία* στις 15-3-05, δυο μήνες πριν εκδοθεί η απόφαση:

Μετά από λίαν ποιητική εισαγωγή, του συνεντευξιζόμενου κ. Νίκου Ρούμπου, περί λευκής ομορφιάς του λευκού Καϊμακτσαλάν, λευκών λουλουδιών στις κερασιές και λευκού... σκύλου του κ. Πασχαλίδη, ο συνεντευξιζόμενος καταγγέλλει υπουργούς και δαίμονες, απειλεί με προσφυγή στα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια(;) και κινδυνολογεί ασύστολα με ψευδοεπιχειρήματα:

1. Το λευκό προμοδοτεί τα κόμματα εξουσίας.

Λάθος (ή ψέμα – πάρτε το όπως θέλετε...): Η ΝΔ στις εκλογές του 2004 θα έπεφτε από το 45,36% στο 45,10%, αν τα λευκά υπολογίζονταν στο εκλογικό μέτρο σε όλη την επικράτεια, ενώ ο ΣΥΝ π.χ. από 3,26% σε 3,24%... Από τότε όμως ο κ. Πασχαλίδης... ερωτεύτηκε τα μικρά κόμματα; Όταν επωφελούνταν από το Νόμο Κούβελα που τα συνθλίβει, ήταν καλά;

2. Το λευκό οδηγεί σε Βουλή κενώνεδρώνων.

Λάθος. Το εξηγήσαμε παραπάνω. Αλλά και πόση θα ήταν η λαϊκή χασούρα, αν αντί 300 βουλευτές είχαμε, πες, 270; Αστεΐον ποσόν... Το χαστούκι που θα 'τρωγαν οι πολιτικάντηδες θα ήταν ηχηρό όμως...

Εμπειριστατωμένη πάντως άποψη επ' αυτού δημοσίευσε ο κ. Γ. Κ. Στεφανάκης στην *Καθημερινή*, στις 29-4-05.

3. Το λευκό περιγράφει (σ.σ. υπονομεύει) τη σχέση Πολιτικής με τη Δημοκρατία.

Πολιτικάντικη φανφάρα:

Τότε γιατί μοιράζονται και λευκά ψηφοδέλτια στα εκλογικά τμήματα; Για να... υπονομευθεί η δημοκρατία;

Η επόμενη βροντερή αντίδραση ήταν του κ. Γεωργίου Παπανδρέου, ο οποίος, αμετροεπέστατα, όπως καθόλου δεν το αποφεύγει στην άσκηση της αντιπολιτευτικής του τακτικής, χαρακτήρισε την απόφαση δικαστικό πραξικόπημα.

Ψοφάω να ακούσω τον χαρακτηρισμό του για τον «πρώτο» διδάξαντα, τον πατέρα του... Τι λες για τον «επέκεινα», μπύρο μ';

Πήρε αμπάριζα ο κ. Τεγόπουλος και σε πολύ πιο δουλεμένο και «εκλεπτυσμένο» άρθρο του στην εφημερίδα του, στις 15-5-05, αφού δίνει τα σχετικά εύσημα στον αρχηγό, αραδιάζει διάφορα «περιδιαγραμμάτου», όπως π.χ.:

«Η προσμέτρηση των λευκών έγινε μόνον στην Κεντρική Μακεδονία».

Μόνο για κει έγινε ένσταση. Τα λευκά πάντως σ' όλη την επικράτεια ήταν, όλα κι όλα, 43.022 και πουθενά αλλού δεν θα παρήγαγαν αποτέλεσμα.

«Στο πλειοψηφικό σύστημα, με σχετική πλειοψηφία, δεν μπορούν να προσμετρηθούν τα λευκά».

Μπούρδες. Ίδε περίπτωση 2, παραπάνω. Προσμετρώνται μια χαρά. Άλλο αν δεν συμφέρει τους πολιτικάντηδες...

«Το ΠΑΣΟΚ έχασε την έδρα στην Πέλλα, όπου είχε μεγαλύτερο υπόλοιπο από την ΝΔ».

Μπούρδες. Το ανάλογο συνέβη σε πολλές περιφέρειες λόγω Νόμου Κούβελα. Καμιά σχέση δεν έχει με το λευκό.

Να αναγνωρίσω πάντως στον κ. Τεγόπουλο πως, ονομάζοντας το σύστημα Κούβελα ενισχυμένη «δυσαναλογική», τάσσεται με την πλευρά των ποθούντων την αληθινή δημοκρατία.

«Μεγάλη γκαμήλα» όμως όντας –δεν ξεχνάω τίποτα, που να με πάρει το λευκό και να με σηκώσει– θέλω να τον ρωτήσω αν θυμάται ο ίδιος τις συνθήκες εκλογής της κας Ντιντής Τεγοπούλου-Γιαννοπούλου ως βουλευτή Αθηνών –του συζύγου της τότε, του γνωστού υπουργού Ευ. Γιαννόπουλου, απλώς προεδρεύοντος στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών– «εις βάρος» του Χάρη Κουρή, του ΙΝΚΑ, το 1977. Αν θυμάται με ποιο διαδικαστικό τετρίπι (κατά τον επεικέστερο χαρακτηρισμό... οι Πασόκοι Καλαμακίου το έλεγαν ανοιχτά: *νοθεία*) εκλέχτηκε; Είχε γίνει και μια σύσκεψη στην Τ.Ο. Καλαμακίου υπό τον Άκη Τσοχατζόπουλο για το θέμα, στις 19-12-77; Ξέρει τίποτα; Εγώ, γνωστός *μη*-Πασόκος είχα κληθεί όμως από τον φίλο Χάρη, ως εκλογολόγος, και ξέρω πολλά.

Στο ίδιο φύλλο, 15-5-05, πήρε αμπάριζα και η κα Ντόρα Νταϊλιάνη, η οποία δίκην νέου Μωϋσέως «κατεβάζει» τις εντολές απ' το Σινά χωρίς καμιά τεκμηρίωση. Θα χρειάζονται τρεις ακόμα σελίδες για να κάνω με τα κρεμμυδάκια τα γραφέντα από την κα Νταϊλιάνη εναντίον του λευκού, θα περιοριστώ όμως στα πιο χτυπητά:

«Με συνυπολογισμό των λευκών ο ΣΥΝ κινδυνεύει να μείνει εκτός Βουλής».

Σαχλαμάρες. Τα γράψαμε παραπάνω αλλά ήδη έχει κάνει δήλωση και ο κ. Αλαβάνος. Καλέ τι έρωτας είν' αυτός για τον ΣΥΝ;

«Ο ασκός του Αιόλου όμως θα ανοίξει στις επόμενες εκλογές, όταν θα πέφτουν σαν το χαλάζι οι ενστάσεις».

Αστεία πράγματα: Μία ένσταση έγινε τώρα γιατί ήταν *οριακό* το αποτέλεσμα στο Νομό Πέλλας. Άντε να είναι οριακό σε δύο-τρεις στις επόμενες εκλογές... Μην τρελαθούμε κιόλας.

Ασχολήθηκε ακόμα η *Απογευματινή*, με άρθρο που έβγαζε αυτοδυναμία με 37,5%, κάνοντας κάποιο σοβαρό σφάλμα στους υπολογισμούς του λευκού, που όμως δεν έχει καμιά σχέση με τα εκλογικά (καλπονοθευτικά ή άλλα) συστήματα, και το *Βήμα* με ευσταλές άρθρο για τους δικαστές που ψήφισαν υπέρ και κατά του λευκού.

Η *Αυγή* δημοσίευσε απλώς τη δήλωση Αλαβάνου, πως έτσι κι αλλιώς ο ΣΥΝ θα έμπαινε στη Βουλή. Πράγμα αληθές. Τιμιμουνδιά όμως «για την ταμπακέρα»: Το πραγματικό νόημα του λευκού.

Φαίνεται πως δεν έχει ωριμάσει ακόμα στο νου τους πόσο *ανατρεπτική* για το κατεστημένο είναι η λευκή ψήφος, πόσο προωθεί τον πολίτη να ενεργοποιηθεί, πόσο αλυσοδένει την κομματική νομενκλατούρα όλων των κομμάτων.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Ο θανάτω τρίτου τον θάνατον πατών»

Μεταμοσχεύσεις

του Στέφανου Γιαννόπουλου

Σκόπιμη ανασκευή του απογειωμένου στίχου θανάτω θάνατον πατήσας από το πάγκοινα γνωστό Χριστός Ανέστη. Την μετέρχομαι για να προσγειώσω τον στίχο στην έρπουσα, ενεδρεύουσα και φωνική πραγματικότητα του καιρού μας.

Ευνόητο, νομίζω, τι με κινεί και σε τι αποσκοπώ: στιγματίζω την αγοραπωλησία οργάνων και τις συνυπονούμενες παράνομες μεταμοσχεύσεις.

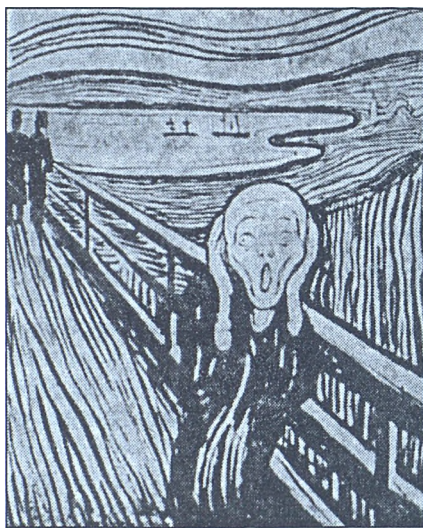
Πριν προχωρήσω, ξεκαθαρίζω πως δεν δακτυλοδεικτώ κανέναν ειδικά και καμιά χώρα ιδιαίτερα. Σκιαγραφώ απλώς –η γλώσσα υπολείπεται σε παραστατικότητα!– την ανάγλυφη συγκερότητα που πρωθιερεύει στον διεθνή χώρο.

Θα επιχειρήσω επίσης να κατατοπίσω όσους την μεν μεταμόσχευση οργάνων έχουν ακουστά, αγνοούν όμως τι εστί έννομη και τι προαπαιτεί η έκνομη μεταμόσχευση. Δεν κάνω τον από καθέδρας επαίοντα. Όχι. Μεσάνυχτα είχα κι εγώ πριν καταπιαστώ με το θέμα.

Αποσαφηνίζω, λοιπόν, ποιες οι νόμιμες πριν περάσω στις παράνομες, όπου λόγω της έκτασης του θέματος, θα περιοριστώ στο νεφρεμπόριο μόνον, παρακολουθώντας στενά την προθανάτια οδύσσεια του εν ζωή και εξ αδηρίτου ανάγκης νεφροδότη για να αναδομηθεί το απεκκριτικό σύστημα ενός πωρωμένου μεν, αλλά ματωμένου νεφροδέκτη. Το νεφρό, άλλωστε, είναι το μόνον εμπορεύσιμο όργανο –εξαιρώ το αίμα, το δέρμα, το σπέρμα και τον νωτιαίο μυελό– που ενδέχεται να προσέρχεται και από πτωματικούς και από εν ζωή δότες.

Εξόφθαλμο, νομίζω, ότι ο εξ ανάγκης νεφροδότης είναι ο τρίτος· ο δε ματωμένος νεφροδέκτης· ο θανάτω τρίτου τον θάνατον πατών.

NOMIMES METAMOSCHEYSEIS



- Κάθε όργανο είναι ενεργεία¹ μια ιστοδομή με καθορισμένο έργο και δύναμει¹ ένα μόσχευμα για το αυτό έργο.

- Τα νόμιμα ιδρύματα που συλλέγουν, συντηρούν και παρέχουν αφιλοκερδώς μοσχεύματα λέγονται Τράπεζες Ιστών· το δε καταστατικό τους διέπει ο Κώδικας Παροχής Ανθρωπίνων Ιστών για Θεραπευτικούς Σκοπούς.

- Τα μοσχεύματα που διαθέτουν οι Τράπεζες Ιστών προέρχονται αυστηρά και μόνον από πτωματικούς δωρητές. Τα όργανα του δωρητή ή εθελούσιου ιστοδότη αφαιρούνται πάραυτα μετά την εκπονή του· απολυμαίνονται· ελέγχονται ανοσολογικά και τα απόλυτα υγιή έχουν ήδη σταλεί όπου δει, ή κρυοβιολογικά ψυχθεί και αποθηκευθεί πολύ πριν ξεκινήσει η πτωματική ακαμψία.

- Οι δωρητές οργάνων, όπως προείπα, είναι πάντα πτωματικοί και εμπίπτουν σε δυο κατηγορίες:

α) στους συναινέσει του πρώτου βαθμού συγγενών,

β) στους ιδία βουλήσει.

Οι πρώτοι είναι συνήθως θύματα θανατηφόρων ατυχημάτων, η δε δωρεά των οργάνων τους τότε μόνον νομικά στεγανή, όταν οι πρωτοβάθμιοι συγγενείς έχουν ομόφωνα συναινέσει.

Οι δεύτεροι, και σε φιλαλληλία πρώτοι, έχουν εν ζωή αυτόβουλα εκφράσει και υπογράψει την μετά θάνατον επιθυμία τους.

- Καμιά φορά συμβαίνει και τούτο: Μάνα προσέρχεται ως εθελούσιο σφάγιο στο χειρουργικό τραπέζι, για να δώσει στο νεφροπαθή γιο της το νεφρό της!

Η πράξη, απόγειο ανταπάνησης. Ωστόσο, όταν ο νους συνέλθει από την κατάπληξη κι αποστασιοποιηθεί κάπως, αντιλαμβάνεται ότι αυτή η δωρεά έχει χαρακτήρα ενορμητικό μάλλον παρά φιλόλληλο.

- Ως εδώ, όλα καλά, όλα ανεπληπτα. Μόνο να, οι δωρητές οργάνων σπανίζουν· ο χρόνος τρέχει· οι χρήζοντες άμεση μεταμόσχευση πληθαίνουν απελπιστικά!...

- Ζήτηση και προσφορά βρίσκονται σε τόσο εφιαλτικό ανισοζύγιο, που οι Τράπεζες Ιστών προβλέπουν λίστες αναμονής, όχι μόνον ανά όργανο αλλά και ανά συμβατότητα του αυτού οργάνου με τους υποψήφιους ιστοδέκτες.

- Σημειώνω ότι η μεγίστη ιστοσυμβατότητα υποσκελίζει την προτεραιότητα: ένα ασύμβατο μόσχευμα, όχι μόνο δεν συνεργάζεται, αλλά αντιβαίνει και στον γονότυπο του ιστοδέκτη, που ο οργανισμός του αμυνόμενος το απορρίπτει ως αλλογενές και αλλογόνο σώμα.

- Έτσι όμως, η αναμονή δεν τραβιέται από μια βδομάδα ως ένα-δυο μήνες: διεκτείνεται από τρία έως τέσσερα

χρόνια. Το 2010, μας λένε οι ειδικοί, η αναμονή θα έχει πιάσει, αν μη και ξεπεράσει, τα δέκα χρόνια.

• Σε ωμή γλώσσα, η πλειονότητα των εγγεγραμμένων στις λίστες αναμονής βόσκει ελπίδες και ξεπνέει αναμένοντας.

Ως εδώ η ανά την υψηλή νόμιμη, φιλάλληλη και, κακά τα ψέματα, κατά πολύ υπολειπόμενη του ακέραιου κοινωνική μέριμνα.

ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ

Με άλλα λόγια, το ανισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης οργάνων καλείται να ισοσταθμίσει η Θεία Πρόνοια. Και δεν κωφεύει: υπό το προσωπείο του οργανωμένου εγκλήματος το κάνει!

Επιλεκτικά, βέβαια, με την αгаσθή συνεργασία επίορκων ιατρών (διάβαζε: αργυρώνητων σφαγέων) και όχι απλώς αντί παχυλής, αλλά τετράπαχης αμοιβής. Για τους παραδούχους, τους σοϊλήδες και τους χρυσοκάνθαρους – αποκλειστικά για την αφεντιά τους το κάνει.

«Βλάσφημα», θα πείτε, «εξωφρενικά και συνάμα συκοφαντικά αυτά που διατείνεσαι!»

Σας αντικρούω με την κατακλείδα συνέντευξης που πήρε διάσημη κοινωνιολόγος και ορκισμένη πολέμια των παράνομων μεταμοσχεύσεων από επίορκο γιατρό. Ο λεγόμενος έχει, αν αγαπάτε, στήσει διεθνές δίκτυο εμπορίας νεφρών! Έδρα του, περιώνυμο άστυ σε περιώνυμη χώρα. Και το πιο παράδοξο: στην επικράτειά της η αγοραπωλησία οργάνων διώκεται ιαβέρεια. Αυτό στα φιλμ και στο γράμμα του νόμου. Στην πράξη, οι επαγρυπνούντες δεν αργυπνούν: δωροδοκούνται και κοιμούνται. Στήστε, λοιπόν, αφτί και φρζίχτε:

«Για να μην μασάμε τα λόγια μας, θα πω ωμά αυτό που υπονοείτε. Θεωρείτε τους συνεργάτες μου κι εμένα παράνομους: το δε κοινωνικό μας έργο, εγκληματικό. Γνώμη σας, και την θεωρώ πλανημένη. Δείτε μας αλλιώς: ως σύγχρονο επίγονο του ξεπερασμένου πια γραφείου συνοικεισίων. Εντοπίζουμε οριακά αναγκασμένους. Κάποιοι, αν δεν παρέμβουμε, θα πάνε από αστία. Κάποιοι άλλοι, παρά τα πλούτη τους, την ώρα της αιμοκάθαρσης ερωτοτροπούν με την αυτοχειρία. Εισακούοντας τις ενδόμυχες ικεσίες τους, προξενούμε τους μεν στους δε.

Και, αντιπαρερχόμενοι τις όποιες αντιρρήσεις σας, κλείνουμε σωσίβια συνοικέσια [διάβαζε: άκρως κερδοφόρες εμποροπραξίες].»

Ο πανοικουμενικός αυτός ευεργέτης, παρασιώπησε το κυρίως! Στην ούγια του Νότου αγοράζει τα νεφρά προς 500 δολάρια. Όσο κινείται βορειότερα η τιμή ανεβαίνει: παραμένει, όμως, σταθερά κάτω από τις πέντε χιλιάδες. Κι ακούστε πόσο τα πουλάει: από εκατό μέχρι τριακόσες χιλιάδες δολάρια το κομμάτι! Και ρωτάω: από πότε η κερδοσκοπία φοράει το προσωπείο της φιλαλληλίας; Από καταβολής κόσμου, απαντάτε; Συμφωνώ, παρότι θά 'θελα διακαώς να διαφωνήσω.

Καταγγέλλω, λοιπόν, τούτο: οι πλουταλάζονες που τους λαχάινει μια εξ αιθρίας νεφροπάθεια, ιδιοποιούνται ανενδοίαστα το νεφρό ενός τρίτου. Του φουκαρά, για ν' ακριβολογώ, που λιμοκτονεί σε κάποιον φτωχομαχαλά της οικουμένης. Οι νοσούντες χρυσοκάνθαροι, που να πάρει, μια τζίφρα μόνο σ' ένα τσεκ βάζουν. Τ' άλλα, τ' αναλαμβάνουν άλλοι: οι μεσάζοντες, που τσεπώνουν την σε δολάρια εξαφήφια επιταγή!...

Το αν αυτός ο τρίτος και ενδεής σακατεύεται ανήκεστα αντί πινακίου φακής, δικό του πρόβλημα! Το αν θα επιβιώσει στις άθλιες συνθήκες που μέλλει ν' αναρρώσει, ρίσκο του κι ας τα βγάλει πέρα!...

Η απάθεια γι' αυτόν τον τρίτο και σφαγιαζόμενο έχει λόγους πολλούς και δόλιους:

Ο γιατρός που αναλαμβάνει την εν κρυπτώ και παραβύστα νεφρεκτομή δεν λαδώνεται απλώς. Χρυσώνεται! Και μάλιστα διπλά, για να πατήσσει διττά τον όρκο του: μια, για να σακατέψει τον τρίτο και υγιή· κι ακόμα μια, για να τον ξαποστείλει την επομένη κιόλας της εκτομής στη σκυλίσια ζωή που τον εξώθησε να βγάλει στο σφυρί το νεφρό του!

Πυρέσσω, με μια τομή να χάνει εντός του, κι απόξω εσκεμμένα καβάφικα² ραμμένους, είναι ανοιχτός σε όλες τις επιμολύνσεις. Μια στις τρεις, αν μη στις δυο, αυτό και συμβαίνει. Ο τρίτος, ο μόλις χτες υγιής και σήμερα σακάτης, επιμολύνεται.

Με λεηλατημένο το κορμί, σπηπική εστία το εγχειρητικό τραύμα, και δεδομέ-

νη τη ρήξη των τριχοειδών, βακτήρια και λοιμογόνα μικρόβια παρεισδύουν στο αίμα του. Τοξιναιμία ενάργχεται· τοξαιμία, που κατατείνει να γίνει ολική πυαιμία.

Η πυρεξία παίρνει την ανιούσα· η πίεση την κατιούσα. Εφιδρώσεις και ρίγη εναλλάξ τον δηώνουν. Τα απεκκριτικά του όργανα, μειωμένα κατά ένα, στομώνουν. Τέλος, το πετσί του τρίτου και ελαυνόμενο από καύσωνες και παγετώνες σκάζει. Μπιμπίκια σκάνε μύτη: εξανθήματα σπυλαιμικά, που μέλλουν να εξαλλαγούν σε σαπρά, όζοντα και πυορροϊκά εξελκώματα.

Αίφνης, λίγο πριν από το σπηπικό σοκ που συνεπάγεται θάνατο, με δαπάνες ενός ανώνυμου φιλόανθρωπου και τις ευλογίες του πανάγαθου Θεάνθρωπου, η άτυπη α-πάθεια για τον τρίτο και ήδη ημιθανή μεταβάλλεται σε διάπυρη συν-πάθεια.

Επανεισάγεται στην κλινική που για να μειωθούν τα νοσήλια του 'δωσε το αντιδεοντολογικά πρόωρο εξιτήριο· υποβάλλεται από τον ιατρό που τον νεφρεκτόμησε σε μιαν όψιμη και πέραν του δέοντος μετεγχειρητική αγωγή· και, ω του θαύματος, ο μια ζωή υποσιτισμένος σιτίζεται!...

Παρεντερικά, βέβαια, με άφθονους ηλεκτρολύτες, γλυκόζη κατά κόρον και ελεφάντειες δόσεις αντιβίωσης. Αλλ' έστω κι έτσι, επιτέλους χορταίνει!...

«Επί ματαίω!», θα πείτε.

Δεν αντιλέω. Ο τρίτος και δύσμοιρος υποκύπτει, ως οφείλει, στο μοιραίο. Κάποια όργανά του, όμως, σώζονται! Παραμένουν ανενεργά σε κρυοβιολογικά ερμάρια και αναμένουν την έξοδό τους στην ενεργό ζωή, όταν κι όποτε ο ανώνυμος φιλόανθρωπος δεήσει να κλείσει «σωσίβια συνοικέσια» με πλουταλάζονες σε βιολογικό αδιέξοδο...

Το «μπάτε σπηγιόνα μικρόβια και αλέστε» είναι μια νεοφανής χειρουργική τεχνική. Την επινόησαν οι προ και οι μετά θάνατον κανιβαλισμοί, την ευνόησαν συγκαλυμμένα «ερευνητικά κέντρα» με στόχους μάλλον κερδοσκοπικούς παρά φιλέρευνους· τα δε συνδικάτα του οργανωμένου εγκλήματος, επέχοντας ρόλο Θείας Πρόνοιας για τους έχοντες και κακώς τα σκήπτρα κατέχοντες, την επιδότησαν και την επιδοτούν απροκάλυπτα.

Κλείνοντας το πανοικουμενικά θεάνοιχτο θέμα της εμπορίας ανθρώπινων οργάνων, υπογραμμίζω τούτο:

Το *αναδομώ εύπορους σακατεύοντας άπορους* έχει επισκιάσει όχι μόνον το λαθρεμπόριο ναρκωτικών και συμβατικών όπλων, αλλά κι αυτό το ξέπλυμα βρόμικου χρήματος. Μ' άλλα λόγια, έχει ήδη γίνει η διεθνής διαπλοκή σπέκουλας και ρεμούλας με τις πιο χοντρές και επαίσχυντες μπάζες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. δυνάμει → ενεργεία → εντελέχεια:

• Τα *δυνάμει* και *ενεργεία* είναι δοτικές των αντιστοίχων ουσιαστικών, λειτουργούν δε αυστηρά ως *επιρρήματα* και έλκουν την καταγωγή από το έργο του Αριστοτέλη *Μετά τα Φυσικά* (14 βιβλία στο Corpus Aristotelicum).

ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

«Έμενε ποίημα»

Μια περιδιάβαση στο ποιητικό «Δάσος» της Ελένης Βακαλό



Η Άντεια Φραντζή γράφει για την ποίηση της Ελένης Βακαλό ένα εμπεριστατωμένο δοκίμιο. Στην έκδοση περιλαμβάνεται εργογραφία και κριτικογραφία, καθώς και ένα ανθολόγιο από τις πρώτες δυσεύρετες ποιητικές συλλογές της Βακαλό.

Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 2005

Εκεί ο Αριστοτέλης μιλάει, πρώτος αυτός, για *δυνάμει υπάρχειν* και *ενεργεία υπάρχειν*, διαχωρίζοντας κάθετα την *δυνατότητα*, το υπό προϋποθέσεις ενδεχόμενο να υπάρξει, από την *πραγματικότητα*, το όντως υπάρχον. Το κάνω λιανά:

Γεννιόμαστε προικοδοτημένοι από τη φύση με κάποιες προδιαθέσεις ή δυνατότητες, που ποικίλλουν από άτομο σε άτομο. Οι δυνατότητες αυτές, μολονότι ενυπάρχουν στον καθένα μας, όσο τελούν υπό το κράτος της αδράνειας, ληθαργούν. Είναι, λοιπόν, παρμένες και ανυπόστατες συνάμα. Αποτελούν, με δυο λόγια, το *δυνάμει* μας μόνον.

Για να υποστασιωθεί το *δυνάμει*, να πάρει υπαρκτότητα και μορφή, να μετατραπεί δηλαδή από *δυνατότητα* σε *πραγματικότητα*, πρέπει να στοχεύσει κάτι και να *ενεργοποιηθεί* κινούμενο προς αυτό το κάτι. Η μετάβαση, λοιπόν, του *δυνάμει* στο *ενεργεία* προαπαιτεί την *κίνηση* προς ένα *τέλος*. Τα *κίνησις* και *τέλος* είναι επίσης αριστοτελικοί όροι και δέον να αναγνωσθούν ως βούληση και σκοπός.

Τα επιρρήματα *δυνάμει* και *ενεργεία*, τονίζω ότι πρόκειται για *επιρρήματα*, επινοήθηκαν από τον Αριστοτέλη για ν' αντιδιαστέλλουν την *δυνατότητα* από την *πραγματικότητα*. Επειδή, όμως, οριοθετούν και τα *δυο άκρα του γίνεσθαι*, είναι αλληλένδετα και αλληλόπλοκα τόσο, που συνεκφέρονται και συν-ορίζονται.

Συνεκφορά:

Λέω για κάποιον που έχει πιάσει τα πενήντα και δεν έχει ούτε έναν πίνακα να επιδείξει, μολονότι τα σχεδιάσματα της νιότης του προ-άγγελλαν μεγαλόπνοο ζωγράφο:

«Ταλαντούχος αυτός!»

Κι ένας από την παρέα, κατά πολύ πιο νουνεχής και πιο ευθύκριτος από μένα, αντιλέει:

«*Δυνάμει, ίσως. Ενεργεία, όχι! Μάλλον φαντασιοκόπο, καλοπερασάκια και άνθρωπο που διάψευσε τον εαυτό του θα τον έλεγα.*»

Συν-ορισμός:

ΔΥΝΑΜΕΙ = η προϋπόθεση του *Ενεργεία*.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ = η υποστασίωση του *Δυνάμει*.

Αν αφορμώμενοι απ' αυτόν τον ορισμό, θεωρήσουμε το *δυνάμει έμβρυο του ενεργεία*, τότε η αριστοτελική *κίνησις* είναι ο *εμβρυολικός* και το επίσης αριστοτελικό *τέλος* ο *αποχρών λόγος* αυτής της εμβρυολικής: η *εντελέχεια*.

Μ' άλλα λόγια, η αφύπνιση και μετατροπή μιας *δυνατότητας* σε *πραγματικότητα*! Όχι, όμως, σε μια υποτυπώδη ή μέτρια μορφή.

Αλλά σε μια πραγμάτωση, που έχει διαδράμει όλες τις φάσεις και τους αναβαθμούς του μορφοποιού *ενεργεία* και υψωθεί στην απαρίτωση: στο *εντελώς έχειν* του εαυτού της. Ευνόητο, ότι οι όροι *εντελέχεια* και *εντελώς έχειν* είναι αριστοτελικοί επίσης.

• Το *αριστοτελικό δυνάμει* δεν πρέπει να συγχέεται με το *νομικό δυνάμει*, που είναι επίσης επίρρημα, συντασσόμενο όμως αυστηρά με γενική. Λέμε:

«*Δυνάμει του νόμου περί Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης*»

και εννοούμε: με βάση την ισχύ του νόμου που ορίζει και διέπει τα ΜΜΕ.

• Άλλο τόσο δεν πρέπει να μπερδεύουμε το *αριστοτελικό ενεργεία* με την φράση, το υπογραμμίζω: *φράση, εν ενεργεία*:

Τον δилекτο αυτόν όρο, που σύγκεται από την πρόθεση (εν) και το σε δοτική ουσιαστικό (*ενεργεία*), μετερχόμαστε για να δηλώσουμε, ότι κάποιος στρατιωτικός δεν έχει ακόμη αποστρατευθεί ή κάποιος δημόσιος υπάλληλος δεν έχει ακόμη συνταξιοδοτηθεί. Ταυτόχρονα, όμως, συνεκφράζουμε και κάτι ηθικά ουσιαστικότερο: ότι και οι δυο δεν έχουν υποπέσει σε παραπτώματα κατά συρροήν και συνεπώς τεθεί σε δυσμενή διαθεσιμότητα, σοβούσα για τον μεν αποπομπή από το Στράτευμα, για τον δε απόλυση από το Δημόσιο. Λέμε:

«*Λάθος σε πληροφόρησαν. Ο Χ. δεν προήχθη για να μας ρίξουν στάχτη στα μάτια και την υστεραία να τον αποπέμψουν σιωπηρά από το στράτευμα. Προήχθη με τυμπανοκρουσίες και ζητωκραυγές και τελεί εν ενεργεία υποστράτηγος.*»

• Επειδή, όμως, μου είναι αδιανόητο να κραυγάζω: *Αποθανέτω, Αριστοτέλη! Ζήτω, Ενάγγελε Βενιζέλε*, σημειώνω και τούτο:

Το *εν δυνάμει* στην φυσализούσα ρητορική του κ. Βενιζέλου δεν είναι απλά υφολογικός *βαρβαρισμός*: κόβει τον λώρο με το καταγωγικό μας βάθος και την ανεκρίτως φιλοσοφική και πολιτισμική του συμβολή σε *Ανατολή* και *Δύση*. Η θεοκρατία που ασκεί το Βατικανό ανά την οικουμένη έχει και τη ρίζα και τον κορμό της στον Αριστοτέλη. Μονάχα τα κλαριά της ανήκουν στους Αβικέννα, Αβερρόη, Θωμά Ακινάτη και στους θεοσοφικούς επιγόνους τους.

2. **καβάφικα**: κακότεχνα.

Οί σκοτεινοί βυθοί

του Γ.Μ. Καλιόρη

Στὸ Χαλάνδρι ἐκδίδεται ἀπὸ χρόνια ἓνα τοπικὸ ἔντυπο μὲ διαφοροποιημένο κάποιες φορές τίτλο ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἐκδότη (Γ. Νικολόπουλο, πού τὸ συντάσσει ἐξ ὁλοκλήρου), τιτλοφορούμενο, γιὰ τὸ φύλλο πού μᾶς ἀπασχολεῖ ἐδῶ, *Τοπικὴ ἔκδοση γιὰ τὸ Χαλάνδρι καὶ τὰ Βριλήσσια* καί, ὅπως γράφει, «κυκλοφορεῖ σὲ 25.000 φύλλα κάθε φορὰ καὶ μοιράζεται πόρτα πόρτα», συντηρούμενο ἀποκλειστικά ἀπὸ διαφημίσεις τοπικῶν καταστημάτων καὶ ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὁποῖες καταλαμβάνουν τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ χώρου.

Στὸ προτελευταῖο φύλλο (ἀχρονολόγητο, ἀλλὰ πρόκειται γιὰ τὸν Μάρτιο 2005, ἀριθ. φύλλου 3208), ὑπάρχει ἓνα σχόλιο ἀνατριχιαστικὸ μὲ τίτλο «Τὸ θράσος τοῦ Βαλιανάτου», πού ἐπιτίθεται χυδαιοπρεπῶς στὶς «κουδουνίστρες» (πού «ἀντὶ νὰ τὸ βουλώνουν καὶ νὰ ντρέπονται γιὰ τὸ “κουσούρι” τους... ἔχουν τὸ θράσος νὰ βγαίνουν κι ἀπὸ πάνω...» κ.λπ.), καθὼς καὶ στὶς διάφορες «τσούλες πού παρελαύνουν στὰ τηλεοπτικὰ κανάλια...» κ.λπ.).

Μέχρις ἐδῶ πρόκειται γιὰ τυπικὴ ἀντίδραση ἑλληнос-ἀρσενικοῦ-μάγκα τῆς λαχαναγορᾶς, «δυναμοποιημένη» περαιτέρω ἀπὸ τὰ ἠθικὰ ἀντανакλαστικά τοῦ μισαλλόδοξου μανιχαΐσμοῦ ἐνὸς «ἀγανακτισμένου πολίτη», ἐνῆρετου καὶ «ὑπεράνω πάσης ὑποψίας», πού κατέχει κατ' ἀποκλειστικότητα τὴν ἀλήθεια, ἐνσαρκώνοντας τὸ δμαλὸ καὶ τὸ ὀρθόφρον. Δὲν εἶναι οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ὁ τελευταῖος, καὶ δὲν θ' ἄξιζε ἴσως τὸν κόπο νὰ ἀσχοληθοῦμε. Ὅμως ὑπάρχει καὶ ἡ ἀνθρωποφραγικὴ κατακλείδα τοῦ κειμένου, πού ἐκβάλλει εὐθὺς σὲ ὀρίζοντα γενοκτονίας: «Αὐτὴ ἡ ἀναρχία, ἡ ἀσυνδοσία, τὸ ξετσιπίωμα εἶναι Δημοκρατία; Καὶ ὁ Χίτλερ πού εἶχε στρωμῶξει (sic) καὶ τοὺς Ἑβραίους καὶ τοὺς ὁμοφυλόφιλους καὶ

ὅλους τοὺς ἄλλους περιθωριακοὺς, ἔκανε ἄσχημα τελικά».

Ἐδῶ μένουμε ἐμβρόντητοι, ἀναρωτώμενοι ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει συνείδηση τῶν ὧσων λέει. Διότι ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ἀπροσχημάτιστη καὶ κυνικὴ δικαιολόγησι τῆς πιὸ φρικτῆς γενοκτονίας πού γνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος, τοῦ πλέον τερατώδους ἐγχειρήματος πού ἀπεργάστηκε ἀνθρώπινο μυαλὸ, σχεδιάζοντας ὀρθολογικά, ἐν ψυχρῷ καὶ προγραμματικά, μὲ χάρακα καὶ διαβήτη, τὴν ἐξόντωση ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ὄχι γιὰ κάτι πού ἔκαναν ἀλλὰ γι' αὐτὸ πού ἦταν (Ἑβραῖοι, Τσιγγάνοι, ὁμοφυλόφιλοι, διανοητικῶς ἑλλειμματικοί), καθὼς καὶ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων (κομμουνιστῶν καὶ ἄλλων ἀντιστασιακῶν), πού αὐτοὶ ἐπλήρωσαν γιὰ τὴν ἀντίστασή τους στὴν κτηνωδία.

Αὐτὸ νοσταλγεῖ ἡ καλὴ «ἐφημερίδα» κι αὐτὸ θὰ εὐχόταν καὶ σήμερα ἂν ἦταν δυνατόν νὰ γίνει: Ἀφοῦ ὁ Χίτλερ «δὲν ἔκανε ἄσχημα τελικά», ἀναγκαῖα συνεπαγωγὴ εἶναι νὰ ξαναστρωμώχονταν Τσιγγάνοι, Ἑβραῖοι καθὼς καὶ ὅλοι οἱ παλιοὶ καὶ νέοι περιθωριακοί, σὲ κάποιους θαλάμους ἀερίων καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐξαυλῶνόνταν σὲ κρεματορία, ὥστε ἡ κοινωνία νὰ ξανάβρει ἐπιτέλους ὑγεία καὶ καθαρότητα. Παστρικάς δουλειές δηλαδὴ μὲ ξεπάστρεμα κανονικό.

Ἐκεῖνο πού προκαλεῖ θλίψη κι ἀνησυχία εἶναι ἡ ἑλλειψη ἀντιδράσεων τῆς τοπικῆς κοινωνίας, τουλάχιστον δημοσίως. Ἄν κάτι τέτοιο δημοσιευόταν σὲ Γαλλία ἢ Γερμανία, θὰ ξεσήκωνε θύελλα διαμαρτυριῶν, καὶ ἐπὶ πλέον θὰ ἐπέσυρε βαρεῖα ποινικὴ καταδίκη γιὰ δικαιολόγησι ἐγκλημάτων κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος, ρατσισμό, ἀντισημιτισμὸ κ.λπ. Στὴν Ἑλλάδα δὲν προβλέπονται ποινικὲς κυρώσεις, καὶ μάλλον εὐτυχῶς ἂν κρινούμε ἀπὸ τίς

ὑπερβολὲς πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση στὴ Γαλλία, κι ἄλλωστε αὐτὰ τὰ ζητήματα δὲν ἀντιμετωπίζονται μὲ τέτοια μέσα, ἀλλὰ μὲ δημόσια καταγγελία, περιφρόνησι καὶ ἀποκλεισμό. Καὶ γεννιέται ἡ ἀπορία: Οἱ τοπικοὶ ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ γιατροὶ) πού διαφημίζονται στὸ ἐν λόγω ἔντυπο καὶ μ' αὐτὸ τὸ συντηροῦν, δὲν ἐξεγείρονται καθόλου, δὲν αἰσθάνονται φρίκη πού ἡ διαφήμιση τοῦ καταστήματος ἢ τοῦ ὀνόματός τους συστεγάζεται μὲ ἓνα τέτοιο κείμενο καὶ στεγάζεται σ' ἓνα τέτοιο ἔντυπο;

Ἡ μόνη ἴσως δικαιολογία εἶναι ὅτι δὲν θὰ τὸ ἔχουν ἀντιληφθεῖ, πράγμα πού μιὰ πρόχειρη καὶ περιορισμένη ἔρευνα μπόρεσε νὰ ἐπαληθεύσει – τὸ ἴδιο θὰ πρέπει νὰ ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ὑπολοιπα τοπικὰ ἔντυπα, πού εἶναι ὅλα τους εὐπρόσωπα. Διότι τὸ «ψαχνό» αὐτοῦ τοῦ ἐντύπου πνίγεται μέσα στὶς διαφημίσεις. Ὅμως δὲν παύει νὰ εἶναι δηλητηριῶδες καὶ ἐπικίνδυνο, ἔστω κι ἂν τὸ διαβάσουν πολὺ λίγοι ἀπὸ τοὺς 25.000 στοὺς ὁποίους μοιράζεται. Οἱ παλιοὶ δαίμονες ὑπνώττουν ἀλλὰ δὲν ἔχουν ἀφανιστεῖ, κι οἱ σκοτεινοὶ βυθοὶ ἀναδεύονται πάλι καί, ἀντιστάσεως μὴ οὐσης, ἀρχίζουν νὰ ξαναγνέφουν δυσσοίωνα ἐκλύοντας «ἀνεπαισθήτως» τὴν ἀπειλὴ τῶν ἐγκάτων.



δια- ΛΟΓΟΣ αναγνωστών

Βιβλιοφιλίες

Η κ. Αίλα Πατρόκλου στέλνει την ακόλουθη ανοικτή επιστολή προς τον Υπουργό Πολιτισμού Κώστα Καραμανλή.

Καλέ μου κύριε Υπουργέ, έκατσα να σας γράψω αυτή την επιστολή γιατί έχω μια αναρώτηση. Πριν από λίγες μέρες, στις 23 Απριλίου, ήταν η παγκόσμια μέρα του βιβλίου. Φαντάζομαι ότι σε όλες τις χώρες θα έγιναν κάποιες εκδηλώσεις αφιερωμένες στο βιβλίο. Εδώ σε μας δεν έγινε τίποτα. Καμία εκδήλωση, έκθεση, ομιλία ή ειδικό αφιέρωμα. Τίποτα. Δεν ξέρω αν έγινε κάτι σε άλλες πόλεις της πατρίδας μας, αλλά εδώ στην Αθήνα δεν έγινε τίποτα, πέρα από κάποια κείμενα στις εφημερίδες που έτσι κι αλλιώς γράφονται συνεχώς.

Φαντάζομαι ότι αυτή η μέρα θεσπίστηκε από την παγκόσμια κοινότητα για να θυμίζει (έστω μια φορά τον χρόνο) στους ανθρώπους –και ιδιαίτερα σ' αυτούς που δεν το ξέρουν ή το έχουν ξεχάσει– πόσο καλή παρέα είναι ένα βιβλίο. Εγώ μάλιστα πιστεύω πως είναι ο καλύτερος φίλος του ανθρώπου μετά τον σκύλο. Αν σκεφτεί κανείς ότι δεν μπορούν όλοι οι άνθρωποι να 'χουν σκύλο, τότε καταλαβαίνετε πόσο σημαντική είναι η παρέα του βιβλίου. Όχι μόνο σαν περιεχόμενο αλλά και σαν αντικείμενο.

Αυτή τη συζήτηση την είχαμε και σε μια συνάντηση της «Βιβλιοφιλίας» που έγινε –με αφορμή την κοπή της βασιλόπιτας– στην αρχή του χρόνου. Εκφράστηκε από πολλούς ο φόβος ότι το βι-

βλίο θα υπάρχει πια μόνο σε ηλεκτρονική μορφή. Εγώ διαφωνώ μ' αυτήν την άποψη αλλά ακόμα κι αν συμβεί κάτι τέτοιο πιστεύω ότι μια μέρα οι άνθρωποι θα ανακαλύψουν ξανά το βιβλίο σαν από αντικείμενο γιατί είναι μια βαθύτερη ανάγκη. Είναι το δέσιμό του, τα φύλλα του, τα γράμματά του, η μυρωδιά του, οι ζωγραφιές του. Είναι τα σημάδια απ' τα χέρια που το 'πιασαν και το ξεφύλισσαν, το υπογράμμισαν, το σημείωσαν ή το αφιέρωσαν. Είναι ένα σωρό πράγματα.

Γι' αυτό, καλέ μου κύριε Υπουργέ, σας παρακαλώ, του χρόνου στις 23 Απριλίου να κάνετε πολλά πράγματα σ' όλες τις πόλεις της πατρίδας μας, μικρές και μεγάλες, μια και φέτος δεν έγινε απολύτως τίποτα. Εγώ σας καταλαβαίνω και σας δικαιολογώ για φέτος. Έχετε πολλές βιαστικές δουλειές και δεν προλάβατε να ασχοληθείτε και μ' αυτό. Γι' αυτό έκατσα και σας έγραψα, για να σας το θυμίσω, κύριε Υπουργέ μου.

Πριν σας αποχαιρετήσω θα ήθελα να σας θυμίσω και κάτι άλλο. Κάποια στιγμή νομίζω πως πρέπει να κοιτάξετε τους μικρούς εκδοτικούς οίκους που δίνουν μεγάλη μάχη για να επιβιώσουν. Μην ξεχνάτε, καλέ μου κύριε Υπουργέ, πως η θάλασσα πρέπει να έχει και μικρά και μεγάλα ψάρια μέσα της. Άλλωστε αυτή είναι η ομορφιά της.

Σας χαιρετώ και σας ευχαριστώ για την προσοχή σας. Περιμένω και ελπίζω τα καλύτερα.

*Αίλα Πατρόκλου
26 Απριλίου 2005*

ΥΓ. Καλέ μου κύριε Υπουργέ, ελπίζω να αγαπάτε τα βιβλία και να καταφεύγετε σ' αυτά όχι μόνο για απόκτηση γνώσεων αλλά και για απλή ευχαρίστηση. Άλλωστε ποιος μπορεί να υπερασπιστεί καλύτερα τα βιβλία παρά οι αναγνώστες τους; Κανείς, κύριε Υπουργέ μου. Μόνο εμείς που τα διαβάζουμε και τα αγαπάμε.

Ηίδια

Οικοτροφείο Ψυχικής Υγείας στην Κόνιτσα

**Από την Χριστίνα Α.
Καρακατσάνη πήραμε την
ακόλουθη επιστολή-
καταγγελία:**

Οι κάτοικοι της Κόνιτσας ζητούν από το Υπουργείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης να επανεξετασθούν οι προτάσεις τους που αφορούν τη θέση ίδρυσης του οικοτροφείου που θα φιλοξενήσει ανθρώπους με βαριά νοητική υστέρηση και δευτερογενής ψυχικές διαταραχές.

«Πριν λίγες μέρες ήμουν στην Κόνιτσα, για να πείσω εκεί τους κατοίκους οι οποίοι δεν δεχόντουσαν να γίνει ένας μικρός οίκος, ένα μικρό καταφύγιο για παιδιά με νοητική υστέρηση. Έφαγα τέσσερις ώρες, όλη τη νύχτα, για να πείσω κάποιους, και κάποιοι σήκώθηκαν και είπαν, εμείς εδώ είμαστε, ξέρεις από πού είμαστε εμείς και ποιοι είμαστε· εμείς δεν κάνουμε παιδιά με νοητική υστέρηση, εμείς είμαστε το κάτι άλλο. Λέω: μπράβο σας». Τούτα τα λόγια ειπώθηκαν από τον υφυπουργό κ. Γεώργιο Κωνσταντόπουλο, του Υπουργείου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στη ρα-

διοφωνική εκπομπή της Μαρίας Παπαπαναγιώτου «πλανήτης happy» του ANT1, στις 20 Σεπτεμβρίου 2004.

Γιατί τόση υπερβολή στα λόγια του κ. Κωνσταντόπουλου; Ρώτησα πολλούς Κονιτσιώτες που βρέθηκαν εκείνη τη βραδιά στο δημαρχείο της πόλης και κανείς δεν άκουσε κάποιον συντοπίτη του να λέει κάτι τέτοιο. Θα αναφέρω μόνο το όνομα του δημάρχου, του κ. Πρόδρομου Χατζηγεφραιμίδα, ο οποίος ισχυρίζεται ότι:

α. Δεν αντέδρασε κανείς Κονιτσιώτης εκείνο το βράδυ, στη συνάντηση που είχε μαζί τους ο υφυπουργός όσον αφορά τη λειτουργία της συγκεκριμένης δομής. Όλοι αποδέχτηκαν τη λειτουργία της στην Κόνιτσα. Οι διαφωνίες υπήρξαν ως προς τη θέση.

β. Το μικρό καταφύγιο για παιδιά με νοητική υστέρηση που ισχυρίζεται ο υφυπουργός, είναι οικοτροφείο για μεγάλους ανθρώπους που θα μεταφερθούν από το ψυχιατρείο της Κέρκυρας και πάσχουν από βαριά νοητική υστέρηση και δευτερογενείς ψυχιατρικές διαταραχές.

Καλόν είναι όταν συζητάμε για τόσο σοβαρά θέματα ούτε να τα ωραιοποιούμε, ούτε να τα δραματοποιούμε, αλλά να λέμε τα πράγματα με τ' όνομά τους.

Με αφορμή τους ισχυρισμούς του υφυπουργού, έστω και καθυστερημένα, θεωρώ δίκαιο να μεταφέρω τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες ιδιαίτερας των ανθρώπων που ζουν στην πάνω Κόνιτσα, στο σημείο δηλαδή που επελέγη από την εταιρεία ΕΨΕΠ

(Εταιρεία Ψυχοκοινωνικής Έρευνας και Παρέμβασης), να κατασκευαστεί το οικοτροφείο. Εκεί οι άνθρωποι ζουν με προδιαγραφές χωρισμό, με όλη τη σημασία της λέξεως. Λειτουργεί η έννοια της γειτονιάς, δηλαδή τα σπίτια είναι ολάνοιχτα και οι πόρτες δεν κλειδώνουν ποτέ κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τα παιδιά παίζουν ελεύθερα στους δρόμους και στην παιδική χαρά, χωρίς να τα εποπτεύει κανείς, το ίδιο και όταν πηγαиноέρχονται στο σχολείο. Οι γέροντες επίσης κυκλοφορούν ανενόχλητοι και ήσυχοι στις αυλές και στους κήπους. Σε αντίθεση με τον καθημερινό τρόπο ζωής μιας πόλης. Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους που ζουν στην πάνω Κόνιτσα είναι άνθρωποι που στηρίζουν ποικιλοτρόπως και με πολλή αγάπη τα φιλανθρωπικά ιδρύματα αυτής της μικρής κωμόπολης, τα περισσότερα από τα οποία στεγάζονται στην πάνω Κόνιτσα. Όσον αφορά το οικοτροφείο ψυχικής υγείας, θεωρούν πρώτον ότι είναι ασέβεια απέναντι στους ασθενείς να είναι θεατές μιας έντονης ψυχικής τους διαταραχής όπως είναι μια κρίση ή μια επιδειξιμανία, φαινόμενα συνήθη στις διαταραγμένες προσωπικότητες, και γενικότερα ν' αποτελέσουν οι ασθενείς τις «μαϊμούδες» της γειτονιάς. Δεύτερον θεωρούν υποχρέωσή τους ηθική και χριστιανική να προστατεύσουν το άμεσο οικογενειακό τους

περιβάλλον από την προβληματική συμπεριφορά που εμφανίζουν οι οικότροφοι, εξαιτίας της οποίας νοσηλεύονται και δεν τους επιτρέπεται να επανενταχθούν και να συγκατοικήσουν στα σπίτια τους. Δεν αντιστρατεύεται κανείς τα άτομα που πάσχουν. Πιστεύουν ότι η συγκεκριμένη δομή πρέπει να γίνει στα όρια της πόλης. Ούτε αντιστρατεύονται τα αισθήματά τους και τις ευαισθησίες τους απέναντι στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Απόδειξη ότι για ένα έτος που θεωρείτο ότι το οικοτροφείο θα στεγαστεί σ' ένα κτίριο που βρίσκεται στα όρια της Κόνιτσας, όλοι εξέφραζαν τη συμπάραστασή τους. Οι ανησυχίες τους αφορούν μόνο τη θέση.

Γιατί να μη λειτουργήσει ομαλά το οικοτροφείο ψυχικής υγείας, αφού υπάρχουν αρκετές τέτοιες θέσεις; Λίγη καλή θέληση χρειάζεται.

Όσον αφορά τον δήμαρχο της Κόνιτσας, επειδή τον ανέφερα πιο πάνω, επιθυμεί να λειτουργήσει το οικοτροφείο και στηρίζει το Υπουργείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης σ' αυτή του την προσπάθεια.

Μια και αρχίσαμε με τον υφυπουργό, θα κλείσουμε και μαζί του. Πώς είναι δυνατόν σε όλες του τις εκδηλώσεις με τις ιδιότητές του ως πολιτικού και παιδιάτρου να θεωρείται ευαίσθητος, τονίζοντας ότι η Ελλάδα πρέπει να ξεπεράσει το σίγμα του Καιάδα και συγχρόνως το παράδειγμα που συ-

νηθίζει ν' αναφέρει, με την κυρία από τη Θεσσαλονίκη που είχε πρόβλημα με τα «μογγολάκια» και το ξέπερασε όταν η ίδια απόκτησε ένα, και να δηλώνει εμμέσως πλην σαφώς ότι είναι υπέρ των εκτρώσεων; Δεν γνωρίζετε, κύριε υφυπουργέ, ότι τα αγέννητα έμβρυα έχουν ψυχοσωματική ύπαρξη και δικαιούνται την προστασία όλων μας;

Χριστίνα Α. Καρακατσάνη

Βομβίδια

Για την απόφαση του

Βομβιστή Μανωλάκη να παραιτηθεί από τη στήλη «Βομβίδια Πολιτιστικής Αφασίας» (Αντί, τχ. 836, σελ. 39) γράφει ο Ρ. Οικαλιώτης:

Αγαπητό Αντί,

Για πρώτη φορά ο Μανωλάκης των πολιτιστικών βομβιδίων με στενοχώρησε με την επιστολή αποχώρησής του που δημοσιεύθηκε στο τελευταίο τεύχος. Ως αναγνώστης, δρώπιμοι της δυσάρεστης ευκαιρίας να τον ευχαριστήσω που μέσα από τις σελίδες σου έριχνε ευθύβολες εμπρηστικές ριπές ειρωνείας και χιούμορ, υποσκάπτοντας το καλοθρονιασμένο «εκσυγχρονιστικό» κατεστημένο που ηγεμονεύει χρόνια τώρα στην πατρίδα μας και επιβάλλει, με ξένα κόλλυβα, το πολυδάπανο γούστο του – πάντα με τις ευλογίες της δήθεν έγκριτης δημοσιογραφίας του χώρου. Ήταν από τις διασκεδαστικές μου στήλες (μαζί με τις

καυστικές σφήνες του Απ. Διαμαντή που συμμερίζομαι φανατικά). Δεν ξέρω αν θα αναθεωρήσει την απόφασή του –μακάρι–, σίγουρα πάντως θα είναι στο πλευρό του Αντί.

Από μένα, διαβιβάστε του το «Ευχαριστώ»

με καλές ευχές σε όλους
σας

Ρ. Οικαλιώτης

Τα «αποκλειστικά» Από τον φίλο Μάριο Δ. το ραβασάκι:

Αγαπητό Αντί,

Είμαι και εγώ ένας ταλαίπωρος τηλεθεατής. Αλλά όχι παθητικός, όπως πιστεύω. Θαύμασα το «αποκλειστικό ρεπορτάζ» του Αλφα όταν ο κ. Ν. Χατζηνικολάου μας πληροφορούσε για τους τρόπους και τις διαδρομές που μπορούμε να επιλέξουμε ώστε να αποφεύγουμε την πληρωμή των διοδίων. Και αυτό τρεις μέρες μετά την κυκλοφορία του περιοδικού όπου υπήρχε το άρθρο του κ. Ναπολέοντα Παπαδόπουλου με τίτλο «Τα διόδια και πώς να τα αποφεύγετε». «Ξέχασαν» εκεί στον Αλφα να αναφέρουν ότι όλα εκείνα που ξεστόμιζαν με στόμφο οι ρεπόρτερ και ο Χατζηνικολάου τα είχατε γράψει ήδη και πολύ διευκρινιστικά μάλιστα στο Αντί.

Σας τα γράφω αυτά γιατί δεν κάματε καμία μνεία στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού.

Φιλικά
Μάριος Δ.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

Εδώ είναι ο παράδεισος κι η κόλαση εδώ

του Νίκου Πρωινού

☞ Η παραπάνω ρήση, αν δεν αποτελούσε στίχο από λαϊκό άσμα, θα μπορούσε να ήταν μια μαρξιστική απάντηση στις θεολογικές προσεγγίσεις περί παραδείσου και κόλασεως στη μεθανάτια ζωή!

☞ Εκτός όμως από τις φιλοσοφικές διαμάχες περί της ύπαρξης ή μη άλλης ζωής και της ταξινόμησης των αποδημούντων σε παραδείσιους και κολασμένους, υπάρχει κι ο εδώ κόσμος. Η καθημερινότητα, που θα 'λεγε κι ο Τριανταφυλλοκακαουνάκης.

☞ Και στο ποδοσφαιρικό γίνεσθαι η κόλαση και ο παράδεισος είναι πραγματικά μια εικόνα που εναλλάσσεται καθημερινά και κυρίως όταν το πρωτάθλημα βαίνει στη λήξη του.

☞ Κόλαση για τις ομάδες και τους οπαδούς τους που αποχαιρετούν την κατηγορία, κόλαση γι' αυτούς που δεν υλοποίησαν τους στόχους τους, και παράδεισος γι' αυτούς που θα σηκώσουν τα τρόπαια.

☞ Για τους οπαδούς γιατί στα καφενεία θα τσαντίζουν τους αντιπάλους· για τους ποδοσφαιριστές γιατί θ' αυξήσουν το κομπόδεμά τους· και για τους επιχειρηματίες γιατί θ' αυξήσουν την πολιτική-κοινωνική τους επιρροή και θα βελτιώσουν τα οικονομικά τους.

☞ Οι ανατροπές στο φετινό πρωτάθλημα ήταν συχνές κι ίσως παρακολουθούμε, από την άποψη αυτή, μια ενδιαφέρουσα αναμέτρηση μακράν των προηγούμενων, όπου ο κ. Κρόκο είχε ενορχηστρώσει τα αποτελέσματα –μέσω της γνωστής Παράγκας– από την πρώτη αγωνιστική.

☞ Όχι πως πέθανε η Παράγκα, αλλά υπολειπουργεί. Κάτι σαν τις τοπικές οργανώσεις του ΠΑΣΟΚ, ας πούμε.

☞ Εκεί που όλα έδειχναν ΑΕΚ, προέκυψε Παναθηναϊκός και μετά την τελευταία αγωνιστική ο Ολυμπιακός.

☞ Όλοι έκαναν γκέλες, οι οποίες μπορεί να συνεχιστούν μέχρι αυτήν την Κυριακή που είναι η τελευταία αγωνιστική, και να 'ρθουν ξανά τα πάνω κάτω.

☞ Τουλάχιστον ως προς το ποιος θα πάρει το πρωτάθλημα.

☞ Η λευκή ισοπαλία μεταξύ Παναθηναϊκού και ΑΕΚ στην άδεια Λεωφόρο –λόγω τιμωρίας– έδωσε το προβάδισμα στον Ολυμπιακό κι έτσι η ΑΕΚ μένει έξω από τον τίτλο και κυρίως το τσάμπιονς λιγκ, που είναι όλα τα τάλαρα.

☞ Το γιατί φωτογραφήθηκε ο κύριος της κυρίας Βανδή υπομειδών ουδείς γνωρίζει. Ίσως είναι το υιοθετηθέν στυλ του Γεωργίου Παπανδρέου, ο οποίος γενικώς γελά με τις δημοσκοπήσεις, επειδή η ΝΔ χάνει πόντους, ασχέτως αν τους εισπράττει το ΚΚΕ και το ΛΑΟΣ και όχι ο ίδιος.

☞ Άρα, λέμε τώρα, επειδή έχασε –μάλλον– το πρωτάθλημα ο Παναθηναϊκός και θα το πάρει ο Ολυμπιακός γελά κι αυτός.

☞ Άβυσσος η ψυχή των συζύγων των ασιδών...

☞ Πέρα απ' αυτά πρέπει να μείνουμε κατά τη γνώμη μας και σε ορισμένα άλλα εξωαγωνιστικά γεγονότα.

☞ Αρχής γενομένης με τη νέα επίθεση φουσκωτών ενάντια σε αθλητικό συντάκτι που κάλυπτε το ρεπορτάζ του Ολυμπιακού σε ραδιοφωνικό σταθμό και προφανώς οι απόψεις του δεν άρε-



σαν σε κάποιους. Μετά την επίθεση στο Φίλιππα Συρίγο το νέο θύμα είναι ο Κωστής Νικολακόπουλος.

☞ Η αστυνομία, όπως πάντα, ερευνά. Κι όπως έπιασαν τους μπράβους που χτύπησαν το Συρίγο θα πιάσουν και αυτούς που χτύπησαν τον Νικολακόπουλο!

☞ Να γιατί ο Καραμανλής έβαλε άριστα στον Βουλγαράκη!

☞ Είχαμε επίσης και επιστολή του κ. Κρόκο στην επιτροπή Παπαλάκη για τον ΟΦΗ και τις σχέσεις του με την οικογένεια Βαρδινογιάννη.

☞ Δυσαντοχικές πριν λήξει το πρωτάθλημα!

☞ Αφού έκανε τη δουλειά του με τον Μέγα Αλέξανδρο της ΕΠΑΕ και γλύτωσε την αφαίρεση βαθμών –μετά τα θλιβερά επεισόδια στη Νέα Σμύρνη– έβγαλε πάλι γλώσσα.

☞ Αλλά μια και μιλάμε για επεισόδια, να θυμίσουμε πως οι «Τάκηδες» του κ. Κρόκου έκαναν ντου πριν τον τελικό αγώνα του πόλο τρομοκρατώντας τους πάντες και έβαλαν στο ράφι τους άλλο ένα τρόπαιο.

☞ Ας το χαίρονται, όπως κι αυτοί που έκαναν μόκο και δεν είδαν τίποτα...

☞ Επεισόδια και στον αγώνα Άρη-Ηρακλή. Ο αγώνας διακόπηκε στο πρώτο ημίχρονο και όπως όλα δείχνουν ο Άρης θα αλλάξει κατηγορία μαζί με την Κέρκυρα και τον Εργοτέλη.

☞ Την πρώτη φορά οι οπαδοί του έκαναν ντου μετά το δεύτερο γκολ του Ηρακλή και τη δεύτερη μετά το δικό τους γκολ.

☞ Έπεσαν και κάτι ψιλές, δυο ποδοσφαιριστές πήγαν στο νοσοκομείο, κι ο διαιτητής ως όφειλε διέκοψε τον αγώνα.

☞ Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η νίκη της Καλαμαριάς επί του ΠΑΟΚ, που ούτως ή άλλως θα έριχνε τον Άρη στη δεύτερη κατηγορία.

☞ Οι οπαδοί και των δυο ομάδων υποστήριζαν την Καλαμαριά!

☞ Ο ΠΑΟΚ προηγήθηκε στις αρχές του πρώτου ημιχρόνου. Στο 50ό λεπτό ο προπονητής του ΠΑΟΚ βγάζει τρεις παίκτες κλειδιά: Μίτσελ-Ουντέζε-Εγκωμίτη, η απόδοση της γηπεδούχου ανεβαίνει και η Καλαμαριά κερδίζει με 2-1!

☞ Τηρουμένων των αναλογιών, είναι ως ο Giorgos προεκλογικά να αφήσει εκτός το Βενιζέλο, το Λαλιώτη και τον Τσοχατζόπουλο και να παίξει με Ανδρουλάκη, Δαμανάκη και Ανδριανόπουλο

☞ Κατά τα λοιπά η κόντρα Μπέου και οπαδών, όπως και Μπάγιεβιτς και μελών της θύρας 7, καλά κρατεί.

☞ Κι οι θερμοκρασίες ακόμα δεν ανέβηκαν.

☞ Μια Κυριακή όμως μας έμεινε και βουρ για διακοπές.

☞ Στη Μυτιλήνη βεβαίως-βεβαίως!

☞ Το μεροκάματο στην κερκίδα είναι σκληρό και ανθυγιεινό!

επισημαίνουμε

Ο Βούλγαρης και το προξενικό του

Από τούδε και στο εξής το Διεθνές Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης θα αναφέρεται ως πολύπαθο, για ευνόητους λόγους. Είναι, βλέπετε, οι κυβερνητικοί χειρισμοί και το ανάλογο παρασκήνιο που οδήγησαν το Φεστιβάλ σ' αυτή την εσωτερική απαξίωση και την εξωτερική κατακραυγή. Φταίει ο Αγγελόπουλος ή ο Βούλγαρης; Ή μήπως φταίει το αλαλούμ στην πολιτική ηγεσία του ΥΠΠΟ; Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά: Απ' την πρώτη στιγμή της ανάληψης των καθηκόντων της, η νέα κυβέρνηση στο πλαίσιο της σεμνής και ταπεινής πολιτικής του «μη θίγετε τα κακώς κείμενα» και του «μην κρίνετε ίνα μη κριθήτε», έκανε ελάχιστες έως μηδενικές αλλαγές στο έμψυχο δυναμικό των πολιτιστικών θεσμών. Ακόμη και το πολύπαθο –νάπη πάλη η αναγκαία λέξη– Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού των Αργύρη Φατούρου και Κωνσταντίνου Τσουκαλά άλλαξε ηγεσία ΕΝΑ χρόνο μετά τις εκλογές. Για ν' αναλάβει βεβαίως-βεβαίως όχι ο Θανάσης Βαλτινός όπως είναι πια το σύνηθες, αλλά ο Σταύρος Ξαρχάκος όπως είναι το ειωθός σε περιπτώσεις που θέλει η ΝΔ να κάνει επίδειξη προσωπικοτήτων. Ας ξαναγυρίσουμε όμως στο Φεστιβάλ: Κατά κοινή ομολογία το δίδυμο Μισέλ Δημόπουλου - Θόδωρου Αγγελόπουλου ήταν εξαιρετικά επιτυχές, καθώς συνδύαζε την έξωθεν καλή μαρτυρία και την εγχώρια συναίνεση, αλλά και καθώς διέθετε και τεχνογνωσία και κύρος. Όπως έχουμε ξαναγράψει απ' το Αντί, όταν «μορφώνεις» επί δεκαετία ένα διοικητικό στέλεχος ώστε ν' αποκτήσει κάποτε την αναγκαία εμπειρία, είναι λάθος να τον απολύσεις προτού τον εκμεταλλευτείς. Απ' την άλλη, αυτές οι θέσεις ΔΕΝ είναι ισόβιες και δικαιούται η κάθε νέα κυβέρνηση να προωθεί τους δικούς της έμπιστους. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για προξενικό μ' έναν Βούλγαρη. Με μια όμως προϋπόθεση: αυτοί οι νέοι «έμπιστοι» να είναι φορείς μιας άλλης πολιτικής. Έτσι μόνο δικαιολογείται η αλλαγή τους. Όπως επίσης και να συνιστούν ένα διαφορετικό μέγεθος. Εν πάση περιπτώσει το ΥΠΠΟ δεν άλλαξε καν και καν στελέχη, δεν απομάκρυνε χυδαία λαϊκιστές και αντιπαραγωγικούς Πασόκους αλλά τα 'βαλε με τον Θ. Αγγελόπουλο, που δεν είναι και η πιο αγγελική των περιπτώσεων. Δηλαδή με κάποιον που θα αντιδρούσε. Είχε όμως η κυβέρνηση ένα ατού. Τον Παντελή Βούλγαρη, με τη γνωστή ηπιότητα και το αρκούντως γνωστό έργο εντός και εκτός. Απ' την άλλη έναν αριστερό απέσυρε το ΥΠΠΟ, έναν άλλο προωθούσε – μηδέν εις το πηλίκον. Έλα όμως που δεν είναι έτσι τα πράγματα. Σηκώθηκε, ή φάνηκε πως σηκώθηκε, διεθνής κατακραυγή. Βλέπετε, οι Δημόπουλοι-Αγγελόπουλοι και γνωστοί είναι και συμπαθείς στην αγορά. Έχουμε βέβαια τη δήλωση Αγγελόπουλου ότι επ' ουδενί θα υποκινούσε ο ίδιος μια σταυροφορία υπογραφών υπέρ του, και δεν έχουμε λόγο να μην τον πιστέψουμε. Δεν το εμπόδιζε όμως κιόλας. Αφήστε που η συλλογή υπογραφών μυρίζει ελληνική πατέντα των περι το απομακρυνθέν δίδυμο. Απ' την άλλη, μια ανεκδιήγητη κυρία με υπεύθυνη θέση στο Φεστιβάλ προέβη σε μπαράζ αντιδηλώσεων στο Internet προσπαθώντας να εμποδίσει το υπογραφολόγιο. Αλαλούμ. Εν όψει αυτής της ξευτίλας ο Βούλγαρης παρατείνεται χωρίς καν να δώσει τη μάχη ή ν' αφήσει στο θεσμό προσωπικό στίγμα. Αντελήφθη, βλέπετε, πως το παιχνίδι χοντραίνει και δεν αρκούν οι κοινές εμφανίσεις με το πρωθυπουργικό ζεύγος κατά την προβολή των «Νυφών», ούτε τα γελάκια της κ. Καρυστιάνη με την κ. Καραμανλή. –Ποιος επλήγη περισσότερο από τις, δυσάρεστες όντως, αυτές εξελίξεις που μας (ξανα)διασύρουν διεθνώς; Ο υφυπουργός κ. Τατούλης. Είναι πλέον κανόνας για τη νυν κυβέρνηση να μην της βγαίνει καμία επιλογή. Αργότερα, ο κ. Τατούλης απομάκρυνε πρόσφατα τη Σάνια Παπά από τη διεύθυνση του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης και την αντικατέστησε με τον καθηγητή κ. Ηλία Μυκονιάτη, ο οποίος πάντως έχει ειδικευθεί στον 19ο αιώνα. Ποιον ρώτησε ο κ. υφυπουργός; Ξέρουμε αλλά δεν λέμε! Δεν θα έπρεπε όμως να προκληρυχθεί η θέση αυτή ώστε να υποβληθούν υποψηφιότητες και από το εσωτερικό και από το εξωτερικό και να γίνει αξιοκρατική επιλογή; Μια ερώτηση κάνουμε.

Μάνος Στεφανίδης

ΥΓ. 1: Όποιος ανακατεύεται με τα πίστιστα δεν του βγαίνει το προξενικό αλλά παραπατάει σαν τον Οδυσσέα και το μετέωρο βήμα του.

ΥΓ. 2: Πάνω στη σύγχυση η κ. Τομαή οργάνωσε εκδήλωση για το έργο του Βούλγαρη στο ΥΠΕΞ. Πάντα επίκαιρο αυτό το κορίτσι. Πρόεδρος της συνεδρίας ο Σταύρος Θεοδωράκης!

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Σήμερα**, Παρασκευή 20/5, εγκαινιάζεται στο εκθεσιακό κέντρο Hellexpro στο Μαρούσι (Κηφισίας 39) η δωδέκατη **Art Athina**, η ετήσια έκθεση σύγχρονης τέχνης των γκαλερί, με τη συμμετοχή φέτος 43 αιθουσών τέχνης από την Ελλάδα και το εξωτερικό, και ειδικά αφιερώματα στη video-art και στους εικαστικούς της Καλιφόρνιας (διάρκεια: έως 24/5· ωράριο επισκέψεων: Σάββατο, Κυριακή: 12-9 μ.μ., Δευτέρα, Τρίτη: 3 μ.μ.-9 μ.μ.).

• **Αν βρεθείτε** φέτος το καλοκαίρι στο Ρέθυμνο, μην παραλείψετε να επισκεφθείτε την έκθεση με τα «Κόκκινα» γλυπτά του **Γιώργου Λάππα**, που εγκαινιάστηκε το περασμένο Σάββατο στο Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας της πόλης (Χειμάρρας 8· διάρκεια: ως 28/8).

• **Στο Παγκράτι**, στη γκαλερί «το Μήλο» (Αμύντα 11, πλ. Προσκόπων) εκθέτει ζωγραφική του, με σαφείς αναφορές στο έργο του L. Freud, ο **Παναγιώτης Πρωτοψάλτης** (έως 4/6).

• **Στον εκθεσιακό** χώρο της Ένωσης Ελλήνων Χαρακτών (Λεμπέση 4 & Μακρυγιάννη, Ακρόπολη) δείτε την έκθεση της προέδρου της Βρετανικής Βασιλικής Ένωσης Χαρακτών **Anita Klein** (μέχρι 10/6).

• **«Σημεία Ζωής»** είναι ο τίτλος της έκτης ατομικής έκθεσης φωτογραφίας της **Ιωάννας Ράλλη**, που γίνεται στη γκαλερί «Νέες Μορφές» (Βαλαωρίτου 9α, κέντρο Αθήνας). Διάρκεια: ως 28/5.

• **Ομαδική** έκθεση ζωγραφικής των: Μάγδας Βαμβατήρα, Γ. Βαρλάμου, Χρ. Γκαλτέμη, Ειρήνης Γκόνου, Άννας Γρηγορά, Ειρήνης Ηλιοπούλου, Ειρήνης Κανά, Α. Κέπετζη, Μαρίας Κτιστοπούλου, Ελευθερίας Τζίτζη, Μ. Παντελιά, Α. Ραζή, Ευανθίας Σούτογλου και Άννα-Μαρίας Τσακάλη, γίνεται στην αίθουσα τέχνης «Τρίγωνο» στην Κηφισιά (Δ. Κυριακού 16 & Δροσίνη). Διάρκεια έως 4/6.



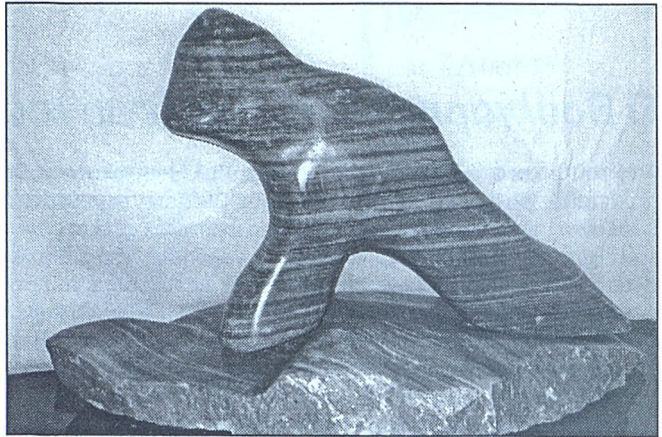
Μανώλης Φωκιανός: Αυτοδίδακτος, χαρισματικός γλύπτης

Γέννημα θρέμμα της Πάρου ο Μανώλης Φωκιανός, με πρώτο επάγγελμα τις οικοδομικές εργασίες είναι συγχρόνως αυτοδίδακτος, χαρισματικός γλύπτης.

Γεννημένος το 1969, άρχισε να σμιλεύει το Παριανό μάρμαρο και την πέτρα χάρη στην επαφή που είχε με Έλληνες και ξένους γλύπτες από την Πάρο (όπως π.χ. τον R. King), ενώ καταλυτικό ήταν το ταξίδι του στη Φλωρεντία όπου θαύμασε τα αναγεννησιακά γλυπτά και ειδικότερα τα έργα του Michelangelo. Άξια μνείας ήταν και η εμπειρία του στην Άνδρο, στη θέαση της έκθεσης γλυπτικής του H. Moog, όπου τον είχε προσκαλέσει ο Απ. Πολυζωΐδης, συλλέκτης και μαϊκήνας της καλλιτεχνικής ζωής της Πάρου.

Τα αφηρημένα σε παράστημα και σε φόρμα γλυπτά του Φωκιανού, από διαφορετικά μάρμαρα της Πάρου (μαυρόασπρο από τις Λεύκες, γκρι-άσπρο από την Αγκαιριά, γκρι-μπλε από το Μαράθι, κοκκινωπό από την Αλυκή κ.ά.) καθώς και από πέτρα, χαρακτηρίζονται από μian έντονη προσωπικότητα και κυρίως από την αίσθηση της πρώτης ύλης η οποία στην ουσία υπαγορεύει τη φόρμα και τη μορφή.

Κατορθώνει πράγματι ο Φωκιανός να υλοποιεί τη μορφή με έναν κατεξοχήν οργανικό-πλαστικό τρόπο, τρόπο που επαληθεύει μεσ' απ' όλα του τα έργα ότι είναι πράγματι γεννημένος γλύπτης. Γλυπτική αποτελούν και τα χαρακτηριστικά τραπέζια από μάρμαρο ή πέτρα, οι κρήνες, οι βραχώδεις κήποι – έρ-



γα που παράλληλα με τα γλυπτά του Φωκιανού αποκαλύπτουν το αυθεντικό πάθος του καλλιτέχνη. Χάρη στην εκπληκτική αίσθηση της αφής, τα γλυπτά αυτά υποβάλλουν με την απέριτη και ουσιαστικά αισθησιακή υπόστασή τους. Υπόσταση που μας καλεί να τα βιώσουμε άμεσα και συνάμα συνειρμικά. Έχει ένα πολύ πρόσφορο μέλλον μπροστά του ο Φωκιανός. Μέλλον εξασφαλισμένο από το πάθος για την τέχνη του και την ποιότητα της δουλειάς του.

Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν

Ελληνική γελοιογραφία στο Βελιγράδι

Η ελληνική ένατη τέχνη ταξιδεύει στο Βελιγράδι! Έλληνες γελοιογράφοι και κομίστες παρουσιάζουν τα έργα τους για ένα ολόκληρο δεκαπενθήμερο στην πρωτεύουσα της Σερβίας. Η έκθεση διαρκεί από 10 έως τις 27 Μαΐου και οργανώνεται από το περιοδικό κόμικς και ΕΦ «9» σε συνεργασία με το «Φοιτητικό Πολιτιστικό Κέντρο» της πόλης υπό την αιγίδα του υπουργείου Παιδείας και Αθλητισμού της Σερβίας-Μαυροβουνίου. Τον Ιούνιο θα μεταφερθεί στο Νόβισαντ, με προοπτική να συνεχίσει την πορεία της στο εξωτερικό.

Συνολικά συμμετέχουν 30 γελοιογράφοι (ΚΥΡ, Στάθης, Κ. Μητρόπουλος, ΒΑΣ, Σπ. Ορνεράκης, Π. Ζερβός, Γ. Καλαϊτζής, Β. Χριστοδούλου, Α. Πετρούλακης, κ.ά.), απ' όλο το φάσμα του ελληνικού

τύπου. Στο πλευρό τους στέκονται 47 κομίστες (Ηλ. Κυριαζής, Δ. Βιτάλης, Γ. Τραγάκης, Γ. Μπότσος, Ελ. Ναβροζίδου, κ.ά.), που εκπροσωπούν όλες τις σύγχρονες δημιουργικές τάσεις. Έχουν επίσης προγραμματισθεί συζητήσεις, διαλέξεις και παρουσιάσεις περιοδικών, φανζίν και αφισών, συν μια μίνι έκθεση με χαρακτηριστικά έργα αείμνηστων Ελλήνων γελοιογράφων (ενδεικτικά: Αρχέλαος, Γαλλίας, Γκεϊβέλης, Ντίνο Μπέι, Μποστ, Πολενάκης, Δημητριάδης, Παυλίδης, κ.ά.).

Το Πανόραμα επιμελούνται ο υπεύθυνος έκδοσης του περιοδικού «9» Άγγελος Μαστοράκης και ο Σέρβος δημοσιογράφος Ντράγκαν Αποστόλοβιτς.

ΥΓ. Μήπως όμως θα δικαίωνε το όνομα «Πανόραμα Γελοιογραφίας», εάν ήταν ευρύτερη η επιλογή;

Τι ψηφίζει τελικώς ο μικρός Νικολά;

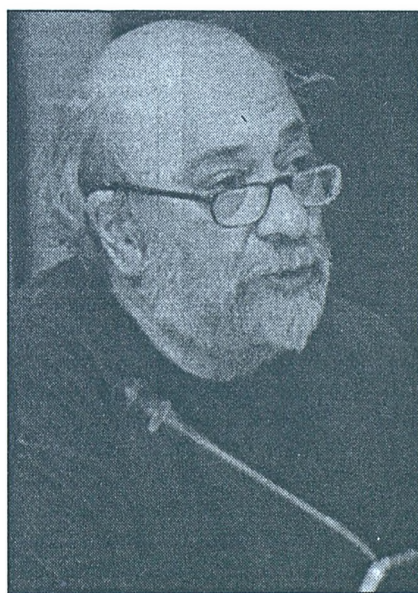


Ο μικρός και γνωστός σας παριζιάνος φίλος Νικολά να που ξαναχτύπησε. Οι Γάλλοι ψηφίζουν ΝΑΙ ή ΟΧΙ άραγε; Λόγω ηλικίας φαίνεται δεν απασχολεί το ερώτημα το μικρό Νικολά. Η φωτογραφική ματιά του είναι πάντως ευτυχισμένη. Μια κυρία μάλλον παχουλή και μάλλον έγχρωμη διαβάξει απερίσπαστη στο γρασίδι ενός παρισινού δρόμου.

Ένα μήνα και κάτι μέρες έμεινε ο Παντελής Βούλγαρης Πρόεδρος του Δ.Σ. του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Συνεπής προς το πρόσωπο και το ήθος που ο κινηματογραφικός κόσμος τού αναγνωρίζει, υπέβαλε έγγραφη την παραίτησή του προς τον Πρωθυπουργό (και Υπουργό Πολιτισμού). Και παραδόξως, αυτή έγινε αποδεκτή. Στο μεταξύ, και ενώ έχει περάσει (πιο σωστά, σπαταλήθηκε) το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την προετοιμασία της επόμενης διοργάνωσης, η καινούργια Διευθύντρια του Φεστιβάλ Δέσποινα Μουζάκη, με πολυμελή συνοδεία, αναζητάει στις Κάννες ταινίες που θα καλύψουν το ερχόμενο πρόγραμμα. Ταυτόχρονα, έχει –όπως λέγεται– το νου της μην της το «σκάσει» και ο Δημήτρης Εϊπίδης. Δεν περισσεύει πλέον ούτε «ψίχουλο».

Καλά, Παντελή, εσύ πρόλαβες και έφυγες νωρίς...

Ολη αυτή η –εκ του μη όντος– τρελή ιστορία με την κινηματογραφική αναστάτωση θυμίζει κάτι από ΛΑΦΚΑ, από Βασιικό Μέτοχο, από Βαβυλογιουσάκηδες, από αποζημίωση σε μη επανεκλεγέντες βουλευτές και πάει λέγοντας. Και για να αποσαφηνίζουμε τη θέση μας, το πρόβλημα δεν βρίσκεται στο γιατί τοποθετήθηκε η Δέσποινα Μουζάκη στην κενή θέση του Διευθυντή του Φεστιβάλ. Το ερώτημα που παραμένει αναπάντητο είναι το γιατί κρίθηκε αναγκαία η αντικατάσταση του Μισέλ Δημόπουλου, εφόσον βέβαια αποκλειστεί η πρακτική της έντριγκας των πολιτικών σκοπιμοτήτων: χρεία, δηλαδή, άδειων καρεκλών. Όπως π.χ. συνέβη με τον Πρόεδρο του Μουσείου Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης, όπου «αντικαταστάθηκε» ο διακεκριμένος –και Μακεδόνας, παρακαλώ!– σκηνοθέτης Τάσος Ψαρράς με τον πρόεδρο του Κινηματογραφικού Τομέα των Πολιτιστικών της Νέας Δημοκρατίας κ. Γιώργο Μυλωνά (ο Θέμος Αναστασιάδης μάς υπενθύμισε πέρσι από τηλεοράσεως το καλλιτεχνικό μέγεθος του ανδρός). Και, προς Θεού, δεν επιχειρείται εν προκειμένω η σύγκριση Μουζάκη-Μυλωνά. Θα ήταν αδιανόητο. Το ζήτημα, το επαναλαμβάνουμε,



Παντελής Βούλγαρης

εντοπίζεται στη μη αναγκαία αντικατάσταση του Δημόπουλου. Άλλωστε, για τη Δέσποινα Μουζάκη, αισιόδοξο κεφάλαιο για τα κινηματογραφικά μας πράγματα, υπήρχαν και άλλοι θεσμικοί τομείς –ενδεχομένως και πιο κατάλληλοι– για να προσφέρει τις υπηρεσίες της.

Από κει και πέρα όμως, το σκηνικό αλ-

λάζει. Απ' όσα η πρακτική και η εμπειρία μας έχει εμπεδώσει, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. ενός οργανισμού αν δεν συμβαίνει να είναι και ο Διευθύνων Σύμβουλός του, όπως π.χ. συμβαίνει με τον Πρόεδρο του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, η θέση και οι αρμοδιότητές του εξαντλούνται στην τήρηση της διαδικασίας του κανονισμού. Δηλαδή θέση, και μάλιστα για πρόσωπα του μεγέθους του Θ. Αγγελόπουλου, τιμητική. Ας πούμε ότι το δικό του κύρος «λάμπρυνε» τη θέση και όχι αυτή τον κάτοχό της. Αν εξαιρέσουμε τον πραγματικά άκοσμο τρόπο της απομάκρυνσής του, παραμένει ανεξήγητη αυτή η επίμονη φασαρία που ξεσηκώθηκε με τον κορυφαίο έλληνα σκηνοθέτη. Τα «συμπαρομαρτούντα» του αξιώματος που ενδεχομένως το συνόδευσαν είναι πάντοτε «από τον μπακάλη». Όλα τα φεστιβάλ του κόσμου από την επάρκεια και το έργο του Διευθυντή τους κρίνονται. Γι' αυτό και οι εύλογες αντιρρήσεις: Τι στην ευχή τού ήρθε του συμπαθέστατου κ. Τατούλη να φέρει τα πάνω-κάτω σ' έναν κατεξοχήν επιτυχημένο χώρο (δηλαδή, του Φεστιβάλ) ο οποίος, στο κάτω-κάτω της γραφής, δεν του ήταν οικείος ούτε εξ απαλών ονύχων. Αυτές τις απόψεις τού τις είχαμε επισημάνει από τις στήλες του *Αντί* από τον περασμένο Σεπτέμβριο.

Αυτός ο μέσα από το διαδίκτυο «Stars' War» με την, από τη μια μεριά, συλλογή διάσημων και μη υπογραφών διαμαρτυρίας για την αντικατάσταση του διδύμου, και από την άλλη την παρέμβαση αντίκρουσης από την επικεφαλής της «Hellas Film» (και μάλιστα κατά παράβασιν της αρχής του δικαίου, σύμφωνα με την οποία «ουδείς μετάγει πλέον ού έχει δικαίωματος») είναι μεν κατανοητός αλλά υπερβολικός. Οι αλλαγές αυτές υπήρξαν (νόμιμες) πολιτικές πράξεις και μόνον ως τέτοιες κρίνονται. Και επί του προκειμένου επισημαίνεται η λογική ανεπάρκεια των πρώτων αυτών κινήσεων στη σκακιέρα της πολιτικής της κυβερνήσεως για τον ελληνικό κινηματογράφο. Σκοπός δεν είναι να βάλουμε τους μισούς ανθρώπους του κινηματογράφου να πολεμούν τους άλλους μισούς. Άλλωστε όλοι μας γνωρίζουμε ότι «στο τέλος ξυρίζουν το γαμπρό».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Ο Νικόλαος Τομπάζης (γεννημένος στην Αγία Πετρούπολη το 1894, πέθανε στην Αθήνα το 1986) υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους φωτογράφους του ελληνικού χώρου. Σ' αυτόν χρωστάμε πολλές από τις πλέον αναγνωρίσιμες φωτογραφίες ελληνικών τοπίων και αρχαιοτήτων των δεκαετιών '50-70, αλλά και χιλιάδες άλλες, κυρίως από τις Ινδίες, που έχουμε την ευκαιρία να δούμε στην έκδοση του αρχείου του στο Μουσείο Μπενάκη (διάρκεια: 17 Μαΐου έως 19 Ιουνίου 2005).

Το ατελείωτο ταξίδι του Νίκη Τομπάζη



«Ο κάμπος της Άμφισσας
από τους Δελφούς»,
1955 (Αρχείο Μουσείου
Μπενάκη).

Ο Νικόλαος Τομπάζης έχοντας ζήσει πολλά χρόνια στις Ινδίες και έχοντας το πάθος της ορειβάσις, της εξερεύνησης, και –δεν είναι τυχαίο– της ταξινόμησης, είχε την ευκαιρία να περιδιαβεί τον χώρο των Ινδιών και να αποτυπώσει ακατάλυτες εικόνες των απόμακρων κορυφών των Ιμαλαΐων, των αρχαιοτήτων, του ψαρέματος στον Ινδικό ωκεανό. Όταν παλινδόστησε στην Ελ-

λάδα, το 1946, συνέχισε με τον ίδιο ζήλο, καθιστώντας πια τη φωτογραφία το βιοποριστικό του αντικείμενο.

Το αρχείο των φωτογραφιών του δωρήθηκε από την οικογένειά του στο Μουσείο Μπενάκη, και μετά την κατάλληλη επεξεργασία από την Ειρήνη Μπουντούρη αποτελεί πλέον δημόσιο αγαθό.

Η φωτογραφική αντίληψη του πρώτου μισού του 20ού αιώνα, αντίληψη με την

οποία, λόγω της παιδείας του, μπολιάστηκε ο Τομπάζης, ήταν συνυφασμένη με το ηρωικό πνεύμα της εξερεύνησης, της ανακάλυψης των ορίων της Γης, των θαλασσών, των βουνών και των παγετώνων. Και όπως και η εξερευνητική διαδικασία, έτσι και η φωτογραφική θα μπορούσε να παραλληλιστεί με το κλασικό αντιθετικό σχήμα του Ρολάν Μπαρτ, το *Μεθυσμένο Καράβι* του Αρθούρου Ρεμπώ και το *Υποβρύχιο Ναυτίλος* του Ιουλίου Βερν.

Από τη μια λοιπόν έχουμε παρορμητικούς φωτογράφους-εξερευνητές που «τρελαίνονται» με το αντικείμενό τους, στριφογυρίζουν και συμπάσχουν με αυτό. Ο φακός του Σπύρου Μελετή που ακολουθούσε τη δαιδαλώδη και απρόβλεπτη πορεία των ανδρών και γυναικών του ΕΛΑΣ ήταν ένα παράδειγμα. Ο φακός της Nelly που ερωτευόταν παραφορα τα αρχαία αγάλματα, ή τους ανθρώπους που παρίσταναν τα αρχαία αγάλματα, ήταν ένα άλλο. Αντίθετα, ο φακός του Τομπάζη ήταν το στρογγυλό άνοιγμα από το ασκητικό πιλοτήριο του πλοιάρχου Νέμο. Μια ήρεμη, αντικειμενική ματιά, μια εξανητικά μεθοδική παρατήρηση, μια ταξινομολογική (κυριολεκτικά και μεταφορικά) απεικονιστική αντίληψη του αντικειμένου. Είτε οι αρχαιότητες, είτε τα Ιμαλίας, είτε οι –λιγοστές φορές, είναι αλήθεια– ανθρωποκεντρικές συνθέσεις, όλα φωτογραφήθηκαν με σχολαστική προετοιμασία, υπομονή, πολύωρη αναμονή των σωστών συνθηκών, γνώση του γιατί και του πώς της κάθε σκόπευσης, αποκλεισμό του τυχαίου.

Ο συνειρμός με τον Βερν γίνεται ακόμη πιο αναπόφευκτος και από την εικόνα του φωτογραφικού εργαστηρίου του Τομπάζη όπως τόσο ζωντανά το περιγράφουν οι επίγονοί του. Έναν ασφυκτικά γεμάτο χώρο, όπου υπήρχαν τα πάντα –φίλμ, χαρτιά, κόλλες, εργαλεία– τακτοποιημένα και έτοιμα για χρήση σε δεκάδες συρτάρια, ράφια και θήκες (σαν σε πίνακες Φλαμανδών ζωγράφων, όπου και το παραμικρό εκατοστό του καμβά περιείχε κάτι). Εκεί μέσα θα πρέπει να επικρατούσε μια αίσθηση ανάλογη με κίνητη που ένιωθαν οι επιβάτες στην οβίδα του *Από Γης εις Σελήνην*, ή οι ναυαγοί στο σπήλαιο του

Μυστηριώδης Νήσος. Μια αίσθηση αυτοτέλειας, ελέγχου και οργάνωσης. Το κτίσιμο εκ των ένδον ενός κλειστού κόσμου γνώσης και περίσκεψης, απ' όπου δραπέτευε περιστασιακά ο ένοικος για να εξερευνήσει και να καταγράψει το εξωτερικό χαώδες περιβάλλον. Ένα περιβάλλον απάτητο από τους άλλους όπως τα Ιμαλάια, απρόβλεπτο όπως ο Ινδικός ωκεανός, πρωτοφανέρωτο όπως οι αρχαιότητες στις Μυκήνες.

Επιμένω λίγο σ' αυτή τη μετάθεση του αντικειμένου εστίασης από τα Ιμαλάια στις Μυκήνες, γιατί νομίζω ότι συμβολίζει κάτι παραπάνω από το προσωπικό ατελείωτο ταξίδι του Ν. Τομπάξη. Στις Ινδίες έχουμε την αυτάρεσκη ματιά μιας ανθούσης, βρετανοθρεμμένης αστικής τάξης, όπου ο ήλιος δεν έδυε ποτέ στα όριά της. Μετά την τακτοποίηση των οικιακών υποθέσεων (ευρωπαϊκά σύνορα, εξεγέρσεις, πολιτισμός κ.λπ.) ο καιρός ήταν κατάλληλος για την εξερεύνηση και την ορθολογοποίηση και του υπόλοιπου σύμπαντος. Όπως και οι ήρωες του Βερν, έτσι και ο Τομπάξης προσπαθούσε μέσα στην αχλύ να διακρίνει και να εκλογικεύσει μέσα από τη φωτοχημική απεικόνιση, την παρουσία του μυστηριώδους Άλλου – του Χιονάνθρωπου, του μεγάλου ψαριού, του σπάνιου ευρήματος.

Αντίθετα, στη μεταπολεμική Ελλάδα η τραυματισμένη και κουρασμένη αστική τάξη δεν είχε πλέον οράματα και κουράγιο για σπρώξιμο των ορίων. Η ενασχόληση με το παρελθόν και η ηρωποίηση των αρχαιολογικών ανασκαφών ήταν μια αυτονόητη τάση φυγής και αυτοδικαιολόγησης.

Τελειώνοντας, θα έπρεπε να τονίσω ότι όλα τα παραπάνω, επ' ουδενί πρέπει να εκληφθούν σαν ένδειξη ψυχρότητας και αποστασιοποίησης του Τομπάξη από το αντικείμενο της φωτογράφησής του. Αντίθετα, οι εικόνες του είναι γεμάτες λυρισμό, φως, ποίηση, και θα έλεγα ότι παρά την αυστηρότητά τους δεν υστερούν σε πάθος από αυτές των άλλων επώνυμων φωτογράφων της εποχής... Εξάλλου και ο πλοίαρχος Νέμο δεν επαιξε ποτέ-ποτέ αρμόνιο δακρυαμένους;

ΝΙΚΟΣ ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Υπάρχει ένα πλάνο στην ταινία του Όλιβερ Χισμπίγκελ *Η πτώση* που δείχνει τον Χίτλερ τον Απρίλιο του '45, λίγο πριν το τέλος του Τρίτου Ράιχ, να τσιμπάει τρυφερά στο μάγουλο μικρά παιδιά που υπερασπιζόνταν το Βερολίνο. Πίσω απ' τις πλάτες των παιδιών φαίνεται μία κινηματογραφική μηχανή λήψεως Άριφλεξ.

Το μηχάνημα αυτό ήταν επαναστατικό για την εποχή του γιατί ήταν πολύ καλής ποιότητας και συγχρόνως πολύ ελαφρύ. Έτσι οι οπερατέρ του Άξονα μπορούσαν εύκολα να το κουβαλάνε και με λήψεις στο χέρι να καταγράφουν εικόνες στο μέτωπο αλλά και στις ναζιστικές εκδηλώσεις. Η μηχανή αυτή έκανε πιο αποτελεσματική τη γερμανική προπαγάνδα γιατί έφερε στη διάθεσή της πλούσιο οπτικό υλικό.

Ο Χίτλερ αυτοπροσώπως!



Τζούλιαν Κέλερ (Εύα Μπράουν) και Μπρούνο Γκαντς (Αδόλφος Χίτλερ) στην *Πτώση* του Όλιβερ Χισμπίγκελ.

Ο σκηνοθέτης Χισμπίγκελ «αντιγράφει» στην ταινία του αυτό το πασίγνωστο πλάνο των γερμανικών επικαίρων με τα παιδιά και το Δικτάτορα, αλλά και δεν διστάζει να δείξει και την Άριφλεξ που την κρατάει προσεκτικά

ένας γερμανός οπερατέρ. Το ασπρόμαυρο φιλμ του 1945 παίρνει τώρα τη μορφή μιας γυαλιστερής σύγχρονης έγχρωμης εικόνας που θέλει να μοιάσει, να είναι κυριολεκτικώς η ίδια, με την παλαιότερη κινούμενη εικόνα. Αντί για τον πραγματικό Χίτλερ και

τα παιδιά του '45 στο σύγχρονο πλάνο παίζει ένας ηθοποιός που άφησε μουστάκι, χτένισε τα μαλλιά του με χωρίστρα, έβαλε τη στολή, μιμήθηκε το ύφος του και κούνησε το χέρι του πέρα-δωθε, για να υπονοήσουμε ότι ο ρόλος που υποδύεται έχει πάρκινσον. Ο Μπρούνο Γκαντς, μέγας ελβετόγερμανός ηθοποιός, με σπονδαίες ερμηνείες στο θέατρο και τον κινηματογράφο, ήθελε να είναι ο Δικτάτορας αυτοπροσώπως! Οι πιο καλοί μακιγιέρ επιστρατεύτηκαν για να τον μεταμορφώσουν. Καμία αναπαραστατική σύμβαση δεν υπήρχε. Μελέτησε πολύ τις κινήσεις του Χίτλερ όπως αποτυπώνονται στα επίκαιρα και προσπάθησε να τις μιμηθεί. Τα ντοκουμέντα όμως που έχουν διασωθεί δείχνουν τον Αδόλφο Χίτλερ κυρίως μέσα στη ναζιστική παράσταση και όχι στην καθημερινότητά του. Ο σκηνοθέτης και οι σεναριογράφοι αντιθέτως θέλησαν να τον δείξουν καθημερινό, στο καταφύγιό του στο Βερολίνο, λίγο πριν το τέλος, καθώς τα σοβιετικά στρατεύματα πλησιάζουν. Αλλά ακόμη κι αν ο Γκαντς κατάφερε να αναπαραστήσει το Χίτλερ με τέλεια «πειστικότητα» –πράγμα που έχουμε δει σε κάποιες αμερικάνικες ταινίες, εκεί όπου η πραγματικότητα «αντιγράφεται» πιο πειστικά από παντού– δεν θα μπορούσε να πείσει και πάλι, γιατί σήμερα οι ασπρόμαυρες ταινίες του Τρίτου Ράιχ είναι φαντασματικές, γεννούν συνειρμούς θανάτου, πίσω και δίπλα τρέχει το αίμα, η συμφορά της ανθρωπότητας. Ο Χίτλερ δεν είναι πρόσωπο μονάχα, είναι το αιματοκύλισμα του κόσμου. Κι αυτό συνδυάζεται μέσα μας κυρίως με τις ασπρόμαυρες εικόνες του τότε, και λιγότερο με τη σύγχρονη αναπαράστασή τους.

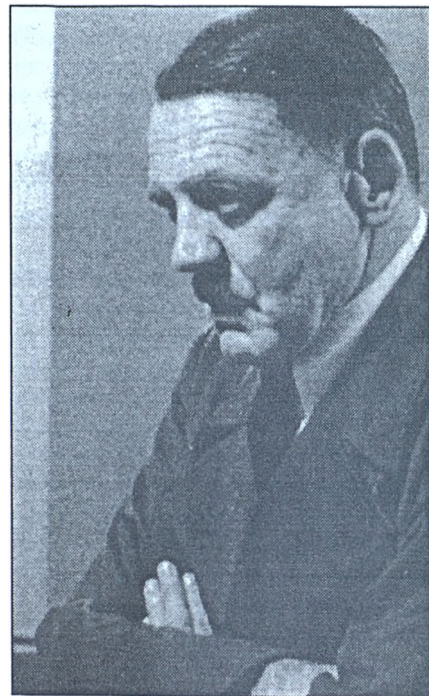
Η ταινία θέλησε να δείξει τον Χίτλερ ως Σαίξπηρικό ήρωα, ενώ πιο πρόσφορο νομίζω ότι θα ήταν να παρασταθεί σαν πρόσωπο της Μπρεχτικής δραματουργίας. Να μην μας μπερδεύει η ψυχολογία του, ο ανθρωπίνος χαρακτήρας στην πτώση του, ούτε τα δάκρυα και οι αυταπάτες. Το πορτρέτο του έπρεπε να γίνει με αδρές γραμμές που να δείχνουν τη θέση του στην ιστορία και τον κόσμο.

Το ότι ο σκηνοθέτης επέλεξε τον αφηγηματικό τρόπο της κλασικής δραματουργίας που αναπτύσσει τους ρόλους και την ψυχολογία τους, οδήγησε σε έναν συναισθηματικό εκβιασμό που «κοίμισε» το θεατή, που αντιθέτως χρειαζόταν καθαρό, ψύχραιμο μυαλό για να κρίνει. Παρά τη συνεχή αγωνία του σκηνοθέτη να μη φανεί συμπαθής ο Χίτλερ, ο τρόπος της αφήγησής του, με την ένταση και τα σοκ αλλά και τις συναισθηματικές, ανθρωπινες στιγμές κάθε χαρακτήρα, νομοτελειακά σχεδόν, εκεί οδηγούσε.

Είναι άραγε τραγικός ήρωας ο Χίτλερ; Πράττει επειδή έχει πιασθεί στο δόκανο των θεών; Κάνει το κακό χωρίς να το ξέρει; Η πολιτεία του καθορίζεται από τη μοίρα; Τα εγκλήματά του ήταν αναπόφευκτα σαν τους φόνους των τραγικών ηρώων; Κανείς φυσικά δεν μπορεί να ισχυρισθεί κάτι τέτοιο σήμερα.

Στην ταινία υπάρχει και μία αναπαράσταση ενός γεγονότος που ξεπερνάει κάθε όριο. Πρόκειται για τη σκηνή που η κυρία Γκαίμπελς φαρμακώνει τα έξι παιδιά της. Ο σκηνοθέτης έκρινε πως η σκηνή αυτή είναι το πιο γερό χατίρι, το φιλέτο της δραματουργίας του έργου. Ένα ένα παίρνουν το υπνωτικό, ένα ένα αναγκάζονται να μασήσουν το κυάνιο. Το πασίγνωστο ιστορικό γεγονός δείχνεται στην οθόνη με εξαντλητική ανάλυση. Οι αρχαίοι ήρωες, σχεδόν πάντα, πέθαιναν χωρίς να τους βλέπουμε, στα παρασκήνια. Ευτυχώς που ο Χισμπέγκελ δεν έδειξε και τον Χίτλερ την ώρα που αυτοπυροβολείται.

Κάποιοι θα πουν: «Μα γιατί να μην δείξει ένα αληθινό γεγονός, ένα γεγονός που συνέβη;». Λες και το έργο τέχνης είναι αναπαράσταση αυτού που κάποτε συνέβη. Λησμονούμε πως μια ταινία είναι μία νέα πραγματικότητα που στέκεται μόνη της χωρίς να έχει ανάγκη την ιστορική αλήθεια του γεγονότος που αναπαριστά, χωρίς να αντλεί κύρος και πειστικότητα απ' αυτό, χωρίς να είναι δέσμια της όποιας αλήθειας του, χωρίς να είναι επίσης υποχρεωμένη να απολογηθεί στην ιστορία και τους αυτόπτες μάρτυρες. Το τι επιλέγει ένας σκηνοθέτης, το τι αποκλείει, το πώς χτίζει τη νέα πραγ-



ματικότητα, αποκαλύπτει και την ηθική του στάση απέναντι στην πραγματικότητα αλλά και στον μελλοντικό θεατή της ταινίας του.

Θέλω να τελειώσω επισημαίνοντας την ερμηνεία της Τζούλιαν Κέλερ που υποδύεται την Εύα Μπράουν. Αινιγματική, τελετουργική, βίωνε τον τρόπο και το θάνατο στα καταφύγια του Βερολίνου με παράξενη λάμψη, μ' έναν τρόπο που μένει ανεξίτηλος στο μυαλό του θεατή. Έμοιαζε με ηρωίδα του σύγχρονου ποιητικού θεάτρου. Ίσως αυτός ο τρόπος ερμηνείας να δείχνει έναν άλλο δρόμο για την απόδοση τέτοιων προσώπων που βρίσκονται σε οριακή κατάσταση. Παίξιμο μετα-αφηγηματικό, μετα-αναπαραστατικό, ρεαλιστικό και παράλογο ταυτοχρόνως, που διατηρεί όμως την υλική υπόσταση των ηρώων.

ΛΑΚΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Η ΠΤΩΣΗ (DER UNTERGANG)

Σκηνοθεσία: Όλιβερ Χισμπίγκελ.

Πρωταγωνιστούν: Μπρούνο Γκαντς, Αλεξάντρα Μαρία Λάρα, Τόμας Κρέτσαν, Τζούλιαν Κέλερ, Ούλριχ Μάτες.

Γερμανία. 2004. Διάρκεια: 157'.

Στην παράσταση *Λυσιστράτη*, *Έρως θάνατος, έρως αδάνατος* που παρακολουθήσαμε στο Μέγαρο Μουσικής (αίδουσα Δημ. Μητρόπουλου) τον περασμένο μήνα, η Μάγια Μόργκενστερν και ο Βλαντιμίρ Ιβάνοφ έδωσαν ένα εκπληκτικό ρεσιτάλ ερμηνείας. Η *Λυσιστράτη*, που το καλοκαίρι θα παρουσιαστεί στο Μικρό Θέατρο της Επιδαύρου (29-30 Ιουλίου), είναι μία συμπαραγωγή του Ελληνικού Φεστιβάλ, του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών και του ΑΛΕΚΤΟΝ.

Με δύναμη από τον ηθοποιό...



Στην πραγματικότητα πρόκειται για one man και one woman show. Η Αριστοφάνεια *Λυσιστράτη* δεν χρησιμοποιήθηκε ωστόσο ως πρόσχημα. Υπήρξε το εφαλτήριο, τίποτα όμως δε συνέβη εις βάρος της. Η σκηνοθεσία του Μιχάλη Κακογιάννη αποτελεί ίσως μια απάντηση, προτρέπει σε μια επανατοποθέτηση κι έναν επαναπροσδιορισμό του τρόπου που αντιμετωπίζεται σκηνοθετικά η αττική κωμωδία τα τελευταία χρόνια. Ανεβάσματα που εξαντλούνται σε «γλαφυρές και περιγραφικές» μεταφράσεις, σε πολυπληθείς χορούς, σε πλούσια σκηνικά και φανταχτερά κοστούμια. Συνδυάζοντας τη λιτότητα με την ποιότητα ο Κακογιάννης σπίνει μια παράσταση που στοχεύει στο μήνυμα και όχι στην εικόνα και που διατηρεί το αριστοφανικό πνεύμα ακόμα κι όταν δεν διατηρεί τον αριστοφανικό λόγο.

Τα κυριότερα επεισόδια και χορικά του έργου αποδίδονται με την επιλογή στίχων μόνο από το έργο, στίχων μεταφρασμένων στα αγγλικά. Ο ήχος, ο ρυθμός του λόγου, η έκφραση και το συναίσθημα των ηθοποιών αποδεικνύονται αρκετά για να «κατεβάσουν» το μήνυμα από τη σκηνή στην πλατεία. Στηριζόμενος στις υποκριτικές δυνατότητες των ηθοποιών του (δυνατότητες που δεν εκμεταλλεύεται στο έπακρο), προχωρά σε λύσεις που σε αντίθεση με την επιφανειακή τους «ευκολία» προϋποθέτουν πολλή δουλειά, επαγγελματι-

σμό, τεχνική. Η σοφή αυτή απλότητα, και όχι υπέρ-απλούστευση, που επέβαλε, επιδεικνύει μία ευρηματικότητα που δεν συναντάμε συχνά στα διάφορα σκηνοθετικά εγχειρήματα και αναδεικνύει το υποκριτικό μέγεθος των ηθοποιών του.

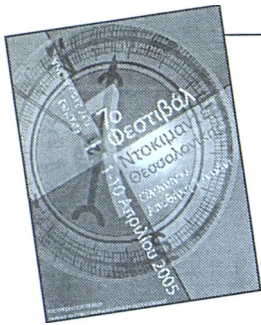
Η Μάγια Μόργκενστερν δεν είναι η πρώτη φορά που μας καθηλώνει με την ερμηνευτική της δύναμη, τον απόλυτο έλεγχο των τεχνικών και εκφραστικών της μέσων, την αμεσότητά της και τη μεστή σχέση που αναπτύσσει με το κοινό. Η *Λυσιστράτη* της Μόργκενστερν είναι μια δυναμική γυναίκα που αντιστέκεται στην πραγματικότητα της εποχής της, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ταυτόχρονα δεν υποφέρει. Προκαλεί τους ανθρώπους να σταθούν αντιμέτωποι στις αποφάσεις και τις πράξεις τους. Στο πέρασμά της από αποφασισμένη *Λυσιστράτη* σε λολίτα Μυρρίνη και σε εκρηκτική Κορυφαία, είχε στο πλάι της έναν εξαιρετικό ηθοποιό, τον Βλαντιμίρ Ιβάνοφ. Αποφεύγοντας τις μούτρες και τις υπερβολές, στις οποίες οδηγεί συχνά η ανασφάλεια και η αγωνία του ηθοποιού να γίνει κατανοητός όταν ερμηνεύει μπροστά σε ένα αλλόγλωσσο κοινό, διατηρώντας το μέτρο και με διαυγή αίσθηση του κωμικού, ο Ιβάνοφ υπήρξε ο ιδανικός παρτενέρ για την Μόργκενστερν.

Τη λιτότητα της σκηνοθετικής διδασκαλίας διατήρησε και ο Γιάννης Μετζίκωφ στα σκηνικά και τα κοστούμια.

Η σκηνή του Μεγάρου παρέπεμπε στη σκηνή ενός καμπαρέ με δύο κατακόκκινες κουρτίνες που εξυπηρετούσαν τις εισόδους, τις εξόδους και την αλλαγή των κοστούμιών. Σ' αυτό συνέβαλε η επί σκηνής ύπαρξη του πιάνου με τον Άλκη Κόλλια, ο οποίος συνόδευε ζωντανά τους ηθοποιούς. Στο κέντρο δέσποζε μια οθόνη όπου προβάλλονταν (σε επιμέλεια Γιάννη Μάστορη) αγώνες, διεκδικήσεις, αντιπολεμικές πορείες αλλά και θλιβερά γεγονότα –αποκνήματα πολέμων– που σημάδεψαν τον 20ό αιώνα. Οι ενδυματολογικές επιλογές του Μετζίκωφ, στο ίδιο πνεύμα, απέρριπτε. Η αλλαγή των προσώπων και των ρόλων υποδηλωνόταν με την αλλαγή του κοστούμιού και της περούκας χωρίς υπερβολές και χωρίς τη βοήθεια μακιγιάζ. Η μουσική ήταν του Peter Link και τους φωτισμούς σχεδίασε η Ελευθερία Ντεκώ.

Ένα τελευταίο σχόλιο σε σχέση με το Μέγαρο και όχι με την παράσταση: Οι άδειες θέσεις που συναντούμε συχνά, και μάλιστα σε αξιόλογα θεάματα που είναι ωστόσο οικονομικά προσιτά. Υπεύθυνη γι' αυτό πιστεύω πως είναι σε μεγάλο βαθμό η φοβία που έχει καλλιεργηθεί στον απλό θεατή πως δεν ανήκει στο κοινό του Μεγάρου. Μήπως πρέπει επιτέλους να δοθεί ένα τέλος στην παρεξήγηση αυτή και να επαναπροσδιοριστεί η κατάσταση;

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ



Πρόσφυγες - Μετανάστες - Ανθρώπινα Δικαιώματα

Από το ντοκιμαντέρ
της Καλλιόπης
Λεγάκη Ηλίας
Πετρόπουλος
- Ένας κόσμος
υπόγειος.



Οταν αναφερόμαστε στο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης είναι αδύνατο να μην το ταυτίσουμε με το όνομα του Δημήτρη Εϊπίδη. Όχι μόνο γιατί αυτός είναι ο καλλιτεχνικός του διευθυντής, ούτε επειδή είναι ο εμπνευστής και ο δημιουργός του, αλλά κυρίως γιατί έχουμε βεβαιωθεί και ταυτίζουμε τη συγκεκριμένη εκδήλωση και τον άνθρωπό της με ένα επίσης συγκεκριμένο ποιητικό ολοκλήρωμα.

Ξεχνάμε (ως υπόθεση εργασίας) το άλλο του πνευματικό παιδί, τους «Νέους Ορίζοντες» (αν είναι ποτέ δυνατόν να ξεχαστούν...), και μένουμε σ' αυτό του δημιουργήμα, τη διοργάνωση του ντοκιμαντέρ, το οποίο άλλωστε στάθηκε το έναυσμα τόσο για αδειές όσο και για επιτυχημένους μιμητές. Δεν «αγιογραφούμε». Την αλήθεια λέμε. Η φετινή, 7η διοργάνωση ενδέχεται (και φυσικά δεν το ευχόμαστε) να αποβεί σημαδιακή. «Κρόνος» υπήρχε ανέκαθεν. Είναι και που ο αριθμός «επτά» συνοδεύεται από ένα σωρό προλήψεις, π.χ. 7 χρόνια γούρι, 7 χρόνια γρουσουζιά, και πάει λέγοντας. Θου Κύριε...

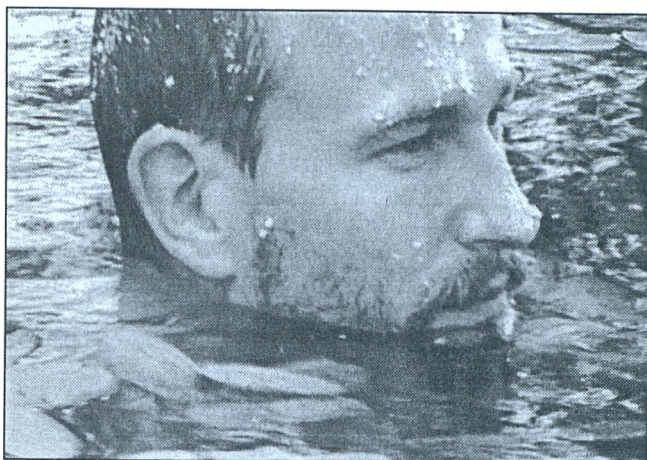
Όπως συνέβη και με το τελευταίο, 45ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της συμπρωτεύουσας, που ήταν ένα από τα καλύτερα των τελευταίων χρόνων, το ίδιο συνέβη και με τη φετινή διοργάνωση

του ντοκιμαντέρ, φεστιβάλ το οποίο, αναμφίβολα, πέρασε στην οριστική του μορφοποίηση. Το επόμενο του στάδιο θα πρέπει να είναι η αυτονομήσή του. Διοικητική και λειτουργική. Με τα δικά του οικονομικά μέσα, το δικό του σχεδιασμό, το δικό του καλλιτεχνικό όραμα. Το καλό του όνομα και το κύρος του είναι πλέον ευφύμως γνωστά και εκτός Ελλάδος. Άλλωστε από τη φύση του δεν είναι ανταγωνιστικό του άλλου φεστιβάλ, του οποίου το κυρίαρχο είδος είναι ο κινηματογράφος μυθοπλασίας. Μάλιστα, τα κατάλοιπα ελληνικών ντοκιμαντέρ που εκείνο περιλαμβάνει (με αφορμή τα κρατικά βραβεία ποιότητας) στο πρόγραμμά του, περνάνε σχεδόν αδιάφορα και απαρατήρητα. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η Δέσποινα Μουζάκη με την οργανωτική ευλυγισία που τη διακρίνει θα θελήσει να κάνει την αποφασιστική χειρονομία, οπωσδήποτε χειρονομία αναγνώρισης του έργου του Δημήτρη Εϊπίδη και του χρήσιμου (πιο σωστά, πολύτιμου) ρόλου που διαδραματίζει στο φεστιβαλικό χώρο της Θεσσαλονίκης. Η σωφροσύνη δεν έχει «χρώμα», γι' αυτό είναι και διάφανη.

Το κινηματογραφικό υλικό ήταν χωρισμένο σε 14 ενότητες. Εκτός από τις πάγιες π.χ. «Όψεις του κόσμου», «Μικρές αφηγήσεις», «Ποστρέτα: ανθρώπινες

διαδρομές», «Κοινωνία και περιβάλλον», «Αργά τη νύχτα», φέτος το βάρος, δικαίως, έπεσε στην πυρέσσουσα επικαιρότητα: στον προσφυγικό εξανδραποδισμό, το «τσουνάμι» της μετανάστευσης, και στα, όπως δεν το περίμενε πια κανείς, δοκιμαζόμενα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ντοκιμαντέρ που διαπραγματεύτηκαν αυτά τα θέματα ήταν στην πλειοψηφία τους έως συνταρακτικά. Σεμινάρια αυτοσυνειδησίας. Στον πεπερασμένο χρόνο που διαθέταμε προλάβουμε να δούμε: το *Παράνομοι - Αόρατοι στην Ευρώπη* του Γερμανού Αντρέας Φόιγκτ, το *In Transit* της Τουρκάλας Μπερκέ Μπας, το *Tarifa Trafic* του Γερμανού Γιοακίμ Ντέμερ, *Το τρένο της ώρας μηδέν* του Ιρανού Μπαμπάκ Σιρίν-Σεφάτ. Το ίδιο ενδιαφέρον παρουσίαζε και το αφιέρωμα στα 60 χρόνια από τον εφιάλτη του Άουσβιτς. Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στο ντοκιμαντέρ του Αμερικανού Ντάνιελ Άνκερ *Φανταστικός μάρτυρας: το Χόλιγουντ και το Ολοκαύτωμα*, που αφηγείται τη δυσπιστία της Αμερικής να παραδεχτεί ανοιχτά τη ναζιστική φρενίκα. *Δικαίωμα στη ζωή: Ρόι, Γίσοι, Τότι, Λένα* του Ολλανδού Ντούγκο Τέλεγκεν και *Λιβερία: ο πιο σκληρός εμφύλιος* του Αμερικανού Τζόναθαν Στακ ήταν δύο χαρακτηριστικά δείγματα της δοκιμασίας που περνάνε τα ανθρώπινα δικαιώματα στη ζωή (και κατόπιν σε όλα τα άλλα...). Ύστερα από τόσες προσπάθειες και μιλάμε για ανθρώπινα δικαιώματα.

Διασχίζοντας το διεθνές πρόγραμμα μέσα από όλες τις άλλες του ενότητες, συναντήσαμε κινηματογραφικά δείγματα βαθύτατου ανθρωποκεντρισμού (όχι, ασφαλώς, ομφαλοσκοπικού), ακτιβισμού και διεθνιστικής αφύπνισης. Τέτοια ήταν *Ο εφιάλτης του Δαρβίνου* του Αυστριακού Χούμπερτ Ζάουμπερ, *Η μικρή μου ειρήνη* του Ισραηλινού Εγιάλ Αβνερί, από τη μια μεριά, αλλά και οι *Ωραίες εποχές* των Αλεσάντρο Κασιγκόλι και Ντάλια Καστέλ (ΗΠΑ-Ιταλία), η απίστευτη αλλά αληθινή *Ακαδημία ομορφιάς της Καμπούλ* της Λιζ Μέρμιν (ΗΠΑ), η *Πορνεία πίσω από τον φερετζέ* της Ιρανής Ναχίντ Πέρσον. Και ξανά το Ισραήλ με τους *Αντιρρησίες* της Ισραηλινής Σίρι Τουρ (έντιμη δουλειά). Πικρή γεύση αφήνει το *Από τότε και μετά* του κορεάτικης καταγωγής



Από το ντοκιμαντέρ της Κατερίνας Πατρώνη *Ο πίνακας*.



Από *Τα 3 δωμάτια της μελαγχολίας* της Πίργιο Χονκασάλο.

Χόσουπ Λι, και έρχεται η φρικιαστική ώρα της *Φαίάς Ουσίας* του Αμερικανού Τζο Μπέρλιντζερ. Ράφια με 700 βάζα που περιέχουν τον εγκέφαλο παιδιών με σωματικές ή πνευματικές αναπηρίες. Έργο επιστημονικής «περιέργειας» των Ναζί! Κορυφαίες ταινίες της διοργάνωσης θεωρούμε: τις διάρκειας 6(!) ωρών *Σκάλες* του Ζαν Ξαβιέ ντε Λεστράντ (ένας αστυνομικού ενδιαφέροντος Χίτσκοκ στο τετράγωνο)· το *Τρία κούπα* της αμερικανίδας Σούζαν Καπλάν, από τις πιο ενδιαφέρουσες εκδοχές –απίστευτης ειλικρίνειας– ανθρωπίνης συμβίωσης σε ένα ανορθόδοξο τρίγωνο· και βέβαια το ποιητικότατο, με οικολογική πολυσημία, *Κοράκι* του Φινλανδού Έσα Νίσι. Αργά τη νύχτα μας συνεπήρε ο μάγος της μουσικής Μπέρνι Ουόρελ που παρέμεινε *Ξένος πάνω στη γη*. Τελικά το ντοκιμαντέρ με τον «παγιδευμένο» τίτλο *Μέσα στο βαθύ λαρύγγι* είναι ένα σπουδαίο και πικρό τεκμήριο. Χωρίς αμφιβολία το σπουδαιότερο έργο της διοργάνωσης ήταν τα *3 δωμάτια της μελαγχολίας* της σπουδαίας Φινλανδής Πίργιο Χονκασάλο. Πολύ μεγάλος κινηματογράφος.

Η ελληνική παρουσία, με 37(!) ταινίες, συνεχίζει να παραμένει εγκλωβισμένη στο κοινότοπο, στο ξεπέταγμα. Δίνουν την εντύπωση ότι διεκπεραιώνουν αγγαρεία. Βέβαια, υπάρχει και το «ονκ αν λάβεις παρά του μη έχοντος». Τέτοιο ήταν το αποτέλεσμα των περισσότερων ντοκιμαντέρ που είδαμε. Ευτυχώς που

υπήρξαν και οι αναλαμπές, όπως π.χ. ο αριστουργηματικός *Πίνακας* της Κατερίνας Πατρώνη. Μια τριπλής ανάγνωσης εικαστική performance, ίσως η καλύτερη που έχει γίνει μέχρι σήμερα στην Ελλάδα. Η αισθητική ως υπέρτατος καλλιτεχνικός συντελεστής. Τον ίδιο ενθουσιασμό δοκιμάσαμε με το άρτιο πορτρέτο *Ηλίας Πετρόπουλος – Ένας κόσμος υπόγειος* της Καλλιόπης Λεγάκη. Πολλή δουλειά και ιστορικό αποτέλεσμα χάρη στο γεγονός ότι το ντοκιμαντέρ πραγματοποιήθηκε με τον «πολλαπλών αναγνώσεων» Πετρόπουλο εν ζωή. Η προικισμένη και έμπειρη Στέλλα Θεοδωράκη την ίδια κατάθεση ψυχής αλλά και ενδιαφέροντος πραγματοποίησε βιογραφώντας τον μεγάλο δάσκαλο της βυζαντινής ιστοριογραφίας Εμμανουήλ Κριαρά. Τύχη αγαθή ότι αυτός αξιώθηκε να είναι παρών στην προβολή της ταινίας: *Σαν Όνειρο Πρωινό*. Έκπληξη ο Μπαζ του ακούραστου Σπύρου Ταραβήρα. Γνωστός μόνο σε ελάχιστους, εδώ στην Ελλάδα, ο Α.Ι. Μπεζερίδης, Ελληνοπόντιος στην καταγωγή, αλλά διάσημος σεναριογράφος στο Χόλιγουντ. Πιστωμένος με αρκετές από τις μεγαλύτερες επιτυχίες των δεκαετιών '40, '50 και '60. Ποίηση, συγκίνηση, επιβιώσεις πολύτιμων τρόπων ζωής στη *Μέθεξη* του Γιώργου Μπότσου. Αυτό θα πει να έχεις μια έστω και εθνική ιδέα και να την κάνεις καλό, σωστό ντοκιμαντέρ, έστω και με λίγο τραβηγμένη τη διάρκειά του. Αλλά κατά την ταπεινή μας γνώμη την σπουδαία «τεκμηρίωση» την πέτυχε

–δεν λέμε της έτυχε– η Λουκία Ρικάκη με το *Ο άλλος*. Με την ευκαιρία της εμπορικής προβολής της ταινίας, την παρουσιάσαμε εκτενώς στο υπ' αριθ. 841 τεύχος του *Αντί*. Αντίθετα από τον Ταραβήρα, ο Ηλίας Γιαννακάκης έδωσε ένα επίπεδο πορτρέτο του σπουδαίου διευθυντή φωτογραφίας Ουόλτερ Λάσαλι με την ταινία του *Walter the Greek*. Γνωστοί και με θετικό έργο πίσω τους σκηνοθέτες μάς έδειξαν μια γενικώς ευπρεπή δουλειά τους, όπως ο Μένιος Δίτσας το *Εκτός σχεδίου*, και ο Σταύρος Ιωάννου τη μοναδική μέχρι σήμερα προσπάθεια ανασύστασης τοπικού ολοκαυτώματος στην Ελλάδα από τους Γερμανούς με την ταινία του *Κακολύρι 5/44*. Καλό το ντοκιμαντέρ του Στέλιου Χαράλαμπόπουλου *Η ιστορία των χρόνων μου: Μάνος Ζαχαρίας 1968*. Όμως ο Μ. Ζαχαρίας είναι ένα μεγαλύτερο μέγεθος από αυτό που κάλυψε η ταινία.

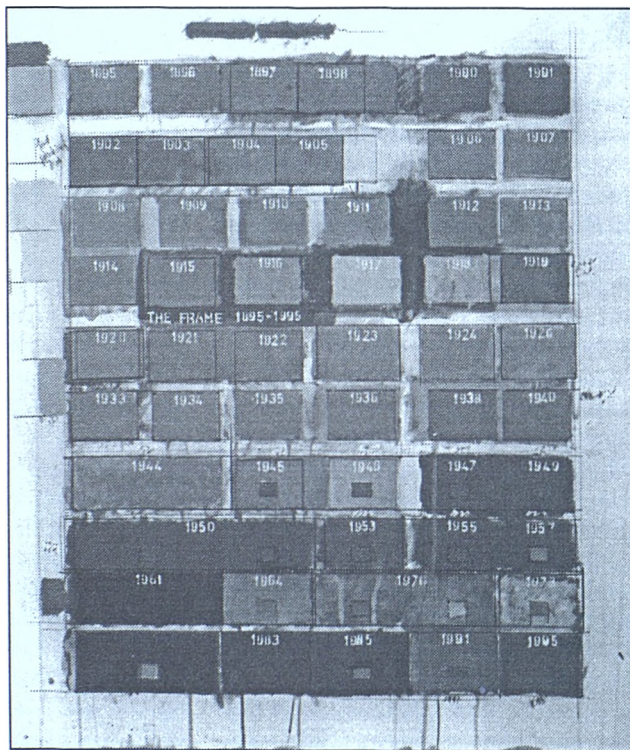
Ακαδημαϊκό μεν αλλά πολύτιμο το ντοκιμαντέρ του Λευτέρη Χαρωνίτη *Κρήτες Ολυμπιονίκες*. Κάποτε η τέχνη πρέπει να έχει απτή χρησιμότητα. Σημειώνουμε ακόμα το *Villy* του Ν. Θεοδοσίου, το *Γύρο του θανάτου* του Θ. Καλέση, το οπωσδήποτε μέτριο *Το μπλέξιμο που λύνεται* του Λουκά Κουχτίν και το *Για πέντε διαμερίσματα και ένα μαγαζί* του Γιάννη Σκοπετέα.

Υπάρχουν και άλλες που δεν προλάβουμε να τις δούμε και κάποιες άλλες που είναι σαν να μην τις είδαμε.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Ο Χειμωνάς θα το έλεγε με το δικό του μοναδικό τρόπο: «Άλλος τρόπος από το σώμα δεν είναι... Και ψυχή είναι η μίμηση σπουδαίου σώματος...» (Ο Αδελφός). Ανάλογα θα το ζωγράφιζε –το ζωγράφισε ήδη– ο Αλέξανδρος Ίσαρης. Περιέργως πως ένας Βρετανός που μάς ταιριάζει πολύ, έρχεται να προβληματίσει με τρόπους ανορθόδοξα γοητευτικούς όσους έχουν διάθεση να αμφισβητήσουν εκουσίως τα «κεκτημένα» του.

Το πρόβλημα, η γοητεία και η... κοιλιά του



Έργο του Greenaway από την έκδοση «Artworks: '63-'05», στην Ελληνοαμερικανική Ένωση (9/5-5/9/2005).

Η ζωγραφική επιφάνεια είναι ένα ολοκληρωμένο δραματικό έργο, μια στατική κινηματογραφική ταινία.
ΝΙΚΡΙΤΙΝ, 1922

ΛΑΤΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΩΜΑ

Η νεωτερικότητα το απαξίωσε υπέρ της ακαταδάσαστης μηχανής καταλογίζοντάς του αισχυντηλή θνητότητα. Όχι τόσο η μεταμοντέρνα συνθήκη –που κι

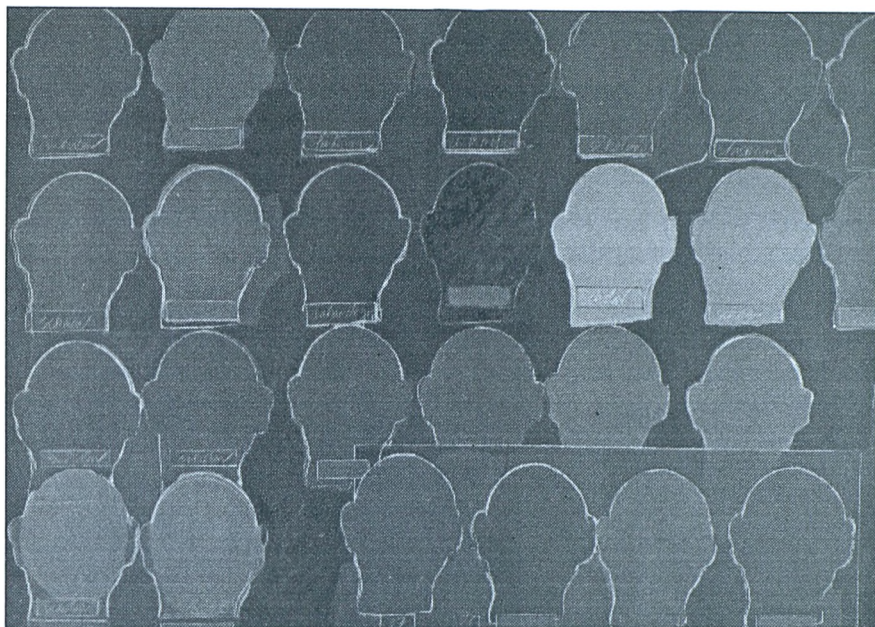
αυτή μοντερνιστικό αίτημα εκφράζει, έστω κι απ' την ανάποδη– αλλά η εμπειρία του πολέμου και των κρεματοριών, των εμφυλίων και της υδρογονοβόμβας ή της Χιροσίμα κατέστησαν πάλι το σώμα όχι αναπαράσταση αλλά *sine qua non* σαρκική παρουσία. Απ' τον Drayer στον Pazolini και απ' το «Κουρδιστό Πορτοκάλι» (1971) ως την «Κοιλιά του Αρχιτέκτονα» ένα σώμα σωματικό επι-

στρέφει διεκδικώντας το υπαρξιακό του δικαίωμα ως μια εκ των ων ουκ άνευ υποχρέωση.

Αυτό τον καιρό απολαμβάνουμε στην Αθήνα δύο χορταστικά γεγονότα, τον Σαμαρά και τον Greenaway, και μάλιστα σε διοργανώσεις που διεκδικούν παγκόσμια πρωτιά. Στον Σαμαρά ψηλαφούμε τον μονήρη ξένο προς κάθε τόπο, που δραπετεύει μέσα από την φαντασμαγορική δεξιοτεχνία και την αυστηρή αυτοαναφορά. Έγγραφα αλλού πως ενώ ο καλλιτέχνης του Μπαρόκ παρατηρεί τον εαυτό του εν κόσμω, ο δημιουργός του σήμερα –εν προκειμένω ο Σαμαράς– παρατηρεί τον εαυτό του να πεθαίνει. Έγκλειστος της μνήμης του, αποτελεί ο ίδιος τον τελευταίο, ιδιότυπο φυλακισμένο του Εμφυλίου και έναν καλλιτέχνη που οικειοποιείται ρόλους και δίνει –αισθητικά– μαθήματα οικόσιτης διαχείρισης (οικονομία=νέμω τον οίκο) για να υπάρξει.

Ο Greenaway πάλι, μετέρχεται μ' επιβλητικό τρόπο όλη την δυτική κληρονομιά των εικόνων, ανατέμνει τα εδραία σύμβολα της θρησκείας, της εξουσίας ή των ανθρωπίνων σχέσεων μεταμορφώνοντάς τα σε καταστάσεις σωματικές. Το Art and Illusion του Gobrecht ή οι οικονομολογικές μελέτες του Panofsky έχουν τον πρώτο ρόλο, μόνο που ο ανατρεπτικός αυτός αρχιτέκτονας-σκηνοθέτης και ζωγράφος-γραφίστας δεν είναι καθόλου διανοούμενος. Έχει το πρακτικό βρετανικό πνεύμα της σαφήνειας και εδώ ίσως έγκειται το μεγαλύτερο πρόβλημα για την πρόσληψή του. Απίστευτα ρεαλιστής και εικονολάτρης, στήνει επιβλητικά *tableaux vivants* μοναδικής εικαστικής σαγήνης και με τον αναρχικό του λόγο τ' αποδομεί ποιητικά. Η Αναγέννηση, το Μπαρόκ, ο Ρομαντισμός αλλά και η Αντιμεταρρύθμιση ή τα θέματα της Βίβλου υφίστανται μια *deconstruction* γεμάτη σεβασμό αλλά και ερωτηματική διάθεση.

Ο ίδιος, με τις ταινίες του, που δεν ακολουθούν την αφηγηματική πεπατημένη αλλά ξεδιπλώνονται σαν επικές ζωγραφικές φόρμες, αποζημιώνει πλήρως τον θεατή. Δεν τον «τιμωρεί» όπως συνήθως με το πειραματικό σινεμά. Η οπτική ηδονή ισοφαρίζει το όποιο



Έργο του Greenaway από την έκθεση στην Ελληνοαμερικανική Ένωση.

absurdum των προθέσεων. Και κάτι ακόμη. Ο ίδιος ισχυρίζεται, χωρίς καθόλου να παραδοξολογεί, ότι ο κινηματογράφος πέθανε και ότι η ζωγραφική ζει και θα ζει εφόσον οι ζωγράφοι δίνουν τη μορφή του κόσμου μας. (Κι άλλη σύμπτωση απόψεων με τον Χειμώνα). Επίσης υποστηρίζει ότι οι πανάκριβες κινηματογραφικές παραγωγές του στηρίζονται πρωτίστως στη ζωγραφική του και δεν γίνονται κατανοητές χωρίς αυτή. Λόγου χάρι τα «Βιβλία του Πρόσπερου» και η ομώνυμη σειρά ζωγραφικών collages που εκτίθενται στη νέα αίθουσα της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης, αλλά και οι πίνακες-collages με τον γενικό τίτλο «Falls» που εκτίθενται στην αίθουσα Κέννεντυ και αναφέρονται στην ταινία «Falls» (Πτώσεις-Ρύψεις) του 1980, διάρκειας 187'.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΛΙΑ ΤΟΥ

Και οι πίνακές του συγκροτούν πεδία μνημονικών ασκήσεων, σειραϊκές μελέτες, βιβλία εργασίας για μεγαλύτερα projects, μικρά αυτόρρη σιγμιότυπα ζωγραφικής σαγίνης στα οποία οι υποτιτλισμοί θυμίζουν κινηματογραφικά καρτέ όπως ακριβώς και οι φιλμικές του σεκάνς παραπέμπουν σε ζωγραφικά έργα. Ο Greenaway αρχιτεκτονεί, πάνω απ' όλα δηλαδή οργανώνει και με-

θοδεύει το υλικό του, προγραμματίζει σχεδιάζοντας και οδηγεί όλο αυτό το δυναμικό σ' ένα κρεσέντο. Συσχετισμοί των επιμέρους ιδεών αλλά και των ευδιάκριτων εμμονών του ασφαλώς και υπάρχουν, μόνο που απαιτούν μια μεθοδικότερη και πιο επίπονη προσέγγιση. Αναμένουμε επ' αυτού την μελέτη της επιμελήτριας Άρτεμης Ποταμιάνου, που με την έκθεση αυτή ξεπέρασε εαυτήν αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες του προσφερομένου χώρου.

Είδα στο Φεστιβάλ Greenaway που παρουσιάζεται στο θέατρο της Ένωσης την κινηματογραφημένη όπερα *The death of a Composer: Rosa, a Horse Drama*, του 1999. Η αισθητική των «Συνεχόμενων Πνιγμών» εδώ συνάντησε τις σκηνικές λύσεις ενός Robert Wilsson, για να δώσει μια εξαιρετική πρόταση οπερατικής φόρμας. Σινεμά, video, θεατρική δράση, μουσική, λετρισμός, μείξη διαφορετικών σκηνοθετικών σχολών, όλα συνενώθηκαν για να λειτουργήσει η αιρετική ματιά ενός καλλιτέχνη που μπορεί να αξιοποιεί πλήρως τα ερεθίσματα και τα μέσα της εποχής του βυθιζόμενος στο παρελθόν νοσταλγικά μεν αλλά όχι φολκλορικά, δηλαδή επιδερμικά και διακοσμητικά. Πλήρως απενοχοποιημένος από κάθε στυλιστικό «πρέπει», υπηρετεί την σα-

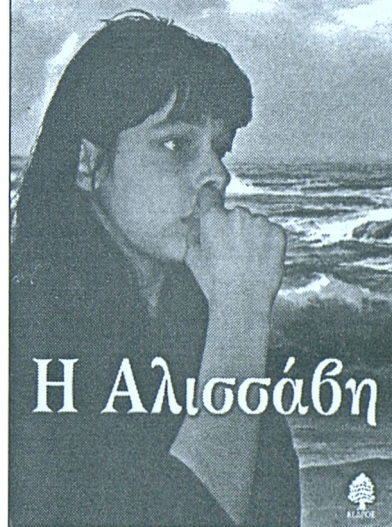
γήνη της εικόνας χωρίς να αμελεί και τις ερμηνείες της, όντας πρωτίστως ένας ζωγράφος. Όπως εξάλλου ζωγράφοι ήσαν ο Φελίνι ή ο Ταρκόφσκι. Στα καθ' ημάς η Αντουανέτα Αγγελίδου πλησιάζει αυτή την οπτική με μέσα σαφώς πιο λιτά και όλοι γνωρίζουμε γιατί.

Ξαναείδα πάλι το «Το Μωρό της Μακόν» του 1993 και χάρηκα τη «βλάσφημη» θεολογία του και την παραληρηματική κατάχρηση των κόκκινων. Η φουσκωμένη κοιλιά της ηλικιωμένης που γέννησε το θαυμαστό μωρό επ' ουδενί απηχεί φορμαλιστικά κενά ή κοιλιές στη δομή των έργων του Greenaway. Μόνο που αυτά απαιτούν πιστούς με ανάλογες εμμονές. Η περιορισμένη προσέλευση στις ταινίες δείχνει πράγματα για τη γενικότερη πληροφόρησή μας. Την Κυριακή 29 Μαΐου θα προβληθούν στις 7 μ.μ., οι μικρές του ταινίες από το 1969 και στις 9 μ.μ. «Το Συμβόλαιο του Σχεδιαστή» 1982. Να πάμε!

ΜΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΕΝΕΔΑΚΗΣ



Η Αλίσσάβη, δεκαπέντε διηγήματα –ιστορίες λέει ο Ανδρέας Νενεδάκης– καλύπτουν τον εικοστό αιώνα:

Το κοντραμπάντο του αλατιού το '22, την Κατοχή, το Ελ Αλαμίν, την εξορία, το Μακρονήσι, τη Χούντα, το Μάη του '68.

Εργασία και Πολιτική: Συνδικαλισμός και Οργάνωση Συμφερόντων στην Ελλάδα (1974-2004)

Το Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα οργανώνει τις μέρες αυτές το 10ο Επιστημονικό Συνεδριό του με θέμα: **Εργασία και Πολιτική: Συνδικαλισμός και Οργάνωση Συμφερόντων στην Ελλάδα (1974-2004)**. Οι εργασίες του Συνεδρίου άρχισαν την Τετάρτη και ολοκληρώνονται το Σάββατο στην αίθουσα Σάκη Καράγιωργα στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Στις τρεις δεκαετίες που έχουν περάσει από την πώση της δικτατορίας, το ελληνικό πολιτικό σύστημα γνώρισε μια πρωτοφανή για τη σύγχρονη ελληνική ιστορία διαδικασία εκδημοκρατισμού. Κύριοι δείκτες αυτού του εκδημοκρατισμού είναι η ομαλή λειτουργία των κοινοβουλευτικών θεσμών και η ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος.

Σκοπός του Συνεδρίου είναι η ανάδειξη:

- των τυπικών γνωρισμάτων που χαρακτηρίζουν την οργάνωση του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος,

- της θέσης των συνδικάτων στο εσωτερικό του ελληνικού πολιτικού συστήματος και

- του ρόλου των συνδικάτων στη διαδικασία διαμόρφωσης της κρατικής πολιτικής.

Το πρόγραμμα του Συνεδρίου σήμερα Παρασκευή και αύριο Σάββατο έχει ως εξής:

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Εργασιακές σχέσεις και συνδικαλιστικό κίνημα

Πρόεδρος: Άγγ. Στεργίου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Εισηγήσεις:

Γ. Κούζης, «Ακραίες μορφές ευελιξίας».

Χρ. Τάσσης, «Το εργατικό κίνημα στο χώρο των τηλεπικοινωνιών στην

Ελλάδα (1974-2004). Από το δημόσιο τομέα στις ιδιωτικοποιήσεις».

Α. Νικολόπουλος / Χ. Βοσκερτσιάν, «Οι ελληνικές εργασιακές σχέσεις και η νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα: Ο Κανονισμός 2157/2001 και η Οδηγία 2001/86/ΕΚ».

Ο «εξευρωπαϊσμός» του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος

Πρόεδρος: Α. Ρήγος, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Εισηγήσεις:

Αλ. Κουρτέσης, «Ο “εξευρωπαϊσμός” των εργασιακών σχέσεων».

Α. Μοσχονάς / Χρ. Καρακιουλάφη, «Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και εργασιακές σχέσεις στην Ελλάδα: Διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων, συλλογικές διαπραγματεύσεις και κοινωνικός διάλογος».

Θ. Κουτρούκης, «Μορφές Εργατικής Αλληλεγγύης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης: Η περίπτωση των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων Εργασίας».

Εργατικά συνδικάτα και κοινωνική πολιτική

Πρόεδρος: Σ. Ρομπόλης, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Εισηγήσεις:

Ο. Αγγελόπουλου, «Ίδρυση ασφαλιστικών ταμείων και συνδικαλιστικές οργανώσεις: Οι περιπτώσεις των αλληλοβοηθητικών ταμείων και των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης».

Λ. Κρέτσος, «Η “χαμένη” μάχη του χρόνου εργασίας: Συναινετικές μορφές συλλογικής διαπραγμάτευσης και 35ωρο».

Απ. Παπακωνσταντίνου, «Συνδικαλισμός και Κοινωνικό Κράτος. Οι συνταγματικές μορφές διεκδίκησης και συμμετοχής των εργαζομένων ως θεμέλιο της κοινωνικής δημοκρατίας».

Εργατικά συνδικάτα και δημοσιότητα

Πρόεδρος: Μ. Αγγελίδης, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Εισηγήσεις:

Κ. Σμυρνής, «Η εργατική είδηση, ο Τύπος και το συνδικαλιστικό κίνημα».

Δ. Μπάκου, «Η σημασία των νέων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας για τη συνδικαλιστική δράση».

Ν. Αλεξόπουλος, «Επιστημονική Κοινότητα και Συλλογική Δράση. Η περίπτωση του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ».

ΣΑΒΒΑΤΟ

Αύριο, Σάββατο 21 Μαΐου 2005, οι συνεδρίες έχουν ως εξής:

Συνδικάτα και εκπαιδευτική πολιτική

Πρόεδρος: Ν. Θεοδοκάς, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Εισηγήσεις:

Αντ. Νικολόπουλος, «Τριάντα Χρόνια Συνδικαλισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση».

Λ. Απέκης, «Το Συνδικαλιστικό Κίνημα των Πανεπιστημιακών».

Β. Παπαδόγαμβρος, «Συνδικάτα και Επαγγελματική Κατάρτιση».

Προβλήματα και προοπτικές του συνδικαλιστικού κινήματος στην Ελλάδα

Πρόεδρος: Μ. Λαμπρινίδης, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Εισηγήσεις:

Γ. Κουκούλης, «Από την αυτονομία της οργάνωσης στην αυτονομία της στρατηγικής».

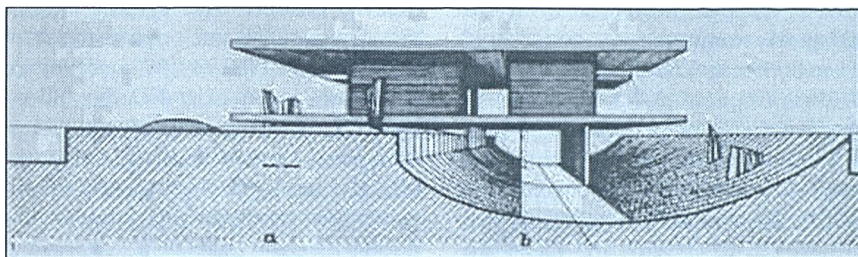
Στ. Μουδόπουλος, «Συνδικαλιστική Ελευθερία, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και Ελληνική Πραγματικότητα».

Σ. Σεφεριάδης, «Εργατικός Διεθνισμός και Παγκοσμιοποίηση».

Οι συνεδριάσεις σήμερα Παρασκευή αρχίζουν στις 3.30 το απόγευμα και αύριο Σάββατο στις 11.00 το πρωί.

Οι εργασίες του Συνεδρίου είναι ανοιχτές στο κοινό.

Αυτές τις μέρες γιορτάζονταν τα 60 χρόνια από το τέλος του Πολέμου, με τις απαραίτητες αναδρομές, αντιπαραθέσεις και επίσημες εκδηλώσεις που κεντρίζουν το διεθνές ενδιαφέρον. Ίσως θα ήταν η κατάλληλη ευκαιρία να γιορτάσουμε κι εμείς, στην ταπεινή μας Ελλάδα, μια άλλη επέτειο: τα 40 χρόνια από ένα σημαδιακό μανιφέστο της ελληνικής αρχιτεκτονικής, το πρώτο δημοσιευμένο μεταπολεμικά, που αντίστοιχα σηματοδότησε την απαρχή επίσημων εχθροπραξιών σε έναν άλλο «πόλεμο». Μπορεί να έχουμε αργήσει λίγο (έπρεπε να είχε γίνει δύο χρόνια πριν), αλλά δεν πειράζει ιδιαίτερα – τι γίνεται άλλωστε στην ώρα του σ' αυτό τον τόπο;



Πολιτική αρχιτεκτονική – σχεδιάσμα

Είπαμε «μανιφέστο» και ίσως θα έπρεπε να δαγκωθούμε. Όπως μας διαβεβαιώνουν οι επαίοντες αλλά και η ίδια η πράξη τα πραγματικά (διεθνή) μανιφέστα στην αρχιτεκτονική μάς έχουν τελειώσει εδώ και πολλά χρόνια, για την ακρίβεια, το πολύ ως το 1920. Ό,τι ακολούθησε ήταν άλλου είδους ζώο, κι όσες προσπάθειες έγιναν εκ των υστέρων για να ανασυσταθεί ο θεσμός του οράματος δεν μπόρεσαν να κρύψουν την αλήθεια: ότι έντυναν κυνικές ή έστω προσγειωμένες σκοπιμότητες και εξουσιαστικές σχέσεις.

Στην καλύτερη περίπτωση, η ουτοπική αρχιτεκτονική σκέψη είχε εξισωθεί με απέραντες κοινοτοπίες και κομπές αοριστολογίες. Το κύριό της συστατικό, η «πολιτική» της διάσταση, είχε ξεφύγει από το παράθυρο, ψάχνοντας για άλλες μορφές ακτιβισμού.

Υπήρξαν και εξαιρέσεις. Πιο συγκεκριμένα, γύρω στο '60 δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για να επανιδρυθεί η πρωτοπορία στο εξωτερικό. Όμως στην Ελλάδα οι γνωστές «ιδιαιτερές συνθήκες» δεν την άφηναν να σκάσει μύτη (βλ. αυτοκτονία του Τάκη Ζενέτου). Η βαθύτατα συντηρητική, ραγδαία αστικοποιούμενη ελληνική

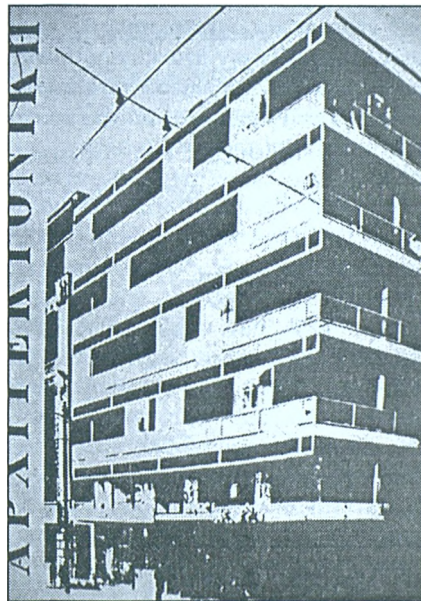
κοινωνία, μεθυσμένη από την πρωτόγνωρη μετεμφυλιακή «ανάπτυξη», δεν ενδιαφερόταν για επαναστάσεις και κοινωνικές ανατροπές. Όλοι, κυριολεκτικά, έχτιζαν με ή χωρίς σχέδια, νόμιμα ή παράνομα. Από κοντά και οι αρχιτέκτονες-μελετητές οικοδομών προς ανέγερση. Η κοινωνία δεν τους ξεχώριζε και ίσως δίκαια ακόμα δεν τους διακρίνει από τους υπόλοιπους επαγγελματίες «μηχανικούς» των συναφών κλάδων.

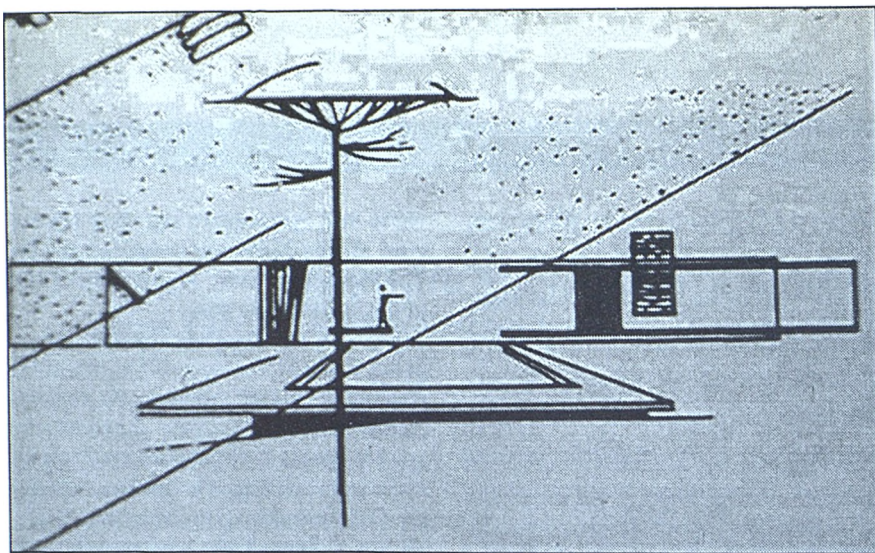
Οι αρχιτέκτονες, όπως ξέρουμε, δεν αρκέστηκαν στον περιορισμένο ρόλο του διεκπεραιωτή σχεδίων. Διεκδίκησαν τότε μαζικά (μέσα από τα πρώτα αρχιτεκτονικά συνέδρια) ένα νέο δυναμικό ρόλο στην ελληνική κοινωνία με δύο αιχμές: τους αρχιτεκτονικούς αγωνισμούς και τις πολεοδομικές μελέτες. Κύριος εκπρόσωπος αυτών των αγώνων ήταν ο Αριστομένης Προβελέγγιος, που διακήρυξε την ικανότητα των αρχιτεκτόνων να διαχειρίζονται υπεύθυνα καίριες πολιτικές αποφάσεις για το καλό του τόπου. Το σύνολο των λόγων του συνθέτουν ένα παλλόμενο όργανο αφύπνισης της κοιμισμένης συνείδησης των αρχιτεκτόνων. Άτυπα, μετρά ως το πρώτο ουσιαστικό μανιφέστο, που θέτει τους αρχιτέκτονες συλλογικά απέναντι

στις προκλήσεις της νέας κοινωνίας. Ποτέ άλλοτε στη συνέχεια δεν θα γνώριζε ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων την αίγλη που κέρδισε τότε.

Παρ' όλη τη θερμότητα της σχετικής ρητορείας, οι ιδεαλιστικές αυτές προσπάθειες μεταρρύθμισης γρήγορα θα εκφυλίζονταν σε συνεχειακές διεκδικήσεις και θα αφομοιώνονταν από τους κρατικούς μηχανισμούς. Οι συνέπειες ήταν απογοητευτικές: αφορητή γραφειοκρατία και απονεύρωση, μέσα από τη σκόπιμη διάβρωση, κάθε ιδεολογικού περιεχομένου από το ρόλο του αρχιτέκτονα. Οι αρχιτέκτονες είχαν συμβληθεί με το ζοφερό σύστημα με αντάλλαγμα τη σιωπή της συνενοχής.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα του κοινωνικού αναβρασμού και των διεκδικήσεων αναδημοσιεύτηκε στα ελληνικά ένα άρθρο του Ο. Δουμάνη το 1964, ένα χρόνο μετά την αρχική του εμφάνιση σε ξένη έκδοση. Ο τίτλος του, «Εισαγωγή στη μεταπολεμική ελληνική αρχιτεκτονική», έκρυβε τον πραγματικό του στόχο. Ως το πρώτο μεταπολεμικό επίσημο μανιφέστο, δηλαδή ως προγραμματικό κείμενο, εγκατέλειπε το στρατόπεδο των μαζικών κινημάτων των αρχιτεκτόνων. Ξεκινώντας από άλλη βάση, πρότεινε ως πολιτική πλατφόρμα τη βαθμολόγηση της δημιουργικής επίδοσης των αρχιτεκτόνων, με κριτήριο τη νεωτερικότητα. Ο μύθος της συλλογικής ταυτότητας κατέρρεε αφού δεν ήταν όλοι ίσης αξίας, ούτε το ίδιο χρήσιμοι συντελέ-





στές σε μια κοινωνία που ατενίζει με θάρρος το μέλλον της.

Το άρθρο αυτό συνόψιζε τη δική του συστηματική προσπάθεια, μέσα από τον τύπο όπου πρωταγωνιστούσε, ώστε να αναδειχτεί το ελπιδοφόρο «νέο πρόσωπο» της ελληνικής αρχιτεκτονικής. Αυτής που σχεδιάζονταν από μια δράκα νέων μοντέρνων αρχιτεκτόνων. Εδώ παρατηρούμε ότι δεν είχε εντελώς εγκαταλειφθεί η έννοια της συλλογικότητας. Αποφεύγοντας τις συγκρούσεις ανάμεσα στους φουσκωμένους εγωισμούς που ταλαιπωρούν κάθε συνάφι δημιουργών, ο Δουμάνης απλά έβαζε στη θέση του συνόλου μια ομάδα επιλεκτών αγωνιστών. Έτσι μπορούσε να μιλάει για «κίνημα». Ακόμα πιο σημαντικό, για πρώτη φορά εμφανιζόταν αυτή η ομάδα ως συμπαγές μέτωπο σε ανοιχτή πλέον ρήξη με τον συντηρητισμό του αρχιτεκτονικού κατεστημένου της εποχής στην Ελλάδα. Με μια κίνηση, η νεωτερικότητα, η νέα αλήθεια, η πρόοδος, η ταύτιση με τα ξένα ρεύματα ταυτιζόταν με την (ηλικιακή) νεότητα και ο συντηρητισμός με τη γεροντοκρατία την άγονη παρελθοντολογία. Ο πόλεμος ανάμεσα στο παρωχημένο και στο νεωτερικό θα αποκτούσε έτσι επίσημη ημερομηνία έναρξης.

Όμως, όπως συχνά συμβαίνει, το ποιος πολεμούσε ποιον ήταν κάπως συγκεχυμένο. Το μανιφέστο ως πολιτική πράξη ήταν απόλυτα σαφές, αλλά η σύσταση και η συνοχή της βραχύβιας, όπως αποδείχτηκε, ομάδας ήταν αμφίβολες. Δεν έχει σημασία. Εκείνο που μετράει είναι ότι τέθηκαν οι βάσεις για μια μυθική αντιπαράθεση. «Μυθική» γιατί σχηματοποιούσε, δογματίζε αφοριστικά, έσπινε φανταστικά σκηναία μάχης με τους «καλούς» ενάντια στους «κακούς», όπου θύματα και αδικημένοι διεκδικητές ήταν πάντα οι πρώτοι. Δεν ήταν φυσικά η πρώτη φορά. Είχαν προηγηθεί τέτοιες συ-

γκρούσεις στον 19ο αιώνα, όταν σφάζονταν για το τι είναι «ελληνική» αρχιτεκτονική, και στο Μεσοπόλεμο, όταν το «ελληνικό» ταυτίστηκε με το τοπικιστικό.

Η μυθοποιητική διάθεση διατηρήθηκε αλώβητη στη μεταπολίτευση, μεταλλάσσοντας συνεχώς περιεχόμενο σύμφωνα με τις συνθήκες που κάθε φορά επικρατούσαν. Το σχήμα της κληρονομημένης μαζικής διεκδικητικής έκρηξης, τονωμένο από τις περιπέτειες της Επταετίας, αναβίωσε πρόσκαιρα ως νέο όραμα, για να βαλτώσει μέσα από την πανσπερμία των πολιτικών εκδοχών και την κομματική άλωση του Συλλόγου. Το πεδίο παρέμεινε πια ανοιχτό προς δύο κύριες στρατηγικές – την προβολή των σύγχρονων «επιλεκτών», τώρα πια αξιοκρατικά καταξιωμένων μοντέρνων και νόμιμων κληρονόμων της ηρωικής ομάδας του '60, και την ανταπόκριση στις ανάγκες ενός πρωτοφανούς σε μέγεθος και διαρκώς αυξανόμενου αριθμού ανώνυμων επαγγελματιών που συγκροτούν τη συμπαγή μάζα των «προλετάρων» αρχιτεκτόνων.

Η πρώτη μηχανή, δοκιμασμένη στο χρόνο και διαρκώς επικαιροποιούμενη, θα έδινε το χρίσμα σε όσους ανήκουν στο σώμα εκπροσώπων της ελληνικής αρχιτεκτονικής για ντόπια κατανάλωση και για εξαγωγή σε διάφορες διεθνείς οργανώσεις. Προωθητικός μηχανισμός αυτής της διαδικασίας θα ήταν η μακρόβια, κατά κανόνα μονοπωλιακή, έκδοση των *Αρχιτεκτονικών Θεμάτων* με διευθυντή τον Ο. Δουμάνη, που κατά κανόνα απέφευγε τις αψιμαχίες επιβιώνοντας σε ένα πεδίο έντονων εσωτερικών αντιπαράθεσεων του σιναφιού. Αυτή η ατμόσφαιρα ανοιχτού *forum* μοιραία άμβλυνη τη γνήσια κριτική διάθεση, ανέφικτη σε ένα κλίμα συναίνεσης, και άφηνε αδιευκρίνιστα τα κριτήρια επιλογής. Την επανάσταση είχε αντικαταστήσει η άσκηση της ελέω θεού διαχείρισης.

Η δεύτερη μηχανή αντίστοιχα θα ενθάρρυνε την εμφάνιση, με αδιευκρίνιστη ακόμα τη συμβολή της πρώτης μηχανής, νεο-συντηρητικών τάσεων με φλάμπουρο έναν αφόρητο λαϊκισμό, ενισχυμένο από τις ευρύτερες πολιτικές εξελίξεις. Το φαινόμενο αν και εμφανέστατο δεν έχει ποτέ καταγραφεί. Αξίζει όμως να εντοπιστεί το στίγμα του.

Έτσι κατά περιόδους καταπολεμήθηκαν διάφορες σκοτεινές δυνάμεις, όπως τα σύγχρονα διεθνή ρεύματα που τώρα έβρισκαν πιο άμεση ανταπόκριση σε μια διψασμένη (και ολοένα εκσυγχρονιζόμενη) Ελλάδα. Μια σχετική έκθεση στην Πινακοθήκη που οργάνωσε ειδική επιτροπή του ΤΕΕ το 1982, φέροντας για πρώτη φορά στην Ελλάδα διάσημους αρχιτέκτονες να μιλήσουν για το έργο τους, κατακρίθηκε ως απερισχεψία. Θα ακολουθούσαν άπειρα τέτοια κρούσματα συστηματικής υπονόμησης τέτοιων άμεσων επαφών, που συνεχίζονται ακόμα μέχρι σήμερα αμείωτα.

Οι αντιδράσεις πιο πρόσφατα πλήθυναν ενάντια στο μέσο (χρήση και εφαρμογές του ηλεκτρονικού υπολογιστή: στη «χάρτινη» και στην εικονική αρχιτεκτονική) και στο μήνυμα (αρχιτεκτονική μιας παγκοσμιοποίησης-μπαμπούλα). Ακολουθώντας τη δοκιμασμένη παλιά τακτική, που πάντα έβρισκε πρόθυμα αφτιά ανάμεσα στους μη προνομιούχους, κάθε τι ξενόφερτο ήταν ιδεολογικά ύποπτο.

Το πρόβλημα ήταν (και θα είναι πάντα) ότι τέτοιες σχηματοποιήσεις σκόπιμα παραβλέπουν κάποιες αλήθειες που δεν βολεύονται εύκολα σε διχαστικά σχήματα του «άσπρου-μαύρου». Αρκεί ένα μόνο παράδειγμα. Οι αρχιτέκτονες του '30, που όλοι θαυμάζουμε, πάλευαν ενάντια στον «ακαδημαϊσμό» (φανερά αντιγράφοντας ξένα συνθήματα) περριφρονώντας τα νεοκλασικά που θεωρούσαν εξίσου παρακμαϊκά. Όταν η αξία των νεοκλασικών αποκαταστάθηκε στο τέλος του '60, ας είναι καλά η αναβίωση της ευρωπαϊκής «αρχιτεκτονικής κληρονομιάς», έτρεξαν όλοι ποιος θα φανεί πιο θερμός τους υποστηρικτής, κάτι που συνεχίζεται σήμερα με αμείωτο ζήλο.

Από τη μια στιγμή στην άλλη επινοήθηκε ένα απίστευτα χαλαρό περιεχόμενο της μυθικής λέξης-κλειδιού «παράδοση», που τα περιλάμβανε όλα, ανάλογα με τι ήθελε καθένας να υποστηρίξει.

Έτσι, μέσα από το εξαγνιστικό φως της παράδοσης καταργήθηκε το αρνητικό πρόσημο στο συντηρητισμό, στον ακαδημαϊσμό, στην οπισθοδρομικότητα, στον τυφλό εθνοκεντρισμό. Χωρίς να το πολυκαταλαβαίνει, η Ελλάδα γλιστρούσε προς τα πίσω, σε φαινομενικά ασφαλή και ελέγξιμα στάδια αυτάρκειας, ιδεολογικής και οικονομικής. Πίσω στην προβιομηχανική περίοδο, στην άδολη ατμόσφαιρα του κορμπουζιανού μοντερνισμού. Πίσω στην αρχιτεκτονική-χειροτεχνία του ανώνυμου, μοναχικού δημιουργού-ήρωα, σπάζοντας τα μηχανήματα του διαβόλου.

Η μαζικότητα αυτή οδήγησε απευθείας στην αποκατάσταση της ανωνυμίας, ως «υγιούς» αντίδοτου στη μαστίγα του life-style, της ψευτογλαμουριάς, του μιντιακού αρχιτέκτονα-σούπερσταρ. Σε αυτό το στρατόπεδο βρέθηκαν ορισμένοι απρόσμενοι σύμμαχοι, με κοινό στοιχείο το πλέγμα κατωτερότητας, την ανασφάλεια, την αμηχανία μπροστά στις γρήγορες αλλαγές. Οι αντιφάσεις που κρύβει μια τέτοια στάση «ηρωικής

αφάνειας» είναι τόσο φανερές που δεν αξίζει να σχολιαστούν.

Πόσοι άραγε ακολουθούσαν συνειδητά τα βήματα αυτού του αρχιτεκτονικού φονταμενταλισμού; Ίσως ελάχιστοι (αλλά πολλοί περισσότεροι ως σιωπηλοί αποδέκτες). Οι αριθμοί όμως, όπως μας έμαθε η πρόσφατη ιστορία, δεν μετρούν. Μια αποφασισμένη μειοψηφία φανατικών μπορεί να φέρει τα πάνω κάτω χωρίς να συναντήσει αντίσταση. Σημασία έχει με ποιες στρατηγικές επιλέγονται οι στόχοι επανασχεδίασης του χώρου.

Πριν προχωρήσουμε, θα πρέπει αντίστοιχα να παραδεχτούμε πως και η «άλλη» πλευρά, της εκσυγχρονιστικής προόδου σε ρήξη με το παρελθόν, εκστράτευε με ανάλογα θολά κριτήρια. Αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία, που ελπίζω να εξετάσουμε μια άλλη φορά.

Η μικρή ομάδα των νέων μοντέρνων αρχιτεκτόνων του '60 είχε τουλάχιστον ανανεώσει την ελληνική αρχιτεκτονική, αποδεικνύοντας έμπρακτα, με σχεδιασμένο και χτισμένο έργο, ως πού μπορούσαν να φτάσουν. Σήμερα η ιστορία

επαναλαμβάνεται ως φάρσα, όπως μας δίδαξε ο θεός Κάρολος, γιατί έχουν αντιστραφεί οι όροι: εκείνο που τότε ήταν «πρόοδος», το να ατενίζεις το μέλλον με ελπίδα, τώρα έχει βαφτιστεί «παράδοση» σταματώντας σκόπιμα το ρολόι από μια αντίστοιχα μικρή ομάδα ζηλωτών που (το χειρότερο) ισχυρίζεται πως μόνο αυτή κατέχει την αλήθεια.

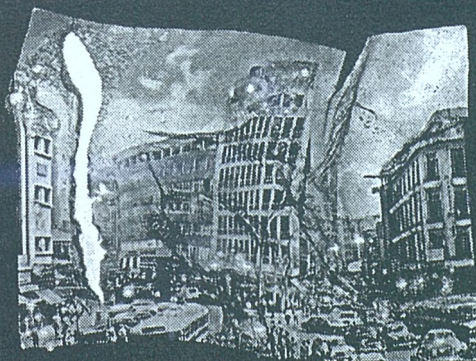
Το παράδοξο όμως είναι πως κανείς δεν αντιδρά, λες και αυτές οι απόψεις εκφράζουν απόλυτα τη συλλογική ταυτότητα των σημερινών αρχιτεκτόνων. Άραγε θεωρείται ακόμα έλλειψη τακτ το να υπερασπιστεί κανείς τις απόψεις του απέναντι στη δημαγωγία; Αλλά ίσως υπάρχει μια καλύτερη εξήγηση: ήδη τα πράγματα έχουν προχωρήσει αποφασιστικά σε περιοχές που οι ίδιοι οι στρατηγοί της δεύτερης μηχανής αδυνατούν πια να ελέγξουν κινδυνολογώντας. Ο πόλεμος δεν έληξε, γιατί ποτέ δεν λήγει, αλλά ο αγώνας έχει μετατεθεί σε εντελώς νέα πεδία. Πλην Λακεδαιμονίων, έστω.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

SUSAN BUCK-MORSS

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΡΟΜΟ

Ισλάμ, Κριτική Θεωρία και Αριστερά



ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

SUSAN BUCK-MORSS

ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΡΟΜΟ

Ισλάμ, Κριτική Θεωρία και Αριστερά



Παγκοσμιοποίηση, τρομοκρατία, φονταμενταλισμός, ισλάμ, νεωτερικότητα, φεμινισμός, αντικουλτούρα, μαζικά μέσα, πολιτισμός της εικόνας – ένα καλειδοσκόπιο του 20ού αιώνα από μια εξέχουσα μορφή της σύγχρονης Κριτικής Θεωρίας. Η Σούζαν Μπακ-Μορς οδηγεί τη ριζοσπαστική σκέψη πέρα από τη δίδυμη παραφροσύνη της 11ης Σεπτεμβρίου, κόντρα στην προκατάληψη ότι ο ισλαμισμός είναι θρησκευτικός κι όχι πολιτικός λόγος, έξω από τους κλειστούς κόσμους της θεωρίας και της τέχνης, ανιχνεύοντας το άδηλο μέλλον της Αριστεράς σε μια παγκόσμια δημόσια σφαίρα.

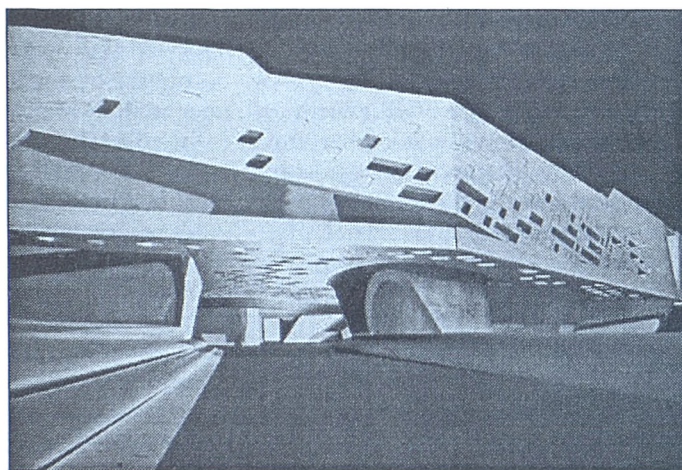
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Σόλωνος 133, 10677 Αθήνα, τηλ. 2103806305, <http://www.alexandria-publ.gr>, alexcom@otenet.gr

Η διάλεξη της Ζάχα Χαντίντ ένα μήνα πριν στο Μέγαρο Plus, μπροστά σε ένα τεράστιο ακροατήριο, έδωσε την ευκαιρία να εκφραστούν πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις για πρόσωπα και πράγματα. Για παράδειγμα, βρέθηκαν κάποιοι που μαγεύτηκαν από την εμπνευσμένη ομιλία του κ. Τατούλη, που μίλησε με την ιδιότητα του χορηγού. Άλλοι υπογράμμισαν το ότι η Ζάχα είναι γυναίκα σε ένα ανδροκρατούμενο αρχιτεκτονικό στερέωμα και διερωτήθηκαν αν αυτό δηλώνει μια αποφασιστική ανατροπή της παγκόσμιας τάξης. Τέλος, άλλοι απλά σνόμπαραν το «ξενόφερτο αυτό φρούτο» καταγγέλλοντας την υστερική υποταγή στις μόδες της παγκοσμιοποίησης.

Ζάχα για πάντα

Τα παραπάνω είναι ένα μικρό μόλις δείγμα των αντιδράσεων που ακολούθησαν αυτό το μοναδικό γεγονός. Η Ζάχα δεν είχε ποτέ δώσει διάλεξη στην Ελλάδα, αν και, όπως είπε, μας έρχεται όσο συχνά μπορεί. Την ξέραμε μόνο από τον



απόηχο της υπάρξεώς της: τις δημοσιεύσεις της και τις συμμετοχές της σε εκθέσεις, συν μερικά ανέκδοτα της ζωής της.

Σε αυτά να προσθέσω μια προσωπική μαρτυρία. Έτυχε πριν αρκετά χρόνια να βρεθώ στο πανεπιστήμιο Columbia όπου δίδασκε ως επισκέπτρας καθηγήτριας. Είχα περιπλανηθεί μέσα στις άδειες τάξεις, προσπαθώντας να «πιάσω» την ατμόσφαιρα αυτής της ονομαστής σχολής. Έτσι μπήκα και στο δικό της, έρημο εκείνη τη στιγμή, στούντιο. Το κατάλαβα από το καρφίτσωμένο θέμα άσκησης στον τοίχο και από τις πανομοιότυπες μικρές ατομικές μακέτες, η μια δίπλα στην άλλη, δίπλα του. Η άσκηση αφορούσε έναν πολύπλοκο κυκλοφοριακό κόμβο με ανισόπεδους βραχίονες, όπου οι σπουδαστές έπρεπε να εντάξουν τη δική τους πρόταση. Ζάχα 100%!

Τώρα την είχαμε μπροστά μας. Και την απολαύσαμε (είναι άραγε κι αυτό αμαρτία;) σε μια ηλεκτρισμένη «παράσταση» αντάξια της φήμης της και της αίγλης του έργου της. Δεν πάνε να φωνασκούν όσοι τη θεωρούν «φούσκα των media», άστους να βραχνιάζουν. Εδώ τα πράγματα μιλάνε

από μόνα τους: η «άπατρις», «ιρακινή-εγγλέζα» αρχιτεκτόνισσα που τέλειωσε την «αριστοκρατική» σχολή ΑΑ, που για χρόνια κέρδιζε διεθνείς διαγωνισμούς αλλά της έκλεβαν τις αναθέσεις, κάποια στιγμή κατάφερε να σπάσει την γκίνια της και έχτισε ένα τόσο θα μικρό έργο που έκανε αίσθηση, και από εκεί και ύστερα βροχή οι αναθέσεις και οι διακρίσεις. Την ημέρα μάλιστα που έδινε τη διάλεξή της, η Ζάχα μάθαινε πως κέρδισε έναν ακόμα διαγωνισμό, για την πλατεία Ελευθερίας στη Λευκωσία!

Έχω ακόμα ζωνρή την ανάμνηση από δύο της έργα, που παρουσίαζε πριν 4 χρόνια στην Biennale Βενετίας, σε σχέδια και μακέτες. Το ένα μάλιστα από αυτά, το μουσείο στο Βόλφσμπουργκ Γερμανίας, τώρα ολοκληρώνεται – μας έδειξε εικόνες από την κατασκευή του. Τότε ήταν (ακόμα) προτάσεις – αλλά πώς έλαμπαν, πώς αιχμαλώτιζαν το μάτι ανάμεσα σε χίλιες άλλες συμμετοχές τόσων ονομαστών αρχιτεκτόνων. Σε τέτοιες αχανείς εκθέσεις φεύγεις πάντα ζαλισμένος, με ένα ανακάτεμα εντυπώσεων στο μυαλό όπου δύσκολα ξεχωρίζει τι εισέγραφε. Όμως με τη Ζάχα δεν

υπήρχε περίπτωση να την υπερδέμεις με άλλους ή να την ξεχάσεις. Ήταν και εξακολουθεί να είναι μοναδική και αμίμητη.

Γιατί μεταξύ μας η Ζάχα κατάφερε να κερδίσει ένα στοίχημα: να μπει στο πετσί της ρώσικης πρωτοπορίας του '20 και να μεταφέρει αυτό το πνεύμα αυτούσιο στην εποχή μας, δουλεύοντας, αρχικά σχεδιάζοντας και κατόπιν χτίζοντας, χωρίς να χάσει ούτε κατ' ελάχιστο το δυναμισμό και τη στιβαρότητα της αρχιτεκτονικής της έκφρασης. Όποιος είχε δει παλιότερα τα μαγικά της αφαιρετικά σχέδια δύσκολα θα μπορούσε να πειστεί πως όλες εκείνες οι ρευστές, σχεδόν άυλες φόρμες που αιωρούνταν σαν αποτύπωμα ηλεκτρικών κενώσεων, θα μπορούσαν ποτέ να μεταφραστούν σε γήινες, άκαμπτες κατασκευές. Εκείνη κατάφερε να εξαερώσει την ύλη, όχι κρύβοντάς την ή ελαχιστοποιώντας την (όπως έκαναν τότε άλλοι) αλλά αναδεικνύοντας, ακόμα και τονίζοντας εξπρεσιονιστικά, τη συμπαγή μάζα σαν εύπλαστο υλικό που υποφέρει, στρεβλώνεται, διαρρηγνύεται δημιουργώντας πρωτόγνωρους χώρους εκρηκτικής έντασης.

Ας την σνομπάρουν όσοι τρέμουν τις συγκρίσεις. Η Ζάχα δεν κολακεύει με το «χιούμορ» της αλλά δαγκώνει, ούτε απευθύνεται στο ακροατήριό της περνώντας εύπεπτα μηνύματα με δήθεν παραπομπές και πομπώδη τσιτάτα, αλλά μιλώντας όπως ένας αρχιτέκτονας. Ξέρει πόσο σηκώνει για να περιγράψει πράγματα, πόσο χρειάζεται για να κατεδαφίσει καθιερωμένες αντιλήψεις. Όλα μοιάζουν απλά, σαν να έχουν προκύψει αβίαστα, αυθόρμητα – ενώ δεν είναι. Αυτός ο τόσο καλά κρυμμένος, ανυποχώρητος μόχθος σε ένα «τόσο σκληρό επάγγελμα» όπως η ίδια το χαρακτηρίζει, είναι και το έναυσμα για κάθε της ανατρεπτική πρόταση.

Ας μου επιτραπεί να κλείσω με μια παράλληλη ιστορία, για τον Gherg, έναν άλλο «σταρ» που του σέρνουνε τα μύρια όσα οι εδώ σκανδαλισμένοι. Σε μια παλιά Biennale Βενετίας είχε δείξει σχέδια και μακέτες από τη μεγάλη αίθουσα συναυλιών Disney στο Λος Άντζελες. Αυτά, πριν το διάσημο μουσείο του Bilbao. Είχε τότε σκεπάσει έναν ολόκληρο τοίχο του αμερικάνικου περιπτέρου με αναριθμητές μακέτες του κτηρίου. Η τρισδιάστατη αναζήτηση της μορφής σε όλο της το μεγαλείο, χωρίς εξωραϊσμούς ή αποκρούσεις. Όπου η «τελική» λύση ήταν αβίαστα ενταγμένη σε μια ατέρμονη δημιουργική πράξη με τρόπο ανάλογο με το κτήριο που εντάσσεται στον ιστό της πόλης. Δεν νομίζω πως χρειαζόταν να εξηγήσει τίποτα παραπάνω.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Χάρης Ψαρράς

Στην αγκαλιά του κύκλου

εκδ. Κέδρος, 2004

Μια φωνή μυστική και ένας ποιητικός ρυθμός ευδιάκριτος, που γνωρίζει από τονισμούς και παρατονισμούς, απογειώνει την ποίηση του Χ.Ψ., που άλλοτε σαρκαστικά και αυτοσαρκαστικά άλλοτε με μια αίσθηση εγκατάλειψης στη λυρική τυχαιότητα διαμορφώνει τις ψηφίδες της ποιητικής του. Ένας νέος ποιητής που ιχνογραφεί την ένταση των αντιφάσεων:

«Μεθοδικά με μάτια υγρά / τον κήπο αντιλήφθηκα / και κάτοπτρο τα δάκρυα. / Κόβω το πρώτο μου κλαδί / ακούω γέλιο ξύμωση / ή κλάμα τάχα από / λουλούδι ανεξιχνίαστο. / Όσο ειςχωρώ στην άνοιξη / τόσο μ' αφήνει πίσω / το ρίγος το χειμέριο / που μ' έφερε ως εδώ / νιφάδα χλοερή σποράς εμπόδιο».

Νάνος Βαλαωρίτης

Άστεγος ο Μέγας

εκδ. Ύψιλον, 2004

Ο Νάνος Βαλαωρίτης δεν χρειάζεται συστάσεις. Επαναβεβαιώνει διαρκώς τη φωνή της νεότητάς του, συντηρώντας παράλληλα την ποιητική και κοινωνική διάσταση του λόγου του. Στην συνταρακτική κατάθεσή του στην παρούσα έκδοση κατορθώνει το μέγιστο: με μέσα απλά και διανυγή να συνθέσει την elegεία του άστεγου ανθρώπου και συγχρόνως την ανατροπή της:

«Ορίζω ολόκληρο τον ορίζοντα / έχω τη δυνατότητα να κοιτάζω / τον έναστρο ουρανό τις νύχτες / είμαι ένα σκουλήκι του δρόμου / μια γάτα των κεραμιδιών / ένας σκύλος χωρίς κολάρο / κατορρώ όπου βρω – τρώω ό,τι βρεθεί / δεν φοβάμαι τις κακοκαιρίες / μέρα νύχτα τριγυρνάω πάνω κάτω / σ' όλες τις γειτονιές είμαι το φάντασμα / της καλοπέρασης – η κακιά συνείδηση / των καλών έχοντων».

Έκτωρ Κακναβάτος

Στα πρόσωπα ιαχής

εκδ. Άγρα, 2005

Ο εμπνευσμένος υπερρεαλιστής, ο ευρηματικός, ο ποιητής που οι εμμονές του γίνονται ποίημα-πράγμα, ο Έκτωρ

Κακναβάτος κινείται με τρόπο αέναο στον ποιητικό χώρο που χάραξε από το πρώτο ξεκίνημά του:

«Και βέβαια ναι ... δε λέω! / Οι ομιχλώδεις εσχές του ελαχίστου, ναι! / Και που μοιχεύεται ανευλαβώς / η Απολλώνεια συνάρτηση / Θεσ κι η ανεπίδοτη θηλύτητα του χρόνου; / Βεβαίως ναι! / Κι ο πόνος τοκετού της ανεμώνας / Ναι, όλα ετούτα ναι! / Ωραία που είναι! / Μα εκείνο το Χαρμίδειο / το ανοιχτό μπλουζάκι της / τι ολοκλήρωμα σαρωτικό / τι τανυστής, τι ρίγος!».

Ευτυχία-Αλεξάνδρα Λουκίδου

Ν' ανθίζουμε ως το τίποτα

εκδ. Καστανιώτη, 2004

Θα ήταν δύσκολο να προσπεράσεις ασυγκίνητος τη φωνή της Ε.-Α.Λ., που συγκροτεί τον ποιητικό της λόγο με διακριτικότητα και ξεχωρίζει για τις επισημάνσεις που δεν κραυγάζουν αλλά με απλότητα διατυπώνουν μια στάση ζωής:

«Και ποιος θα άντεχε – μουν λες; – / σ' αυτή την κρύα κάμαρα, σ' αυτά τα κρύα σεντόνια / να ξεπαγιάζει άυπνος και να κεντά / όπως εμείς, αγρούς στα μαξιλάρια / – από αυτούς που τρέχουν τα παιδιά / κι απ' το κυνηγητό τους λαχανιάζουν – / μήπως και αποκάμουμε, μήπως μας πάρει ο ύπνος / και λυτρωμένοι το πρωί ξυπνήσουμε / μ' ένα στεφάνι αγιάξι στα μαλλιά».

Χρίστος Λάσκαρης

Ποιήματα

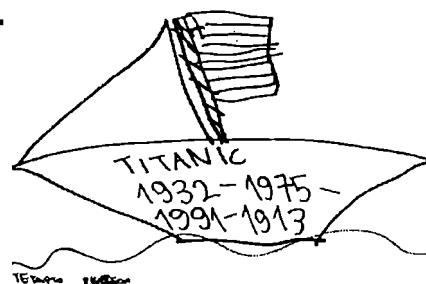
εκδ. Γαβριελίδης, 2004

Τα ποιήματα του Χρίστου Λάσκαρη χρωστούν την ιδιαίτερη ποιότητά τους στο τρόπο με τον οποίο ο ποιητής «αφηγείται» τα στιγμιότυπα της καθημερινής βίωσης. Τις στιγμές της ρευστής αίσθησης των πραγμάτων κατορθώνει να κρυσταλλώσει σε ποιητικό λόγο και ενώ ο θάνατος καρδοκοι η ποίηση δικαιώνεται:

«Γιατί αυτός ο θάνατος – / και μάλιστα τη στιγμή / που όλα γελούν και χαίρονται / κι έχει το γλέντι ανάψει; / Τι της συμβαίνει της ψυχής / και γέρνει να πεθάνει / μες στον κλαρίνου τη χαρά;».

Ύμνοι στον Άγιο Κύριλλο

μετάφραση-σχόλια: Βικτωρία Θεοδώ-



ρου, Μαρία Γραμματικό

εκδ. Παρέμβαση - Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κοζάνης, Κοζάνη 2004

Ανθολογία ποιημάτων εμπνευσμένων από τη διαφωτιστική παράδοση των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, Κλήμεντος και Ναούμ της Οχρίδας συγκεντρώνονται σε μία έκδοση και προσφέρουν ενδεικτικά παραδείγματα της σημασίας και της επίδρασης που άσκησαν και ασκούν ως σήμερα:

«Η ανερμήνευτη γραφή» του Άντε (Ανθίμος) Ποπόβσκι

«Σε κάθε βράχο, σε κάθε πέτρα – κι ένα σημείο / Κάποιος έχει σκαλίσει μέσα στο σκότος του καιρού σημάδια / με την πέτρα στην πέτρα κι ολόκληρη η πατρίδα / έγινε σαν ένα δυσανάγνωστο γράμμα / Ψηφία χαραγμένα στους βράχους / λιωμένα από τα χρόνια / τυπωμένα στη μνήμη του λαού – / και τώρα ακόμα σ' αυτά τα ιερά σημάδια ρέει / το αίμα και το μυστήριο του μακεδονικού λόγου: / φωνές πυρπολημένες απειλές / πληγές από μαχαίρα στον τροχό που στάζουν / με των μεγάλων πτώσεων την κραυγή ... / Η χώρα απ' άκρη σ' άκρη άγια κι ανερμήνευτη γραφή».

Χάρης Βλαβιανός

Britannica

επίμετρο: Ευγένιος Αρανίτσης

εκδ. Νεφέλη, 2004

«Στιγμιότυπα μιας διαφορετικής, αλλά πάντοτε ίδιας, ανθρώπινης κωμωδίας» είναι ο υπότιτλος αυτού του εξαιρετικού απανθίσματος λογοτεχνικών ανεκδότων, που συγκέντρωνε επί χρόνια ο ποιητής Χάρης Βλαβιανός. Η ποίηση μπορεί να θεραπεύσει αλλά το χιούμορ σώζει!

– «Τι αισθάνεστε αυτές τις άγιες ημέρες των εορτών;»

– «Απολύτως τίποτα.»

Διάλογος ανάμεσα σε δημοσιογράφο και τον Παλαμά, έξω από την Εθνική Βιβλιοθήκη, Χριστούγεννα του 1927.

ο συλλέκτης

Τα κλισέ

Είναι ένα παραμύθι – ή, είναι όπως σε ένα παραμύθι. Τα κλισέ.

Αμετακίνητα, παγιωμένα. Και παγωμένα.

Μια χρόνια ακινησία έχει παγιωθεί και έχει περιγράψει σε σχήματα με μόνιμες, σταθερές μορφές τις βασικές συνιστώσες της δράσης και της πολιτικής μας ζωής.

Να δούμε μερικά από τα σχήματα αυτά;

Ας αρχίσουμε από αριστερή μεριά. Στη χώρα μας υπάρχουν δυο «βασικά» αριστερά πολιτικά σχήματα. Το ΚΚΕ και ο ΣΥΝ. Βεβαίως και πολλές πολιτικές συσπειρώσεις δεξιότερα ή αριστερότερα των δύο αυτών κομμάτων. Δεν υπάρχει μια σταθερή θέση αυτών των σχημάτων ως προς το σχήμα ΚΚΕ/ΣΥΝ. Άλλοτε κινούνται αριστερότερα, άλλοτε δεξιότερα από τα δύο κυριαρχούντα σχήματα.

Αλλά το διδυμο ΚΚΕ/ΣΥΝ είναι και παραμένει ένα κλισέ το οποίο δεν διαταράσσεται χρόνια τώρα. Ούτε και πρόκειται να διαταραχθεί. Θα υπάρχουν χωριστά αυτά τα δύο κόμματα, ο κόσμος να χαλάσει. Μπορεί να δούμε σύμπραξη ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ ή ΝΔ και ΣΥΝ, αλλά μέτωπο ή οποιαδήποτε άλλη συνεργασία μεταξύ ΚΚΕ και ΣΥΝ μην αναμένετε. Τελεία και παύλα. Αυτό είναι ένα από τα κλισέ. Μήπως ξεχάσατε τι έγινε πριν μια μόλις εβδομάδα όταν ο πρόεδρος του ΣΥΝ αποπέμφθηκε από το προσκείμενο στο ΚΚΕ Συνδικάτο Μετάλλου; Εάν επρόκειτο να ζητήσει συνάντηση ο Καραμανλής ή ο Γιωργάκης, δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα. Είπαμε: η σχέση μεταξύ των δύο κομμάτων είναι δεδομένη, είναι σταθερή, παγιωμένη, είναι ένα κλισέ. Μην περιμένετε καμία αλλαγή. Εκτός, που δεν νομίζω, αν είστε αφελείς.

Κλισέ δεύτερο: Ο δικομματισμός. ΝΔ και ΠΑΣΟΚ. Έχει πολλές φορές ειπωθεί, από αριστερές φωνές, ότι δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ αυτών των κομμάτων. Ότι πρόκειται για τις δυο όψεις του ίδιου νομίσματος. Δεν απέχει από την πραγματικότητα η διαπίστωση/διατύπωση αυτή. Πρόκειται όμως και εδώ για ένα άλλο κλισέ, πάνω στο οποίο και στηρίζεται το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης. Κλισέ ή όχι, δεν πρόκειται να δείτε μια συγχώνευση/συγκατοίκηση των στελεχών αυτών των δύο κομμάτων.

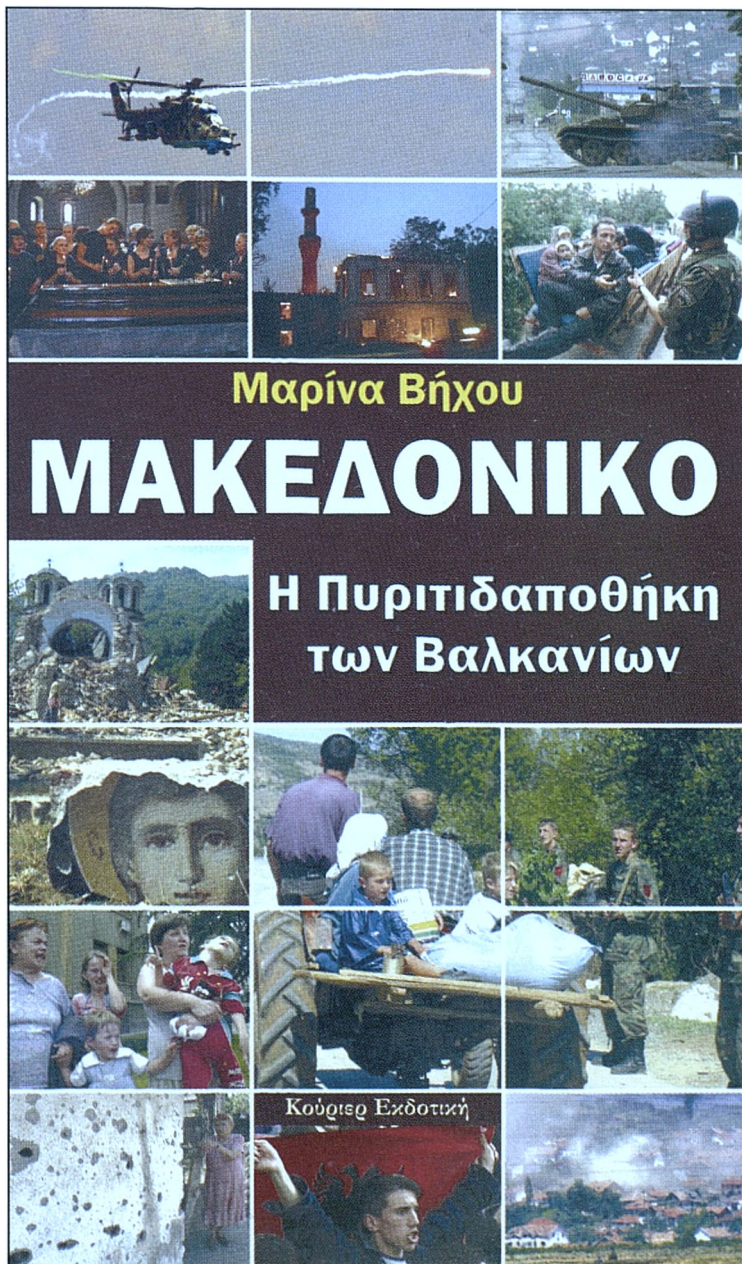
Μπορεί να δούμε σύμπραξη ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ ή ΝΔ και ΚΚΕ, αλλά σύμπραξη ΝΔ με ΠΑΣΟΚ μην αναμένετε. Βεβαίως οι διαρροές προς το εκάστοτε κυβερνών κόμμα δεν αποκλείονται.

Γενικώς ειπείν, όπως έλεγε και ο ιατροφιλόσοφος του χωριού μας, άλλο η ήρα άλλο το στάρι. Αυτό είναι μία σταθερά, είναι ένα κλισέ αδιατάρακτο. Εγώ βέβαια περιμένω να δω έναν κόσμο που θα καταργήσει αυτού του είδους τα κλισέ. Περιμένω, περιμένω, αλλά μάλλον ματαιώς περιμένω.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Μαρίνα Βήχου

Μακεδονικό - Η Πυριτιδαποθήκη των Βαλκανίων



Ένα βιβλίο - ημερολόγιο πολέμου της δημοσιογράφου Μαρίνας Βήχου, στο οποίο περιγράφονται και αναλύονται τα συγκλονιστικά γεγονότα και οι τρομερές συγκρούσεις που συντάραξαν την ΠΓΔΜ το 2001, ένα έτος - σταθμό στη βραχύβια ιστορία του νέου αυτού κράτους που ξεπήδησε από τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας.

Ένα βιβλίο βασισμένο σε πλούσιο βιοματικό υλικό, το οποίο αναδεικνύει ανάγλυφα τους κινδύνους από τους διάφορους εθνικισμούς –εδώ των Σλάβων και των Αλβανών– που εξακολουθούν, μετά από 15 χρόνια πολέμων, να απειλούν με νέα ανάφλεξη όχι μόνο τη μικρή ΠΓΔΜ αλλά και ολόκληρη την περιοχή των Βαλκανίων.

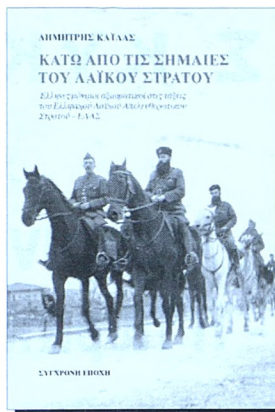
Εκδόσεις «Κούριερ»



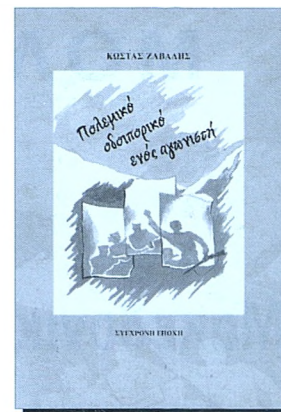
Κ. Καμαρινού
ΤΑ «ΠΕΤΡΙΝΑ» ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ



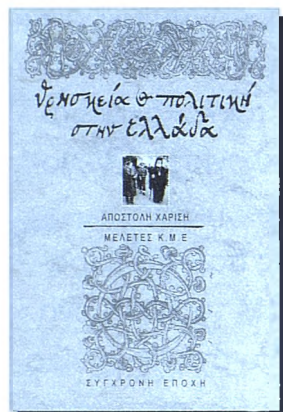
Α. Σκαμπαρinas
Ο ΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΣΑΡΑΦΗ ΘΥΜΑΤΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙ



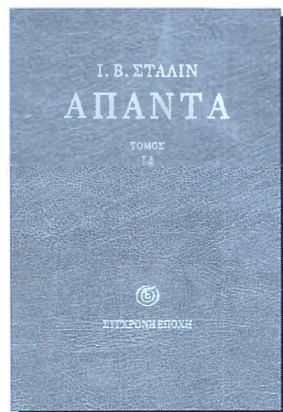
Δ. Κάλας
ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΗΜΑΙΕΣ
ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ



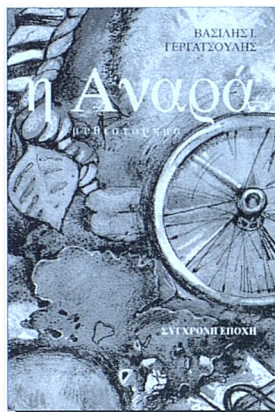
Κ. Ζαβάλης
ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ
ΕΝΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗ



Α. Χαρίσης
ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ



Ι. Β. Στάλιν
ΑΠΑΝΤΑ 14ος τόμος



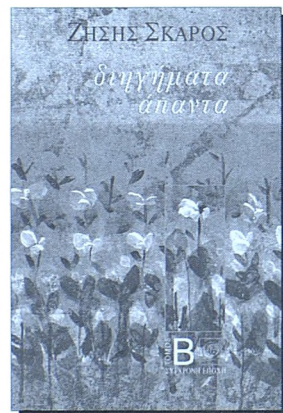
Β. Ι. Γεωργασιούλης
Η ΑΝΑΡΑ



Τ. Ανγερινός
Η ΜΕΓΑΛΗ ΝΥΧΤΑ



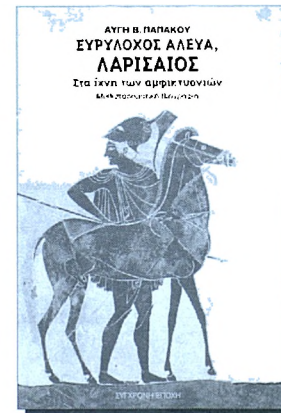
Ν. Παπανδρέου
ΙΧΝΗΛΑΣΙΣ
αφηγήματα



Ζ. Σκάρος
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΑΠΑΝΤΑ
τόμοι Α' & Β'



Κ. Γκιέλμπεση-Γκιούννη
ΤΕΛΙΚΑ, Ο ΕΡΩΤΑΣ
ΕΙΝΑΙ ΚΕΡΑΥΝΟΒΟΛΟΣ



Α. Β. Παπάκου
ΕΥΡΥΛΟΧΟΣ ΑΛΕΥΑ, ΛΑΡΙΣΑΙΟΣ
Στα ίχνη των αμφικτυονιών



ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 2103820835, 2103823649, Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μανροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μανροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810.

3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090.